ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

(ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನ)

ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಫಿಲಾಸಫಿ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ.) ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ
ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕ
ಹೊನ್ನೂರಾಲಿ.ಎ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ.ಎಂ.ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ 583276
2009

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

(ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನ)

ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಫಿಲಾಸಫಿ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ.) ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ
ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕ

ಹೊನ್ನೂರಾಲಿ.ಐ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ.ಎಂ.ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ 583276
2009

ಸಂಶೋಧಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

'ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' (ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನ) ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಡಾ. ಎಂ.ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಇತರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲೀ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೊನ್ನೂರಾಲಿ.ಐ
ಸಂಶೋಧಕರು
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ದಿನಾಂಕ 29/06/ ೨೦೦೯
ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

'ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' (ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನ) ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ಎಂ.ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ದಿನಾಂಕ : 27/06/ ೨೦೦೯
ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ನನಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಹಿಂದಿನ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಡಾ||ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ತುಂಬಾ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಇಂದಿನ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಡಾ||ಎ.ಮುರಿಗೆಪ್ಪರವರಿಗೆ ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿನ ಕುಲಸಚಿವರುಗಳಾದ ಡಾ||ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಕುಲಸಚಿವರಾದ ಎಸ್.ಎಸ್.ಪೂಜಾರ್ ಇವರಿಗೆ,ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಅಧ್ಯಯನಾಂಗದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಡಾ||ಪಾಂಡುರಂಗಬಾಬು ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ, ಸಹಕಾರ ನೀಡಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಡಾ||ಎಂ.ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿಯವರಿಗೆ ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಡಾ||ವೆಲೇರಿಯನ್ ರೋಡ್ರಿಗಸ್, ಡಾ||ಬಿ.ಶೇಷಾದ್ರಿ, ಮತ್ತು ಡಾ||ಟಿ.ಆರ್.ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಇವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ಧನ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ ಡಾ||ಎ.ಶ್ರೀಧರ, ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಡಾ||ಸಿದ್ದಗಂಗಮ್ಮ, ಡಾ||ಹೆಚ್.[illegible].ಪ್ರಶಾಂತ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಗಂಗಮ್ಮ ಅವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅನುಷಂಗಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ನವದೆಹಲಿ, ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಸ್ಟಡೀ ಆಫ್ ಡೆವಲಪಿಂಗ್ ಸೋಸೈಟೀಸ್ ನವದೆಹಲಿ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಇಂಡಿಯಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಅಲಿಘಡ ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಅಲಿಘಡ, ಸಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆ ಸಚಿವಾಲಯ, ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಅಫೇರ್ಸ್ ಗಾಂಧಿಭವನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗ, ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೆಕ್ಯೂಲಾರಿಸಂ ಮುಂಬೈ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸದಾ ನನ್ನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಜೆ.ಹುಸೇನ್ ಬಾಷಾ, ಸಹೋದರಿ ಡಾ||ಮಲ್ಲಿಕಾಘಂಟಿ, ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಡಾ||ವೆಂಕಟಗಿರಿ ದಳವಾಯಿ ಮತ್ತು ಡಾ||ಹುಚ್ಚುಸಾಬ್, ಡಾ||ಲಲಿತಾಸಾಮಿ, ಡಾ||ಷಾಹಿದಾ ಅಮೀರ್, ಪುಷ್ಪಲತಾವೆಂಕೋಬರಾವ್ ಇವರಿಗೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ನೀಡಿದ ಬಳ್ಳಾರಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಅಹಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಶ್ರೀಮತಿ ಫರ್‌ಹಾದ್ ಬಷೀರ್,ಹಾಜಿ ಜಾಫರ್ ಸಾಬ್, ಅಕ್ಬರ್ ಬಾಷಾ, ಸಿ.ಹೆಚ್..ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಇವರಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಡಾ||ಮೊಗಳ್ಳಿಗಣೇಶ್, ಡಾ||ರಹಮತ್‌ತರೀಕೆರೆ, ಡಾ||ಚೆಲುವರಾಜ್, ಕರೀಂಸಾಬ್, ಡಾ||ಜೆ.ಕೃಷ್ಣ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಅವರನ್ನು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಸದಾ ನನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಮಖ್‌ಬೂಲುನ್ನಿಸಾ, ಶ್ರೀಮತಿ ಸಲೀಮಾ ಬೇಗಂ, ಶ್ರೀಮತಿ ಗೌಸಿಯಾಬೇಗಂ, ನಜಮುನ್ನಿಸಾ, ಮುಸ್ತಫಾ, ಉಸ್ಮಾನ್ ಮತ್ತು ಮಹಮೂದ್, ವಲಿಬಾಷಾ ಹೊಸಪೇಟೆ ಇವರಿಗೆ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ ಡಿ.ಗಂಗಣ್ಣ, ಹಿರಿಯರಾದ ಜಿ.ಆರ್.ವೆಂಕಟೇಶಲು,ಗೋಪಾಲ್.ಎಂ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾದ ಮನೋಹರನ್, ಅಬ್ದುಲ್ ಮುತಾಲಿಬ್, ಡಾ||ಕಲ್ಮೈಗಾರ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ, ಡಾ||ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ನಾಗನಗೌಡ, ಡಾ||ಮಾನಕರಿಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯ, ದೇವಣ್ಣ, ಕಂಪ್ಲಿ ಶಿವಕುಮಾರ್,ಟಿ.ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ,ಸೋಮನಾಥ್, ಡಾ.ವೀರರಾಘವುಲು,ಡಾ.ಜಿ.ಕರಿಯಪ್ಪ, ಡಾ.ಸರೋಜ, ಕೊಟ್ರಪ್ಪ ಓಡ್ಕರ್,ದುರುಗಪ್ಪ, ಹನುಮೇಶ್, ಹೆಚ್.ತಾಯಪ್ಪ, ಡಾ||ಶ್ಯಾಮೂರ್ತಿ, ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರಾದ ಜಾಫನಾಯ್ಕ ಮತ್ತು ಗಿರಿಸ್ವಾಮಿ, ಮೌನೇಶ,ಮಲ್ಲಮ್ಮ,ಯುವರಾಜ್,ನಾಗೇಂದ್ರ ಇವರುಗಳಿಗೆ, ಸದಾ ನನ್ನ ಏಳಿಗೆಯನ್ನೇ ಬಯಸುವ ಟಿ.ಕೊಟ್ರಪ್ಪ, ಓ.ಶಿವಣ್ಣ, ರೋಷನ್, ರಾಘಣ್ಣ, ಜಿಲಾನ್‌ಬಾಸ್, ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯ, ಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಗಂಗಾಧರ,

ಡಾ॥ರಾಜಶೇಖರ ಗಾಣಿಗೇರ, ಮೋಹನರೆಡ್ಡಿ ಇವರುಗಳಿಗೆ, ನನ್ನನ್ನು ಅಕ್ಷರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಘಳಿಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಸಂಶೋಧನೆಯವರೆಗೂ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ನಿಂತು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ ಅಮ್ಮ-ಅಪ್ಪನಿಗೆ, ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಗೌಸ್‌ಸಲೀಮಾಗೆ, ಷಹಜಾನ್ ಮತ್ತು ಸುಬಾನ್‌ಗೆ ಸಂಸಾರದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾರವನ್ನು ಮೌನದಿಂದಲೇ ನಿಭಾಯಿಸಿದ ಸಹಕರಿಸಿದ ಬಾಳಸಂಗಾತಿ ಕಮರೂನ್‌ಗೆ, ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ನೀಡಿದ ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗಳಾದ ಶಿಫಾಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಮಂಗಳೂರಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಡಾ॥ಸಮೀಉಲ್ಲಾ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಡಾ॥ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಮಕಾಂದರ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸುತ್ತಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕರಡು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಿದ್ದಲು ತುಂಬಾ ಶ್ರಮವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ,ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮಿತ್ರರಾದ ಗಾಯತ್ರಿ, ಶೇಖರ್‌ರೆಡ್ಡಿ, ತೇಜಸ್ವಿನಿ, ರಾಮಣ್ಣ, ಇವರುಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಡಾ.ಕೆ.ಬಸಪ್ಪ,ಶ್ರೀಮತಿ ಅನ್ನಪೂರ್ಣ, ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜ್ ಇವರಿಗೆ

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಹೊನ್ನೂರಾಲಿ.ಎ.
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ.
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

೧. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ೧–೧೬

೨. ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ

೩. ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ

೪. ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಗಳು

೫.. ಅಧ್ಯಯನದ ವಿನ್ಯಾಸ

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

ಅನನ್ಯತೆ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

೬. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ೧೭–೮೧

೭. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳು

೮. ವಿವಿಧ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆ

೯. ವ್ಯಕ್ತಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು

೧೦. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

೧೧. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

೧೨. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು

೧೩. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿ

೧೪. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು

೧೫. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕಾರಣ

೧೬. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು

೧೭. ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು

೧೮. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಏಕೀಕರಣದ ಹೋರಾಟಗಳು

೧೯. ಆಧುನಿಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆ

೨೦. ಏಕೀಕರಣೋತ್ತರ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವ

೨೧. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ೮೨–೧೩೯

೨೨. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

೨೩. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು

೨೪. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು

೨೫. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು

೨೬. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು

೨೭. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

೨೮. ಆದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ೧೪೦–೧೮೨

೨೯. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

೩೦. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳು

೩೧. ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಿಕೆ

೩೨. ಮತದಾನ

೩೩. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ

೩೪. ಅನೌಪಚಾರಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆ

೩೫. ಇತರರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು

೩೬. ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು

೩೭. ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು

೩೮. ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು

೩೯. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಭೇಟಿ

೪೦. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಭೇಟಿ

೪೧. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು

೪೨. ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ

೪೩. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ

೪೪. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು

೪೫. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು

೪೬. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ

೪೭. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ

೪೮. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಬಂಧಗಳು

೪೯. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ೧೮೩–೨೨೩

೫೦. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆ

೫೧ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ

೫೨. ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗದ ವರದಿ–೧೯೯೪

೫೩. ಕುಟುಂಬದ ಸ್ವರೂಪ

೫೪. ಸಾಕ್ಷರತೆ

೫೫. ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಷ–ಮಹಿಳೆ ಅಸಮಾನತೆ

೫೬. ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ– ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಸಮಾನತೆ

೫೭. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಾಲು

೫೮. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಾಲು

೫೯. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿವಾರು ಗುಂಪುಗಳ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆ

೬೦. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ವಲಯವಾರು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿವಾರು ಗುಂಪುಗಳು

೬೧. ನಿರುದ್ಯೋಗ

೬೨. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿನ ದುಡಿಮೆಗಾರರು

೬೩. ತಲಾವರಮಾನ

೬೪. ಕುಟುಂಬದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ

೬೫. ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೫

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ೨೨೪–೨೬೬

೬೬. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

೬೭. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ: ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕತೆ

೬೮. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳು

೬೯. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಟ್ಟದ ಸಂಬಂಧಗಳು

೭೦. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

೭೧. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು

೭೨. ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಗಳು

೭೩. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು

೭೪. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಸಮಾರೋಪ ೨೬೮–೨೮೮

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು ೨೮೯–೨೯೯

ಅನುಬಂಧ: ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಅತೀ ದೊಡ್ಡ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ, ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.[೧] ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನವು ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಏಕರೂಪಿ (ಹೋಮೋಜೀನಿಯಸ್) ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ.[೨] ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯೂ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಅಥವಾ ವಿದೇಶಿ ಮೂಲದವರನ್ನು 'ಅಶ್ರಫ್'ಎಂದು, ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯದ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು 'ಅಜ್ಲಫ್'ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಮೂಲದಿಂದ ಮತಾಂತರಗೊಂಡವರನ್ನು 'ಅರ್ಜಲ್' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ದುರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ[೩].

ಉತ್ತರ ಭಾರತದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್, ಚಪ್ಪರಬಂದ್, ದರ್ವೇಶ್, ಫಕೀರ, ಹನಫಿ, ಜಾತಿಗಾರ, ಕಲಾಲ್, ಕಸಾಯಿ, ಲಬ್ಬೆ, ಲದಾಫ್, ಮಾದರಿ, ಮಾಪಿಳ್ಳೆ, ಕಾರ-ಬ್ಯಾರಿ, ಮಹಮದೀಯ, ಮೋಮಿನ್, ಪಠಾಣ, ಪೆಂಡಾರ್, ಪೂಲ್‌ಮಾಲಿ, ಪಿಂಜಾರ್, ದೂದಕಲ, ಖುರೇಶಿ, ಸೈಯ್ಯದ್, ಶಫಾಯ್, ಶೇಖ್ ಮುಂತಾದ ಉಪಜಾತಿಗಳಿವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸುನ್ನಿ ಮತ್ತು ಶಿಯಾ ಗುಂಪುಗಳಿವೆ.[೪] ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರವೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಸಮುದಾಯವಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಹೇಳಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇವರನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಓಲೈಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಗುರುತರವಾದ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಭಾರತದ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಲಾಭದಾಯಕ ಸಂಗತಿಯೂ ಆಗಿದೆ.[೫] ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರಾಜಕೀಯವರ್ತನೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನು, ಉರ್ದುಭಾಷೆ, ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ವಿವಾದ, ಕುಟುಂಬಯೋಜನೆ, ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಕೋಮುಸಂಘರ್ಷ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಹುಮುಖಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ವಾದಾಂಶಗಳ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವ್ಯಾಪಕ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೂಡ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಡಾ.ಗೋಪಾಲಸಿಂಗ್ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾಚಾರ್ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿತ್ತು. ೧೯೮೩ರ ಡಾ.ಗೋಪಾಲಸಿಂಗ್ ಸಮಿತಿ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ಸತತ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳ ನಂತರವೂ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ೨೦೦೬ರ ಸಾಚಾರ್ ವರದಿಯೂ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ

ಗೂಡ್ವಾಲ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ವರದಿಗಳೂ ಕೂಡ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಿಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿವೆ.[೧] ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಾಗಬಹುದಾದ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯು ಗ್ರಹಿಸಿರಬಹುದು. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಮೂಲೆ ಗುಂಪಾಗಬಹುದೆಂಬ ಗ್ರಹಿತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಆರು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಾಗಿ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂವಿಧಾನದ ೨೫ ನೇ ವಿಧಿಯನ್ವಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ೨೯ ಮತ್ತು ೩೦ ನೇ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ೪೨ ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಸ್ವರೂಪ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ನೀತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ರೂಪಿಸಿದೆ. ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನದ ೩೮(೨), ೩೯(ಎ) (ಬಿ) (ಸಿ) ಅನುಚ್ಛೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಾಸ್ತವಿಕ ಬದುಕು ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅರವತ್ತು ದಶಕಗಳ ನಂತರವೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಡವರಾದ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯವಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ 'ಗಣ್ಯರ'ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಉದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸೇವೆಗಳಾದ ಐಎಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇ.೩ರಷ್ಟು, ಐಎಫ್ಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇ.೧.೮ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಐಪಿಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಶೇ.೬.೩ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ., ಕುಶಲತೆಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ನಾಲ್ಕನೇ ದರ್ಜೆಯ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲೂ ಇವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಶೇ.೫ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇರುವುದು ಆತಂಕಕಾರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ.[೨] ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೂ, ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಒಡೆತನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಹಕಾರಿ ವಲಯಗಳ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿಯೂ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸಮಷ್ಠೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ವಾದಾಂಶಗಳ ಸುತ್ತವೇ ತನ್ನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗವು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ. ಏಕೀಕರಣಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ವಿಭಾಗಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗವು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರೆದ ಸಂಸ್ಥಾನವೆಂದು

ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗವು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದ್ದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದಿವಾನರಂಥ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೂಡ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವದ ಬದ್ಧತೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನಂತರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಮಿಲ್ಲರ್ ಸಮಿತಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದರು. ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಬಡತನವೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಕಾರಣ ಎಂಬ ಅಂಶ ಆಗಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದೆ. ೧೮೮೧ ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರಿಂದ ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಯಿತು. ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆ, ವಕ್ಫ್, ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆಯಿತು. ಉತ್ತಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವವರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕೂಡ ದೊರೆಯಿತು. ೧೯೨೬ ರಿಂದ ೧೯೪೧ರ ವರೆಗೆ ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲರು ದಿವಾನರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಜೇಮ್ಸ್‌ಮ್ಯಾನರ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಮಹಾರಾಜರು ಇಸ್ಮಾಯಿಲರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಹಿಂದಿನ ಯಾವ ದಿವಾನರೊಂದಿಗೂ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.[೮] ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗೆ ನಾಮಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನಂತರ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮರ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಜಾಮಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಲಸೆಯಾದುದರಿಂದ ದಖ್ಖನ್ ಭಾಷೆಗಳು, ಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಇಸ್ಲಾಮಿನೊಡನೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ನಿಜಾಮಶಾಹಿಯಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಮತಾಂತರವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದವು.[೯] ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡ ಪಿಂಜಾರರು, ಜಾತಿಗಾರರು, ಕಟುಕರು, ಕಲಾಯಿಗಾರರು ಮೂಲ ಇಸ್ಲಾಂಗೆ ಸೇರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉರ್ದು ದೇಶಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕುಸಿಯಿತು. ೧೯೪೬ ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದರೂ ಶಿಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದೇ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿತು. ಅದು ಇಂದಿಗೂ ತನ್ನ ಗತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದರೂ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನ ಭಾರತವನ್ನು ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಸೇನೆಯ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ೧೭ನೇ ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ ೧೯೪೮ ರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ಭಾರತದ ಭಾಗವಾಯಿತು. ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಜಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಭೆಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಹೈದರಾಬಾದ್ ರಾಜ್ಯ ವಶವಾದುದಕ್ಕೆ ಸಂತಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೦] ರಜಾಕಾರರ ದಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಿಂದೂ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.[೧೧] ಇಂದಿಗೂ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ

ವಿಮೋಚನಾ ದಿನಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಜಾಕಾರರ ದಾಳಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಮುಜುಗರಕ್ಕೀಡು ಮಾಡುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಜರಗುತ್ತಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನಿಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಹಿತ ವಿವಿಧ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೊಹಲ್ಲಾಗಳು ನೈರ್ಮಲ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರು ಅರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೩೮.೦೫ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ವರದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದು, ಪದವಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲೂ ಕೇವಲ ಶೇ.೧.೨೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಾಲೀಕರಿದ್ದು ಬಹುತೇಕರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿಯೇ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೨] ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟಿವೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನಡೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಈ ಕಾರಣಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸುಮಾರು ೭೦-೮೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ತಡವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರು. ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಬಡತನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು, ಅವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೊರತೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳು ಅವರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗ್ ಮಂಡಿಸಿದ ಬೇಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಡ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಾರ್ಮಿಕರ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಯಾವ ಬೇಡಿಕೆಯೂ ಒಳಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಮಾದವಾಗಿದೆ. ದೇಶ ವಿಭಜನೆಯಾದಾಗ ಕೆನೆಪದರ ಸಮುದಾಯ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋಯಿತು. ಉಳಿದ ಸಣ್ಣ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಮತ್ತು ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದರು. ಇನ್ನುಳಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಗರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವ ಫ್ಯೂಡಲ್‌ವರ್ಗದ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟೀಷರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳು ಪೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ರೂಪಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳು ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ತಲುಪಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಾಯಕತ್ವವೂ ಕೂಡ ಸಮುದಾಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಂಘರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮುಂದಾದರೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗುವ ಆತಂಕದಿಂದ ನಾಯಕರು ಇಂತಹ ಸಾಹಸಗಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನೀತಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಿಕೆಯು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಣೆ ಬರಹವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಒಂದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಅವರ ಸಂಖ್ಯಾಬಲ, ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಬಲ್ಲ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.[೧೩]

ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಹೋಗಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅವಕಾಶವೆಂದರೆ ಅವರು ದೇಶದ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸಬಲ್ಲರು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸುಮಾರು ೨೦ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬಲ್ಲರು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ೩೦ ರಿಂದ ೪೦ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕೋನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳೇರ್ಪಟ್ಟಾಗ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.[೧೪] ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಮತದಾನ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ವಿವಿಧ ವಾದಗಳು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜಾತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಮುಂತಾದ ವಾದಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತವೆ. ಅರವತ್ತರ ದಶಕದವರೆಗೂ ಇಂತಹ ವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜಾಂಶವಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಕೋಮುವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನದ ವರ್ತನೆ, ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇಂದು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುವರಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತಗಳು ಹಂಚಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ. ಕೋಮುವಾದಿ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೆಲವೇ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿರುವುದು ಕೂಡ ಇಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯದ ಕೋಮುವಾದಿಕರಣ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅವರ ಸೀಮಿತ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಇಡೀ ಭಾರತದ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಡವರಾದ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಆಯೋಗಗಳು, ಸಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಇತರೆ

ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಒಡೆತನವಿಲ್ಲದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ದೊರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಬಡಮುಸ್ಲಿಮರ ಪರವಾದ ಯಾವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಿಲ್ಲ, ದೇಶ ವಿಭಜನೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಭೂಮಾಲೀಕರು, ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ಗದವರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಂಘರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ವಿಫಲವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇಂದಿಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿವೆ. ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದು ಅರವತ್ತು ದಶಕಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್‌ನ ಪ್ರಮಾದಗಳನ್ನು ಇಂದಿನ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶ ವಿಭಜನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿನ ಕೆನೆಪದರ ಸಮುದಾಯ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋದದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಉಳಿದ ಬಡ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ವೈಫಲ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಾಯಕತ್ವ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗುರುತಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನೇ ಹೊಣೆಯಾಗಿಸುವ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡದಿರುವ ಮತ್ತು ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಆತಂಕಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತರನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣ ಕೋಮುವಾದಿಕರಣಗೊಂಡಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇಂದಿಗೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಕೂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆತಂಕಗೊಳ್ಳುವ ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ತೃತೀಯ ಜಗತ್ತಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಇಂದಿಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಪಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಒತ್ತುನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣವು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಮತ್ತು ಮರುಹಂಚಿಕೆಯ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿರ್ಣಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಲು

ರೂಪುಗೊಂಡ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ, ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಲಾಬಿಗಳ ಮೂಲಕ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮುಂದೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ, ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ, ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವ, ಸೂಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎರಡು ವಾದಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಒಂದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾದ, ಯೋಗ್ಯ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಅವನು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ವಾದಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬಾರವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಡುವಿನ ಪೂರಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹಾಗೂ ಲಿಂಡೆನ್‌ಫೆಲ್ಡ್‌ರವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ತೃಪ್ತಿಯ ಮಟ್ಟದ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸುಶೀಲ ಜೈನ್‌ರವರು ಜೈಪುರದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು, ಜಹಂಗೀರ್‌ರವರು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮತ್ತು ಇಂದು ಮೆನನ್‌ರವರು ಕೇರಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ, ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಮತ್ತು ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮುಖ್ಯ ಕೊರತೆ ಎಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿ ಎರಡೂ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನ, ರಾಜಕೀಯ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದರೆ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಕೊರತೆ ಎಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಸೀಮಿತ ಸೂಚಿಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದು, ಮತನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಮುಂತಾದುವುಗಳು. ರಾಜಕೀಯ

ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಇಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ರೂಪಿಸಿದ ೧೩ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿ ಹಾಗೂ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್ ರೂಪಿಸಿರುವ ೯ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಹಂತ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬಳಸುವ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಹಂತಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಕೆಲವೇ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊರತೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ವಿಸ್ತೃತ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪಾಲು ಪಡೆಯಲು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಬರ್ಟ್‌ಲೇನ್[೧೪] ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಆರ್ಥಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಹಾನ್ಸ್‌ಬ್ಲೋಯ್‌ಕಿವಿಸ್ಟ್[೧೫] ಅವರ ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕೇರಳದ ಜನ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಅವರ ಕನಿಷ್ಠ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಸುನೀಲ್‌ಸೇನ್ ಗುಪ್ತ ಮತ್ತು ಹರೀಶ್ ಗಜ್ಜಾರ್ ಹಾಗೂ ಮೊಹಮದ್ ನಜರುಲ್ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಾ[೧೬] ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಗಳೂ ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಸುನೀಲ್‌ಸೇನ್‌ಗುಪ್ತ ಮತ್ತು ಹರೀಶ್‌ಗಜ್ಜಾರ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಜನ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಮೊಹಮದ್ ನಜರುಲ್[೧೭] ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಕಾರ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತರು ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನ ಎಡಪಂಥೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಖಾಯಂ ಮತದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಎಡಪಂಥೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಎಡಪಂಥೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಭೂಸುಧಾರಣೆಯಂಥ ಜನಪರವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಇಂದಿನ ಅನನ್ಯತೆ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಚರ್ಚೆಗಳು ಈ ಬಗೆಯ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಖರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಂದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚರ್ಚೆಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

೨. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.

೩. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು.

೪. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅನನ್ಯತೆ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.

ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ

ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕಾರಣ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯು ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗವು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ೧೯೯೫ರ ರೆಹೆಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮುತಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮಂದುವರೆದಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ. ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಯ್ಕೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಂಶವೂ ಒಂದು ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಭಾಗಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಉಳ್ಳಾಲ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಕೂಡ ಗೆಲುವು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಆಯ್ಕೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷ ತೀವ್ರವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿದೆ. ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ಪ್ರಕರಣದ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಕೂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗೊಂಡಿದೆ.

ಮೊದಲು ಕೋಮು ಪ್ರಶ್ನೆ ತೀವ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಧಾರಿತ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಧರ್ಮಾಧಾರಿತ ಸಂಘರ್ಷಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕೋಮು ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಭಿನ್ನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಾಸದ ನೆಲೆಗಳು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರೆ ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರು, ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಇಂದು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೇ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಗೊಳಿಸಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮಂಜನಾಡಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಿ. ಸರಡಗಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ೧೫೦ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೧೫೦ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ, ಆಯಾ ಭಾಗದ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ (Simple Random) ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಮಂಗಳೂರು ನಗರದ ಉಳ್ಳಾಲ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಂಡಿಮೊಹಲ್ಲಾದಲ್ಲಿ ೫೦ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೫೦ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಂಜನಾಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೨೫ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೨೫ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೋಮಿನ್‌ಪುರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮವಾಗಿ ೫೦ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೫೦ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬಿ.ಸರಡಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಮವಾಗಿ ೨೫ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೨೫ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಮುಸ್ಲಿಮರು (ಪುರುಷರು ೧೫೦, ಮಹಿಳೆಯರು ೧೫೦) ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನೇರ ಸಂದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್‌ರವರ ೧೩ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿ ಮತ್ತು ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಹಾಗೂ ಫಿಲಿಪ್ ಆತೋಫ್‌ರವರ ೯ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಪುನರಚಿಸಿ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಹಂತಗಳನ್ವಯ ೧೫ ಹಂತಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶ್ರೇಣಿಯ ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಆಧರಿಸಿ ನೇರ ಸಂದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ

ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ೨೦೦೫ ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜೋ– ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ೮ ಸೂಚ್ಯಾಂಕಗಳನ್ನು (ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಆದಾಯ, ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಕುಟುಂಬದ ಸ್ವರೂಪ, ದುಡಿಮೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಭೂಮಿ) ಬಳಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ೧೯೯೫ ರ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ (ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ಸಮಿತಿ), ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿ ವರದಿ ಮತ್ತು ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫ ರ ವರದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ, ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನೇರ ಸಂದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಗಳು

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಅವರ ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಮರಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೋಲಿಸುವುದು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೊತ್ತೊಂದು ಕ್ರಮ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಕೂಡ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಉಳ್ಳಾಲ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ನಮೂನೆಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಯದಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ತುದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಂಶೋಧಕರ ಸೀಮಿತ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ೧೫೦ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ೧೫೦ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೊರತೆಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಿಸ್ತೃತ ಅನ್ವಯಿಕೆ ನಿರಾಕರಿಸಬಹುದು.

ಅಧ್ಯಯನ ವಿನ್ಯಾಸ

ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮತ್ತು ಸಮಾರೋಪಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಒಟ್ಟು ೫ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೦೧

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ, ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು, ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುವ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ, ವ್ಯಕ್ತಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿವರ್ತನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಈಗಾಗಲೇ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೦೨

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕ ತಿಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಪಾರಿಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕ ತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಗರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕ ತಿಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೦೩

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಹಾಗೂ ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್‌ರವರ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ರಚಿಸಿ ಒಟ್ಟು ೧೫ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯುವುದು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತವಾಗಿದ್ದು, ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಈ ಶ್ರೇಣಿಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೦೪

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ೮ ಸೂಚ್ಯಾಂಕಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಸೂಚ್ಯಾಂಕಗಳು ಇಂತಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಆದಾಯ, ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ, ದುಡಿಮೆಗಾರರು, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು, ಕುಟುಂಬದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಭೂಮಾಲೀಕತ್ವ ಮುಂತಾದವುಗಳು. ಈ ಸೂಚ್ಯಾಂಕಗಳಿಗೆ ದೊರಕಿದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ವರದಿಗಳು ನೀಡಿರುವ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೦೫

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಿಕ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಿಕ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಸಹಾಯ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಯಾವ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾರೋಪ

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಂಡು ಬಂದ ಅಂತಿಮ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಯಾವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ಫಲಿತಾಂಶ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಫಲಿತಾಂಶ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, *ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್: ಇಶ್ಯೂಸ್ ಇನ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಖಾಮಾ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೯೩, ಪು.೧

೨. ಇಮ್ತಿಯಾಜ್ ಅಹಮದ್, *ಕಾಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಅಮಾಂಗ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಮನೋಹರ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೭೩ ಮತ್ತು ಗೌಸ್ ಅನ್ಸಾರಿ, *ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಉತ್ತರ್‌ಪ್ರದೇಶ್: ಎ ಸ್ಟಡಿ*, ಲಕ್ನೋ: ೧೯೬೦ ಮತ್ತು ಎಂ.ವಿ. ಸಿದ್ದೀಕಿ, "ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಕಲ್ಕತ್ತ, ಎ ಸ್ಟಡಿ ಇನ್ ಆ್ಯಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ದೇರ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆರ್ಗನೈಜೇಷನ್," *ಎಂಥ್ರೋಪಲಾಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ೧೯೭೪ ಮತ್ತು ಎಸ್.ರಹೀಂ ಮೊಂಡಲ್, ಸೋಶಿಯಲ್ ಆರ್ಗನೈಜೇಷನ್ ಅಮಾಂಗ್ ರೂರಲ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆಫ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್, ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ ಆಂಥ್ರೋಪಾಲಜಿ, ನಾರ್ಥ್ ಬೆಂಗಾಲ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ, ೧೯೯೮, ಉಲ್ಲೇಖ: ಡಾ.ಷೇಖ್‌ರಹೀಂ ಮೊಂಡಲ್,"*ಇಕನಾಮಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸಿಚ್ಯೂಎಷನ್ ಅಮಾಂಗ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆಫ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್ ಸಮ್ ಎಂಫಿರಿಕಲ್ ಅಬ್‌ಸರ್ವೇಷನ್*', *ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್*, ಸಂ.೨, ಸಂಚಿಕೆ೧, ಜನವರಿ ೧೯೯೯, ಪು.೧೪೦೯-೧೪೨೫

೩. ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್, ಹೈಲೆವೆಲ್ ಕಮಿಟಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಸೋಷಿಯಲ್, ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಫ್ ದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನವಂಬರ್- ೨೦೦೬,ಡೆಲ್ಲಿ: ಅಕಲಂಕ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಜನವರಿ ೨೦೦೭, ಪು.೧೯೨-೧೯೩.

೪. ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ.ಟಿ, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ದ ಸೆಕೆಂಡ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸೆಸ್ ಕಮಿಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು: ಪಬ್ಲಿಷ್ಡ್ ಬೈ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ೧೯೮೬, ಸಂ.೧, ಪು.೫೦.

೫. ಡಾ. ಬದರಿನಾಥ್.ಕೆ. ರಾವ್, *ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು*, ಬೆಂಗಳೂರು: ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೦೨, ಪು.೦೭.

೬. ರೆಸಲ್ಯೂಷನ್ ನಂ ೩.೪. ಎಂ. ೮೦-ಸಿಎಚ್‌ಸಿ, ದಿ. ೧೦.೫.೧೯೮೦, ಪಬ್ಲಿಷ್ಡ್ ಇನ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಗೆಜೆಟ್, ಉಲ್ಲೇಖ: ಔಸಾಫ್‌ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೩೬ ಮತ್ತು ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್ ಹೈಲೆವೆಲ್ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೯೨-೧೯೩ ಮತ್ತು ಗೂಡ್ವಾಲ, ಹೆಚ್.ಆರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಥಮ ವರದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೧೯೮೫, ಪು.೨೪ ಮತ್ತು ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಹೈಪವರ್ ಕಮಿಟಿ ಆನ್ ಸೋಶಿಯೋ-ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಸರ್ವೆ ೧೯೯೪ ಆಫ್ ರೀಜನಲ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಮೈನಾರಿಟಿ ಕಮಿಷನ್, ೧೯೯೫.

೭. ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್, ಹೈಲೆವೆಲ್ ಕಮಿಟಿ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೬೫-೧೬೭.

೮. ಜೇಮ್ಸ್‌ಮ್ಯಾನರ್, *ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಛೇಂಜ್ ಇನ್ ಎನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಮೈಸೂರ್*, ಡೆಲ್ಲಿ: ಮನೋಹರ ಬುಕ್ ಸರ್ವೀಸ್, ೧೯೭೭, ಪು.೬೩.

೯. ಬಿ.ಷೇಖ್ ಅಲಿ, "ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು", ಬಿ.ಷೇಕ್ ಅಲಿ,(ಪ್ರ.ಸಂ),*ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ*, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭, ಪು.೨೩೧–೨೩೪

೧೦. ಹೆಚ್.ಎಸ್. ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪಾತ್ರ; ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೫೭ ರಿಂದ ೧೯೮೯ ರವರೆಗೆ ಅವರ ಪಾತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಜುಲೈ ೧೯೯೫, ಪು. ೨೯

೧೧. ನೂರಾನಿ.ಎ.ಜಿ "ಆಫ್ ಮಸೆಕ್ರಾ ಅನ್‌ಟೋಲ್ಡ್", ಫ್ರಂಟ್‌ಲೈನ್, ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೧. ಪು.೪೫ – ೪೯.

೧೨. ಗೂಡ್ವಾಲ.ಹೆಚ್.ಆರ್, ಪು.೨೪, ಮತ್ತು ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್, ೧೯೯೫, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ.

೧೩. ಡಾ. ಬದರಿನಾಥ್. ಕೆ. ರಾವ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೪

೧೪ ಯಶ್‌ಫ್ಸೈ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ಲಂಡನ್: ಎನ್ ಮೈನಾರಿಟಿ ರೈಟ್ಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್,೨೦೦೧,ಪು.೧೩,೨೧ ಮತ್ತು ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೧೨.

೧೫ ಗೇಬ್ರಿಯಾಲ್.ಎ. ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವೆರ್ಬಾ, ದ *ಸಿವಿಕ್ ಕಲ್ಚರ್: ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆ್ಯಟಿಟ್ಯೂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಇನ್ ಫೈವ್ ನೇಷನ್ಸ್*, ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ನ್ಯೂಜೆರ್ಸಿ: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೩, ಪು.೧೬೨ ಮತ್ತು ಫ್ರಾಂಕ್‌ಲಿಂಡನ್ ಫೆಲ್ಡ್, "ಇಕನಾಮಿಕ್ ಇಂಟ್ರೆಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇನ್ವಾಲ್ವ್‌ಮೆಂಟ್", *ಪಬ್ಲಿಕ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಲಿ*, ಸಂ.೨೮, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ೧೯೬೪, ಪು.೧೦೪–೧೧೧ ಮತ್ತು ಸುಶೀಲ ಜೈನ್, *ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಾಡರ್ನೈಜೇಷನ್*, ಜೈಪುರ್: ರಾವತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ ೧೯೮೬, ಪು.೧೯೦ ಮತ್ತು ಜಹಂಗೀರ್.ಕೆ.ಎನ್, ಮುಸ್ಲಿಮ್ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟ್ *ಬೆಂಗಾಲ್:ಸೋಶಿಯೋ–ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸ್ಟೇಟಸ್*, ಕಲ್ಕತ್ತ: ಮಿನರ್ವ ಅಸೋಸಿಯೇಟ್ಸ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಪ್ರೈ.ಲಿ. ೧೯೯೧, ಪು.೧೫೩ ಮತ್ತು ಇಂದು ಮೆನನ್.ಎಂ, *ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ: ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಕೇರಳ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಉಪ್ಪಲ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೮೧, ಪು.೧೦೩–೧೨೦.

೧೬. ರಾಬರ್ಟ್‌ಲೇನ್, *ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಐಡಿಯಾಲಜಿ*, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಫ್ರಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೭ ಪು.೧೬೧

೧೭. ಹಾನ್ಸ್ ಬ್ಲೋಯ್‌ಕಿವಿಸ್ಟ್, *ಹೌಸ್‌ಹೋಲ್ಡ್ ಸರ್ವೇ ಅಂಡರ್‌ಟೇಕನ್ ಇನ್ ಸೆವೆನ್ ಲೊಕ್ಯಾಲಿಟಿಸ್ ಆಫ್ ಈಚ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಇನ್ ಬೋತ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್*, ಉಲ್ಲೇಖ: ಜೀನ್ ಡ್ರೀಜ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್, *ಇಂಡಿಯಾ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೨, ಪು.೯೩.

೧೮. ಸುನೀಲ್ ಸೇನ್‌ಗುಪ್ತ ಆ್ಯಂಡ್ ಹ್ಯಾರಿಸ್ ಗಜ್ದಾರ್, "ಅಗ್ರೇರಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ರೂರಲ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್", ಇನ್ ಜೀನ್‌ಡ್ರೀಜ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್ (ಸಂ) *ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್: ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ರೀಜನಲ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್*, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೯೬, ಪು.೫೮.

೧೯. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ನಜರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಂಗೀತ, *ಡೀಸೆಂಟ್ರಲೈಜ್ಡ್ ಗವರ್ನೆನ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೀಪಲ್ಸ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಲೆಸೆನ್ಸ್ ಫ್ರಂ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್*, ಬೆಂಗಳೂರು:ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಛೇಂಜ್, ೨೦೦೩, ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್, ೧೩೧, ಪು.೧–೨೦

* * *

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

ಅನನ್ಯತೆ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

ಅನನ್ಯತೆ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ, ರಾಜಕಾರಣ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಇದುವರೆಗೂ ಕೈಗೊಂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಒಟ್ಟು ೩ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮೊದಲನೆ ಭಾಗವು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಕಾಸ, ಅದರ ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನಗಳು, ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿಮಾದರಿಗಳು, ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆ, ವ್ಯಕ್ತಿನೆಲೆಯಲ್ಲಾಗುವ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಪಕ್ಷವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿ, ರಾಜಕಾರಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಎರಡನೇ ಭಾಗವು ಸಂವಿಧಾನವು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ನೀತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆಗಮನ, ಏಕೀಕರಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಏಕೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಏಕೀಕರಣದ ನಂತರ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯಾದ ವಾದಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾಗ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆದಾಯ, ಮತ್ತು ವಯೋಮಾನಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ ೧.

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಗ್ರೀಕ್ ರಾಜಕೀಯ ವಿವೇಚಕರಾದ ಪ್ಲೇಟೋ ಮತ್ತು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅಥೇನಿಯನ್ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಗರ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕರ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯತೆ ಇತ್ತು. ನಗರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾಗರೀಕರು ಬಯಸಿದಂತೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಕಾನೂನಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ನಾಗರೀಕರು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಪೆರಿಕ್ಲಿಸ್ ತನ್ನ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ "ನಾವು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಪಾಯರಹಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅತನನ್ನು ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಥೆನ್ಸ್‌ನವರಾದ ನಮಗೆ ಇದೆ" ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ.[೧] ಗ್ರೀಕ್‌ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹಾಗೂ ನಾಗರೀಕರ ಜೀವನವನ್ನು ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಾನೂನಿಗೆ

ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಗ್ರೀಕರ ಪ್ರಕಾರ ನಾಗರೀಕ, ನಾಗರೀಕತ್ವವೆಂದರೆ ಆಳುವ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ರಾಜ್ಯದ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೆಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ಇದ್ದ ಆಳವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆಯು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ರೋಮನ್ನರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕೀಯ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಸಕಾಂಗದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರೋಮನ್ ಚಿಂತಕರಾದ ಪ್ಲಿಬಿಯಸ್, ಸಿಸಿರೋ, ಸೆನೆಕಾ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ 'ನಗರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲ ಆಧಾರ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೩] ಜನತಾ ಪರಮಾಧಿಕಾರದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ರಿಪಬ್ಲಿಕನ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು ಅದು ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಜನತಾ ಪರಮಾಧಿಕಾರವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಇಚ್ಛೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು ಜನ ಪರಸ್ಪರ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ (Mutual Understanding) ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. "ರಾಜ್ಯದ ಇಚ್ಛೆ ಎಂದರೆ, ಅದರ ಒಟ್ಟು ನಾಗರೀಕ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೊತ್ತವಾಗಿದೆ." ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.[೪] ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕಾಲದ ಜನರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಪವ್ರೂಡಾದ ಮಾರ್ಸಿಲಿಯಾ ಅವರ ೧೪ನೇ ಶತಮಾನದ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಚರ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧೀನಗೊಳಿಸುವುದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಚರ್ಚಿನ ಲೌಕಿಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರ್ಸಿಲಿಯಾ ಚರ್ಚಿಗೆ ಆದಾಯ ತರುವ ಆಸ್ತಿ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಂದದ್ದು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡಿತ್ತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಏಜೆಂಟರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ. ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಮತ್ತು ಜನತಾ ಪರಮಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಸಿಲಿಯೊ ಆಧುನಿಕ ಸ್ವರೂಪ ನೀಡಿದ್ದ.

೧೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಚಿಂತಕ ಜಾನ್‌ಲಾಕ್. ಅದು ಅವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಮೂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರವು ವಿಶ್ವಾಸ ದ್ರೋಹವೆಸಗಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಜನರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜಾನ್‌ಲಾಕ್ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಅಧಿಕಾರವು "ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಮಾಡುವುದು" ಆಗಿದೆ.[೫] (Appealing to the heavean) ಜನತೆಯ ಈ ಅಧಿಕಾರವು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕವೂ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಇಚ್ಛೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೂಲಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅಂತಿಮ ಆಯಾಮ ನೀಡಿದವರು ಜೆ.ಜೆ. ರೂಸೊರವರು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಇಚ್ಛೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಂದಿಗೂ ಚರ್ಚಾಸ್ಪದ ಮತ್ತು ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಏಂಗೆಲ್ಸ್ ಅವರಿಂದಲೇ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಪಡೆಯಿತು. ಅದು ಮುಂದೆ ಲೆನಿನ್ ಅವರಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು

ವರ್ಗಾಧಾರಿತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜವಾದಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಷ್ಟ್ ಪಕ್ಷವು ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಮತ್ತು ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಪಕ್ಷದ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮೇಲ್‌ಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವವರು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ನಿರ್ಣಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬದ್ಧರಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾವೋ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದವರ ಬದಲಾಗಿ ರೈತ ವರ್ಗವು ಕ್ರಾಂತಿಯ ರಕ್ಷಕದಳವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲಿ ಎಂಬ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಶ್ರಮಿಕವರ್ಗವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಮೇಲೆ ಚಲಾಯಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಉದಾರವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಕ್ರಮ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಉದಾರವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲೆಂದು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಮಾಜದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಜನರು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಯು ಅಂಚಿನ ರಾಜಕೀಯ ಗುಂಪುಗಳ (Fringe political group) ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಗಣ್ಯರ ಔಪಚಾರಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆಯೂ ಆಗಿದೆ.[*] ಆದರೂ ಉದಾರವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಟೀಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಕೇವಲ ಮತದಾನ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಸೀಮಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಮಾತ್ರವಿದ್ದು, ಒತ್ತಡ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಅಂಶದತ್ತ ಗಮನ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ, ಬಹುಗುಂಪುಗಳ ಮತ್ತು ಬಹುಪಕ್ಷಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ವರ್ಗಸಂಘರ್ಷದ ಏಕವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಪರಿಭಾವಿಸುವಂತೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುವುದಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಏಕರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಶ್ರಮಿಕರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಯುದ್ಧ ಗೆಲ್ಲಲು ಅವರನ್ನು ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಎತ್ತರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ.[*]

[*] ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ರಾಜಕಾರಣದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹಂಟಿಂಗ್‌ಟನ್ ಮತ್ತು ನೆಲ್‌ಸನ್‌ರ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ರೂಪುಗೊಂಡ ಖಾಸಗಿ ನಾಗರೀಕರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೇ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ನೀ ಮತ್ತು ವರ್ಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಕಾನೂನುಬದ್ಧ

ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆ ನೇರವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅವರ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಮ್ಯಾಕ್‌ಲೋಸ್ಕಿ ಅವರು ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಆಳುವವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅಮೇರಿಕದ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದಾಖಲಾದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದು ರಾಜಕೀಯದೆಡೆಗೆ ಅವರ ಮನೋಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ರಾಬರ್ಟ್‌ಲೇನ್, ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್, ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಬೆಲ್ ಮತ್ತು ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಅವರು ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕೊರಲ ಸಹಮತ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.[8] ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ವೆರ್ಬ ಅವರು ''An issue involved in the meaning of the term concern the inclusion in to the concept of Psycological process leading to it or simply the act per se'' ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಥವಾ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಲೇಜರ್ಸ್‌ಫೆಲ್ಡ್ ಪೌಲಾ ಫೆಟಲ್ ಅವರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಮತದಾನದ ಹೊರತಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಮಾನದಂಡವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ.[9] ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸಲು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು. ಇವು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದ ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಸೀಮಿತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ನಾಗರೀಕರನ್ನು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆ, ಸಂಘಟನೆ, ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ರೋಜಿನ್‌ಸ್ಟೋನ್, ಹ್ಯಾನ್‌ಸನ್, ಯುಡಿಹೆಚ್‌ಆರ್ ಮತ್ತು ಐಸಿಸಿಪಿಆರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ರೋಜಿನ್ ಸ್ಟೋನ್ ಮತ್ತು ಹ್ಯಾನ್‌ಸನ್‌ರ ಪ್ರಕಾರ "ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ವಿತರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಗಳು''[೧೦] ಯೂನಿವರ್ಸಲ್ ಡಿಕ್ಲರೇಷನ್ ಆಫ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ (UDHR)ಮತ್ತು ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾವೆನೆಂಟ್ ಆಫ್ ಸಿವಿಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ರೈಟ್ಸ್ (ICCPR) ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವಂತೆ "ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುವಂತೆ. ''Conduct of public affairs..... is a broad concept which relates to the excercise of power, in particular the excercise of legislative. exceutive and administative power..... (Covering) all aspect of Public administration and the formulation & implementation of policy at International, national, regional and local bodies.''[೧೧] ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ವಿಶಾಲವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕೂಡ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮತದಾನೇತರ ಅಥವಾ ಅಧಿಕೃತ ವಿಧಾನಗಳ ಆಚೆ ನಡೆಯುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಭೇಟಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ಆತ್ಮೀಯರು ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದವರ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ವೆರ್ಬ, ಶೋಜ್‌ಮನ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಡಿಯವರು[9] ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ವಿಶಾಲವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಅದು ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಪಕ್ಷಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ, ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ, ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ, ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ, ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ, ಸಹನಿರ್ಣಾಯಕರಾಗಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ, ಸೂಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತಗೊಂಡ ಅಂಶವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವವೂ ಆಗಿದೆ. ಅದರ ಇತರೆ ಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಆಳ್ವಿಕೆ, ಸಮಾನತೆ, ಜನತಾ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರಾಜ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಕೇವಲ ಉನ್ನತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಈ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಬದಲಾದ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಅವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹೆಚ್.ಜಾನ್‌ಡಿವೆ ಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರು ಜನಾಪೇಕ್ಷಿತ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಚಿಂತಕರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ, ನಿರಂಕುಶತೆ ವಿರುದ್ಧದ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿವೇಚನೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಈ ಧೋರಣೆಗಳು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತವೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಒಂದೆಡೆ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ ಸರ್ವರ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮಾಜದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಸಂವೇದಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಸಕ್ರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆಳುವ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಉತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದು ಸರಳವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಬಹುದು. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಎಂದರೇನು? ಎಂಬುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಎಲ್ಲಿ? ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಈ ಹಂತಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ

ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಮಿತ್‌ಬ್ರಾತ್ ಹಾಗೂ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್ ರವರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಎರಡು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳು

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಹಂತಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವಿವಿದ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವಿಭಿನ್ನ ಶ್ರೇಣಿಮಾದರಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್[೦೩] ಹಾಗೂ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್‌ರ ಶ್ರೇಣಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಶ್ರೇಣಿಮಾದರಿಗಳು ಇಂತಿವೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದು, ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಂದು ವಿಗಂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಏರುಮುಖ ಕ್ರಮದ ಶ್ರೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ (Spectator activities) ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯುವುದು ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಏರುಮುಖವಾದಂತೆ ಮತದಾನ, ರಾಜಕೀಯಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು, ಇತರರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡುವಂತೆ ತಿಳಿಹೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಅಂಗಿಯ ಗುಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಕಾರಿನ ಮೇಲೆ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಐದು ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಹಂತವೆಂದರೆ ಪರಿವರ್ತನಾ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು (Transitional activities) ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು, ಪಕ್ಷಗಳು ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಏರುಮುಖವಾದಂತೆ ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು (Gladiatorial activities) ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಯ ವ್ಯಯಮಾಡುವುದು, ಪಕ್ಷದ ಸಕ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗುವುದು, ಪಕ್ಷಗಳ ನಿರ್ಣಯ ಕೂಟ ಅಥವಾ ತಂತ್ರಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಹೀಗೆ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಮಾದರಿಯು ಒಟ್ಟು ೧೩ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹಂತವಾದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡಯುವುದು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹಂತಗಳು ಮೇಲೇರಿದಂತೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಮೇರಿಕದ ಅಧ್ಯಯನ ಹೇಳುವಂತೆ ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ಜನ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ.೭ ರಿಂದ ೯ ರಷ್ಟು ಜನ ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೩ ರಿಂದ ೧ಕ್ಕೆ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಅವನ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತಾರ್ಕಿಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅಂದರೆ ಯಾವುದಾದರು ಮೇಲ್‌ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಹಜವಾಗಿ ಕೆಳಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೇಣಿಯು ಏರುಮುಖವಾದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಮಯ, ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮೇಲ್ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಮಯ, ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಇಚ್ಛೆ ಕೇವಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಈ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯು ಕೆಲವು ಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳು ಪೂರೈಕೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮಿತಿ ಎಂದರೆ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸಹಜ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸುವ ಕ್ಷಿಪ್ರ ದಂಗೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಹೋರಾಟ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಜೇಮ್ಸ್ ಡೇವಿಸ್[೧೪] ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದು ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್[೧೫] ಅವರ ಏರುಮುಖ ಮಾದರಿ. ಈ ಮಾದರಿಯು ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತೃತ ಮಾದರಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು. ಇವರ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದರೆ ಮತದಾನ. ಅತ್ಯಂತ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ವಿರುದ್ಧ ಬಿಂದುಗಳ ನಡುವೆ ಉಳಿದ ಹಂತಗಳೆಂದರೆ ಏರಿಕೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುವುದು, ಅನೌಪಚಾರಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಟಸ್ಥ ಸದಸ್ಯನಾಗುವುದು, ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯ ಸದಸ್ಯನಾಗುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಟಸ್ಥ ಸದಸ್ಯನಾಗುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು. ಮುಂತಾದ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್ ಅವರ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮತದಾನ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತವಾಗಿದ್ದು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಶ್ರೇಣಿಯ ಉನ್ನತ ಹಂತದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಇತರೆ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಹುದು. ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರು ಕೇವಲ ಔಪಚಾರಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರ ಅವರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೂ, ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಉಸಿರಾಟಕ್ಕೆ ಅವರು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.[೧೬] ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು, ಒತ್ತಡ ಗುಂಪುಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವುಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಶೇಖರಿಸುವ ಏಜೆಂಟ್‌ಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಉನ್ನತೀಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ಅವರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಹಂತವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ವಾದ ವಿವಾದಗಳು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಸಂಬಂಧಿಕರು ಮತ್ತು ಗಣ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಕೇವಲ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹವರು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ, ಶ್ರೇಣಿಯ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುವ ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಿರಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಅಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಅಥವಾ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ, ಅನಿಶ್ಚಿತ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರಾಸಕ್ತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಯ್ಕೆಯೋ? ಅಥವಾ ಇತರೆ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೊ? ಎನ್ನುವುದು ಇಂದಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳದ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿಗೆ ಬಡತನ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ಉಪೇಕ್ಷೆ, ಉದ್ದೇಶ ಪೂರಿತ ಹಿಂಜರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿಮುಖತೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿರಂತರ ಪ್ರಗತಿಗೆ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡದಿದ್ದರೂ ಅದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅಮೇರಿಕದ ಬಹುತೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯೂ ಕೂಡ ಮಿತಿಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಬದಲಾವಣೆ ತರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಯೂಬ, ನಿಕರಾಗೊವಾ ಮುಂತಾದ ಪಶ್ಚಿಮ ಯೂರೋಪ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮುಖಾಮುಖಿಗೊಳಿಸಿದರೆ ಕ್ರಾಂತಿಯು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನವು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾವ್ರೋ ಈ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ, ಯಾವುದೇ ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸತ್ಯವು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಯ ವಾಸ್ತವಿಕ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸ್ಪಡುತ್ತದೆ.[21] ರಾಜ್ಯವೇ ಬಲತ್ಕಾರದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವ ಮಿಲಿಟರಿ ಆಡಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಮೇರಿಕದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆ ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ ಬದಲಾಗುವುದು ಅದರ ಸಹಜ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ವಿವಿಧ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆ

ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ ಬದಲಾಗುವುದು ಅದರ ಸಹಜ ಗುಣ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಒಂದು ಸಮಾಜದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಿರಂಕುಶ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆಳುವವರೇ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಸಾಧನಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕರ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ

ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೌಲ್ಯದ ಮಟ್ಟವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಸಮಾನ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುವ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅದೇ ಕಾಲಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಮತದಾರನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮತದಾರರು ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಏಳು ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರೆ ಅದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕದ ಮತದಾರರು ಕೇವಲ ಆರು ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೨೮] ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ಇದನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಕರಿಸುತ್ತದೆ.[೨೯]

ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಮತದಾನ.

ಕ್ರ ಸಂ	ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟ	ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣ
೦೧	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜ	೩೦%
೦೨	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು	೪೯%
೦೩	ಪರಿವರ್ತನ ಸಮಾಜ	೪೧%
೦೪	ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಾದ ಸಮಾಜಗಳು	೬೯%
೦೫	ಅಧಿಕ ಅನುಭೋಗಿ ಸಮಾಜಗಳು	೭೮%

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೩೦ರಿಂದ ಶೇ.೭೮ರವರೆಗೆ ಇದ್ದು, ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಶೇ.೧.೯ರಷ್ಟು ಮತದಾನವು ರೊಡೇಶಿಯಾ ಮತ್ತು ನೈಸ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದು, ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಶೇ.೯೯.೭ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕೇವಲ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಅಳೆಯುವುದು ತಪ್ಪು. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ತಜ್ಞರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಆಸಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಕ್ರಮ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಅಧ್ಯಯನವು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟವು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.[೩೦]

ಅಮೇರಿಕ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಆಸಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟ

ಕ್ರ ಸಂ	ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟ	ಅಮೇರಿಕಾ	ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್	ಪಶ್ಚಿಮ ಜರ್ಮನಿ
೦೧	ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ	೧೯%	೧೫%	೧೧%
೦೨	ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸಕ್ತಿ	೪೭%	೩೭%	೪೫%
೦೩	ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಾ	೨೯%	೩೩%	೧೯%
೦೪	ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಇಲ್ಲಾ	೦೫%	೧೫%	೨೫%
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦%	೧೦೦%	೧೦೦%

ಕೋಷ್ಟಕ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಆಸಕ್ತಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅವೆರಡರ ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಏಕರೀತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದರೂ ದೇಶದಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಆಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದನ್ನು ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಫ್ ಅತೋಫ್‌ರವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಜನರ ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಲ್ಲ. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗಿಂತ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟನ್‌ಗಳು ಇತರೆ ದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂದಿವೆ. ಉತ್ತಮ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನಗಳು, ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ದ್ವಿಪಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿ, ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಂಥ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಚಳುವಳಿಗಳು ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮುಖ ಹಂತವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನರೂಪಿತ ಚಳುವಳಿಗಳು ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಉದಾರಗೊಳಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.[೨೧]

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಡವರು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್ ಅವರು ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು 'ಹೊಸ ರಾಜಕಾರಣ' ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ದೆಹಲಿ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಬಡವರು ಹೋರಾಟಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ದೊಡ್ಡವರ (Bigman) ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ

ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಶ್ರೀಮಂತರೂ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.[೨೨] ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದು ಹೊಸ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಮೇರಿಕ, ಬ್ರಿಟನ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಜರ್ಮನಿ, ಇಟಲಿ ಮತ್ತು ಮೆಕ್ಸಿಕೊ ದೇಶಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯುವುದು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದು, ಮೆಕ್ಸಿಕೊ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.[೨೩] ಲಿಂಡನ್‌ಫೆಲ್ಡ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಯನವು[೨೪] ಆರ್ಥಿಕ ತೃಪ್ತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಅಮೇರಿಕದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಮೂನೆ ಆಧರಿಸಿ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್ಥಿಕ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಎಲ್ಲರೂ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕನಿಷ್ಠ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಅತೃಪ್ತಿಗಳು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಕೀಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅದು ನಿರಾಸಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಮತದಾನವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್[೨೫] ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಅನೇಕ ಬಾಹ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಮತದಾನವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಎಂತಹ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಗುಂಪಿನ ಪ್ರಭಾವವೆಷ್ಟು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟು ಅಡ್ಡ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಮತದಾನವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಯಸ್ಸು, ಆದಾಯ, ಉದ್ಯೋಗ, ಸ್ಥಾನ-ಮಾನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಆಸಕ್ತಿಯು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಅಲ್ಮಂಡ್ ಮತ್ತು ವೆರ್ಬ ಅವರು ಐದು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ, ಉನ್ನತ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಪುರುಷರು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.[೨೬] ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲೂ ಇಂದು ಪರಿವರ್ತನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಮುಂದುವರೆದ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವರ್ಗದ ಅಂಶಗಳು ಯಾರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು.[೨೭] ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದವರಿಗಿಂತ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿವೆ.[೨೮] ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ[೨೯] ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ, ದುರ್ಬಲ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೧ರ ವರ್ಷದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ೧/೩ರಷ್ಟು ಜನ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯದ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ

ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶೇ.೬೫ರಷ್ಟು ಜನ ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಉನ್ನತ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು, ಶೇ.೬೬ರಷ್ಟು ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಶೇ.೪೪ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಹಿಂದುಳಿದವರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸದೃಢ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಸಮ್ಮತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.[೩೦] ೧೯೬೦ರ ವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಪುರುಷರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಮುಂದುವರೆದ ರಾಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ನಡುವಿನ ಅಂತರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗುರುತಿಸಿವೆ.[೩೧] ಭಾರತದಲ್ಲೂ ೧೯೯೦ರ ನಂತರದ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮತದಾರರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ.[೩೨] ೨೦೦೪ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೬ರ ನಂತರದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಶೇ.೬೫ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು "ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ"ಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿಲ್ಲ.[೩೩] ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಹಿಳಾ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಉನ್ನತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರೆ, ಕೆಳವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಶೇ.೫ ರಿಂದ ೬ರಷ್ಟು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.[೩೪] ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗದ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳು ಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮೀರುತ್ತಿವೆ.

ವಯೋಮಾನ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಯುವಕರು, ಮಧ್ಯವಯಸ್ಕರು ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸೂಚಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನಿಲ್‌ಭಟ್[೩೫] ಅವರ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇದ್ದು, ವಯಸ್ಸಾದಂತೆ ಅದು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ವಯೋಮಾನದವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯೋಮಾನದವರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಂದು ಮೆನನ್ ಅಧ್ಯಯನವು ಕೂಡ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನವರು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವಾಹಿತರಿಗಿಂತ ಅವಿವಾಹಿತರೇ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಾಹದ ನಂತರ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಕುತೂಹಲಕರ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಅವಿವಾಹಿತರಿಗಿಂತ ವಿವಾಹಿತರು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.[೩೬] ನಗರ-ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಪರ್ಕ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಇವು ನಗರ ವಾಸಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣವಾಸಿಗಳೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜಪಾನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸ್ಕಾಂಡಿನೇವಿಯ ದೇಶಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಾಸಿಗಳ

ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕೂಡ ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಜಹಂಗೀರ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಮುರ್ಷಿದಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗರ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಪುರುಷರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಗರೀಕರಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಜ್ಞಾನ ವೃದ್ಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರೇ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಭ್ರಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರೇ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.[೩೬] ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಬ್ರಿಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ, ಪಶ್ಚಿಮ ಜರ್ಮನಿ ಮತ್ತು ಇಟಲಿ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚ್‌ಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗುವವರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದೊಂದಿಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದು ಸಹಾ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಮತೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ನೀಗ್ರೊಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮತದಾನ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು, ಜ್ಯೂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮತದಾನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಾದರೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸೂಚಿಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳು ಸೀಮಿತ ವಿವರಣಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅವುಗಳು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪವಲ್ಲದ, ಅನನ್ಯವೂ ಅಲ್ಲದ ಸ್ವರೂಪ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಜನಾಂಗೀಯ ಅಂಶಗಳು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಕಾರಣವಾದರೆ ಅವುಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ತರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್[೩೦] ಅವರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ತರುವ ಕೆಲವು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

೧. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟು ಮತ್ತು ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ:

೨. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಗುಣಗಳು.

೩. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಪ್ರಭಾವ

ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವವಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಸಂರಚನೆ ಅಥವಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು

ರಾಜಕೀಯ ಸಂರಚನೆಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವರು ತಾತ್ಸಾರ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ತೀವ್ರವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ತೀವ್ರವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹೊಂದಿರುವವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು

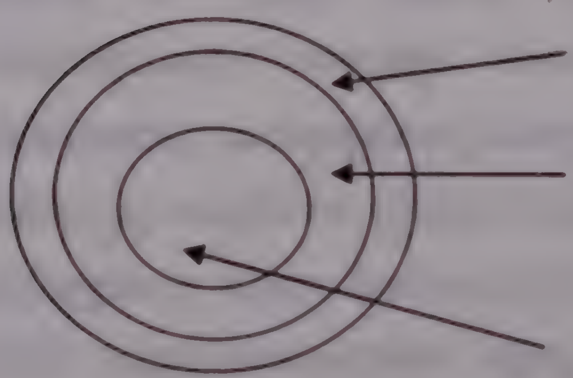
ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಜನ ಮಾತ್ರ ಇತರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ರಾಬರ್ಟ್‌ಥಾಲ್[೩೬]ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವವರನ್ನು ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ.

೧. ರಾಜಕೀಯ ಮೇರೆಯಲ್ಲಿರುವವರು

೨. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು.

೩. ಅಧಿಕಾರ ಉಳ್ಳವರು ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿವಂತರು.

ಥಾಲ್‌ರವರ ಈ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳ ರೂಪಾವಳಿಯನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೦೧ ರಾಜಕೀಯ ಮೇರೆಯಲ್ಲಿರುವವರು

೦೨ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರು

೦೩ ಅಧಿಕಾರ ಉಳ್ಳವರು ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿವಂತರು

ರಾಬರ್ಟ್‌ಥಾಲ್ ಅವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಜನರ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ.

೧. ರಾಜಕೀಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಕುಟುಂಬ, ಸ್ನೇಹಿತರು, ಪ್ರೀತಿ, ಆದಾಯ, ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮೊದಲಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಫಲದ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕಿಂತ ರಾಜಕಾರಣದ ಪ್ರತಿಫಲದ ಮೌಲ್ಯವು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು.

೨. ತಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಪರ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು.

೩. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಗಣ್ಯತೆಯ ಭಾವನೆ. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ಹುಟ್ಟಾವಳಿ (out put) ಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ತಾನು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ.

೪. ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾನು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದೆಯೂ ರಾಜಕೀಯ ಹುಟ್ಟಾವಳಿಗಳು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ತನಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಿಕೆ.

೫. ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಿಕೆ.

೬. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಿಕೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕೆಲಸಮಾಡಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸೂಚಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಗ್ರಹಿಕೆ ಏನೆಂದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಅದು ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ವೀಕ್ಷಕರು ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ

ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾದ ಹಣ,ಅಧಿಕಾರ, ಸಾಧನೆ, ಘನತೆ, ಗೌರವ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಇವು ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.[೪೦] ಆದರೆ, ಈ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಿಂದಲೇ ಈ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಪೂರೈಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ದುಬಾರಿಯಾದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಲು ಇರುವ ಆಧಾರಗಳು ಕಡಿಮೆ (ಉದಾ: ಪಕ್ಷ ಪ್ರಚಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು). ಅಧಿಪತ್ಯ (Dominance), ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮತ್ತು ಬಲದ ಸೂಚನೆಗಳಾಗಿದ್ದು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಇವುಗಳ ಕೊರತೆ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಸೂಚಿಗಳಾದ ಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಲೋಚಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದವರು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಗ್ರಹಿಕೆ ಎಂದರೆ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು,ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಮತ್ತು ತಿದ್ದುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ವಿಶ್ವಾಸವು ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ವಿಶ್ವಾಸವು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರ, ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಬೆಲ್ ಪ್ರಕಾರ ದುರ್ಬಲ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.[೪೧]

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಒಂದು ದೇಶದ ಪಕ್ಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಆಯ್ಕೆಗಳಿರುವಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿಭಿನ್ನ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳ ಪಕ್ಷಗಳಿರುವಾಗ ಇಂತಹ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾರ್ವೆದೇಶ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ನಾರ್ವೆ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ತತ್ವ, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಅಮೇರಿಕದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಊಹೆಯಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಂತೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೂ ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅಮೇರಿಕಕ್ಕಿಂತ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಯೂರೋಪ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದು ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಮತದಾನ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.[೪೨] ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ ವಿಷಯಾಧಾರಿತವಾಗಿದೆ. ಅದು ವಾದಾಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ವಾದಾಂಶಗಳ

ವಿಷಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿರೋದಿ ಅಲೆ, ರಾಜೀವ್‌ಗಾಂಧಿ ವಿರೋಧಿ ಅಲೆ. ಬೋಫೋರ್ಸ್‌ಹಗರಣದ ಅಲೆ ಮತ್ತು ಗರೀಬಿ ಹಟಾವ್ನೋ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ವ್ಯಾಪಕ ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವೆ. ಇದು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮ್ಯಾಕ್‌ಕ್ಲೋಸ್ಕಿ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಾದಾಂಶಗಳ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯುತ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.[೪೩] ಈ ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಿರುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಿರಾಸಕ್ತಿಯವರೆಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿರಬಹುದು. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪಡೆಯದವರನ್ನು ನಿರಾಸಕ್ತರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿವಿಧ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ಧಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಿನಿಕತನ (Cynicism), ಪರಕೀಯ ಮನೋಭಾವ (Alienation), ವಿರೋಧತೆ (Anomie) ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಭಾರತದಂತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿನ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಬಡತನದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ (ಲಿಂಗ/ಜಾತಿ) ಜನರಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ಇದ್ದರೂ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ನಿರಾಸಕ್ತಿಯು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಿರಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಒಂದು ವಿಧಾನವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮ್ಯಾಕ್‌ಕ್ಲೋಸ್ಕಿ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಅದು ಹಿಂಪಡೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಹೊಂದುವುದಾಗಿದೆ.[೪೪] ಮೋರಿಸ್ ರೋಜೆನ್‌ಬರ್ಗ್ ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿಗೆ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

೧. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನಗಳಾದ ಉದ್ಯೋಗ, ಕುಟುಂಬದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅಡ್ಡಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಆತಂಕ

೨. ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು

೩. ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತೇಜನದ ಕೊರತೆ

ಸಿನಿಕತನವು (Cynicism) ನಿರಾಸಕ್ತಿ (Apathy) ಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಸಿನಿಕತನವೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇತರರ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸುವುದು. ರಾಜಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ಕೊಳಕು ಆಟ, (Dirty game), ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೆಂದರೆ ಮುಖರಹಿತ (Faceless) ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವರು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅನುಕಂಪಕ್ಕಾಗಲಿ ಅರ್ಹರಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪರಕೀಯ ಭಾವನೆ ಕೂಡ ನಿರಾಸಕ್ತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದಾಗಿದೆ. ಪರಕೀಯ ಭಾವನೆಯು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈರತ್ವ ಅಥವಾ ವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಬರ್ಟ್‌ಲೇನ್[೪೫] ಪ್ರಕಾರ ಪರಕೀಯ ಭಾವನೆಯು ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಅಗಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಮೂಲಕ ಇತರರು ಬೇರೆಯವರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ, ಸಿನಿಕತನವು ರಾಜಕಾರಣದ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಅಂತರ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಪರಕೀಯ ಭಾವನೆಯು ವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆ (Anomie)ಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾಜದಿಂದ ಅಗಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ವಿಚ್ಛೇದಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ. ಪರಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ವೈರತ್ವದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆಯು ತಬ್ಬಲಿತನದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.[೪೬] ಈ

ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಸಾರಾಂಶ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ನಿರ್ಣಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಚಳುವಳಿ, ಕ್ಷಿಪ್ರ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕುವವರೆಗೂ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ರಾಜಕಾರಣದ ಮುಖ್ಯ ಚಾಲಕಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಮತ್ತು ಅವನ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ರಾಜಕಾರಣವೆಂದರೆ ಯಾರು? ಏನನ್ನು? ಯಾವಾಗ? ಮತ್ತು ಹೇಗೆ? ಪಡೆದರು ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಅದು ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.[೪೭] ಅದು ಅಧಿಕಾರಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ರೂಪಿಸುವಿಕೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವುದು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣದ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ರಾಜಕಾರಣವು ಆಡಳಿತ ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಅದು ರಾಜ್ಯ, ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಯುತ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಅದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಮತ್ತು ಮರುಹಂಚಿಕೆಯ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುವವರ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕೂಡ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.[೪೮] ರಾಜಕಾರಣವು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಮರುಹಂಚಿಕೆಯ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನವೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿವೆ.[೪೯] ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ರಾಜಕಾರಣದ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣವೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ನಿರ್ಣಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು, ಅವರು ರೂಪಿಸುವ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಗುರುತಿಸುವ 'ಯಾರು?' ಎನ್ನುವ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಕೂಡ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆ, ನೀತಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಂರಂಚನೆಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ ಸಂರಚನೆಯು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ'ವೆಂದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ರಾಜಕಾರಣ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ರಾಜಕಾರಣದ ಚಾಲಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದಲ್ಲದೆ,

ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಹ ಅದು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿಯೂ ಅದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣವು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಮತ್ತು ಮರುಹಂಚಿಕೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಅದು ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಹ ಪಡೆದಿದೆ. ತೃತೀಯ ಜಗತ್ತಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಚಾಲನೆಗೆ ರಾಜಕಾರಣವು ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಬಲವಾದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ.[೩೦] ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣವು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಅಲೆಕ್ಸ್ ಇಂಕೆಲ್ಸ್[೩೧] ಹೇಳುವಂತೆ "ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾದ ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಹೊರತು ನಾಗರಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಪಡೆಯಲಾರ. ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾದ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರರು.

ಮಾನವನ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಬದಲಾವಣೆಯ ಒಂದು ಸ್ವರೂಪವು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.[೩೨] ಅಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಪುನರ್‌ರಚಿಸದೆ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ರೂಪಿಸುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮಾನವನ ಜೀವನದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಬದುಕಿನ ಆಯಾಮಗಳ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಜೀವನದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಬದಲಾವಣೆಯು ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಜನರ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.[೩೩] ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕಿಯೆಯು ಆರಂಭಗೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಂತೆ ಶ್ರೇಣಿಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನರ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.[೩೪] ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬಡತನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅವರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.[೩೫] ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಭೌತಿಕ ಸಹಾಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆ.[೩೬] ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಯಂತ್ರವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ನೀಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮಾತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸಕ್ರಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ದೃಢಪಡಿಸುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಇಂದು ಹೆಚ್ಚುಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾದರಿಯೇ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾದರಿ ಅಥವಾ ಜನರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ,

ಆರೋಗ್ಯ, ನೀರಾವರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಚಾರವಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮಾದರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅರ್ಥ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿದ್ದು, ಜನರ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳ ಕುರಿತು ಅವರೇ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ, ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ತರುವ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಅಥವಾ ಜನರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟರವರೆಗಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದಾರಿ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ನಿಲುವು ಮಹತ್ವ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಮುದಾಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಕಡೆಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹರಿಯಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವು ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.[೬೬] ಅಂದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ತನ್ನ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತವೆ./ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ./ ವಿ.ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರನ್[೬೭] ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲ ನೆಲೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ, ಸಮಾನ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಕಾಶಗಳು ಕೇರಳ ಜನರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ "ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯೇ ಕೇರಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉತ್ತಂ"ವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸದಸ್ಯತ್ವವು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿ ನೀಡಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಹಾನ್ಸ್‌ಬೊಯ್‌ಕಿವಿಸ್ಟ್ ಅವರು ಕೈಗೊಂಡ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯದೊಂದಿಗಿನ ಹೋಲಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ದೃಢಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇರಳದ ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವವರು ಶೇ.೬೮ರಷ್ಟು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇರುವವರು ಶೇ.೬೯ರಷ್ಟು, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರು ಶೇ.೬೬ರಷ್ಟು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವವರು ಶೇ.೨೨ರಷ್ಟು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇರುವವರು ಶೇ.೨೮ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾಭಿಪ್ರಾಯ ಇರುವವರು ಶೇ.೨೮ರಷ್ಟು, ಜನ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ, ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವವರು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿರುವವರು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮತದಾನ ಶೇ.೮೬, ಪ್ರಚಾರ ಶೇ.೩೯, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೫೫ರಷ್ಟು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೮೬, ಶೇ.೧೨ ಮತ್ತು ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯದ ಜನರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಚಾರ, ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೇರಳಿಗರು ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೫ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬಂದರೆ,

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಜನ ಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರಿದ್ದರೆ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರೆ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಕನಿಷ್ಠ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.[೩೯] ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಜನತೆ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸುನಿಲ್ ಸೇನ್ ಗುಪ್ತ ಮತ್ತು ಹರೀಷ್ ಗಜ್ಜಾರ್ ಅವರ ೧೯೯೬ ಮತ್ತು ೧೯೯೯ರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ೧೯೭೭ರ ನಂತರ ಭೂರಹಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ರೈತರು, ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಎಡಪಂಥೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಂಘಟಿತ ಮತದಾರರಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಭೂಸುಧಾರಣಾ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣದಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿವೆ. ಇಂತಹ ಜನಮುಖಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ.[೪೦]

ಮಹಮದ್ ನಜರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತರವರ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಅಧ್ಯಯನ ಕೂಡ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರ ಅಧ್ಯಯನ ಹೇಳುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣವಾದಂತೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅಧಿಕಗೊಂಡಿರುವುದು ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳ ರೂಪಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.[೪೧] ಕನಿಷ್ಠ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಫಲತೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಿಖಾಯಿಲ್ ಸೆರ್ನಿಯಾ ಅವರ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ೨೫ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಹೇಳುವಂತೆ ಒಟ್ಟು ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ೧೫ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಫಲತೆಗೆ ಜನರ ನೀರಸ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸಕ್ರಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮಾತ್ರ ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳು, ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ರೂಪಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಜನಪರವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ರಾಜಕಾರಣ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನವೂ ಕೂಡ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಚೌಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಇಂತಹ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನದತ್ತವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ವಾಸ್ತವಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅಳೆಯುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ ೨

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು

ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ತುಷ್ಟಿಕರಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಆರೋಪಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೇಕೆ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರೊ.ಭಾರ್ಗವ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಗಳು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವಂತೆ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ.[೬೨] ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ಕರ್ತೃಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬಂದಿರಬಹುದು. ದೇಶ ವಿಭಜನೆಯೂ ಈ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡುವಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟದೆ. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿರುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳು ೧೯೪೭ರ ದೇಶ ವಿಭಜನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹದಗೆಟ್ಟ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಉಭಯಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದ ಭುಗಿಲೆದ್ದು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಬಯಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಷ್ಟ್ರ ದೊರೆಯಿತು. ಆದರೆ ಭಾರತ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ಮತ್ತು ಇತರ ಧರ್ಮಿಯರ ನಾಡಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಈ ಬಹುಧರ್ಮೀಯ ಸ್ವರೂಪವು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯಲು ನೆರವಾಯಿತು. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯಲು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬಂದಿತು.[೬೬] ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಆರು ಹಕ್ಕುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ೨೫ನೇ ಕಲಂ ಅನ್ವಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ, ನಂಬುವ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಭಾಗವನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾರವಾದಿ ಧೋರಣೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಿಯರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಈ ಹಕ್ಕುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮುದಾಯ, ಬುದ್ಧಿಜೀವಿವಲಯ, ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಒಮ್ಮತ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ಈ ವಿಧಿಯ ಅನ್ವಯ ನೀಡಲಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಂಬುವ, ಆಚರಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಜೊತೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನು ಆಚರಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಒಳಗೊಂಡಿದೆಯೇ? ಈ ಹಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಅಂತರ್ಗತಗೊಂಡಿದೆಯೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರಿಂಕೋರ್ಟಿನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಲ್ಲೂ

ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕು ಅಥವಾ ಸಮಾನ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗಣ್ಯರ ಗುಂಪು ಸಹಮತ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಮತವಿಲ್ಲ. ೨೫(೨)(ಬಿ) ಉಪವಿಧಿಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯೊಂದಿಗಿರುವ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಶಾಸನ ರೂಪಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಅಧಿಕಾರವು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ತಡೆಯದಂತೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕು ಕೂಡ ನೀಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನದ ೨೫ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕು ಕೇವಲ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ, ಅದು ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾದವರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯರಾದ ವರದರಾಜನ್ ಸಂವಿಧಾನದತ್ತವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕೇವಲ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.'' ಸಂವಿಧಾನದ ೨೯ ಮತ್ತು ೩೦ನೇ ವಿಧಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ.

೨೯ ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಭಾಷೆ, ಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ವಿಧಿಯ ಎರಡನೇ ಭಾಗವು ರಾಜ್ಯದ ಅನುದಾನಿತ ಅಥವಾ ಅನುದಾನ ರಹಿತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಕುಲ ಅಥವಾ ಭಾಷೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ೩೦ನೇ ವಿಧಿಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಹಕ್ಕು ನೀಡಿದೆ. ಈ ವಿಧಿಯು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಹಲವು ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಹಲವು ಬಾರಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಯಾರು ಎನ್ನುವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದು, ಇಂದಿಗೂ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಎಷ್ಟೇ ವಿವಾದಗಳಿರಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ೨೫, ೨೯ ಮತ್ತು ೩೦ನೇ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ನಿರಾತಂಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಲು ಇವು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪರವಾದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಗೋವಿಂದ ವಲ್ಲಭ ಪಂತ್ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ "ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವುದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ, ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯುತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದದ ಹೊರತು ನಾವು ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದಲಾರೆವು" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭ ಭಾಯಿ ಪಟೇಲರು ೧೯೪೭ರ ಫೆಬ್ರವರಿ

೨೭ರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ "ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಚರ್ಚೆಗಳು ಸಂವಿಧಾನವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪರವಾದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಭೂಮಿಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟವೆ.[೬] ೪೨ ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಅನ್ವಯ ದೇಶ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿನ ಲೋಪಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ನಡೆ ನುಡಿಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದು ತಪ್ಪುಗಳಾಗುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯ ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎನ್ನುವ ವಾದಗಳೂ ಕೂಡ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಕೂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನ ನಿಲುವು ತಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ದೇಶದ ಸ್ಥಿರತೆಯು ಇಂತಹ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯದ ಅತಿರೇಕಗಳು ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಅಪಾಯವನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತವೆ.[೭] ಒಟ್ಟಾರೆ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ವಿವಿಧ ಕಾನೂನುಗಳ ಆದರ್ಶರೂಪವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸರ್ಕಾರಗಳು ವಿವಿಧ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಸಂವಿಧಾನವೂ ಕೂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಭಾಷಾ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಗಳು ರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ೩೮(೨)ರ ಅನುಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ "ರಾಜ್ಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆದಾಯದಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜನ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸತಕ್ಕದ್ದು" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅನುಚ್ಛೇದ ೩೯ (ಎ) (ಬಿ) (ಸಿ)ಯಲ್ಲಿ "ರಾಜ್ಯವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ತನ್ನ ನೀತಿಗಳನ್ನು;

ಎ) ನಾಗರಿಕರು, ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಾಕಷ್ಟು ಜೀವನೋಪಾಯ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು;

ಬಿ) ಸಮುದಾಯದ ಭೌತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಒಡೆತನ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣವು ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಿತ ಸಾಧನೆಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತೆ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು;

ಸಿ) ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರವರ್ತನೆಯು ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಿತಸಾಧನೆಗೆ ಬಾಧಕವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು, ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧನಗಳು ಕೇಂದ್ರಿಕೃತವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ರೂಪಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು" ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಚ್ಛೇದಗಳು ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ

ಅಥವಾ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಜನ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಡುಕು ಉಂಟಾಗದಂತೆ ಸೂಕ್ತ ನೀತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದೆ.[೫೭] ಸಂವಿಧಾನದ ರಾಜ್ಯನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿತಗೊಂಡಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದರೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದೃಢಿಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು

ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಶೇ.೧೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಳಪಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯದ ನಂತರ ಎರಡನೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಅತಿದೊಡ್ಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಇವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ದೇಶದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದ್ದಾರೆ.[೫೮] ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಸ್ಲಾಮೀಕರಣಗೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಏಕರೂಪಿ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.[೫೯] ಈ ಸಮುದಾಯದ ಒಂದು ವಿಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಶ್ರಮಿಕರು,ಅತೀ ಸಣ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಜಮೀನುದಾರರು ಮತ್ತು ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿ ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.[೬೦] ಇಂದಿಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಡವರಾದ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟನ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಸಂಶೋಧನೆಗಳು, ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಯೋಗಗಳ ವರದಿಗಳು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ,ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿವೆ. ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗಿಂತ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಂದುಳಿದವರು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಮೀಸಲಾತಿ ದೊರೆತು ಡಾ.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಂಥ ಧೀಮಂತರ ಹೋರಾಟದ ಫಲವಾಗಿ ಕಳೆದ ೫೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಲಿಷ್ಠ ಗುಂಪು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು ಅವರು ಸಮುದಾಯದ ಹಿತ ಕಾಪಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರತರಾಗಿರುವುದು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ದಲಿತರು

ಗರಿಷ್ಠ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿನ ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಗತಿಯ ಹೊಣೆ ಹೊರಲು ಮುಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗವು ಇಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಕಾಳಜಿ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಪರಿತ್ಯಕ್ತ, ಅವಮಾನಿತ, ಅಶುದ್ಧ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳ ಗತಿಯೇ ಬಂದಿದೆ.[೬೦] ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿ, ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿವೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಪರಿಶಿಷ್ಟರ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು 'ಅರ್ಜಲ್' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯದ ಒಬಿಸಿಗಳ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು 'ಅಜ್ಲಫ್' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರೆದವರಾಗಿದ್ದು ಹಿಂದೂ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಅಥವಾ ವಿದೇಶಿ ಮೂಲದವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವವರನ್ನು ಅಶ್ರಫ್ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅಸ್ಪಶ್ಯ ಮೂಲದವರಾಗಿದ್ದು ಇಡೀ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲೇ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಇತರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸುವುದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಲ್ಲ. ಇವರನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಹಿಂದುಳಿದವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಅವಕಾಶ ಹೀನತೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಧರ್ಮ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಬಾರದು ಎಂದು ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ.[೬೧]

ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇವರು ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳಾದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಭಯ, ಅಲಿಘಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ವರೂಪದ ಆತಂಕ, ಉರ್ದುಭಾಷೆಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷತನ ಮತ್ತು ಕೋಮುವಾದ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲ ಗುಂಪಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಪಂಧಿಸಬೇಕಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದರೆ ಎರಡನೇ ಗುಂಪಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೇವಲ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ,ಅವರನ್ನು ಮತ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೬೨] ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ದುರಂತಕ್ಕೀಡು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಇದು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಈ ತಾತ್ವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು

ರಾಜಕೀಯ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯು ಇತಿಹಾಸದ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು

೨೦೦೧ ರ ಜನಗಣತಿಯವರೆಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ದಾಖಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸಿರುವಂತೆ ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೬೫.೧ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇವಲ ಶೇ.೫೯.೧ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಗರವಾಸಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರ ನಡುವೆ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೬ ರಿಂದ ೧೪ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿಯ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ. ೬ನೇ ತರಗತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವವರಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮದರಸಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೬೪] ೧೪ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ೩೫ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ೨,೯೯೫ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೯೯೬ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಪುರುಷರ ನಮೂನೆ ಆಧಾರಿತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಶೇ.೫೫.೪ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೨೯.೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರು ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.[೬೫] ೧೯೬೬-೬೮ ಮತ್ತು ೧೯೬೯- ೮೦ ರಲ್ಲಿ ಮುರಾದಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಫಲಿತಾಂಶದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ದೆಹಲಿಯ ಒಟ್ಟು ೬೬೦ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೧.೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕುಳಿತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.[೬೬] ೧೯೪೬ ರಿಂದ ೧೯೬೬ರ ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಷೇಖ್ ಅಹಮದ್ ಅವರ ಅಹಮದ್ ನಗರದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಗರದ ಒಟ್ಟು ೨೮,೦೦೦ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೦೧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ೪೨ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಮಾತ್ರ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ವರೆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದು, ೪೨ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ೧೦ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಮಾತ್ರ ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕೇವಲ ೧೨ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕೇವಲ ಮೂವರು ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ವೈದ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.[೬೭] ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಹಮ್‌ದರ್ದ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಕೈಗೊಂಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಒಡೆತನದ ಒಟ್ಟು ೪೪ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಶೇ.೫೯.೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೬೮] ಎಂ.ಬಿ. ಬುಚ್ (೧೯೮೯) ಅವರ ಗುಜರಾತ್ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶಗಳೇ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿವೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೯.೫ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಕೇವಲ ಶೇ.೩.೦೮ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಅಹಮದ್ ಅವರು ಕೈಗೊಂಡ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಾನ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರದೆ ಸಮಗ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.[೬೯] ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವು ಇನ್ನೂ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ. ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಹೇಳುವಂತೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ

ಶೇ.೭೨ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದು, ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೮ರಷ್ಟು ಬಾಲಕಿಯರು ಮಾತ್ರ ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದಾರೆ.[೮೦] ಇಡೀ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಇವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯು ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ೧೮೮೦ರ ವರೆಗೆ ಸರ್ ಸೈಯದ್ ಅಹಮದರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉದ್ದೇಶಿತ ಅಲಿಘಡ ಚಳುವಳಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ದೂರವೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಪಾರ್ಸಿ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಇವರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸುಮಾರು ೭೦–೮೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ತಡವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಇವರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠವಾಯಿತು.[೮೧] ಡಾ.ಮಹಮದ್ ಪೀರ್ ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರ ಕನಿಷ್ಠ ಸಾಕ್ಷರತೆಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯದಿರುವಿಕೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಡೆ ತಡೆಗಳು, ಪರದಾ ಪದ್ಧತಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ವರ ಸಿಗದಿರುವ ಆತಂಕಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.[೮೨]

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕನಿಷ್ಠ ಸಾಕ್ಷರತೆಗೆ ಭಾರತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ದೋಷವೂ ಕೂಡ ಕಾರಣವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು 'ವೈಟ್ ಕಾಲರ್' ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಅವಲಿಂಬಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಹತೆಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ವೈಟ್‌ಕಾಲರ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಯಸುವ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ವೈರುದ್ಯವು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಗತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಅವರ ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಮದರಸಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉನ್ನತ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಪಾಲಕರಿಗಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಂತರವೇ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಮೂಡಬಹುದೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.[೮೩] ಸಾಚಾರ್ ವರದಿಯು ಕೂಡ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು. ಖಾಸಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಪಾಲಕರು ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳು ದುಬಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆ.ಡಿ.ಶರ್ಮಾರವರು ೧೯೭೫ರ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರಲು ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಪಾಲಕರು, ಉರ್ದುಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ದುಬಾರಿ ವೆಚ್ಚ ಮುಂತಾದವುಗಳು.[೮೪] ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಅವರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು

ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಎಲ್ಲಾ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯೇ ಮೂಲ ಕಾರಣವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.[೪೫] ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಆಯೋಗಗಳ ವರದಿಗಳೂ ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿವೆ. ೨೦೦೧ ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಅಂಶಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಇದುವರೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಎದುರಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಒಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಡಾ.ನವಲಖ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಗ್ರೋಥ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ದೆಹಲಿಯ ಶೇ.೯೬.೪ರಷ್ಟು ದೂರವಾಣಿ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಸಿಖ್ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಶೇ.೨.೦೬ರಷ್ಟು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೧.೫೨ ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಧನ, ಗ್ಯಾಸ್ ಮತ್ತು ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಾರಾಟಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾಣ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೨.೩, ಶೇ.೨.೩ ಮತ್ತು ಶೇ.೬.೨ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗಣ್ಯರ ಪ್ರಮಾಣವು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೫.೩ರಷ್ಟು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್‌ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೫ರಷ್ಟು, ಸಿಖ್‌ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೬ರಷ್ಟು, ಜೈನರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨.೮ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪.೫ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಗಣ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಗಣ್ಯರ ಸರಾಸರಿ ಪ್ರಮಾಣವು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೯ ಪರವಾನಿಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ೫ (ಶೇ.೧.೨೫ರಷ್ಟು) ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿದ ಒಟ್ಟು ೩೦೯ ಪರವಾನಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ೬ (ಶೇ.೧.೫ರಷ್ಟು) ಪರವಾನಿಗೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಗಣ್ಯ ಸಮುದಾಯದ ಕೊರತೆ ಇರುವುದು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಒಡೆತನ ಪಡೆಯದೇ ಇರುವುದು ಇವರ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಕುಠಿತವಾಗಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸಿವೆ. ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೇ.೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಾಡಿಗೆ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೧.೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ನಿವೇಶನಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಫ್ಯಾನ್ ಸೌಲಭ್ಯ, ಶೇ.೬೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ರೇಡಿಯೊ, ಶೇ.೬೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಶೇ.೪೧ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೈಕಲ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು ಶೇ.೫೩ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ವಾಹನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲವು ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೯ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸ್ಕೂಟರ್ ಮತ್ತು ಶೇ.೨.೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಾರು ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಯ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಶೇ.೨.೮೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೦.೨೫ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ

ಖಾದಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೬.೯ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನ್ಯಾಯ ಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳ ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆದದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಸಹಕಾರಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲೂ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ೫೦.೦೦೦ ದಿಂದ ೧ ಲಕ್ಷ ರೂ. ವರೆಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆದವರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೩ರಷ್ಟು, ಒಂದು ಲಕ್ಷದಿಂದ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂ.ವರೆಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಒಂದು ಲಕ್ಷದಿಂದ ಒಂದು ಮಿಲಿಯನ್‌ವರೆಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಶೇ.೦೧ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.[೯೬] ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದೃಢಪಡಿಸಿವೆ. ದೆಹಲಿಯ ಶ್ರೀಮಂತ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ, ಸಿಖ್, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಉಳಿತಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಫಲಿತಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ.೯೨.೯೮ ರಷ್ಟು ಹಿಂದೂ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೩೫,೧೫೯ ರೂ.ಗಳಿದ್ದು ವಾರ್ಷಿಕ ಉಳಿತಾಯ ೧೪,೧೫೩ ರೂ. ಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಉಳಿತಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಶೇ೦.೪೦ರಷ್ಟು ಇದೆ. ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೩೩,೬೨೫ ರೂ.ಗಳಿದ್ದು, ಉಳಿತಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಶೇ.೦.೪೬ರಷ್ಟು ಕಂಡಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಶೇ.೧.೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆದಾಯ ೩೨.೪೧೧ ರೂ.ಗಳಾಗಿದ್ದು ಉಳಿತಾಯ ೧೦,೬೨೬ ರೂ.ಗಳಿದ್ದು ಅವರ ಉಳಿತಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕೇವಲ ಶೇ.೦.೩೮ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಅಂತಿಮ ಸಾರಾಂಶದನ್ವಯ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆದಾಯ, ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಉಳಿತಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನ ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.[೯೭]

ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಉದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವ ಅಂಶ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೇ.೪.೪೧ರಷ್ಟು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಒಟ್ಟು ೮,೨೬,೦೦೦ ನೌಕರರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೫.೧೨ರಷ್ಟು ನಾಲ್ಕನೇ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ, ಶೇ.೪.೪ರಷ್ಟು ಮೂರನೇ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ, ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಎರಡನೆಯ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೧.೬೧ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮೊದಲ ದರ್ಜೆಯ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕುಶಲತೆಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ನಾಲ್ಕನೇ ದರ್ಜೆಯ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲೂ ಇವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಆತಂಕಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕೇತರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೨.೧೪ರಷ್ಟು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆದಿರುವುದು ಸಮಾಧಾನಕರ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ. ರಿಸರ್ವ್‌ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ೧೯ ಸದಸ್ಯರ ಕೇಂದ್ರ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಶೂನ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ೬೦ ನಿರ್ದೇಶಕರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಇಬ್ಬರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಮರಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ೨೦ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ಒಟ್ಟು ೬೦೦ ನಿರ್ದೇಶಕರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೦ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಿರ್ದೇಶಕರಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಕೂಡ ವಿವಿಧ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕನಿಷ್ಟ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಐಪಿಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ, ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಐ.ಎ.ಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲೂ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲ. ಪೋಲಿಸ್ ಪೇದೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೬ರಷ್ಟು, ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೪.೪ರಷ್ಟು, ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೬.೫ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ

ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆದ ಒಟ್ಟು ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೯೮.೬ರಷ್ಟು ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ನೌಕರಿಗಳು ಎಂಬುದು ವಿಷಾದಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.[೮೮] ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಒಡೆತನಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಅಲಿಘಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಹೇಳುವಂತೆ ಒಟ್ಟು ೧೪೮೮ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ೧೫೮ ಘಟಗಳ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದು ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೧೦.೬ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಿದೆ. ಅವರ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ೧೫೮ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ೧೦೦ ಘಟಕಗಳು ಬೀಗ ತಯಾರಿಕೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇತರೆ ಕೈಗಾರಿಕ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಅತೀ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ೫೮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ೧೨ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಮಗ್ರಿ ತಯಾರಿಕೆ ಘಟಕಗಳು, ೨೪ ಕೈ ಮಗ್ಗಗಳು, ೬ ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ೧೬ ಇತರೆ ತಯಾರಿಕೆ ಘಟಕಗಳು ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಶೇ.೮೫ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನವು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮಾಲೀಕತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇವರು ಶೇ.೬೨.೬ರಷ್ಟು ಬೀಗ ತಯಾರಿಕೆ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದು. ಉಳಿದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.[೮೯]

ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು ೬ ಲಕ್ಷ ಕೈಗಾರಿಕ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೪,೦೦೦ ಘಟಕಗಳ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೨೦೦ ಘಟಕಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ವೇತನದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಅನ್ನ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.[೯೦] ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಇಂತಿವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾರಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಮಂಡಿಸಿದ ಬೇಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಡ ಮುಸ್ಲಿಮರ, ರೈತ-ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮತ್ತು ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳ ಒಂದು ಬೇಡಿಕೆಯೂ ಒಳಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದುರಂತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವ ಫ್ಯೂಡಲ್‌ವರ್ಗದ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇಂತಹ ನಾಯಕತ್ವ ನಶಿಸುವ ಬದಲಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಇದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವರ್ಗ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ವರ್ಗ ೧೯೪೫ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ 'ಬಾಂಬೆ ಪ್ಲಾನ್' ಎಂಬ ಯೋಜನೆಗಳು ರೂಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಮುದಾಯ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಬಲರಾಗಲು ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ವಿಫಲವಾದದ್ದು ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಜಕಾರಣದ ಮುಖ್ಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದ ಮರುಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಮುಂದುವರೆದವು. ದೇಶವಿಭಜನೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕೆನೆಪದರ ಸಮುದಾಯ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋಯಿತು. ಉಳಿದ ಸಣ್ಣ ಭೂಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಮತ್ತು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಉಳಿದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಜನ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹವರಿಗೆ ಉಳಿದ ಕೆಲವೇ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ನಾಯಕತ್ವ ಒದಗಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಬ್ರಿಟೀಷರ ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಫ್ಯೂಡಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರದ ಸರ್ಕಾರ ಜಮೀನ್ದಾರರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜಮೀನ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಉಪವೃತ್ತಿಗಳು ಅಳಿಸಿಹೋದವು. ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲದ ಈ ವೃತ್ತಿಗಳು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಅನ್ನದ ಆಧಾರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಮತ್ತು ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಆರ್ಥಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿತ ಉಂಟಾಗಿದ್ದು, ಅವರಿನ್ನೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.[೧೧] ಸರ್ಕಾರಿ, ಅರೆಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನೌಕರಿಗಳು ಸಿಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ. ಸ್ವತಂತ್ರಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ನೌಕರಿಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡವು. ಆದರೆ ಇಂದು ಭೀಕರ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದಿದ್ದು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿ ದೊರೆಯದ ನಿಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಬೇಕಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ಜೀವನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅನ್ವೇಷಣಾಶೀಲ ಉಡುಪು, ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕುಶಲತೆ ಹಾಗೂ ಉದಾರವಾದಿ ಆತಿಥ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದ್ದು ಉಳಿತಾಯ, ಹೂಡುವಿಕೆ, ಆರ್ಥಿಕ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಇವರ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿಲ್ಲ[೧೨] ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿಯು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ತಲುಪಿಲ್ಲ.[೧೩] ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುವುದು ಅಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.[೧೪] ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಒಳಗಿನ ಅಂತರಗಳು ಮತ್ತು ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಗಳು ಸಮುದಾಯದ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರವು ತನ್ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಮಪಾಲು ಸಿಗುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಡಳಿತ ನ್ಯಾಯಪರ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ.[೧೫] ಆದರೆ ಭಾರತ ವಿಭಜನೆಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೋಮುವಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ದೂರವಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ವಿಭಜನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಾದ ಘೋರ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆ ಭೀಕರ ಮಾನಸಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದು ಆ ಆಘಾತಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಹೊರಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಜೀವಂತ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಿಯಂತ್ರಕಗಳೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ೩೦೫ ಗಲಭೆಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸಮಾನ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಗೆ ಆತಂಕವಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಈ ಮನಸ್ಥಿತಿಯು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಟಸ್ಥರನ್ನಾಗಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಚಿಪ್ಪಿನೊಳಗೆ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ.[೧೬] ಮುಸ್ಲಿಮರ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧತೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಪಾಲನೆ, ಸ್ವಜನೇತರ ಅನಭಿವ್ಯಕ್ತತೆ, ಅತೀಯಾದ ದೈವಭಕ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕೂಡ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದು ಆರೋಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರು ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ

ಬದಲಾಗಿ ಪುರಾತನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿದ 'ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ' ಸ್ಥಾನವು ಅವರನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.[೯೭] ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದ, ಆಕರ್ಷಕ ಆದಾಯಗಳಿಲ್ಲದ, ಉಳಿತಾಯ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೂ, ಇವರನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ತುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವ ಹುಸಿ ಆರೋಪಗಳು ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಲ್ಲ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಗೋಪಾಲಸಿಂಗ್ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ "ಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ, ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ದೃಢವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ.[೯೮] ಈ ಸಮಿತಿಯು ದೇಶದ ೮೦ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡಿತ್ತು. ೧೪ನೇ ಜೂನ್ ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವರದಿಯಲ್ಲಿ "ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯು ಬೇರೂರಿದೆ. ಇವರು ದೇಶದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸಮಿತಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿನ ಅಸಹಾಯಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಕಿತ್ತುಹಾಕಬೇಕೆಂದು" ಆಗ್ರಹಿಸಿತ್ತು. ಮುಂದುವರೆದು ವರದಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ "ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ. ಸತತ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳ ನಂತರವೂ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ ಹಿಂದಿಗಿಂತಲೂ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಅವರ ಕೆಲವೇ ನಾಯಕರು ಮಾತ್ರ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಸಹಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ." ಎಂದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದೆ.[೯೯] ಮುಸ್ಲಿಮರ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಸಮರ್ಥ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕತ್ವದ ಕೊರತೆಯು ಕೂಡ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕಾರಣ

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ದುರ್ಬಲ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕತ್ವವೂ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವ ಸಮುದಾಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಯಿತು.[೧೦೦] ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣವು ಪ್ರಬಲ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ದೇಶ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ನೀಡದ ಹೊರತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಾಧಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕಾರಣದ ಸಂರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಪಾಲು ಪಡೆದರೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಸದೃಢಗೊಳ್ಳದೇ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಶಸ್ತ್ರೀಕರಣದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.[೧೦೧] ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವ ಈ ಸಂಗತಿಗಳತ್ತ ಗಮನ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರು ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಎತ್ತದಿರಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಥಿಯೋಡೋರ್.ಪಿ. ರೈಟ್

ಅವರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ನಾಮಕರಣ ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಮುಸ್ಲಿಂ ಶಾಸಕರನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಭಯ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಅವರನ್ನು ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.[೧೦೩] ಹಾಗಾಗಿ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಸಿ.ಸ್ಮಿತ್ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ತರುವ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂದೂ ನಾಯಕತ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ.[೧೦೪] ಸುಮಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ, ನಾಮಕರಣಗೊಂಡ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರು ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಅದರೊಂದಿಗೇ ಐಕ್ಯಗೊಂಡು ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ ಪಡೆಯುವ 'ತೋರುಬೊಂಬೆ'ಗಳಾದರು. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅವಲಂಬಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಪಕ್ಷದ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಾಲೀ, ಶಾಸಕಾಂಗಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಸಮುದಾಯದ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಲಿಲ್ಲ.[೧೦೫] ಸ್ವತಂತ್ರ ಪೂರ್ವದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿವೆ. ಭಾಗಶಃ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಗಶಃ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಜಕಾರಣ ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಸುತ್ತ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದು ಖಿಲಾಫತ್ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಅವರ ರಾಜಕಾರಣದ ತಳಹದಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಖಿಲಾಫತ್ ರದ್ದಾಗಿ ಅದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ರಾಜಕಾರಣವು ಉಳಿಗಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದಲೇ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಎರಡನೆಯ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಬದಲಾಗಿ ಕೇವಲ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಪುರಾತನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೇ ಇಂದಿಗೂ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದೆ.[೧೦೬] ಸ್ವತಂತ್ರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಮು ಆಧಾರಿತ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಿರೋಧಿಸಿತು. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಶಾಸನೀಯ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ದೇಶವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂಬ ಕಾರಣವನ್ನು ಗ್ರಾನ್‌ವಿಲ್ಲೆ ಆಸ್ಟಿನ್ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.[೧೦೭] ಈ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವು ಕೋಮು ಆಧಾರಿತ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸಕಾಂಗ ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಾನಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದವು. ಬದಲಾದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಕೊರತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಕಾಪಾಡಲು ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಕಂಪವುಳ್ಳ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸೇರುವುದು. ಒತ್ತಡ ಗುಂಪಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಕ್ಷಾತೀತವಾಗಿ ಅನುಕಂಪ ಪಡೆಯುವುದು, ಸ್ವಂತಪಕ್ಷದ ಮೂಲಕ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು. ಆದರೆ ಈ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯ ಭೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ

ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿದರು.[೧೦೭] ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ, ಸ್ವಂತ ಪಕ್ಷಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮತೋಲನ ಶಕ್ತಿಯಾಗುವ ಮತ್ತು ಒತ್ತಡ ಗುಂಪಾಗಿ ಪಕ್ಷಾತೀತ ಅನುಕಂಪಗಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಚುನಾವಣಾ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಇಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.[೧೦೮] ಮತದಾನವು ರಾಜಕೀಯ ಮನೋಭಾವನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಕ್ರಮವಿದ್ದು ಅದು ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಡೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮತದಾನವು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮತ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ಆಶ್ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ.[೧೦೯] ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತಗಳು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅದರೆ, ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಇವರು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ರಚನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದವೆಂದರೆ ಅವರು ಇಡೀಯಾಗಿ, ಒಮ್ಮತದಿಂದ ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುವವರು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುವವರು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿದೆ.[೧೧೦] ಆದರೆ ಈ ವಾದವನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುವ ಆಧಾರಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಜನ ವಿರೋಧಿಯಾದಾಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಿರುದ್ಧ ಮತ ನೀಡಲು ಹಿಂಜರಿದಿಲ್ಲ. ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಎನ್ನುವುದು ಕೋಮುವಾದಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳಿಗಿಂತ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.[೧೧೧] ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾದ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಬಲತ್ಕಾರದಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ತೆರವು, ಪೋಲಿಸರ ಕುಕೃತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಂಥ ದಮನಕಾರಿ ನೀತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮತ್ತು ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೧೨] ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್‌ಬ್ರಾಸ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತಗಳು ಕೋಮುವಾದ ಅಥವಾ ಏಕಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮತದಾನದ ಸೂತ್ರವೆಂದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೇ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಎಡಪಕ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೇ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಅವರ ಮತಗಳು ವಿಭಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಎರಡಕ್ಕೂ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅವರು ಎಡಪಕ್ಷಗಳಿಗೇ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸೂತ್ರದನ್ವಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೇ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಎಡಪಕ್ಷಗಳಿಗೇ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಕೋಮು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.[೧೧೩] ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಲಿಯಾಡ್ ಮತ್ತು ರುಡಾಲ್ಫ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡುವ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ ನೀಡುವ ಒಲವು ತೋರಿಸಿದರೆ, ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ ನೀಡುವ ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.[೧೧೪] ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ.೪೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೇ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ನೆಲೆಸಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಒತ್ತಡ ಗುಂಪಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಗಂಭೀರ ಸವಾಲನ್ನು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೇ.೧೦ ರಿಂದ ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತದಾರರಾಗಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವ ಸತ್ಯವೆಂದರೆ ಸಮುದಾಯದ ಅಥವಾ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಾಯಕತ್ವ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮತ್ತು ಕೋಮುವಾದಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಮುದಾಯದ ಅನನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ನೀಡಲು ಅವರು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಬಡಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ[೧೧೫] ಎಂಬ ವಾದವೂ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಅರವತ್ತರ ದಶಕದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮಾತ್ರ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬರೋಡಾದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ರಜನಿ ಕೋಠಾರಿ ಮತ್ತು ಟಿ.ಸೇಠ್ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಶಿಯಾ ಮತ್ತು ಸುನ್ನಿ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ಸುಲೇಮಾನಿ, ಆಲ್ವೀಸ್ ಮತ್ತು ತಾಯಿಸ್ ಮುಂತಾದ ಜಮಾತ್ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವ ಉಪ ಪಂಗಡಗಳಾದ ವೋರಾ, ಮೆಮನ್, ಖೋಜಾ ಮತ್ತು ಷೇಖ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ಆಂತರಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದಿಲ್ಲ.[೧೧೬] ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜಾತಿ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಡೆಯುವವರಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮನೋಭಾವನೆ ದಟ್ಟವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ರಘುಗುಪ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.[೧೧೭] ಅರವತ್ತರ ದಶಕದವರೆಗೂ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇಂದಿನಂತೆ ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದ ರಾಜಕಾರಣದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕೀಯ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತನೀಡುವವರಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ.[೧೧೮] ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತವೆ. ಜೀನ್ ಬ್ಲೊಂಡಲ್ ಪ್ರಕಾರ ಮತದಾನವು ಸಮಾಜದ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.[೧೧೯] ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಕಾರಣ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶವೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸುವುದು ತಪ್ಪಾದರೂ ಅದರ

ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳ ಭಿನ್ನತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.[೧೩೦] ಹಾಗೆಯೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದಿಂದ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಂಚಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದಾಯ ಸೀಮಿತ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಪಡೆಯಬಹುದಾದರೂ ಅವರ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯಾ ಬಲದಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದ ನೂರು ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಬಿಹಾರ, ಕೇರಳ, ಅಸ್ಸಾಂ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಹರಿಯಾಣ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.[೧೩೧] ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಪೂರಕವಾದ ಮತ್ತು ನೇರ ಕೋಮು ಭೀತಿಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಯು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಮುವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವುದು ಅವರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವರ್ತನೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ಭಯದ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಕ್ರಮವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ 'ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಅಂಶ' ಮತದಾನವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇಂದು ಚರ್ಚೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. 'ಮೈನಾರಿಟಿ ಸಿಂಡ್ರೋಮ್'ಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯ ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಗಟ್ಟಿಯಲ್ಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ–ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಮುದಾಯದ ಅನನ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಅದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಮುಖಿ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಅನನ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ದೃಢಗೊಂಡಂತೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.[೧೩೨]ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆದ್ಯತೆ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಿರುವುದು ಇಂದಿನ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.[೧೩೩] ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹುಡುಕಾಟಗಳು ಅವರನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರೇರೆಪಿಸಿದೆ. ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಜನತಾದಳದಿಂದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಸಿ.ಪಿ.ಐ (ಎಂ.ಎಲ್)ಗೆ ತನ್ನ ಒಲವು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶಿವಸೇನಾ–ಬಿಜೆಪಿ ಮೈತ್ರಿಗೆ ಮತ ನೀಡಿರುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.[೧೩೪] ಕೇವಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿದಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇಂದು ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ.[೧೩೫] ಭಯದ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ

ಮತಗಳನ್ನು ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ತೀವ್ರಗೊಂಡಂತೆ ಸಮುದಾಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಐಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತದೆ.[೧೩೬] ಡಾ.ಶಾಂತಿ ಸ್ವರೂಪ್ ಅವರು ತಮ್ಮ "ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಡಿಟರ್ಮಿನೆಂಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಫೆಡರಾಲಿಸಂ"ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವಂತೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಚನೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಒಲವು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, ಬಲಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಬೇಡುವ ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕೋಮುದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪರ ಒಲವು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗಿರುವ ಭಯದ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಇಂತಹ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಗುಂಪು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ) ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಂತಹ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕರೂಪಿಯಲ್ಲದ, ವಿವಿಧತೆ ಮತ್ತು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರದೀಪ್ ಮತ್ತು ನಿಶಾರವರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತವೆ.[೧೩೭] ಇಂತಹ ವಿರೋಧಭಾಸ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಅವರು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳ್ಳುವ ನೀತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಗಳೇನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಇತರರು ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಡವರಾದ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತರಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ರಾಜಕೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇದರ ಪರಿಹಾರವಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನದ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಅವರ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಬಹುದು.[೧೩೮] ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಪ್ರಭಾವಿ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇರುವ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.[೧೩೯] ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿಷವರ್ತುಲದಲ್ಲಿ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮವು ಉತ್ತರ-ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಮತ್ತು ನೆಲೆಗೊಂಡ ಸ್ವರೂಪವು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಇರಾನ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಉಳಿಗಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನಗೊಂಡಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಪರಿಚಯವಾದದ್ದು ಅರಬ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂತರ ಮೂಲಕ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದು ಸಮಾನತೆಯಲ್ಲಿ ಲೀನಗೊಂಡಿತು.[೧೪೦] ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳು ಉತ್ತರದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು

ಪ್ರವಾಸಿಗರಾಗಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿ ಆನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಉತ್ತರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಕೇರಳದ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಮುಸ್ಲಿಮರು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅರಬರನ್ನು ರಾಜರು ಮತ್ತು ಜನರು ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡರು. ವ್ಯಾಪಾರದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಇವರು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ರಾಜರಿಂದ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.[೧೩೧] ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು ಒಮ್ಮೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ವರ್ಗವಾಗಿ ಬಹು ಹಿಂದೆಯೇ ದಿವಾನರಂಥ ಮುಖ್ಯ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಈಗ ಇತಿಹಾಸವಾಗಿದೆ. ದೇಶ ವಿಭಜನೆ ನಂತರವೂ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಾನ್ಯತೆಗೊಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೨.೨ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅತೀ ದೊಡ್ಡ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್, ಚಪ್ಪರಬಂದ್, ದರ್ವೇಶ್, ಫಕೀರ, ಹನಫಿ, ಜಾತಗಾರ, ಕಲಾಲ್, ಕಸಾಯಿ, ಲಬ್ಬೆ, ಲದಾಫ್, ನದಾಫ್, ಮಾದರಿ, ಮಾಪಿಳ್ಳೆ, ಕಾರ-ಬ್ಯಾರಿ, ಮಹಮದೀಯ ಮೋಮಿನ್, ಪಠಾಣ, ಪೆಂಡಾರ್, ಪೂಲ್‌ಮಾಲಿ, ಪಿಂಜಾರ್, ದೂದಕಲ, ಖುರೇಶಿ, ಸೈಯ್ಯದ್, ಶಫಾಯ್ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಮುಂತಾದ ಉಪಜಾತಿಗಳಿದ್ದು, ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸುನ್ನಿ ಮತ್ತು ಷಿಯಾ ಗುಂಪುಗಳಿವೆ.[೧೩೨] ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹಿಂದುಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೂ, ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದು, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಸಮಷ್ಠೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ವಾದಾಂಶಗಳ ಸುತ್ತವೇ ತನ್ನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಇಂದಿನ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಮೊದಲು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಒಳನೋಟವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಅವಲೋಕನ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ

ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದಿವಾನರಂಥ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥಾನ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಗತಿಪರವಾದ ಸಂಸ್ಥಾನವೆಂದು ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯದ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಮಿಲ್ಲರ್ ಸಮಿತಿ ವರದಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನಂತರ ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ಉತ್ತಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ದುರ್ಬಲತೆಯೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.[೧೩೩] ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮಾಪನಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮುಖ್ಯ ಸೂಚಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯ ೧೯೪೬ರ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರದ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಪಾಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿದ್ದಾರೆ. ಉನ್ನತ ವೇತನ ಪಡೆಯುವವರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಲಾಖಾವಾರು ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಅವರು ಮುಖ್ಯ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೧೩೪]

೧೮೮೧ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆ, ವಕ್ಫ್, ಉರ್ದುಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆಯಿತು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ತಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವವರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ೧೯೨೬ ರಿಂದ ೧೯೪೧ ರವರೆಗೆ ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಅವರಿಗೆ ದಿವಾನ್ ಹುದ್ದೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಜೇಮ್ಸ್ ಮಾನ್ಯರ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಮಹಾರಾಜರು ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ಯಾವ ದಿವಾನರೊಂದಿಗೂ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.[೧೩೫] ಏಕೀಕರಣ ಪೂರ್ವದ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯದ ನಂತರ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಾಮಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಲು ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದ ಅಂಶ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮುಸ್ಲಿಮರು

ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಂಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಖ್ಖನ್ ಪ್ರಾಂತದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿ, ಮಲ್ಲಿಕಾಫರ್ ಮತ್ತು ತುಘಲಕ್ ಇವರ ದಾಳಿಗಳು ನಡೆದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಉತ್ತರ ಭಾರತದವರು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಅರಬರು, ಟರ್ಕರ್, ಅಫಘನ್ನರು, ಪರ್ಷಿಯನ್ನರು ಮತ್ತು ಮೊಘಲರು ಸೇರಿದ್ದರು. ನಿಜಾಮಶಾಹಿ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ನಂತರ ಈ ವಲಸೆ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ೨೦೦ ಸೂಫಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಚಿಸ್ತಿ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ

ಖ್ವಾಜಾ ಬಂದೇ ನವಾಜ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಅವರಿಗೆ ಶಾಹಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿತು. ಹೀಗೆ ದಖ್ಖನ್ ಪ್ರಾಂತದ ಭಾಷೆಗಳು, ಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಇಸ್ಲಾಮಿನೊಡನೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಇದು ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಹಮತದಿಂದ ಬಾಳಲು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಗೊಳಿಸಿತು. ಶಾಹಿಪ್ರಭುತ್ವ ಮತಾಂತರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯಿಸದಿದ್ದರೂ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಅವಮಾನಿತ ಬದುಕಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳ್ಳುವ ಹಂಬಲಗಳು ಮತಾಂತರವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದವು. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನ–ಮಾನಗಳು ಮತಾಂತರವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದವು. "ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇಸ್ಲಾಂ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಬಂದನೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದಲೋ ಇಲ್ಲವೇ ಕಲೆಯನ್ನೋ, ಕಸಬನ್ನೋ ಕಲಿಯುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ತಮವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಮೊದಲು ಅವನು ಕೇವಲ ಜೀತದಾಳು ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದ"[೧೨೬] ೧೪ ರಿಂದ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಮತಾಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮೂಲ ಇಸ್ಲಾಂಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಕೊನೆಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಇವತ್ತಿನ ಪಿಂಜಾರರು, ಜಾತಿಗಾರರು, ಕಟುಕರು, ಕಲಾಯಿಗಾರರು ಮುಂತಾದವರು ಮೂಲ ಇಸ್ಲಾಂಗೆ ಸೇರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಈ ಪಂಗಡಗಳು ಇನ್ನೂ ಕೆಳಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಜನ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಂಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ, ಲಿಂಗಾಯತ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಧರ್ಮಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾದಿತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಹೊರಬಂದು ಬೇರೆ ಪಂಥಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.[೧೨೭]

ಶಾಹಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದವರು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಇವರು ನಗರವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದರು. ಇವರ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಮಾತ್ರ ನಿಜಾಮರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದರು. ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಯೋಜನ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಿಜಾಮರ ಆಡಳಿತವು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಲಿಂಗಾಯತರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರು ಆದರೆ ಬಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಿಂದುಳಿದವರು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಥಾನ ಉರ್ದುಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ದೇಶ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕುಸಿಯಿತು. ೧೯೪೧ ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೀದರ್ ಶೇ.೨.೫ರಷ್ಟು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಶೇ.೩.೭ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಶೇ.೪.೮ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ೬೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಡ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೧೨೮] ೧೯೫೬ ರಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆಯ ನಂತರ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೀದರ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇರಲಿಲ್ಲ.[೧೨೯] ಇಂತಹ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿತು. ಈ ನಿಧಾನ ಇವತ್ತಿಗೂ ತನ್ನ ಗತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಮಾರು ೫೫೬ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲೇ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ತೆಲಂಗಾಣದ ೮

ಜಿಲ್ಲೆಗಳು, ಮರಾಠವಾಡದ ೫ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕದ ೩ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು (ಈಗಿನ ಹೊಸ ಜಿಲ್ಲೆ ಕೊಪ್ಪಳ ಸೇರಿ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು) ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಒಟ್ಟು ಒಂದುವರೆ ಕೋಟಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾಲು ೩೦ ಲಕ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೫ ಕೋಟಿ ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಸಾಗುವಳಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ೨ ಕೋಟಿ ಎಕರೆ ಜಹಗೀರುದಾರರು, ಒಂದು ಕೋಟಿ ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಜಮೀನು ದೇಶಮುಖ, ದೇಸಾಯಿಗಳ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿತ್ತು. ೫೦ ಲಕ್ಷ ಎಕರೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಮೀನು ನಿಜಾಮರ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಜಮೀನಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಒಡೆತನವು ಫ್ಯೂಡಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಒಡೆತನ ಅತೀ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿ ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು.[೧೪೦] ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಇಂದಿಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ರಾಯಚೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರದ ರೈತರು ಭೂಮಿ ಖರೀದಿಸಿದ್ದು ಕನ್ನಡದ ರೈತರು ಅವರ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದು ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರದವರು ಭೂಮಿ ಖರೀದಿಸಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ೪೨ ಸಾವಿರ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರ ಮೂಲದವರು ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಕೇವಲ ೧೩ ಸಾವಿರ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಳೀಯರು ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.[೧೪೧] ಮೊದಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದವರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜಮೀನು ಈಗ ಪರರಾಜ್ಯದವರ ಕೈಗೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಭಾಗದ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಏಕೀಕರಣ ಹೋರಾಟಗಳು

ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ತೀವ್ರಗೊಂಡರೂ ಅದು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟೀಶರೊಂದಿಗಿನ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಾತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ ವಿರುದ್ಧ ರಜಾಕರ ದಾಳಿಗಳು ಶುರುವಾದವು. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ರಜಾಕರರ ವಿರುದ್ಧ ದಾಳಿಗೆ ಇಳಿದರು. ಸರ್ಕಾರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ರಜಾಕರನ್ನು ಮಣಿಸಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೭, ೧೯೪೮ರಂದು ನಿಜಾಮ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಸುಮಾರು ೧೧ ತಿಂಗಳು ತಡವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯಿತು. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಸಪಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.[೧೪೨] ದೇಶವಿಭಜನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳು ನಡೆದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಮೋಚನೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಘಟನೆಗಳು ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸೌಹಾರ್ದತೆ ಕದಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ರಜಾಕರ ಜೊತೆ ಸೇರುವ ಒತ್ತಡ ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಜೊತೆ ಸೇರುವ ಧೈರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮೂಕವೇದನೆ ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಾವಿರಾರು ಅಮಾಯಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆಗಳಾದವು. ಲೂಟಿ, ಧ್ವಂಸ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಮಸೀದಿಗಳು ನಾಶವಾದವು. ಈ ಘಟನೆಯ ವಾಸ್ತವಿಕ ಅಂಶದ ಬಗ್ಗೆ ನೂರಾನಿಯವರ ಲೇಖನ ಬೆಳಕುಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ

“ಸಂಸ್ಥಾನದ ವಿಲೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದದ್ದು ಬೀದರ್ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು. ಪೋಲಿಸರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೮೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಮತ್ತು ಇತರ ನಗರಗಳಿಂದ ಬಂದ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಕೋಮುವಾದಿಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಸೈನಿಕರು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಲು ಹಿಂದೂಗಳು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಕಡೆ ಹಿಂದೂ ನೇತಾರರು ಜೀವದ ಹಂಗು ತೊರೆದು ಮುಸ್ಲಿಮರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಜಾಕರು ತಮಗೆ ಎದುರಾಡಿದವರನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಜಾಕರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದರೆಂದು ಅವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಾಯಿತು”[೧೯೩] ಈ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮದಲ್ಲದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ದುರಂತವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಜ್ಞಾಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೭ ರಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಜಾಕರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೆದಕಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಮುಜುಗರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೋಮುವಾದ ತೀವ್ರವಾಗಿರುವ ಇವತ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದು ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದನ್ನು, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕತ್ವ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಮಂಡಿಸದಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿವೆ.

ಆಧುನಿಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗಳು

೧೯೯೪ ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ನೀಡುವ ಮೊದಲು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣ ತಿಳಿದುಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರಣ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬಂದಿತ್ತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕಾಲೇಜ್, ಎರಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಕಾಲೇಜ್, ಎರಡು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ಆರು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸುಮಾರು ನೂರು ನರ್ಸರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇತರ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.[೧೯೪] ೧೯೯೪ರ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ವಿಸ್ತೃತ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಸಮಿತಿಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಶೇ.೩೮.೦೫ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೯.೦೭ ರಷ್ಟು ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ., ಶೇ.೨.೧೯ರಷ್ಟು ಪದವಿಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು, ಶೇ.೧.೧೨ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೦.೧೨ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ವೃತ್ತಿಪರವಲ್ಲದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಶೇ.೦.೮೯ರಷ್ಟು ವೃತ್ತಿಪರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೦.೨೩ರಷ್ಟು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ಶೇ.೦.೧೫ರಷ್ಟು ಡೆಂಟಲ್ ಮತ್ತು ಶೇ.೦.೦೩ರಷ್ಟು ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಸ್ ಪದವಿ ಪಡೆದ

ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕೇವಲ ಶೇ.೦.೦೫ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದು, ಪದವಿ ಹಂತದ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ಪ್ರಮಾಣ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೧೪೫]

ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು

ಇಡೀ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರೂ ಕೂಡ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಆಯೋಗದ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈ ವರದಿಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾದ ೧೯೮೫ರ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪ್ರಥಮ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದೆ. ಅವರು ಹಳೆಯ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಹಿತ ವಿವಿಧ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೊಹಲ್ಲಾಗಳು ನೈರ್ಮಲ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿವೆ. ಜಿ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ವರದಿ ಮತ್ತು ಓ. ಚಿನ್ನಪ್ಪರೆಡ್ಡಿ ವರದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದದ್ದು ೧೯೯೫ರ ರಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ವರದಿಯಲ್ಲಿ. ಈ ವರದಿಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನಗರಗಳ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೨.೪೨ರಷ್ಟು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಿವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೮.೬೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದು ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಅವರನ್ನು ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.[೧೪೬] ಆದಾಯವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಸೂಚಿಯಾಗಿದೆ. ಆಯೋಗವು ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಆದಾಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದೆ. ಆಯೋಗದ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಶೇ.೩೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ವಾರ್ಷಿಕ ೩,೬೦೦ ರೂ.ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಶೇ.೨೯ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ವಾರ್ಷಿಕ ೧೦,೦೦೧ರೂ. ಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ವಾರ್ಷಿಕ ೩,೬೦೧ ರಿಂದ ೬,೦೦೦ರೂ.ಗಳ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೬೦೦೧ ರಿಂದ ೧೦,೦೦೦ ರೂ. ವರೆಗಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ೬,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೇ.೬೪.೬೬ ರಷ್ಟು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ೧೦,೦೦೧ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಇರುವ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೇ.೪೬.೧೫ರಷ್ಟು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಅದು ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಶೇ.೪೫.೬೮ರಷ್ಟು ಈ ಆದಾಯ ಗುಂಪಿನವರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.[೧೪೭] ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ವರದಿಯ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೪.೧೨ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೬೪ರಷ್ಟು ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೮.೨೦ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೦.೨ರಷ್ಟು

ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಶೇ.೦.೧೧ರಷ್ಟು ಕೋಳಿಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಶೇ.೦.೧೬ರಷ್ಟು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇ.೧.೬೫ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶೇ.೪.೮೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಾಲೀಕರಿದ್ದು ಬಹುತೇಕರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿಯೇ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.[೧೪೮] ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆದಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾಣ ಅತೀ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೧.೨೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 'ಎ' ಗುಂಪಿನ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೪.೭ರಷ್ಟು, 'ಬಿ' ಗುಂಪಿನ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೫.೧ರಷ್ಟು, ಶೇ.೯.೩ರಷ್ಟು 'ಸಿ' ಗುಂಪಿನ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೬.೦ರಷ್ಟು 'ಡಿ' ಗುಂಪಿನ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು 'ಸಿ' ಗುಂಪಿನ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು, 'ಡಿ' ಗುಂಪಿನ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಆತಂಕಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಶೇ.೧.೧೧ರಷ್ಟು ಖಾಸಗೀ ವಲಯದಲ್ಲಿ, ಶೇ.೧.೪೭ರಷ್ಟು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೦.೨೯ರಷ್ಟು ಅಗಸ ಮತ್ತು ಕ್ಷೌರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ.೧.೨೮ರಷ್ಟು ಟೇಲರಿಂಗ್, ಬಡಿಗ, ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಮತ್ತು ಮೆಕಾನಿಕ್ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೪೮ರಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ಆಯೋಗದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭೂರಹಿತ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಖಾಸಗೀ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನದ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ 'ಎ' ಮತ್ತು 'ಬಿ' ಗುಂಪಿನ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಬಹುತೇಕರು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗದ ಈ ಸ್ವರೂಪವು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ೬,೦೦೦ ರೂ. ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.[೧೪೯]

ಏಕೀಕರಣೋತ್ತರ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವ

ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಪರ-ವಿರೋಧಗಳಿದ್ದವು, ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯನಿದ್ದುದು ಏಕೀಕರಣದ ಒಟ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ಕೊರತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಾಮಕರಣಗೊಂಡು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಪಕ್ಷಾಧಾರಿತ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಜಾರಿಗೊಂಡಾಗ ಅವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ೧೯೫೨ರ ಮೊದಲ ಚುನಾವಣೆಯಿಂದ ೧೯೮೫ರ ೮ನೇ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೫೨ರ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೬ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು, ೧೯೬೭ರ ನಾಲ್ಕನೇ ವಿಧಾನಸಭೆಯವರೆಗೂ ೯ ಮತ್ತು ೭ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು, ೧೯೭೨ರ ೫ ನೇ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೧೨ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ೧೯೭೮ರ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೧೭ ಸದಸ್ಯರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ೧೯೮೩ರ ಏಳನೇ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೨ ಸದಸ್ಯರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ೧೯೮೫ರ ಎಂಟನೇ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೯ ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಸ್ಯರು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆತಂಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚಿಸದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ನಾಮಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಮುಕ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಂಡಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.[೧೪೦] ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವದಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ನಂತರ ಸದನದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಯೋಜನೆ, ಪರ್ದಾಪದ್ಧತಿ, ಗೋಹತ್ಯೆ ಮತ್ತು ನಮಾಜ್ ಮಾಡಲು ಸದನದ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗ ನೀಡುವ ಕುರಿತು ಸ್ವಲ್ಪ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿರುವುದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ೧೯೮೪ರ ಗೂಡ್ವಾಲರ[೧೪೧] ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಓ. ಚಿನ್ನಪ್ಪರೆಡ್ಡಿ ವರದಿಯಲ್ಲೂ[೧೪೨] ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಗೊಂಡಿವೆ. ೧೯೯೪ರ ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್[೧೪೩] ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯೂ ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವರದಿ, ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಶಾಸಕರು ಜನಾಂಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವಕ್ಫ್ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಜೆಟ್ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಬೀಡಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಗಮನ ಸೆಳೆದ ಸದಸ್ಯರು ಇತರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿಲ್ಲ.

ಥಿಯೋಡೋರ್.ಪಿ.ರೈಟ್.[೧೪೪] ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡದಿರುವ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಆತಂಕಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರಿಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತದಂತೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಚುನಾಯಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲ ಜನಾಂಗೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲದೇ ಇರಬಹುದು.[೧೪೫] ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವದಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಯಕತ್ವವೂ ಕೂಡ ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ವಾದಾಂಶಗಳ ಸುತ್ತ ತನ್ನ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಡವರಾಗಿರುವುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕತ್ವ ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರಚನಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟಮಾಡದೆ ತನ್ನ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಕ್ರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಈ ಸೂತ್ರವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭೀಕರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದು, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ತುಂಬಾ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇದುವರೆಗೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದಿಲ್ಲ. ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸದೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಚಲನೆಯ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ ೩

ಇಷ್ಟರವರೆಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ, ಆದಾಯ, ವರ್ಗ, ವೃತ್ತಿ, ವಾಸಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಸೂಚಿಗಳೊಂದಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆ, ಮತದಾನ, ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ವಿವಿಧ ಸೂಚಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ, ಆದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಚರ್ಚೆಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ

ಶಿಕ್ಷಣವು ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೂಚಿಯಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನ, ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಅದು ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ರಾಜಕೀಯದೆಡೆಗೆ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವೃದ್ಧಿಯೇ ರಾಜಕೀಯ ಮನೋಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾನವನ ಹೊರನೋಟಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ತೀವ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಏಕತಾವಾದಗಳ ಸೆಳೆತಗಳಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೆಪಿಸುತ್ತದೆ.[೧೫೩] ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನದ ನಡುವಿನ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗೇಬ್ರಿಯಲ್ ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ಸಿಡ್ನಿವೆರ್ಬ ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಿಕೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಅರಿವಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ತರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಸಕ್ರೀಯಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.[೧೫೪] ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಖ್ಯ

ಪಾತ್ರವಹಿಸಬಹುದಾದರೂ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಗ್ರಹಿಕೆ. ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್ ಅವರ ಜೈಪುರದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನವು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದು ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ವೆರ್ಬರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿಲ್ಲ. ಸುಶೀಲ ಜೈನ್ ಅಧ್ಯಯನ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದು, ಶೇ.೧೦೦ರಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಣಯದ ಮೂಲಕ ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕಗೊಂಡಂತೆ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮಟ್ಟವೂ ಅಧಿಕಗೊಂಡಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಉದಾರ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಲ್ಲೂ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆದರ್ಶಗಳ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೬.೦ರಷ್ಟು ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಶೇ.೧೫.೨ರಷ್ಟು ರಾಜಕೀಯೇತರ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶೇ.೨೮.೮ರಷ್ಟು ಯಾವುದೇ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳಾದ ನೆಹರು, ಜಿನ್ನಾ ಮತ್ತು ಸರ್ ಸೈಯದ್‌ರಂಥವರೊಂದಿಗೆ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಶೇ.೫೫ರಷ್ಟು ಜನ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ, ಶೇ.೩.೮ರಷ್ಟು ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬಹುತೇಕ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು ರಾಜಕೀಯೇತರ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.[೧೫೮]

ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂರು ಹಂತಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು. ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಾಗಿದೆ.[೧೫೯] ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೨ರಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ.೧೬.೩ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇ.೮೦.೫ರಷ್ಟು ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕಾರಣದ ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೮೮.೮ರಷ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ ಈ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೯೨.೫ರಷ್ಟು ರಾಜಕೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದು, ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ರಾಜಕೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟದ ನಡುವಿನ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಜಹಾಂಗೀರ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಕೂಡ ದೃಢಪಡಿಸಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಮುರ್ಷಿದಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗಿಂತ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗಿಂತ ಶಿಕ್ಷಣವು ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಆದರೆ ಚುನಾವಣಾ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗಿಂತ ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ

ಹೆಚ್ಚು ಶಿಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಎಂಬ ವಾದವು ನಿಜವಲ್ಲ.[೧೬೦] ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿಲ್ಲ. ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಮಲ್ಲಾಪುರಂ, ಕ್ಯಾಲಿಕಟ್, ಪಾಲ್‌ಘಾಟ್ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣನೂರು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಮೆನನ್ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನ–ಮಾನವನ್ನು ಎತ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಬಹುತೇಕರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇದ್ದು, ಅವರು ಚುನಾವಣಾ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಂಥ ವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆಸಿ, ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶದಿಂದ ವಂಚಿತಗೊಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕೇವಲ ಮನೆಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕಗೊಂಡಂತೆ ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕಗೊಂಡಿದೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಗುಣ ಮತ್ತು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತನೀಡಿದರೆ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು ಸಮುದಾಯದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಲು ಧರ್ಮ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ.[೧೬೧] ಕೃಷ್ಣ ಹುತೇಸಿಂಗ್ ಅವರು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತ ''ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಖಚಿತತೆ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು 'ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹೇಳಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಉತ್ತರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ''[೧೬೨] ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಂಡರೆ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು ದೊಡ್ಡವರ (Bigman) ಮೂಲಕ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ.[೧೬೩] ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ನಡುವೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿಷಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿ ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ. ಸುಶೀಲ ಜೈನ್, ಜಹಂಗೀರ್, ಇಂದು ಮೆನನ್ ಮತ್ತು ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ, ಆದರ್ಶಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಣಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಬೀರಿದ್ದು, ಉನ್ನತ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನು ಜಹಂಗೀರ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕೂಡ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ

ಅಧ್ಯಯನಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಲಿಂಡೆನ್‌ಫೆಲ್ಡ್ ಅವರು ಆದಾಯ ಸೂಚಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಆಸಕ್ತಿ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಮೂನೆ ಆಧರಿಸಿದ ಈ ಮಹತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್ಥಿಕ ಅತೃಪ್ತಿಯು

ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿರುವವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.[೧೬೪] ಆಗರ್ ಮತ್ತು ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೂಡ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಿನಿಕತನ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಯವು ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಸಿನಿಕತನವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಸಿನಿಕರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುವ ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವುದೇ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.[೧೬೫] ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವು ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ವೆರ್ಬ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.[೧೬೬] ಜೈಪುರದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ನಡುವಿನ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಹೇಳುವಂತೆ ಉನ್ನತ ಆದಾಯವಿರುವ ಶೇ.೫೮.೩ರಷ್ಟು ಜನ ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲವೇ ಜನ ರಾಜಕೀಯೇತರ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಸಾರಾಂಶ ಹೇಳುವಂತೆ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗದ ನೆಲೆಯೂ ಆದರ್ಶಗಳ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶೇ.೭೨ರಷ್ಟು ಜನ ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರುವವರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೨೧ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟವು ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸಿದೆ. ಉನ್ನತ ಆದಾಯ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೬.೭ರಷ್ಟು ರಾಜಕೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶೇ.೯೩ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಶೇ.೧೦೦ರಷ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ ಉನ್ನತ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ರಾಜಕಾರಣದ ಆಸಕ್ತಿಯು ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನವು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ನಡುವೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ.[೧೬೭] ಅಧ್ಯಯನದ ಅಂತಿಮ ಸಾರಾಂಶದ ಪ್ರಕಾರ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬಲಯುತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿವೆ.[೧೬೮] ಉತ್ತಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬಲವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ವಾದವನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾವಿದ್ ಆಲಂ[೧೬೯] ಮತ್ತು ಇತರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದವರಿಗಿಂತ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಿತರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತರಿಗಿಂತ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು ಮತ್ತು ಬಡವರೇ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇತಂಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆಡೆದಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವ ವರ್ಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ

ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿದ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನೇ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ರೂಪಿಸಿದ ೧೪ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯು ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಈ ಮಾದರಿಯು ರಾಜಕಾರಣದ ಸಹಜ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುವ ಕ್ಷಿಪ್ರದಂಗೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳು ಮುಖ್ಯ ಅಸ್ತ್ರವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಮಾದರಿಯ ದೋಷಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್‌ರವರು ೧೦ ಹಂತಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮುಖ್ಯ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಹತೆ, ಲಿಖಿತ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದು ಈ ಮಾದರಿಯ ದೋಷವಾಗಿದೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ನಡೆದಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾದರಿಗಳ ಕೆಲವು ಹಂತಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜಗಳು, ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಮಾಜಗಳು ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ಒಂದೇ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುವ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುವ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅವುಗಳು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ತಿಕ್ಕಾಟ ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ರಾಬರ್ಟ್‌ಧಾಲ್‌ರವರು ವ್ಯಕ್ತಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುವ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಆಳವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸದಿರಲು ಆರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅವರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾರಣಗಳು ಅನನ್ಯತೆಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು

ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಂಥ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ, ಜಾತಿಗಳು ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ರಾಜಕಾರಣ ಕೋಮುವಾದಿಕರಣಗೊಂಡಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅನನ್ಯತೆಗಳು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುವ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ವಿಮುಖಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದಿಕರಣ ಜಾಗೃತಗೊಂಡಿರುವವರೆಗೂ ಕೋಮುವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಬಹುದು. ಈಗಾಗಲೇ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿವೆ. ಆದರೆ, ಇಂದಿನ ಅನನ್ಯತೆ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಚರ್ಚೆಗಳು ಈ ಬಗೆಯ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಹಂಚಿಕೆಯಾದ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪಡೆಯುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಪಾಲನ್ನು ದುರ್ಬಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಅವರ ದುರ್ಬಲನಾಯಕತ್ವವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗುರುತಿಸಿವೆ. ನಾಯಕತ್ವದ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಈ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೇಗೆ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮತದಾನಾಧಿಕಾರವನ್ನು ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಆಯಾಮವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವರ್ತನೆಗಳು, ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೇರಳ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸೀಮಿತ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವರ ಮತದಾನ, ಮತದಾನ ನಿರ್ಧಾರದ ಹಿಂದಿರುವ ಕಾರಣಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅವರ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಮ್ಮ

ಭಾಗವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅನನ್ಯತೆ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಮ್ಯಾಕ್‌ಕ್ಲೊಸ್ಕಿ.ಎಚ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್; ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಎನ್ ಸೈಕ್ಲೊಪಿಡಿಯಾ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೈನ್ಸಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಕಾಲಿಯರ್–ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್, ೧೯೬೮. ಪು.೨೫೦–೨೬೧

೨. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೫೦–೨೬೧

೩. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೫೦–೨೬೧

೪. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೫೦–೨೬೧

೫. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೫೦–೨೬೧

೬. ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಏಂಗೆಲ್ಸ್; ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ವರ್ಕ್ಸ್, ಮಾಸ್ಕೊ: ಪ್ರೋಗ್ರೆಸ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೭೬, ಸಂಪುಟ ೨, ಪು.೧೧೬

೭. ಮ್ಯಾಕ್‌ಕ್ಲೊಸ್ಕಿ.ಎಚ್, ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೫೦–೨೬೧

೮. ಗ್ಯೂಸೆಪ್.ಡಿ. ಪಾಲ್ಮ, ಆ್ಯಪತಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್; ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಸೊಸೈಟೀಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ದ ಫ್ರೀ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೦, ಪು.೦೩

೯. ಗ್ರೇಬ್ರಿಯಲ್.ಎ. ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ, ದ ಸಿವಿಕ್ ಕಲ್ಚರ್; ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆ್ಯಟಿಟ್ಯೂಡ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಇನ್ ಫೈವ್ ನೇಷನ್ಸ್, ನ್ಯೂಜೆರ್ಸಿ: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೩, ಪು.೧೨೧

೧೦. ಸ್ಟೀಫನ್ ರೋಸೆನ್‌ಸ್ಟೋನ್. ಜೆ. ಆ್ಯಂಡ್ ಜೆ.ಎಂ. ಹಾನ್ಸೆನ್; ಮೊಬಲೈಜೇಷನ್, ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಇನ್ ಅಮೇರಿಕ, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್, ೧೯೯೩, ಉಲ್ಲೇಖ: ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್, "ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ರೆಪ್ರೆಜೆಂಟೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅರ್ಬನ್ ಫೈಂಡಿಂಗ್ಸ್ ಇನ್ ಡೆಲ್ಲಿ," ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೧೬, ಸಂಖ್ಯೆ ೫, ಮಾರ್ಚ್, ೨೦೦೫, ಪು.೧೦೪೧–೧೦೫೩

೧೧. ಯಶ್ ಘೈ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್ ಲಂಡನ್: ಮೈನಾರಿಟಿ ರೈಟ್ಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್, ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೦೧, ಪು. ೧೦–೧೧

೧೨. ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ, ಕಲೇಮ್ಯಾನ್, ಸೋಲ್ಜ್‌ಮ್ಯಾನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಹೆನ್ರಿಬ್ರಾಂಡಿ, ವಾಯ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕ್ವಾಲಿಟೀಸ್; ಸಿವಿಕ್ ವಾಲಿಂಟ್ಯಾರಿಸಂ ಇನ್ ಅಮೇರಿಕನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಕೇಬ್ರಿಡ್ಜ್: ಹಾರ್ವರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ಉಲ್ಲೇಖ: ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦೪೧–೧೦೫೧

೧೩. ಲೆಸ್ಟರ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್: ಹೌ ಆ್ಯಂಡ್ ವೈ ಡು ಪಿಪಲ್ ಗೆಟ್ ಇನ್‌ವಾಲ್ವ್‌ಡ್ ಇನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಚಿಕಾಗೊ: ಮ್ಯಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೬೫, ಪು.೧೮

೧೪. ಡೇವೀಸ್ ಜೇಮ್ಸ್, ಹ್ಯೂಮನ್ ನೇಚರ್ ಇನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್:ವೈಲಿ, ೧೯೬೩, ಅಧ್ಯಾಯ ೧ ಮತ್ತು ೨, ಪು.೪–೩೯

೧೫. ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್, ಎನ್ ಇಟ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಟು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ, ಲಂಡನ್: ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಸರ್ವೀಸ್, ೧೯೭೧ ಪು.೭೭

೧೬. ಅದೇ ಪೋರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೭೬

೧೭. ಕೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿ., *ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ಮಾರ್ಕ್ಸಿಸಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಪೀಪಲ್ಸ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೭೭, ಪು.೧೧೭

೧೮. ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೮೧

೧೯. ಬ್ರೂಸ್.ಎಂ.ರುಸೆಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ಸ್, *ಹ್ಯಾಂಡ್ ಬುಕ್ ಆಫ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಇಂಡಿಕೇಟರ್ಸ್*, ನ್ಯೂಹೆವೆನ್: ಕಾನ್, ೧೯೫೪, ಪು.೨೯೪. ಉಲ್ಲೇಖ:ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಲಾಸ್‌ವೆಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ಸ್, *ಪವರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೊಸೈಟಿ*, ನ್ಯೂಹೆವೆನ್:ಏಲ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೩, ಪು.೬೮

೨೦. ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೮೩

೨೧. ಓಲೆ ಟಾರ್‍ಕ್ವಿಸ್ಟ್, ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೈಂಟಿಸ್ಟ್, ನವೆಂಬರ್–ಡಿಸೆಂಬರ್, ೨೦೦೧, ಸಂ.೨೯, ಸಂಖ್ಯೆ:೧೧–೧೨, ಪು.೬೩

೨೨. ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦೪೧–೧೯೫೩

೨೩. ಮ್ಯಾಕ್‌ಕ್ಲೋಸ್ಕಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೫೩

೨೪. ಲಿಂಡೆನ್‌ಫೆಲ್ಡ್. ಎಫ್, "ಇಕನಾಮಿಕ್ ಇಂಟರೆಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇನ್‌ವಾಲ್ವ್‌ಮೆಂಟ್", *ಪಬ್ಲಿಕ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಲಿ*, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ಸ್, ೧೯೬೪, ಸಂ:೨೮, ಪು.೩೪–೩೬

೨೫. ಸಿಮೋರ್ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್, *ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಮ್ಯಾನ್*, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್:ಪಿಪ್ಪರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೈಮನ್ಸ್ ಇಂಕ್, ೧೯೬೦, ಪು.೮೭

೨೬. ಗ್ರೇಬಿಯಲ್. ಎ. ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವೆರ್ಬ, *ಸಿವಿಕ್ ಕಲ್ಚರ್*, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೪೯

೨೭. ಸುಹಾಸ್ ಪಲ್‌ಶೀಕರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಂಜಯ್‌ಕುಮಾರ್, "ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ನಾರ್ಮ್ಸ್; ಹೌ ಬ್ರಾಡ್ ಬೇಸ್ಡ್ ಈಸ್ ಇಟ್?", *ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ ವೀಕ್ಲಿ*, ಸಂ.೪೦, ಸಂಖ್ಯೆ. ೨, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೪, ಪು.೫೪೧೨–೫೪೧೭

೨೮. ಯೋಗೇಂದ್ರಯಾದವ್, "ಅಂಡರ್‌ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ದ ಸೆಕೆಂಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಾಟಿಕ್ ಅಪ್‌ಸರ್ಜ್, ಟ್ರೆಂಡ್ ಆಫ್ ಬಹುಜನ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಟೊರೋಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸ್ ಇನ್ ೧೯೯೦", ಇನ್ ಫ್ರಾಂಕೆಲ್ ಫ್ರಾನ್ಸೈನ್, ಆರ್ ಜೋಯಾ ಹಸನ್, ರಾಜೀವ್ ಭಾರ್ಗವ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಲವೀರ್ ಅರೋರ (ಸಂ), *ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮಿಗ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೦, ಪು. ೧೨೦–೧೪೫ ಮತ್ತು ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, "ವಾಟ್ ಈಸ್ ಹ್ಯಾಪೆನಿಂಗ್ ಇನ್‌ಸೈಡ್ ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ?" ಇನ್ ರಾಜೇಂದ್ರ ವೋರಾ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುಹಾಸ್ ಪಲ್‌ಶಿಕರ್ (ಸಂ), *ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ–ಮೀನಿಂಗ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸಸ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೨೦೦೪, ಪು.೭೮–೯೮

೨೯. ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, *ಹೂ ವಾಂಟ್ಸ್ ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲಾಂಗ್‌ಮನ್, ೨೦೦೪, ಪು. ೨೬–೪೪.

೩೦. ಸುಹಾಸ್ ಪಲ್‌ಶಿಕರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೪೧೨.

೩೧. ಪಿಪ್ಪಾನೊರೀಸ್, *ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ ಫ್ರೋಯಿನಿಕ್ಸ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆಕ್ಟಿವಿಸಂ ವರ್ಲ್ಡ್‌ವೈಡ್*, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಪರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೨ ಉಲ್ಲೇಖ: ರಾಜೇಶ್ವರಿ ದೇಶಪಾಂಡೆ, "ಹೌ ಜೆಂಡರ್ ವಾಸ್ ವುಮೆನ್ಸ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ೨೦೦೪", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೪೦, ಸಂಖ್ಯೆ ೩, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೪, ಪು.೫೪೩೧–೫೪೩೬.

೩೨. ಯೋಗೇಂದ್ರ ಯಾದವ್, *ಅಂಡರ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಂಗ್*, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ.ಪು.೧೨೦–೧೪೫

೩೩. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೪೩೩.

೩೪. ಯೋಗೇಂದ್ರ ಯಾದವ್, ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಆಲಿವರ್ ಹಿತ್, "ಬಿಜೆಪಿಸ್ ನ್ಯೂ ಸೋಶಿಯಲ್ ಬ್ಲಾಕ್", ಫ್ರಂಟ್‌ಲೈನ್, ನವೆಂಬರ್ ೧೯, ೨೦೦೪, ಪು.೩೧–೪೦

೩೫. ಅನಿಲ್‌ಭಟ್, "ಕಾಸ್ಟ್, ಕ್ಲಾಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಎನ್ ಎಂಫಿರಿಕಲ್ ಪ್ರೊಫೈಲ್ ಆಫ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಇನ್ ವೀರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ) *ಸೋಶಿಯಲೋಜಿಕಲ್ ಆ್ಯಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಂ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ದೀಪ್ ಆ್ಯಂಡ್ ದೀಪ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೧೯೯೦, ಪು.೪೦೩ ೪೭೪

೩೬. ಇಂದು ಮೆನನ್. ಎಂ, *ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ; ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಕೇರಳ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಉಪ್ಪಲ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೮೧, ಪು.೧೦೩–೧೨೦

೩೭. ಜಹಂಗೀರ್ ಕೆ.ಎನ್, *ಮುಸ್ಲಿಂ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್, ಸೋಶಿಯಾ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸ್ಟೇಟಸ್*, ಕಲ್ಕತ್ತ: ಮಿನರ್ವ ಅಸೋಸಿಯೇಟ್ಸ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಪ್ರೈ.ಲಿ, ೧೯೯೧, ಪು.೧೫೩.

೩೮. ಲೆಸ್ಟರ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೦

೩೯. ರಾಬರ್ಟ್.ಎ.ಡ್ಹಾಲ್, *ಮಾಡರ್ನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಎನಾಲಿಸಿಸ್*, ಡೆಲ್ಲಿ: ಪ್ರೆಂಟೈಸ್ ಹಾಲ್, ೧೯೭೨, ಪು.೭೭

೪೦. ಮ್ಯಾಕ್‌ಕ್ಲೊಸ್ಕಿ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪಿಡಿಯಾ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೫೭.

೪೧. ಅಂಗಸ್ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಬೆಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ಸ್, *ದ ಅಮೇರಿಕನ್ ಓಟರ್*, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಜಾನ್ ವಿಲ್ಲೀಸ್ ಅಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ೧೯೬೦, ಪು.೧೦೫.

೪೨. ಮ್ಯಾಕ್‌ಕ್ಲೊಸ್ಕಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೬.

೪೩. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೬.

೪೪. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೬.

೪೫. ರಾಬರ್ಟ್‌ಲೇನ್, *ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಐಡಿಯಾಲಜಿ*, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಫ್ರಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೭, ಪು.೧೬೧–೧೭೭

೪೬ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೮೪

೪೭. ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಲಾಸ್‌ವೆಲ್ *ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಹೂ ಗೆಟ್ಸ್, ವಾಟ್, ವೆನ್, ಹೌ*, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಮ್ಯಾಕ್‌ಗ್ರಾಹಿಲ್, ೧೯೫೦, ಪು.೩–೭

೪೮. ಡೇವಿಡ್ ಈಸ್ಟನ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಮ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ನಾಪ್, ೧೯೫೩, ಪು.೦೩

೪೯. ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಲಾಸ್‌ವೆಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಬ್ರಹಾಂ ಕಪ್ಲಾನ್, ಪವರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೊಸೈಟಿ ನ್ಯೂಹೆವನ್, ಏಲ್: ಏಲ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೦ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಲ್.ಜಿ.ಫ್ರೆಡರಿಕ್, ಮ್ಯಾನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಹಿಸ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಮ್ಯಾಕ್‌ಗ್ರಾಹಿಲ್, ೧೯೬೩, ಪು.೭೦, ಮತ್ತು ಜಿ.ರಾಮರೆಡ್ಡಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಕೆ.ಶೇಷಾದ್ರಿ, ವೋಟರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್, ಎ ಕೇಸ್ ಆಫ್ ಎಲೆಕ್ಟೊರಲ್ ಬಿಹೆವಿಯರ್ ಡ್ಯೂರಿಂಗ್ ಪಂಚಾಯತ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ಸ್ ಇನ್ ವಾರಂಗಲ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್, ಹೈದರಾಬಾದ್:ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ೧೯೭೦ ಮತ್ತು ಇಕ್ಬಾಲ್ ನರೇನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ಸ್, ರೂರಲ್ ಎಲೈಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ಸ್ ಇನ್ ಎನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್, ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಲೀಡರ್‌ಶಿಪ್ ಇನ್ ದ ಕಂಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಆಫ್ ರಾಜಸ್ಥಾನ್ ಇಲೆಕ್ಟೋರಲ್ ಪೋಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಡೆಲ್ಲಿ:ನ್ಯಾಷನಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್ ೧೯೭೬ ಮತ್ತು ಇಕ್ಬಾಲ್‌ನರೇನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಇವ್ಯಾಲುಯೇಷನ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಎನ್ ಐಸಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಆರ್. ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟ್, ಡೆಲ್ಲಿ:ಅಲೈಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೭೬, ಮತ್ತು ಕೆ.ರಂಗರಾವ್,ವಿಲೇಜ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್; ಎ ಲಾಂಗಿಟ್ಯೂಟಿನಲ್ ಸ್ಟಡಿ, ಬಾಂಬೆ:ಪಾಪುಲರ್ ಪ್ರಕಾಶನ್,೧೯೮೦.ಉಲ್ಲೇಖ: ಸುವರ್ಚಲ.ಜಿ, ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ವಿತ್ ರೆಫರೆನ್ಸ್ ಟು ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರೊಗ್ರಾಮ್ ಇನ್ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ್ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೧೯೯೧, ಪು.೨೨

೫೦. ಅನ್ವರ್ ಅಲಂ, "ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪ್ರೋಸೆಸ್; ಪೋಸ್ಟ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಜೀಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಆಲ್ಟರ್‌ನೇಟಿವ್ಸ್", ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಸಂ.೨, ಸಂಖ್ಯೆ ೧, ಜುಲೈ ೧೯೯೫ ಪು.೧೦೭-೧೨೯ ಮತ್ತು ರಾಮ್ ಅಹೂಜ, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಎಲೈಟ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಾಡರ್ನೈಜೇಷನ್; ದ ಬಿಹಾರ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಪ್ರಕಾಶನ್, ೧೯೭೫, ಪು.೧೮೭

೫೧. ಅಲೆಕ್ಸ್ ಇಂಕೆಲ್ಸ್ "ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೆಂಟ್ ಸಿಟಿಜನ್‌ಶಿಪ್ ಇನ್ ಸಿಕ್ಸ್ ಡೆವೆಲಪಿಂಗ್ ಕಂಟ್ರೀಸ್", ಅಮೇರಿಕನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ, ಸಂ.೬೩, ಸಂಖ್ಯೆ ೪, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೬೯, ಪು.೧೧೨೨-೧೧೪೧.

೫೨. ನಾರ್ಮನ್ ಅಫ್‌ಕೋಫ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮರೆನ್ ಇಚ್‌ಮನ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇಕಾನಮಿ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್; ಥಿಯೋಸಾಫಿಕಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಂಫಿರಿಕಲ್ ಕಾಂಟ್ರಿಬ್ಯೂಷನ್ಸ್, ಬರ್ಕ್‌ಲಿ: ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೨, ಪು. ೯೯-೧೦೭ ಮತ್ತು ಗುನ್ನಾರ್ ಮಿರ್ದಾಲ್, ಎನ್ ಅಪ್ರೋಚ್ ಟು ಏಷಿಯನ್ ಡ್ರಾಮ; ಏನ್ ಎನ್‌ಕ್ವಾಯ್‌ರಿ ಇನ್ ಟು ಪವರ್ಟಿ ಆಫ್ ನೇಷನ್ಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ರಾಂಡಮ್, ೧೯೭೦, ಪು. ೧೮೯೮-೧೮೭೧ ಉಲ್ಲೇಖ: ಸುವರ್ಚಲ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೧೩.

೫೩. ನಾರ್ಮನ್. ಹೆಚ್.ನೀ, ಬಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮ್ ಪೊವೆಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಕೆನೆಟ್ ಪ್ರಿವಿಟ್, "ಸೋಶಿಯಲ್ ಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್: ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟಲ್ ರಿಲೇಷನ್‌ಶಿಪ್ ಪಾರ್ಟ್ ೧" ದ ಅಮೆರಿಕನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ,ಸಂ.೬೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೨, ಜೂನ್ ೧೯೬೯ ಮತ್ತು "ಸೋಶಿಯಲ್

ಮೊಬಲೈಜೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್; ಡೆವಲೆಪ್‌ಮೆಂಟಲ್ ರಿಲೇಷನ್‌ಶಿಪ್ ಪಾರ್ಟ್ ೨" ದ *ಅಮೇರಿಕನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ*, ಸಂ.೬೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೩, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೬೯, ಉಲ್ಲೇಖ: ಸುವರ್ಣಲ.ಜಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೬.

೫೪. ರಜನಿ ಕೊಠಾರಿ, "ಇಂಟಿಗ್ರೇಷನ್ ಅಂಡ್ ಇಕ್ಲೂಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್" *ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ*, ಸಂ.೨೩, ಸಂಖ್ಯೆ ೪೩. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೮೮, ಪು.೨೨೩-೨೨೪, ಮತ್ತು ಪಿ.ಎಂ.ರಾವ್"ಇಂಟರಾಕ್ಷನ್ ಫಾರ್ ಪೂರ್, ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ಡೈಮೆಷನ್ಸ್ ಪೊಟೆಂಶಿಯಾಲಿಟಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಲಿಮಿಟೇಷನ್ಸ್" *ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ*, ಸಂ.೨೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೪೮, ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೮೯, ಪು.೪೫-೪೬.

೫೫. ತಿಮ್ಮಯ್ಯ.ಜಿ, ಆ್ಯಂಡ್ ವಿ.ಎಂ. ರಾವ್ "ಪ್ರಾಬ್ಲೆಮ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರಾಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಸಿರಿಕಲ್ಚರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಎ ಫೀಲ್ಡ್‌ರಿವ್ಯೂ" ಇನ್ ಹೆಚ್.ಜಿ. ಹನುಮಂತಪ್ಪ (ಸಂ) *ಸಿರಿಕಲ್ಚರ್ ಇನ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್*, ಬಾಂಬೆ:ಹಿಮಾಲಯ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೮೬, ಪು.೧೨೫-೧೩೮.

೫೬. ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಪಿ.ಹಂಟಿಂಗ್‌ಟನ್, *"ರೋಲ್ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್"* ಇನ್ ಮೆರಾನ್ ಮೀನರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಪಿ.ಹಂಟಿಂಗ್‌ಟನ್(ಸಂ) *ಅಂಡರ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಂಗ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್*, ಬೊಸ್ಟನ್: ಲಿಟಲ್ ಬ್ರೌನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೮೭, ಪು.೧೦-೧೩.

೫೭. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ,"ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು", ಎಂ.ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ (ಸಂ), *ಸಮುದಾಯದ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ* ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨, ಪು.೧-೩

೫೮. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಪಿ.ಕೆ, "ಕೇರಳಾಸ್ ಡೆವೆಲಂಪ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್ ಅಚೇವ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್", ಇನ್ ಜೀನ್‌ಡ್ರೀಜ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಮರ್ತಸೇನ್ (ಸಂ) *ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್; ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ರೀಜನಲ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್*, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಪರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೯೬, ಪು.೯೮

೫೯. ಹಾನ್ಸ್‌ಬೋಯ್‌ಕಿವಿಸ್ಟ್, *ಹೌಸ್‌ಹೋಲ್ಡ್‌ಸರ್ವೆ; ಅಂಡರ್‌ಟೇಕನ್ ಇನ್ ಸೆವೆನ್ ಲೋಕ್ಯಾಲಿಟೀಸ್ ಆಫ್ ಈಚ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಇನ್ ಬೋತ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್ (ಕೇರಳ ಆ್ಯಂಡ್ ಯುಪಿ)* ಉಲ್ಲೇಖ: ಜೀನ್‌ಡ್ರೀಜ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್, ಇಂಡಿಯಾ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್‌ಪರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೨, ಪು.೯೩

೬೦. ಸುನೀಲ್ ಸೇನ್‌ಗುಪ್ತ ಮತ್ತು ಹ್ಯಾರೀಸ್ ಗಜ್ದಾರ್, "ಅಗ್ರೇರಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್ ",ಇನ್ ಜೀನ್‌ಡ್ರೀಜ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್ (ಸಂ) ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್; ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ರೀಜನಲ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೯೬, ಪು.೧೦೨

೬೧. ಮೊಹಮದ್ ನಜರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಂಗೀತ, *ಡೀಸೆಂಟ್ರೈಲೈಸ್ಡ್ ಗವರ್ನೆನ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೀಪಲ್ಸ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್; ಲೆಸೆನ್ ಫ್ರಂ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್*, ಬೆಂಗಳೂರು: ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್

ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಚೇಂಜ್, ೨೦೦೩, ಪು.೧,೨೦ಮಿಖಾಯಿಲ್ ಸೆರ್ನಿಯಾ, ಉಲ್ಲೇಖ: ಮೊಹಮದ್ ನಜರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧-೨೦

೬೨. ಜೋಯಾ ಹಸನ್, "ಮೋರ್ ಇಕ್ವಲ್ ಬಟ್ ಸ್ಟಿಲ್ ನಾಟ್ ಇಕ್ವಲ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಂಟರ್ ಗ್ರೂಪ್ ಇಕ್ವಾಲಿಟಿ ಇನ್ ಕಾಂಟೆಂಪ್ರೊರರಿ ಇಂಡಿಯಾ", ಇನ್ ಇಮ್ತಿಯಾಜ್ ಅಹಮದ್, ಪಾರ್ಥ.ಎಸ್. ಘೋಷ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಹೆಲ್‌ಮುಟ್ ರಿಫೆಲ್ಡ್ (ಸಂ), ವ್ಯಾಲ್ಯೂಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೨೦೦೦, ಪು.೮೪-೧೦೦

೬೩. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೮೮

೬೪. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜನಿಯರ್, *ಮೈನಾರಿಟಿ, ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಸ್ಟೇಟ್; ಎಸ್ಸೇಸ್ ಇನ್ ಕಾಂಟೆಪ್ರೊರರಿ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ರಿಲೀಜಿಯನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೆಕ್ಯುಲಾರಿಸಂ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಜಂತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್, ೧೯೯೯, ಪು.೨೨೩-೨೩೩

೬೫. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜನಿಯರ್, "ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲೀಮ್ಸ್ ಮಿಥ್ ಆ್ಯಂಡ್ ರಿಯಾಲಿಟಿ," *ಸಿಎಸ್.ಎಸ್.ಎಸ್, ಆರ್ಚೀವ್*, ೨೦೦೪, ಪು.೩

೬೬. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜನಿಯರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೧೯೯೯, ಪು.೨೧೬-೨೨೨

೬೭. ಗ್ರಾನ್‌ವಿಲ್ಲೆ ಆಸ್ಟಿನ್, *ದ ಇಂಡಿಯನ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್; ಕಾರ್ನರ್ ಸ್ಟೋನ್ ಆಫ್ ಎ ನೇಷನ್*, ಬಾಂಬೆ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೨, ಪು.೧೪೪

೬೮. *ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್: ಇಶ್ಯೂಸ್ ಇನ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್*, ನವದೆಹಲಿ: ಖಾಮಾ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೯೩, ಪು.೦೧

೬೯. ಇಮ್ತಿಯಾಜ್ ಅಹಮದ್, *ಕಾಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಅಮಾಂಗ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಮನೋಹರ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, *೧೯೭೩* ಮತ್ತು ಗೌಸ್ ಅನ್ಸಾರಿ, *ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ್; ಎ ಸ್ಟಡಿ*, ಲಕ್ನೋ, ೧೯೬೦ ಮತ್ತು ಎಂ.ಎ.ಕೆ. ಸಿದ್ದೀಕಿ, "ಮುಸ್ಲೀಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಕಲ್ಕತ್ತ, ಎ ಸ್ಟಡಿ ಇನ್ ಆ್ಯಸ್ಪಕ್ಟ್ ಆಫ್ ದೇರ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆರ್ಗನೈಜೇಷನ್", *ಎಂಥ್ರೋಪಾಲಾಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ೧೯೮೪ ಮತ್ತು ಎಸ್.ರಹೀಮ್ ಮೊಂಡಲ್, "ಸೋಶಿಯಲ್ ಆರ್ಗನೈಜೇಷನ್ ಅಮಾಂಗ್ ರೂರಲ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್, ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆಂಥ್ರೋಪಾಲಜಿ," ನಾರ್ಥ್ ಬೆಂಗಾಲ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ, ೧೯೯೮, ಉಲ್ಲೇಖ: ಡಾ. ಷೇಖ್ ರಹೀಮ್ ಮೊಂಡಲ್, "ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸಿಚ್ಯೂಏಷನ್ ಅಮಾಂಗ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆಫ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್; ಸಮ್ ಎಂಫಿರಿಕಲ್ ಅಬ್‌ಸರ್ವೇಷನ್", *ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟೀವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್*, ಸಂ.೨, ಸಂಖ್ಯೆ. ೧, ಜನವರಿ ೧೯೯೯, ಪು. ೧೪೦೯-೧೪೧೯

೭೦. ರಾಜೀಂದರ್ ಸಾಚಾರ್, ಹೈಲೆವೆಲ್ ಕಮಿಟಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಸೋಶಿಯಲ್, ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಫ್ ದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ೨೦೦೬, ಡೆಲ್ಲಿ:ಅಕಲಂಕ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೨೦೦೭,ಪು.೧೩೦

೭೧. ಪ್ರೊ.ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, "ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇರುವ ನಾಯಕತ್ವ ಬೇಕು." ಮಂಗ್ಳೂರ ವಿಜಯ (ಸಂ), ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೧–೧೩

೭೨. ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೯೮.

೭೩. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಮುಸ್ಲಿಂ; ಎ ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ರಿ ಅಸೆಸ್‌ಮೆಂಟ್, ಜೈಪುರ್: ಪ್ರಿಂಟ್‌ವೆಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೮೫, ಪು.೧೭೮–೧೭೯

೭೪. ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೨.

೭೫. ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣ, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಐಸಿಎಸ್‌ಆರ್, ೧೯೮೨, ಉಲ್ಲೇಖ:ಆರೀಫ್‌ಹಸನ್, "ಎಜ್ಯುಕೇಷನಲ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್‌ನೆಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ",ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಸಂ.೫, ಸಂಖ್ಯೆ.೧, ೧೯೯೩, ಪು.೧೪೨–೧೫೪

೭೬. ಸಕ್ಸೇನ.ಎನ್.ಪಿ."ಪಬ್ಲಿಕ್ ಎಂಪ್ಲಾಯ್‌ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್‌ನೆಸ್ ಅಮಾಂಗ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಮ್ಯಾನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ಸಂ.೪, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ೧೯೮೩, ಪು.೫೫–೬೩

೭೭. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಖ್ತರ್ ಸಿದ್ದಿಖಿ, ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಇನ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಶಿಶ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೯೫ ಉಲ್ಲೇಖ: ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಎಂ. ಮಕಾಂದಾರ್, ಎ ಸೋಶಿಯಾಲಾಜಿಕಲ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟಿ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ಸ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ; ಎ ಕೇಸ್‌ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೈನಾರಿಟಿ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ಸ್, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೨೦೦೨, ಪು.೯೪

೭೮. ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. ೪೦ ಮತ್ತು ಡಾ. ಷೇಖ್ ರಹೀಂ ಮೊಂಡಲ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪು.೧೪೨–೧೫೪

೭೯. ಬುಚ್.ಎಂ.ಬಿ. ಆ್ಯಂಡ್ ಸುದಾನೆ.ಜಿ.ಆರ್, ಎಸ್ಟಾಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಎನ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ರಿಸೋರ್ಸೆಸ್ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮ್ಯಾನೆಜ್ಡ್ ಸ್ಕೂಲ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ವಡೋದ್ರಾ; ೧೯೮೯, ಪು.೩೭, ಆ್ಯಂಡ್ ಷೇಖ್‌ಅಹಮದ್, ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೈನಾರಿಟಿ ಎಜುಕೇಷನ್ ಇನ್ ಗುಜರಾತ್, ಉಲ್ಲೇಖ: ಮೊಹಮದ್ ಅಖ್ತರ್ ಸಿದ್ದಿಕಿ, ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಇನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಶಿಶ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೯೫, ಪು.೭೯, ಉಲ್ಲೇಖ: ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್.ಎಂ. ಮುಕಾಂದಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೯೪

೮೦. ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೭–೫೯

೮೧. ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೪೦, ಮತ್ತು ಡಾ.ಷೇಖ್‌ರಹೀಂ ಮೊಂಡಲ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೪೨–೧೫೪

೮೨. ಮಹಮದ್ ಪೀರ್, *ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ಮಂಗಳೂರು: ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಗತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೯೧, ಪು.೧೦

೮೩. ಇಮ್ತಿಯಾಜ್ ಅಹಮದ್, "ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", *ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್* ಸಂ.೧, ಸಂಖ್ಯೆ ೨, ಪು.೧೯೧–೨೦೯ ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ.ಆರ್, "ಎಂಪ್ಲಾಯಿಮೆಂಟ್ ಪ್ರೊಫಾಯಿಲ್ ಆಫ್ ಅರ್ಬನ್ ಡಿಪ್ರೈವ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸೆಸ್; ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಅಹಮದಬಾದ್ ಸ್ಲಮ್", ಪೇಪರ್ ಪ್ರೆಸೆಂಟೆಡ್ ಆಟ್ ದ ಥರ್ಟೀನ್ತ್ ಇಂಟರ್ ಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ರಿಸರ್ಚ್ ಮಥಡಾಲಜಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಅಟ್ ವಾಲ್ಟೇರ್, ಜೂನ್ ೧ ರಿಂದ ೦೪, ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶ್ ರಾವ್ ಆ್ಯಂಡ್ ತಿವಾರಿ. ಎನ್, *ಸೋಶಿಯಲ್ ಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಆಫ್ ಎನ್ ಮೆಟ್ರೋಪೋಲೀಸ್; ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಬೆಂಗಳೂರ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ:ಅಲೈಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್ ಉಲ್ಲೇಖ: ಆರೀಫ್ ಹುಸೇನ್, ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್‌ನೆಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪು.೧೪೨–೧೫೪

೮೪. ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೮೫ ಮತ್ತು ಶರ್ಮಾ.ಕೆ.ಡಿ, *ಎಜುಕೇಷನ್ ಆಫ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಕಲಮ್‌ಕರ್ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಪ್ರೈಲಿ, ೧೯೭೮, ಪು.೧೫–೧೬

೮೫. ಆರೀಫ್ ಹುಸೇನ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೪೨–೧೫೪

೮೬. ಲಾಲಿವಾಲ ಎ.ಜಿ. "ಸೋಶಿಯೊ–ಇಕನಾಮಿಕ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸಿಟಿ", *ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮೈನಾರಿಟಿ ಆಫೇರ್ಸ್, ಕಂಬೈನ್ಡ್* ಇಶ್ಯೂ, ಸಂ.೧, ಸಂಖ್ಯೆ.೨, ಮತ್ತು ಸಂ.೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೧, ಸಮ್ಮರ್, ೧೯೮೦, ಪು.೧೬೯–೧೮೨

೮೭. ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, *ಸೇವಿಂಗ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಎ ಮೆಟ್ರೊಪಾಲಿಟಿಯನ್ ಇಕಾನಮಿ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಟ್ಲಾಂಟ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೮೨, ಪು.೧೧೫

೮೮. "ಮುಸ್ಲಿಂ ರೆಪ್ರೆಸೆಂಟೇಷನ್ ಇನ್ ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್", *ಮುಸ್ಲಿಂ ಇಂಡಿಯಾ*, ಸಂ.೧, ಸಂಖ್ಯೆ.೧೨, ೧೯೮೩, ಪು.೫೫೨–೫೫೩ ಮತ್ತು ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೬೮–೧೭೪

೮೯. ಇಜಾರ್ ಅಹಮದ್, "ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಪಾಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಇನ್ ಸ್ಮಾಲ್‌ಸ್ಕೇಲ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿ ಸೆಕ್ಟರ್ ಇನ್ ಅಲಿಘಡ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್", *ಮುಸ್ಲಿಂ ಇಂಡಿಯಾ*, ಸಂ.೧, ಸಂಖ್ಯೆ.೯, ೧೯೮೩, ಪು.೪೬೩–೪೬೭

೯೦. ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೪೦

೯೧. ಅಸ್ಗರ್‌ಅಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್, *ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಮುಸ್ಲಿಂ; ಎ ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ರಿ ಅಸೆಸ್‌ಮೆಂಟ್ ಜೈಪುರ್*: ಪ್ರಿಂಟ್‌ವೆಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೮೫, ಪುಟ.೧೬೮–೧೬೯ ಮತ್ತು ಜೆ.ಎಸ್. ಬಂದೂಕ್‌ವಾಲ," ಎ ಗಾಂಧಿಯನ್ ಸ್ಟ್ರಗಲ್ ಬೈ ವಿಕ್ಟಿಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಬರೋಡ ರೈಯ್ಟ್ಸ್" ರಿ ಪ್ರಿಂಟೆಡ್ ಇನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ *ಇಂಡಿಯಾ*, ಸಂ.೧, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ೧೯೮೯, ಪು.೧೭೨–೧೭೫ ಮತ್ತು ಎ.ಎಂ. ಖುಸ್ರೋ, ಇಕನಾಮಿಕ್ ಎಫೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಜಮೀಂದಾರಿ ಅಬಾಲಿಷನ್ ಇನ್ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಉಲ್ಲೇಖ: ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೩೮

೯೨. ಖುಸ್ರೋ.ಎ.ಎಂ, "ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲೀಮ್ಸ್ ಟುವರ್ಡ್ಸ್ ದಿ ಟ್ವೆಂಟಿಫಸ್ಟ್ ಸೆಂಚ್ಯೂರಿ", ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಸಂ.೮, ಸಂಖ್ಯೆ.೧, ೧೯೯೬, ಪು.೧೧೦–೧೧೫

೯೩. ಮುಷಿರುಲ್ ಹಸನ್, "ಇನ್ ಸರ್ಚ್ ಆಫ್ ಇಂಟಿಗ್ರೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಐಡೆಂಟಿಟಿ; ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಸಿನ್ಸ್ ಇಂಡಿಪೆಂಡೆನ್ಸ್", ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಮೂಡರ್ನ್ ಏಜ್, ಸಂ.೧೯, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ಪು.೨೮–೨೩೬

೯೪. ಪ್ರೊ.ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, "ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇರುವ ನಾಯಕತ್ವ ಬೇಕು." ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಮಂಗ್ಳೂರ ವಿಜಯ (ಸಂ), ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೧–೧೩

೯೫. ಅಬುಸಾಲೇಹ್ ಷರೀಫ್, "ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ....." ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೪

೯೬. ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೩೫

೯೭. ಡಾ. ಷೇಖ್ ರಹೀಂ ಮೊಂಡಲ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪು. ೧೨೧ ಮತ್ತು ೧೨೩

೯೮. ರೆಸಲ್ಯೂಷನ್ ನಂ ೩/–೪/,ಎ–೮೦–ಸಿಹೆಚ್‌ಸಿ ದಿ.೧೦ ಮೇ ೧೯೮೦ ಪಬ್ಲಿಷ್ಡ್ ಇನ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾಗೆ ಜೆಟ್, ಉಲ್ಲೇಖ: ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೬

೯೯. ಗೋಪಾಲಸಿಂಗ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್, ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್, ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಟ್ರೈಬ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ ವೀಕರ್ ಸೆಕ್ಷನ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಮಿನಿಸ್ಟ್ರಿ ಆಫ್ ಹೋಂ ಅಫೇರ್ಸ್, ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ೧೯೮೩, ಪು.೧೪, ಉಲ್ಲೇಖ: ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೮

೧೦೦. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜನಿಯರ್, ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಮುಸ್ಲಿಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೩೭

೧೦೧. ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪ್ರೊಸೆಸ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦೬–೧೨೯

೧೦೨. ಥಿಯೋಡೋರ್.ಪಿ.ರೈಟ್ (ಜೂ), "ದ ಎಫೆಕ್ಟಿವ್‌ನೆಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ರೆಪ್ರೆಸೆಂಟೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಇನ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಸಿ.ಸ್ಮಿತ್ (ಸಂ) ಸೌತ್ ಏಷಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ರಿಲಿಜಿಯನ್, ಪಿನ್ಸ್‌ಟನ್: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೯, ಪು.೧೧೦–೧೧೮

೧೦೩. ಸ್ಮಿತ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಸಿ. ಇಂಡಿಯಾ ಆ್ಯಸ್ ಎ ಸೆಕ್ಯೂಲರ್ ಸ್ಟೇಟ್, ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್: ೧೯೬೩ ಪು.೪೧೫ ಉಲ್ಲೇಖ: ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, "ಡಿಸೆಂಟ್ರಲೈಸೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್; ಸಮ್ ರಿಫ್ಲೆಕ್ಷನ್ಸ್", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೬೭, ಸಂಖ್ಯೆ.೧೫, ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೦೩, ಪು.೩೮–೪೭

೧೦೪. ಒಮರ್ ಖಾಲಿದ್, "ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪ್ರೋಸೆಸ್;ಗ್ರೂಪ್ಸ್, ಗೋಲ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಲ್ಟರ್ನೇಟಿವ್ ಸ್ಟ್ರಟಜೀಸ್" ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೩೭, ಸಂಖ್ಯೆ.೧ ಮತ್ತು ೨, ಜನವರಿ ೧೯೯೩, ಪು.೪೧–೪೭

೧೦೫. ಖುಸ್ರೋ ಎ.ಎಂ., ಇಕನಾಮಿಕ್ ಎಫೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಅಬಾಲಿಷನ್ ಇನ್ ಹೈದರಾಬಾದ್, ಉಲ್ಲೇಖ: ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೬೯

೧೦೬. ಗ್ರಾನ್‌ವಿಲ್ಲೆ ಆಸ್ಟಿನ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೪೪

೧೦೭. ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೧೫

೧೦೮. ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್, "ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಟೊರೊಲ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೩೩, ಸಂಖ್ಯೆ ೩, ಜನವರಿ ೧೯೯೬, ಪು.೧೩೮-೧೪೧

೧೦೯. ಯಶ್ ಘೈ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ಲಂಡನ್: ಎನ್ ಮೈನಾರಿಟಿ ರೈಟ್ಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್, ೨೦೦೧, ಪು.೨೧

೧೧೦. ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೩೮-೧೪೧

೧೧೧. ಇರ್ಫಾನ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್, "ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ *ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ*, ಸಂ.೩೦, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ಜನವರಿ ೧೯೯೫, ಪು.೧೯೮-೨೦೩

೧೧೨. ಥಿಯೋಡೋರ್.ಪಿ.ರೈಟ್ (ಜೂ) "ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ೧೯೭೭ ಲೋಕಸಭಾ ಇಲೆಕ್ಷನ್ಸ್", *ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ*, ಸಂ.೧೭, ಸಂಖ್ಯೆ.೩-೪, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೭೮, ರೀ ಪ್ರಿಂಟೆಡ್ ಇನ್ ವಿರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ) *ಸೋಶಿಯಾಲಾಜಿಕಲ್ ಆಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಂ*, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪು.೨೨೭-೨೩೬ ಮತ್ತು ಜೀನ್ ಬ್ಲೊಂಡಲ್, *ಓಟರ್ಸ್, ಪಾರ್ಟೀಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲೀಡರ್‌ಶಿಪ್*, ಲಂಡನ್:೧೯೭೩, ಪು.೮೩ ಉಲ್ಲೇಖ: ಮೊಯಿನ್ ಶಾಕೀರ್, *ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್ ಸಮ್ ಪರ್ಸ್ಪೆಕ್ಟೀವ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಜಂತಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೮೦, ಪು. ೯೬

೧೧೩. ಪಾಲ್‌ಬ್ರಾಸ್, *ಫ್ಯಾಕ್ಷನಲ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್*, ಬರ್ಕ್‌ಲಿ: ೧೯೬೫, ಪು.೨೦೭ ಮೋಯಿನ್ ಶಾಕೀರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. ೯೮

೧೧೪. *ಲಿಯಾಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುಸಾನ್. ಎಚ್. ರುಡಾಲ್ಫ್, ಇನ್ ಪರ್‌ಸ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿ: ದ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇಕಾನಮಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್*, ಲಂಡನ್:ಚಿಕಾಗೊ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೮೭, ಪು.೧೯೫

೧೧೫. ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೩೮-೧೪೧

೧೧೬. ರಜನಿ ಕೊಠಾರಿ ಆ್ಯಂಡ್ ತರುಣ್ ಸೇಠ್, "ಎಕ್ಸ್‌ಟೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲಿಮಿಟ್ ಆಫ್ ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ ವೋಟಿಂಗ್; ಎ ಕೇಸ್ ಆಫ್ ಬರೋಡ ಈಸ್ಟ್" ಇನ್ ರಜನಿಕೊಠಾರಿ ಆ್ಯಂಡ್ ತರುಣ ಸೇಠ್ (ಸಂ) *ಪಾರ್ಟಿಸಿಸ್ಟಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಲೈಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೬೭, ಪು.೧೨೧-೧೩೩

೧೧೭. ರಘುಗುಪ್ತಾ,"ಕಾಸ್ಟ್ ರ್‍ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಂಟರ್ ಕಾಸ್ಟ್ ರಿಲೇಷನ್‌ಶಿಪ್ ಅಮಾಂಗ್ ದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಎ ವಿಲೇಜ್ ಆಫ್ ನಾರ್ಥ್ ವೆಸ್ಟ್ರನ್ ಯು.ಪಿ",ದ *ಈಸ್ಟರ್ನ್ ಆ್ಯಂಥ್ರೋಪಾಲಜಿಸ್ಟ್*, ಸಂ.೧೦, ಸಂಖ್ಯೆ.೧, ೧೯೫೬, ಪು. ೭೭ ಉಲ್ಲೇಖ: ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪುಟ.೧೦೬-೧೨೯

೧೧೮. ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೬೩-೭೧

೧೧೯. ಜೀನ್‌ಬ್ಲೊಂಡೆಲ್, *ಓಟರ್, ಪಾರ್ಟೀಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲೀಡರ್‌ಶಿಫ್*, ಲಂಡನ್: ೧೯೭೩,ಪು.೨೩ ಉಲ್ಲೇಖ: ಮೋಯಿನ್ ಶಾಕೀರ್, *ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್*, ಸಮ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಜಂತಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೮೦, ಪು.೯೬

೧೨೦. ಸಂಜಯ್‌ಕುಮಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೩೮-೧೪೧

೧೨೧. ಯಶ್ ಫೈ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೩, ೨೧

೧೨೨. ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦೭-೧೨೯

೧೨೩. ಯಶ್ ಫೈ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦ ಮತ್ತು ೧೧

೧೨೪. ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦೭-೧೨೯

೧೨೫. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜನಿಯರ್, "ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲೋಕ್‌ಸಭಾ ಇಲೆಕ್ಷನ್ಸ್", ಸಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್. ಆರ್ಚೀವ್ಸ್, ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೪, ಪು.೧-೫

೧೨೬. ಇರ್ಫಾನ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೯೮-೨೦೩

೧೨೭. ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ನಿಶಾಗಾರ್ಗ್, "ಮೈನಾರಿಟಿ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆ್ಯಟಿಟ್ಯೂಡ್, ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಶೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಎನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ವಿಲೇಜ್", ಇನ್ ವಿರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ), ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೫೪-೫೭೯

೧೨೮. ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦೭-೧೨೯

೧೨೯. ಅನಿಲ್‌ಭಟ್, ಕಾಸ್ಟ್, ಕ್ಲಾಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೪೦೩-೪೩೫

೧೩೦. ಸೈಯದ್ ಇಕ್ಬಾಲ್ ಹಸನೇನ್,"ವಿ ಡು ನೀಡ್ ಸಮ್ ಎಜುಕೇಷನ್",*ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ಜನವರಿ ೨೦೦೫, ಪು.೧೪

೧೩೧. ಜೈದಿ.ಎ.ಎಂ, *ಎವಲುಷನ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಥಾಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಮಿಕಿಡೊ ಮತ್ತು ಪಂಜಾತನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೭೫, ಪು.೨೫

೧೩೨. ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ದ ಸೆಕೆಂಡ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸೆಸ್ ಕಮಿಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು: ಪಬ್ಲಿಷ್ಡ್ ಬೈ ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ೧೯೮೬, ಸಂ.೧, ಪು.೫೦

೧೩೩. ಮಿಲ್ಲರ್ ಕಮಿಟಿ ರಿಪೋರ್ಟ್,೧೯೧೯,ಉಲ್ಲೇಖ: ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪಾತ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೫೭ ರಿಂದ ೧೯೮೯ರ ವರೆಗೆ ಅವರ ಪಾತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಜುಲೈ ೧೯೯೫, ಪು.೨೯

೧೩೪. ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಬುಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೈರೆಕ್ಟರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಟ್ಯಾಗೂರ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೫೧, ಉಲ್ಲೇಖ: ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೩೭

೧೩೫. ಜೇಮ್ಸ್ ಮ್ಯಾನರ್, *ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಛೇಂಜ್ ಇನ್ ಎನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಮೈಸೂರು*, ಡೆಲ್ಲಿ: ಮನೋಹರ ಬುಕ್ ಸರ್ವೀಸ್, ೧೯೭೭, ಪು.೬೩

೧೩೬. ಷೇಕ್ ಅಲಿ.ಬಿ, *ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ* ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭, ಪು.೩೦, ೨೨೪-೨೨೫, ಮತ್ತು ೨೫೭

೧೩೭. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, *ಹೈದರಾಬಾದು ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಡುಪಾಡು*, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೩, ಪುಟ.೨೫

೧೩೮. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ.ಎಸ್.ಪಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತ, ಬೆಂಗಳೂರು:ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೯೭, ಪು.೩೮

೧೩೯. ಪಾಟೀಲ್.ಎಂ.ಎಸ್, ಕಲ್ಲರಳಿ ಹೂವಾಗಿ, ಶಹಬಾದ: ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್, ೨೦೦೦, ಪುಟ.೧೧೦, ಉಲ್ಲೇಖ: ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೯೪

೧೪೦. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೪೬

೧೪೧. ಮಣ್ಣೂರು.ಎಸ್.ಎಸ್.,"ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ", *ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ*, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೦೧, ಪು.೪

೧೪೨. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೧, ೧೯೪೭, ಪು.೧೩೬, ೩೧೭, ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೧, ೧೯೪೮, ಪು.೫೨, ೫೩ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೧, ೧೯೫೦, ಪು.೩೪೭, ಉಲ್ಲೇಖ: ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೨

೧೪೩. ನೂರಾನಿ.ಎಂ.ಜಿ, "ಆಫ್ ಎ ಮಸಕ್ರಾ ಅನ್‌ಟೋಲ್ಡ್," ಫ್ರಂಟ್‌ಲೈನ್, ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೧, ಪು. ೪೫, ೪೯

೧೪೪. "ಸರ್ವೆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟಿ ಕಮಿಷನ್ ಕರ್ನಾಟಕ", ಡೆಕ್ಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್, ಜನವರಿ ೧೯೯೮, ಪು.೨೦

೧೪೫. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಹೈ ಪವರ್ ಕಮಿಟಿ ಆನ್ ಸೋಶಿಯೋ–ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಸರ್ವೆ ೧೯೯೪, ಆಫ್ ರಿಲೀಜಿಯಸ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಮೈನಾರಿಟಿ ಕಮಿಷನ್, ೧೯೯೫

೧೪೬. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ

೧೪೭. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ

೧೪೮. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ

೧೪೯. ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್ ಮೂರ್ವೋಕ್ತ, ಮ.೧೭೦ ಮತ್ತು ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ವರದಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ

೧೫೦. ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ, ಭಾಗ.೧, ಸಂ.೪, ೧೯೪೮, ಪು. ೨೪೫–೨೪೬, ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ ಸಂ.೪, ೧೯೬೭, ಪು.೩೩೫–೩೪೩, ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ ಸಂ.೧೧, ಪು.೧೭೨, ೧೯೬೧, ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ ಮತ್ತು ಸಂ.೧, ಭಾಗ–೧, ೧೯೫೮, ಪು.೨೪೬, ಉಲ್ಲೇಖ: ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೭

೧೫೧. ಗೂಡ್ವಾಲ ಹೆಚ್.ಆರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಥಮ ವರದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೧೯೮೫, ಪು.೨೪

೧೫೨. ಚಿನ್ನಪ್ಪರೆಡ್ಡಿ.ಓ, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ದ ಕರ್ನಾಟಕ ಥರ್ಡ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್ ಕಮಿಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು: ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಸಂ. ೧, ೧೯೯೦, ಪು.೧೪೨

೧೫೩. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ

೧೫೪. ಥಿಯೋಡೋರ್.ಪಿ.ರೈಟ್ (ಜೂ), ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೭೭–೨೩೬

೧೫೫. ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಮೂರ್ವೋಕ್ತ, ಮ.೭೩–೭೪

೧೫೬. ಸಿಮೋರ್ ಮಾರ್ಟಿನ್, ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲೊವೆಂಥಾಲ್ (ಸಂ), *ಕಲ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಕ್ಯಾರೆಕ್ಟರ್*, ಉಲ್ಲೇಖ: ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್, *ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಾಡರ್ನೈಜೇಷನ್; ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ದೇರ್ ಛೇಂಜಿಂಗ್ ರೋಲ್, ಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನಾರ್ಮ್ಸ್ ಇನ್ ಎನ್ ಅರ್ಬನ್ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್*, ಜೈಪುರ್: ರಾವತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೮೬. ಪು.೧೯೦

೧೫೭. ಗೇಬ್ರಿಯಲ್.ಎ. ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ, ದ ಸಿವಿಕ್ ಕಲ್ಚರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೬೨

೧೫೮. ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೯೦–೧೯೩

೧೫೯. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್.ಎ.ಲೆಸ್ಟರ್, *ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್*, ಚಿಕಾಗೊ: ರ್‍ಯಾಂಡ್ ಮ್ಯಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೬೫, ಪು.೧೮

೧೬೦. ಜಹಂಗೀರ್ ಕೆ.ಎನ್. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೫೩

೧೬೧. ಇಂದುಮೆನನ್. ಎಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪು.೧೦೩–೧೨೦

೧೬೨. ಕೃಷ್ಣಹುತೇಸಿಂಗ್, “ವುಮೆನ್ಸ್ ಪ್ಲೇಸ್ ಇನ್ ಎ ಪ್ಲಾನ್ಡ್ ಸೊಸೈಟಿ”, *ಸೋಶಿಯಲ್ ವೆಲ್‌ಫೇರ್, ಪೋರ್ಥ್ ಏನ್ಯೂಅಲ್*, ನವೆಂಬರ್ ೧೯೪೪. ಉಲ್ಲೇಖ: ಇಂದುಮೆನನ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦೩

೧೬೩. ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್, ಪು.೧೦೪೧–೧೦೫೩

೧೬೪. ಫ್ರಾಂಕ್ ಲಿಂಡೆನ್‌ಫೆಲ್ಡ್, “ಇಕನಾಮಿಕ್ ಇಂಟ್ರೆಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇನ್ವಾಲ್ವ್‌ಮೆಂಟ್”, *ಪಬ್ಲಿಕ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಲಿ*, ಸಂ.೨೮, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ೧೯೬೪, ಪು.೧೦೪–೧೧೧

೧೬೫. ರಾಬರ್ಟ್.ಇ. ಅಗರ್. ಮಾರ್ಷಲ್ ಎನ್ ಗೋಲ್ಡ್‌ಸ್ಟೇನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸ್ಟಾನ್ಲಿ ಎ ಪರ್ಲ್, “ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿನಿಸಿಸಂ, ಮೆಷರ್‌ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮೀನಿಂಗ್” *ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್*, ಸಂ.೨೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೧೬, ಪು.೪೬೬ ೫೬೬,

೧೬೬. ಗ್ರೇಬಿಯಲ್.ಎ. ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೧೬

೧೬೭. ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪು.೧೯೪

೧೬೮. ಅನಿಲ್‌ಭಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೪೦೩ –೪೬೪

೧೬೯. ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, *ಹೂ ವಾಂಟ್ಸ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಓರಿಯಂಟ್ ಲಾಂಗ್‌ಮನ್, ೨೦೦೪. ಮತ್ತು ಯೋಗೇಂದ್ರಯಾದವ್“ಅಂಡರ್ ಸ್ಟಾಡಿಂಗ್ ದ ಸೆಕೆಂಡ್ ಡೆಮೋಕ್ರಾಟಿಕ್ ಅಪ್‌ಸರ್ಜ್, ಟ್ರೆಂಡ್ ಆಫ್ ಬಹುಜನ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಟರೋಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸ್ ಇನ್ ೧೯೯೦”, ಇನ್ ಪ್ರಾಂಕೆಲ್ ಪ್ರಾನ್ಸೈನ್, ಆರ್. ಜೋಯಾಹಸನ್, ರಾಜೀವ್ ಭಾರ್ಗವ ಮತ್ತು ಬಲವೀರ್ ಅರೋರ (ಸಂ), *ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ಸ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೦, ಪು.೧೨೦–೧೪೫ ಮತ್ತು ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, “ವಾಟ್ ಈಸ್ ಹ್ಯಾಪನಿಂಗ್ ಇನ್‌ಸೈಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ?” ಇನ್ ರಾಜೇಂದ್ರ ವ್ರೋರಾ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುಹಾಸ್ ಪಲ್‌ಶಿಕರ್ (ಸಂ) *ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ, ಮೀನಿಂಗ್‌ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್*,ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ:ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೨೦೦೪, ಪು.೬೮–೯೮.

* * *

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಹುಟ್ಟು, ಅದರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಕಾಸ,ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಮತ್ತು ಮರುಹಂಚಿಕೆಯ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ರಾಜಕಾರಣ ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಆರ್ಥಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇರಳ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಪ್ರಕಾರಗಳು, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಗಳೆಂಬ ಪಾರಿಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲ ಜೈನ್‌ರವರ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನ, ಜಹಂಗೀರ್ ಅವರ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನ, ಇಂದು ಮೆನನ್ ಅವರ ಕೇರಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮತ್ತು ೧೪ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಮೂನೆ ಆಧರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಯನಗಳೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಮಟ್ಟದೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ–೧

ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಗೇಬ್ರಿಯಲ್ ಅಲ್ಮಾಂಡ್[೧] ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ''Every political system is embedded in a particular pattern of orientation to political action'' ಹೀಗೆ ಗ್ರಹಿತ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ರಾಜಕೀಯ

ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಹಂಚಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ವರೂಪ, ಅದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ, ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬಯಸುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಗುರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜದ ಭಾಗವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಡಾವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಾಜದ ಜನರಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕೂಡ ಹಂಚಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ವಿಧಾನಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯದ ಈ ಆಯಾಮಗಳು ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಪ್ರಸಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆ. ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಅದರ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಬೀರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಉಲಮ್ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು, ಅದು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಸಂಗತಿಯೇ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಲೂಸಿಯಾನ್ ಪೆಯ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥ ನೀಡುವ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಹೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಸಂಗತಿಗಳೇ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ಅವರು ಇದನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಮಾಜೀಕರಣದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ವರ್ತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮನೋಭಾವಗಳಾಗಿವೆ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸರ್ಕಾರ, ಅದರ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಅದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಊಹೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಆಧುನಿಕರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಆ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವಿಧ ವಾದಗಳು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬುವುದು ಒಂದು ವಾದವಾದರೆ, ಗಣ್ಯರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ. ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಾದವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಸ್ವಯಂ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ಸಮಾಜದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತುಂಬಾ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ತಲೆಮಾರು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಚಲಿತ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಮೇರನ್ ವೀನರ್ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ

ಭಾರತವು ಎರಡು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಗಣ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಗಣ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಲ್ಲ. ಅದು ಅನೇಕ ಆಧುನಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಆಧುನಿಕವಾದರೂ ಕೂಡ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.[೧೦] ಒಂದನ್ನು ಮತ್ತೊಂದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ನಿಷ್ಠೆ ಅಚಲವಾದುದಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣರ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಂಬಂಧಗಳು, ಗುಂಪು, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಾಜಕೀಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಂಶಗಳೇ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದೋಷಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವಾದಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿರುವ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವುಗಳು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ದೃಢಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಲೂಸಿಯಾನ್ ಪೈ ರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಚರ್ಚೆಯೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ದೃಢತೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂದ್ಧತೆಯ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ.[೧೧]

ಧರ್ಮಾಧಾರಿತ, ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಾಧಾರಿತವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಭಾವನೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕಾರಣ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಖಿಲಾಫತ್ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಪಡೆದರು ನಂತರ ಧರ್ಮಾಧಾರಿತವಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದೇಶ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಇದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿವೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಿರುವ ನೀತಿಗಳು ಅವರ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಅರವತ್ತರ ದಶಕದ ನಂತರ ಭಾರತದ ರಾಜಕಾರಣ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಕೋಮುವಾದಿ ಸ್ವರೂಪವು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಗಣ್ಯರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚರ್ಚೆಯ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರ ಅನನ್ಯತೆ ರಾಜಕಾರಣ ಕೂಡ ಗಣ್ಯರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯರು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಾದರೆ, ಉರ್ದುಭಾಷೆ, ಬಾಬರಿಮಸೀದಿ ವಿವಾದ ಮುಂತಾದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಗಣ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅನನ್ಯತೆ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು

ಗಣ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡದಿರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಂಥ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ಮತ್ತು ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಏಕರೂಪಿಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲ. ಲೂಸಿಯಾನ್ ಪೇಯ್ ಗ್ರಹಿಸಿರುವಂತೆ ಸಮುದಾಯವಾರು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮಾಜದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆಯದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಎರಡು ರೀತಿಯ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸೀಮಿತ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೈಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳೆಂದರೆ ಸುಶೀಲ ಜೈನ್[೧೩] ಅವರ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಾಡರ್ನೈಜೇಷನ್ ಎಂಬ ಜೈಪುರದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯೇತರ ಆದರ್ಶಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಪರ್ಕ, ಮತದಾನ, ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮುಂತಾದ ಸೂಚಿಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ.

ಕೆ.ಎಸ್.ಜಹಂಗೀರ್[೧೪] ಅವರ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಅರಿವು, ಶಾಸಕರು ಮತ್ತು ಸಂಸದರ ಅರಿವು, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಸೀಮಿತ ಸೂಚಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅಧ್ಯಯನವೆಂದರೆ ಇಂದು ಮೆನನ್[೧೫] ಅವರ ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ವುಮನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಕೇರಳ ಎಂಬುದು. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ನಿಲುವು, ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮುಂತಾದ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನಿಲ್ ಭಟ್[೧೬] ಅವರ ಕ್ಲಾಸ್, ಕಾಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಎನ್ ಎಂಫಿರಿಕಲ್ ಪ್ರೊಫೈಲ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಅರಿವು, ಮತದಾನ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಣಾ ಆಯೋಗಗಳ ಅರಿವು ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಸೂಚಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ನಿಶಾಗಾರ್ಗ್[೧೭] ಅವರ ಮೈನಾರಿಟಿ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆ್ಯಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲೂ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಲುವು ಮತ್ತು ಮತದಾನದ ಸೂಚಿಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿವೆ. ಮೇಲೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಸೂಚಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವಗಳು, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವಗಳು ಮತ್ತು ಮನೋವಿರೋಧಿ ಅಥವಾ

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತತೆ ಮನೋಭಾವಗಳು ಎಂಬ ಮೂರು ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.[೧೮] ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಜಕೀಯ ವಸ್ತುಗಳು, ಸಂರಚನೆ, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇರುವ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಿಖರತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತೀರ್ಮಾನ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಮನೋವಿರೋಧಿ ಅಥವಾ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತತೆ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಪ್ತತೆ ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯ, ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳ ಮೂಲಕ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳ ಸಮಗ್ರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಈ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್‌ರವರು[೧೯] ತಮ್ಮ ಸಿಟಿಜನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೬೭ ಮತ್ತು ೧೯೭೧ರ ಎರಡು ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ೧೪ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಮೂನೆಯ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ನಮೂನೆಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನವು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಚಿನ್ಹೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರ ಅರಿವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ, ಗೀತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬಗಳು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕತೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಡ್ನಿವೆರ್ಬರರವರ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮನೋವಿರೋಧಿಗಳು ಮನೋಭಾವನೆ ಒಳಗೊಂಡ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಚಿನ್ಹೆಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು, ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು, ಸಮುದಾಯದ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆ, ಜಾತಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ದೇಶ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಅರಿವು ಕುರಿತು, ಗೂಡ್ವಾಲ ಮತ್ತು ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಆಯೋಗದ ವರದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಮೀಸಲಾತಿ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಪಕ್ಷಪದ್ಧತಿ, ಚುನಾವಣೆ, ಚಳುವಳಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಅಧಿಕಾರ, ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಗಳ ತೃಪ್ತಿಯ ಮಟ್ಟ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಯಿತು. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ, ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅದರ ಒಟ್ಟು ಗ್ರಹಿಕೆ ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ಹೇಳುವಂತೆ, ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆ ಅಥವಾ ಅಪನಂಬಿಕೆಗಳ ಗ್ರಹಿಕೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು

ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದರತ್ತ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇವುಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಇರುವ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಒಟ್ಟಾರೆ ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್‌ರವರ ೧೯೬೭ ಮತ್ತು ೧೯೭೧ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ೧೯೭೧ರ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಡೆ ೧೯೬೭ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷಿರುದ್ದೀನ್ ಅಹ್ಮದ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಜೊತೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇರಳ, ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಜೈಪುರದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ ೨

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು

ಎ) ಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಅರಿವು

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಜನರನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇತರೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಹಿಂದಿನ ಇತರೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೋಲಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕೋಷ್ಟಕ–೧ ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು, ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮತ್ತು ನೆಹರು ಕುಟುಂಬಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರದೇಶವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಾರು ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದು ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಪುರುಷರು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೫ರ ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಸಾಕ್ಷರತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಪಂರಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿನಿನ ಮಟ್ಟ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಅರಿವಿನ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಿ) ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು

ಕೋಷ್ಟಕ-೨ ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೭೭ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೯೨ರಷ್ಟು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೮ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೯೦ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೮೦ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಗೆದ್ದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪುರುಷರ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕಗೊಂಡರೂ, ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಜಹಂಗೀರ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಳದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಕೇವಲ ಶೇ.೧೫.೭ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್ ಅವರು ಜೈಪುರದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೮.೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಗೆದ್ದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಗೆದ್ದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೂ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

ಸಿ) ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಅರಿವು

ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಶೇ.೬೯ರಷ್ಟು ಜನ ಎರಡೂ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.೭೮ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.೭೫ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.೭೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ.

ಡಿ) ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು

ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೮ರಷ್ಟು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೬೮ಮತ್ತು ೬೮ರಷ್ಟು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶೇ.೫೦ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಉಳಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇ) ಹೆಚ್ಚು ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ

ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೧ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇತರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎಫ್) ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪಕ್ಷ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ

ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೨ರಷ್ಟು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ. ೩೮ರಷ್ಟು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದಂತೆ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಕುತೂಹಲಕರವಾದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಆದರೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗುವ ಕ್ರಮವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಅರಿವು, ಪಕ್ಷಗಳ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕಡಿಮೆ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮುಖ್ಯ ಭಿನ್ನತೆ ಎಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಎರಡು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಮ್ಯತೆ ಎಂದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಪುರುಷರೇ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳ ಅರಿವು ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಜಿ) ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅರಿವು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಕಾರಣ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶವೇ ಪ್ರಧಾನವಾದುದೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವಾದರೂ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.[೧೯] ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶದ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳ ಭಿನ್ನತೆಗಳೂ ಕೂಡ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ.[೨೦] ಸ್ವತಂತ್ರ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಖಿಲಾಫತ್ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಖಿಲಾಫತ್ ರದ್ದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಜಕಾರಣ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಲಿಲ್ಲ.[೨೧] ಇಂದಿಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬೃಹತ್ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೨೨] ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆಯಾಮ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೪ ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಕಳೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮುದಾಯ ಮತ ನೀಡಿದ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಎರೆಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ಧೀನ್ ಅಹಮದ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೪ರಷ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಸಮುದಾಯದವರು ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯ ಮತ ನೀಡಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವವರು ೧೯೭೭ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೭ರಷ್ಟು ಜನ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷಿರುದ್ಧೀನ್ ಅಹಮದ್‌ವರು ಈ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಮನೋಭಾವ (Conforming Orientation) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಉತ್ತಮವಾದ ಖಚಿತತೆ ಅಥವಾ ಖಾತ್ರಿ ಮನೋಭಾವ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ (ಶೇ.೪೦) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಿಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಬಂಧ ಗುರುತಿಸುವವರನ್ನು ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವವರೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜನತಾದಳ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮತ ನೀಡಿದರೂ ಆ ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ[೨೩] ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು (ನಗರ–ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಪುರುಷರು–ಮಹಿಳೆಯರು) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಪುರುಷರು ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮ, ನಗರ, ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊರತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ೧೯೭೧ ರಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ

ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೨ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಾಮ, ನಗರ, ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮ, ನಗರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಅದು ದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆ ಗುರುತಿಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮುದಾಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ೧೯೮೫ ರಲ್ಲಿ ಗೂಡ್ವಾಲ ನೇತೃತ್ವದ ಆಯೋಗ ತನ್ನ ಮೊದಲ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಳೆಯ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಹಿತ ವಿವಿಧ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟರೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮೊಹಲ್ಲಾಗಳು ನೈರ್ಮಲ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದೆ.[illegible] ಓ. ಚಿನ್ನಪ್ಪರೆಡ್ಡಿ ಆಯೋಗವು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದು ಅವರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ[illegible] ಎಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದೆ.

೧೯೯೫ರ ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ನೇತೃತ್ವದ ಉನ್ನತ ಸಮಿತಿ ವರದಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದೆ.[illegible] ಈ ವಿವಿಧ ವರದಿಗಳು ನೀಡಿದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರವಾದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳ ಜಾರಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಲು ಆಯೋಗಗಳ ಕನಿಷ್ಠ ಅರಿವು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ವರದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಅರಿವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅರಿವು ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಶಾದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ವರದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದವರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ವರದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕನಿಷ್ಠ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಯೋಗಗಳ ಅರಿವು ಶೂನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ

ಬಡವರಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದ ವರದಿಗಳ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಅವರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿರಬಹುದು. ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.[೨೭] ಈ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾತಿ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗದ ವರದಿಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿರುವ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪುರುಷರು ಉತ್ತಮ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಪುರುಷರು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಟ ಮಟ್ಟದ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೩೦ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿದ ಚುನಾವಣೆಗಳು, ನಗರೀಕರಣ, ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಾದ ಹೆಚ್ಚಳ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾಗಿರಬಹುದು. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮಿತಿಯು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಆಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿರುವ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತಕಡಿಮೆ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಂತೆಯೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪದ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು

ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತೀರ್ಮಾನ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅನ್ವಯಿಕೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೊಡಮಾಡುವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು

ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ೧೯೮೩ ರ ಡಾ॥ ಗೋಪಾಲಸಿಂಗ್ ವರದಿಯು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬೇರೂರಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು, ಇವರು ದೇಶದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿನ ಅಸಹಾಯಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಬೇಕು[೩೮] ಎಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಸತತ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಕಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಯೋಗ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇಂದಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಯಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ತುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಅವರ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪಾತ್ರ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿಯ ಮಟ್ಟ ಹೀಗೆ ೫ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ಧೀನ್ ಅಹಮದ್‌ರವರ ಅಧ್ಯನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಎಷ್ಟು ಸಹಾಯಕಾರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೧೫ರಷ್ಟು ಜನರು ಹೆಚ್ಚು ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದಂತೆ ನಾಗರೀಕರು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.[೩೯] ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಯುದ್ಧಗಳೇ ಜರಗುತ್ತಿದ್ದವು.[೪೦] ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಶೇ.೪೬ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಶೇ.೪೮ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ಸಕ್ರೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾನುಸಾರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಚನಾವಣೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೧ರಷ್ಟು ಜನ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕೋಷ್ಟಕ-೫ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.೫೨ ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯರು ಶೇ.೫೪ರಷ್ಟು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ

ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲೂ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಮುಂದುವರಿದಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಚುನಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕಾರಣ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಮತ್ತು ಮರುಹಂಚಿಕೆಯ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಸಮುದಾಯಗಳ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಅದು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ ನಿವಾರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.[೩೧] ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ಧಿನ್ ಅಹಮದ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೮ರಷ್ಟು ಜನ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೬ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಅಧಿಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸರ್ಕಾರವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಚುನಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರೂ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಘಟಿತ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಹೋರಾಟಗಳು ಮಾತ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಇಂದು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಹೋರಾಟಗಳ ಮೂಲಕ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜನರೂಪಿತ ಚಳುವಳಿಗಳು ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಉದಾರಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.[೩೨] ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಚಳುವಳಿ, ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಘೆರಾವೊ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು 'ಹೌದು' ಎಂಬ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಕೋಷ್ಟಕ–೭ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಚಳುವಳಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮಾರ್ಗ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕುತೂಹಲಕರ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ

ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಮಾರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ಣಯಕರ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮುಖ್ಯ ಅಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಭಟನೆಯು ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅತೃಪ್ತಿಯ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್ ಅವರು ಚಳುವಳಿಯನ್ನು 'ಹೊಸ ರಾಜಕಾರಣ' ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಡವರು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರಂಥ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತರು ಕೇವಲ ದೊಡ್ಡವರ (Bigman) ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.[೪೪] ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಪರವಾದ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾಯತ್ತೆ ಪಡೆಯುತ್ತ ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೋಮು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರದ ಪರ ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆತಂಕಗಳಿದ್ದು, ಅವರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ) ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಈ ಮನೋಭಾವನೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ವಿವಿಧತೆ ಇರುವ, ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಏಕರೂಪಿಯಲ್ಲದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮನೋಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೪೫] ಈ ತಾತ್ವಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೮ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ಅಥವಾ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ತೋರಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಲದೇವರಾಜ್ ಹಾಗೂ ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ನಿಶಾಗಾರ್ಗ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಪಂಜಾಬ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಿಖ್ ಸಮುದಾಯ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯುಳ್ಳ ರಾಜ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ತೋರಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ತೋರಿಸುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಸಂಶೋಧಕ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಚಾರ್ ಸಮಿತಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿತ್ತು. ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದವು. ಇದೇ

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನತಾದಳ ಮತ್ತು ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅತೃಪ್ತಗೊಂಡದ್ದು ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಪಕ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗಗಳಾದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ಪಾತ್ರ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾಜೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದು ಸಾಮಾಜೀಕರಣವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜೀಕರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವನಲ್ಲಿ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿವೆ.

ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಲೇ ಅದರೆಡೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕೂಡ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗದವರನ್ನು ನಿರಾಸಕ್ತರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿವಿಧ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೆಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿನಿಕತನ (Cynicism), ಪರಕೀಯ ಮನೋಭಾವ (Alienation), ವಿರೋಧತೆ (Anomie) ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಮ್ಯಾಕ್‌ಕ್ಲೋಸ್ಕಿ ಹೇಳುವಂತೆ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯು ಹಿಂಜರಿಕೆ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದುವುದು.[44] ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ, ಸಿನಿಕತನ ರಾಜಕಾರಣದ ಮೋಹದಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವಿಶ್ವಾಸದ ಮನಸ್ಥಿತಿ ವಿರೋಧತೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ವಿವಿಧ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಯು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಆಪ್ತತೆ ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೋವಿರೋಧಿ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ

ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುತ್ತೀರಿ? ರಾಜಕಾರಣ ಕೆಟ್ಟ ಆಟವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಾ? ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸೀಮಿತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಜನ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೯ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಪುರುಷರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕಾರಣವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಲೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಭಾವನೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಹೇಳುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗೆಗಿನ ಪರಕೀಯ ಭಾವನೆಯು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸದಿರುವ ಮೂಲಕವೂ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳಬಹುದು.[೩೭] ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ರಾಜಕಾರಣ ಕೆಟ್ಟ ಆಟವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಾ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಲಾಯಿತು. ಕೋಷ್ಟಕ-೧೦ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣ ಕೆಟ್ಟ ಆಟವಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಕೆಟ್ಟ ಆಟವೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿಗೆ ಮೋರೀಸ್ ರೋಸನ್‌ಬರ್ಗ್ ಅವರು ಮೂರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನ, ಉದ್ಯೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಾಜಕಾರಣ ಕೇವಲ ಮನೋಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಕಾರ್ಯಾವಲ್ಲ ಎಂಬುದು, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಸಮರ್ಥತೆ, ರಾಜಕೀಯ ಗುರಿಗಳು ನಿರರ್ಥಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ರಾಜಕಾರಣದ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವಿಕೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಉತ್ತೇಜನದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣ ಯಾವುದೇ ಫಲ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ[೩೮] ಡೊಗ್ಲಾಸ್ ಮ್ಯಾಡ್‌ಸನ್ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ನನ್ನಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ರಾಜಕಾರಣ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾತ್ರವಿಲ್ಲ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅದು ನಿರಾಸಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ[೩೯]. ಇಂದುಮೆನಸ್

ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೇರಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಶೇ.೫೬.೫೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕಾರಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರವಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅವರು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು, ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ, ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಲು ಬೇಕಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿವೆ.[೪೦] ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷ ತೀವ್ರವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಈ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಆಸಕ್ತಿ ಕುಂಠಿತಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕಾಣ ಕೆಟ್ಟ ಆಟವೆಂದು ಭಾವಿಸುವಿಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಯಮಗಳು, ಪರ್ದಾ ಪದ್ಧತಿ, ಕನಿಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ, ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷದ ಆತಂಕ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದುವರಿದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರದೇಶ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಕೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮುಂದುವರೆದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾಜದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದೂರ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಆದಾಯ, ಉದ್ಯೋಗ, ಪ್ರದೇಶ, ವಯಸ್ಸು, ನಗರೀಕರಣ, ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಪರ್ಕ, ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದುವರೆಗಿನ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ನಿಕೃಷ್ಟ ಆರ್ಥಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವಂತೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ವಯೋಮಾನದ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮದರಸಾಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವರು ಕೇವಲ ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ. ಉರ್ದು ಕಲಿಸಲು ಇರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ. ಸರ್ಕಾರಿ/ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಮುಸ್ಲಿಂ ಪಾಲಕರು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಈ ಶಾಲೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ದುಬಾರಿಯಾಗಿವೆ.[೪೧] ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾವಲಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಉನ್ನತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಹತೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ 'ಡಿ' ದರ್ಜೆಯ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲೂ ಇವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಆತಂಕಕಾರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಒಡೆತನವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು

ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲ. ೧೯೯೫ರ ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ವರದಿಯು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೮.೦೫ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೯ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೧೦,೦೦೧ ರೂ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದು ಉಳಿದ ಶೇ.೭೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೧೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳ ಕೊರತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕಾರಣವೂ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕತ್ವ ಅವರ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಂಘರ್ಷದ ಸಂಗತಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯವೂ ಕೂಡ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ವಾದಗಳು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ವಾದವಾದರೆ, ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಾದವಾಗಿದೆ. ಜಾತಿಯ ಅಂಶಗಳಿಂಗಿತ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿವೆ.[೪೨] ಈ ಚರ್ಚೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಯಾವ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ–೩

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೂಚಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನ, ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.[೪೩] ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾನವನ ಹೊರನೋಟವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ತೀವ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಏಕತಾವಾದಗಳ ಸೆಳೆತಗಳಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ವೆರ್ಬ.[೪೪] ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಗ್ರಹಿಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ನಡುವೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಾದಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜಹಂಗೀರ್ ಅವರು ಪಶ್ಚಿಮ

ಬಂಗಾಳದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಅನಕ್ಷರತೆ ಕನಿಷ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸುಶೀಲ ಜೈನ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕೂಡ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಹೇಳುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯೇತರ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಮೆನನ್‌ರವರ ಕೇರಳ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಮತದಾನದ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಉಳ್ಳವರು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರದ ಮೂಲಕ ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರ ಅಥವಾ ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮತಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಯಸ್ಸು, ವಾಸಸ್ಥಳ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗಿಂತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅನಿಲ್‌ಭಟ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕೂಡ ಜಾತಿಯ ಅಂಶಗಳಿಗಿಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಂತೆಯೇ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಫ್ರಾಂಕ್ ಲಿಂಡೆನ್‌ಫೆಲ್ಡ್ ಅವರ ಅಮೇರಿಕದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಮೂನೆ ಆಧಾರಿತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ತೃಪ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಅತೃಪ್ತಿ ಇರುವವರು ರಾಜಕೀಯ ಸಿನಿಕತನ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಬರ್ಟ್ ಆಗರ್ ಮತ್ತು ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮಗೊಂಡಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಿನಿಕತನ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಾದಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಸುಶೀಲ ಜೈನ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮಗೊಂಡಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಉದ್ಯೋಗ ಕೂಡ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ರಾಜಕೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅನಿಲ್‌ಭಟ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಜಹಂಗೀರ್ ಅವರ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ ಆದರೆ ಅವರ ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಉತ್ತಮಗೊಂಡಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ

ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಫಲಿತಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ವಹಿಸಿರುವ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಸಂಶೋಧಕರು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಲೇ ಭಿನ್ನವಾದ, ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯ ಅರಿವಾಯಿತು. ನಮ್ಮದು ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಗಳಿರುವ ಸಮಾಜವೆನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಂದೇಹ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಜಾತಿಗಳು), ಆರ್ಥಿಕ (ಕ್ಲಾಸ್), ರಾಜಕೀಯ (ಪಾರ್ಟಿ) ಲಿಂಗ, ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ, ಪ್ರದೇಶ ಇತ್ಯಾದಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಯ ನೆಲೆಗಳು 'ನಮ್ಮವರು' ಮತ್ತು 'ಹೊರಗಿನವರು' ಅಥವಾ ಪರಕೀಯರು ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ತಾವು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಶೋಧಕರ ಸ್ಥಾನ (ಹೊರಗಿನವರು ಅಥವಾ ನಮ್ಮವರು) ಅವರಿಗೆ ಸಿಗುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ"[1] ಆದರೆ, ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಂತೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ, ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಭವಗಳಾಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಜಾತಿಗಳು), ಆರ್ಥಿಕ (ಕ್ಲಾಸ್), ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಲಿಂಗ, ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ ಪ್ರದೇಶ ಇತ್ಯಾದಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದವು. ಸಂಶೋಧಕ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ, ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಂಶೋಧಕನನ್ನೇ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳ್ಳಾಲ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಮಂಜನಾಡಿ ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗದ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗವಾದ ಬಿ. ಸರಡಗಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯ ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿರುವ ಸಲ್‌ಫಿ ಮತ್ತು ಹನಫಿ ಪಂಗಡಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂದರ್ಶನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಒತ್ತುಕೊಡುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿಯೇ ಸಂದರ್ಶಕರು ಯಾವ ಪಂಗಡದವನು ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಿ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೊಣೆ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಸಲಫಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬಿಜೆಪಿ ಯವರು ಎಂದೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಂದೂ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಕಾಗ್ರೆಸ್ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಲಫಿಗಳನ್ನು ದೂರುವ ಹನಫಿಗಳು ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ನೇರ ಹೊಣೆಗಾರರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. (ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ನೇರವಾಗಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಆಚರಿಸದ ಸಲಫಿಗಳ ಕಡೆಗಿದೆ) ಇದೇ ರೀತಿಯ ಅನುಭವ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲೂ ಆಗಿದೆ. ಐದು ಬಾರಿ

ನಮಾಜ್ ಮಾಡುವ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಸಹಾಯ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬಲವಾದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಗುಲಗ್ರಾದ ಯಜಮಾನರೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಸಂದರ್ಶನವಿತ್ತು ಅವರು ನನ್ನ ಭೇಟಿಯ ತಕ್ಷಣ ಕೇಳಿದ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆ 'ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನು? ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ. ವಿಚಿತ್ರ ಎನ್ನುವಂತೆ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಮುಂದಿರುವ 'ಹೊನ್ನೂರು' ಎಂದರೇನು? ಎಂದರು. ಅದು ಊರಿನ ಹೆಸರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದೆ. ಇಂಥ ಹೆಸರು ಅಯೋಗ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದುಬಿಟ್ಟರು!. ಅವರ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇನ್ನೂ ಕುತೂಹಲವಾಗಿತ್ತು!. ನೀವು ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ನಮಾಜ್ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ೩ ಅಥವಾ ೪ ಬಾರಿ ಎಂದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ನೋಡಿ ನೀವು ನಾಲ್ಕು ಮುಕ್ಕಾಲು ಬಾರಿ ನಮಾಜ್ ಮಾಡಿದರೂ ನೀವು ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಗಲಾರಿರಿ ಐದು ಬಾರಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನಮಾಜ್ ಮಾಡಿ ಎಂದರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾತು ಆಡುವುದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅದೇನು ಅನಿಸಿತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ "ನೀವು ನನಗೆ ಮುಖಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಹೋದರ ಎನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಗೊತ್ತೆ? ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅವರೇ ಮುಂದುವರಿದು "ನಿಮ್ಮ ಮೀಸೆಯ ಉದ್ದದಿಂದ ತುಟಿಗಳು ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿವೆ, ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಣ್ಣ ಮೀಸೆ, ಉದ್ದ ಗಡ್ಡ ಬಿಡುವುದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮ. ಮೊದಲು ತುಟಿಕಾಣುವಂತೆ ಮೀಸೆ ಕಟ್‌ಮಾಡಿ ಗಡ್ಡಬಿಡಿ, ೫ ಹೊತ್ತು ನಮಾಜ್ ಮಾಡಿ ಎಂದರು !! ಕೊನೆಗೆ ತಿರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದವರಂತೆ 'ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆ ಕುರಿತು' ಇದೆಲ್ಲಾ ಲೌಕಿಕ ಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿ, ಯಾವುದೇ ರಾಜಕಾರಣಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲಾರ, ದೇವರನ್ನು ನಂಬಿ ಅವನು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವವನು ಎನ್ನುತ್ತಾ ನನ್ನ ಕೈಕುಲುಕಿ ಎದ್ದೇ ಬಿಟ್ಟರು !!! (ಕೊನೆಗೆ ಅವರ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ನಾನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು).

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕ (ಕ್ಲಾಸ್) ಶ್ರೇಣಿಕರಣದ ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಅನುಭವಗಳಾಗಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಶ್ರೀಮಂತರನ್ನು ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಇದಾವುದೊ ಕಾಲಹರಣದ ಕೆಲಸ, ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡಚಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಎಂದೆ ಅಲೆದಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲರಾದ ಜನ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಸರಡಗಿ ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಂಜನಾಡಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬಡ ಜನರಲ್ಲಿ ಇದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ (ಪಾರ್ಟಿ) ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪುಗೊಂಡ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಬಹುತೇಕ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಸ್ವರೂಪದ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನೇ ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಭಿನ್ನತೆಯ ನಡುವೆಯೂ ಶೇ.೯೫%ರಷ್ಟು ಜನ ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಮ್ಮತಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಸಮುದಾಯವು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಲಿಕೊಂಡರೂ ಇನ್ನುಳಿದ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿಯೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಸಮಸ್ಯೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸಹಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾದರೂ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಇದು ಇನ್ನೂ ಜಟಿಲವಾದ ಸಮಸ್ಯೆ. ನಮ್ಮವರು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನವರು ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಯಾವ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಂಶ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ

ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಪುರುಷ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಪುರುಷ ಸಂಶೋಧಕರು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ವಾಲ್ಟರ್ ಡಿಸೋಜ[೬೬] ಅವರ ಅನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಸಂಶೋಧಕ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿವಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂದರ್ಶನ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಡಲೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇವರು ಯಾರೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಒಪ್ಪಿದವರಿಗೆ ಅವರ ಮನೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ೪-೫ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಗುಂಪು ಸೇರಿಸಿ, ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿವಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ತಿಳಿದ ನಂತರ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಂಗಳೂರು ನಗರದ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿವಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂದರ್ಶನ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ (ಮಂಜನಾಡಿ) ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ (ಬಿ.ಸರಡಗಿ) ಗ್ರಾಮದ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂದರ್ಶನ ನೀಡಲು ಯಾವುದೇ ತಕರಾರು ಎತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕೇಳಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕೊನೆಗೆ ನನಗೆ ಕೇಳಿದ ಮಾತೆಂದರೆ "ಸಾರ್... ದಯವಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ರಿ" ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಬಹುಶಃ ಇವರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಕ್ಲಾಸ್ (ಆರ್ಥಿಕ) ಅಂಶ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಸಂಶೋಧಕ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂಶೋಧಕ ಕೆಲವು ವರ್ಗದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಬಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಳಿದವರದು ಇತರೆ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಗಳಿವೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವಾಗುವ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಭಾಷೆ. ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯೂ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನಾದರಿಸಿ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಹೊಸ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಆಯ್ದುಕೊಂಡದ್ದು ಪರಿಚಿತ ಸಮುದಾಯವಾದರೂ ಕೂಡಾ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು, ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಸಂಶೋಧಕ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತನಾಡುವುದು ಬ್ಯಾರಿ ಭಾಷೆ; ಸಂಶೋಧಕರದ್ದು ಅಪ್ಪಟ್ಟ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡ. ಅವೆರಡೂ ತಾಳೆಯಾಗಲು ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅರ್ಥವಾಗದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿನಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮೀಯರೊಂದಿಗೆ ಬ್ಯಾರಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು/ಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ೧೯೪೮ರ ವರೆಗೂ ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ನಿಜಾಮರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಉರ್ದು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಸಮೀಪ ಇರುವ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಉರ್ದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧಕ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡದ ದಟ್ಟ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿರುವುದರಿಂದ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯ ಓದು, ಬರಹದಿಂದ ತುಂಬಾ ದೂರ ಉಳಿದವನು.

ಸಹಜವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ (ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ). ಉರ್ದು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡುವಾಗ ಸಂದರ್ಶಿನಿ ಸಂಶೋಧಕರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದೂ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಿ. ಸರಗಡಿ ಕಡಿಮೆ ಉರ್ದು ಪ್ರಭಾವದ ಗ್ರಾಮವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಡಚಣೆಗಳಿಲ್ಲದ್ದು ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಸುಲಭವಾಯ್ತು. ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶಿನಿಯ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹವು ಇನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧಕ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶಿನಿಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಕ 'ಹೊರಗಿನವನಾಗುವ' ಸಂಭವವಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯ ತನಗೆ ಮಹತ್ವವೆನಿಸುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು (ಮಾಹಿತಿಯ ಮಹತ್ವದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ) ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವನ್ನು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಆಪ್ತವಲಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತಮ್ಮವರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡವರ ಜತೆ ಮಾತ್ರ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನವರು ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಚಿತ ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಆ ಜಾತಿಯ ಭಾಗ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಆತ್ಮೀಯತೆಯೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ; ಸಂಪೂರ್ಣ ತಿರಸ್ಕಾರವೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಬೇರೆಯೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಈ ಕಲ್ಪನೆ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ವರ್ಗ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸತತವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಅದು ಸಂಶೋಧಕರು ಅನುಕೂಲಸ್ಥರು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಈ ವರ್ಗ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯವರು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳದಿರಬಹುದು" ಒಂದೇ ಜಾತಿಯವರು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು ಎನ್ನವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಮಂಜಸವಾದುದು.

ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೇ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು. ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮುಂಚೆ ಸಂಶೋಧಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆತನ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ. ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂದರ್ಶಿನಿಯ ವಯಸ್ಸು, ಉದ್ಯೋಗ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯ. ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ತಂದೆಯ ಉದ್ಯೋಗ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆದಾಯ. ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅವರ ತಾತನವರ ಉದ್ಯೋಗ. ಐದನೆಯದು ಅವರ ಹೊರತಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಆರನೆಯದಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ, ಏಳನೆಯದು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ. ಒಂದರಿಂದ ಏಳನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯವರೆಗೂ ಉತ್ತರಿಸಲು ಯಾವುದೇ ತಕರಾರು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ಯೆ ಶುರುವಾಗುವುದೇ ಎಂಟನೇ, ಒಂಭತ್ತನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ. ಐದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ತಿಂಗಳ ಆದಾಯ ಎಷ್ಟು? ಅನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗವನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡುವಾಗ ಏಳನೇ ಪ್ರಶ್ನೆವರೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಆದಾಯ ಕುರಿತು ಕೇಳುವಾಗ "ನಿಮಗೆ ಅದೇಕೆ ಬೇಕು? ಬೇರೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೇಗೋ ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಆದಾಯ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಂದುವರೆಸಿದಾಗ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂದರ್ಶಿನಿಯೊಬ್ಬ ಸಹವ್ಯಾಪಾರಿಗಳನ್ನು

ಕೂಗಿ ಕರೆದುಬಿಟ್ಟ!. ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು "ನೋಡಿ ಇವರು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡ್ತಾರಂತೆ ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳೋದು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ತಿಂಗಳ ಆದಾಯ, ಐದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಕೆದಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ 'ಮಾಮ'ನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗೋ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಎಂದು ಬಿಟ್ಟ. ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕೈದು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ನನ್ನ ಸುತ್ತ ಜಮಾವಣೆಯಾಗಿ, ಹೌದುದು!! ಇಂಥ ಸಮಾಚಾರಗಳೆಲ್ಲ 'ಮಾಮ' ನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವಂಥದ್ದೇ ಎನ್ನುತ್ತ ಕರೆದ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಸೂಚಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ "ನೋಡಿ ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ ಅನ್ನೋ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ನಿಮಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ನೀವು ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀರಾ? ಎಂದಾಗ ನಾನು ಹೌಹಾರಿ ಹೋದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾದದ್ದು ಅವರ ಪ್ರಕಾರ 'ಮಾಮ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದುದು ವಾಣಿಜ್ಯ ತೆರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು, ನಾನು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಆದಾಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತೇನೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ತೆರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯವರು ಇವರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಅವರ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ತುಂಬಾ ಶ್ರಮ ಪಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಉಳಿದದ್ದು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕಳೆದ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದಿರಾ? ಎಂದರೆ "ಹೌದು" ಎನ್ನಲು ಸಮಸ್ಯೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅದು ನಿಮಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ? ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ನೋಡಿ ಒಂದೋ ನಾನು ವಾಣಿಜ್ಯ ತೆರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯವನು ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ನೀಡಿದ ಪತ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಅಥವಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಸುಲಭ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಶೋಧಕ ತನ್ನದೇ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ತಾರ್ಕಿಕವಲ್ಲ. ಇಂದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ವಾಸ್ತವದ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ವಾಸ್ತವದ ಹುಡುಕಾಟದ ಜತೆಗೆ ಇತರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿತ ಅಥವಾ ರಚಿತ ಸತ್ಯಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರದ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಾದವೂ ಇದೆ.[10] ಸಂದರ್ಶಿನಿಗಳು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡದಿರುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೊಡಕುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಮರೆಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ತಿರುಚುವುದು, ತಮ್ಮ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಲೋಪಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಪೂರಕವಾದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು, ಸಂದರ್ಶಕರಿಗೊಂದು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದಾಗಿ ನೈಜ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಖಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವಾಗ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾಗಿವೆ. ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸೇರಿದವರೇ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ವಾದ ಅಷ್ಟೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ

ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲೂ ವರ್ಗ, ಜಾತಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಶೋಧಕ ಎಲ್ಲರ ನೋವು ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ. ಇದು ಸಂಕಥನಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಶಿಕ್ಷಣ, ಆದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೧೧ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದವರು ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸಿದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೨ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸಿದವರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದವರು, ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸಿದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರು, ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೩೪ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸಿದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೪ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೮ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೬ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೪೪ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದು ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ

ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ೮೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ೬೮ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿದಿವೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡು ಅಸಮಾನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಯಾವ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಪರಂಪರೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೋಷ್ಟಕ ೧ರ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು, ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೋಷ್ಟಕ ೨ರ ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡನೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು, ಮೂರನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೋಷ್ಟಕ ೩ರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ನೀಡುವವರನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದವರೆಂದು, ಮೊದಲನೆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಸೂಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಿಂದ ಏಳು ಸೂಚಿಗಳಿಗೆ ಸರಿ ಉತ್ತರ ನೀಡುವವರು ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸೂಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಸೂಚಿಗಳಿಗೆ ಸರಿ ಉತ್ತರ ನೀಡುವವರು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಂದರಿಂದ ಏಳು ಸೂಚಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರ ನೀಡುವವರನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದವರೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲನೆ ಗುಂಪಿನ ಎಲ್ಲಾ ೯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿನ ಎಲ್ಲಾ ೬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಗುಂಪಿನ ಎಲ್ಲಾ ೯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ನೀಡುವವರನ್ನು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದವರೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಚುನಾವಣೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿಯ ಮಟ್ಟ ಮುಂತಾದ ಐದು ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಎರಡು ಸೂಚಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರವಾದ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ನಕರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದವರೆಂದು, ಎಲ್ಲಾ ಐದು ಸೂಚಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರವಾದ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದವರೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ವಹಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣ ಕೆಟ್ಟ ಆಟವೆಂದು ಭಾವಿಸುವಿಕೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಕ್ರಮದಂತೆ

ವಿಂಗಡಿಸದೆ ಎರಡೂ ಸೂಚಿಗಳ ಪರವಿರುವವರನ್ನು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿರುವವರೆಂದು ವಿರೋಧಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರನ್ನು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿರುವವರು ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಾಪನಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಹಾಗೂ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ, ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವರ್ಗೀಕರಣ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಿಸಿದಂತೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಓದು ಬರಹ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವರನ್ನು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರೆಂದು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರನ್ನು ಸಂಯೋಜನೆಗೊಳಿಸಿ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಮತ್ತು ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರನ್ನು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧) ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಕೋಷ್ಟಕ–೧೩ ಮತ್ತು೧೪ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ, ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಈ ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದರೆ, ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ (ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ) ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಅಧಿಕಗೊಂಡಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್, ಗೇಬ್ರಿಯಲ್, ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ಜಹಂಗೀರ್, ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್, ಇಂದು ಮೆನನ್ ಮತ್ತು ಅನಿಲ್ ಭಟ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಅಧಿಕಾರ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿಯ ಸೂಚಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಅಧಿಕಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಪುರುಷರಂತೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ

ಮನೋಭಾವನೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಇದು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಎರಡೂ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲೂ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿಗಿಂತ ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ (ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು) ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ ಆದರೆ, ಉಳಿದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಎಲ್ಲಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ (ಪುರುಷ–ಮಹಿಳೆಯರು, ನಗರ–ಗ್ರಾಮೀಣ) ಶಿಕ್ಷಣ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣ ಕೆಟ್ಟ ಆಟ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಯೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಇದು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮದ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರು ಮಾತ್ರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಹಂತಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಇದ್ದು, ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಇದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಇದ್ದು, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಇದ್ದು ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಮ್ಯತೆ ಎಂದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಮಗ್ರ ನೋಟ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇದು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಆದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದರೂ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಚಿತ್ರಣಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ (ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು) ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಶಿಕ್ಷಣ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇವಲ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ

ಇದ್ದು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವಿನ ಸಂಬಂದಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ರೂಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲೂ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ, ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆತಂಕಕಾರಿ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿಮುಖರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲ.

ಆದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ, ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳು ಮತ್ತು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೧೪ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೪ ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು, ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೫೬ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ..ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೨ ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಉಳಿದ ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಪುರುಷರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು, ಶೇ.೩೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೮ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ವರೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೪ರಷ್ಟು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ವರೆಗೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಮತ್ತು ಶೇ೫೬ರಷ್ಟು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೪ರಷ್ಟು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ವರೆಗೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ

ಹೊಂದಿರುವ ಪುರುಷರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೨ರಷ್ಟು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ವರೆಗೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೮ರಷ್ಟು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೧೪ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೮ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦೦೦೦ ವರೆಗಿನ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪುರುಷರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪುರುಷರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೦ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ೧೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ೧,೦೦೦೦೦ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೪ರಷ್ಟು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ೧೬ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ. ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೪ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ,ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ೧೦೦೦೦೦ ರೂ,ಗಳಿಗಿಂತ, ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೮ರಷ್ಟು ೧೦೦೦೦೦ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ೧,೦೦೦೦೦ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಅತೃಪ್ತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ, ೨೦,೦೦೦ ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಳು ಮತ್ತು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಮೂರು ಗುಂಪಿನ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಈ ಮೂರು ಗುಂಪಿನ ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯ, ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯ

ಹೊಂದಿರುವವರೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಆದಾಯಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೧೫ ಮತ್ತು ೧೬ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ (ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ) ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವಿನ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಗರಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಮಧ್ಯಮ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಯಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಮಾತ್ರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ಪಾತ್ರ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉನ್ನತ ಆದಾಯಗಳು ಪೂರಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಪುರುಷರು, ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಭಾವದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಯಾವ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ (ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು) ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದು ಉನ್ನತ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ

ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಉನ್ನತ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಡೆನ್‌ಪೆಲ್ಡ್ ಹಾಗೂ ಆಗರ್ ಮತ್ತು ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅತೃಪ್ತಿ ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಆದಾಯಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಮಾತ್ರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಗರ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿರುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೧

ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ಅರಿವು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಸೂಚಿಗಳು	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಒಟ್ಟು	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
		ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ			ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೧	ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಾವುಟ ಗುರುತಿಸುವವರು	೯೬% *(೪೮)	೭೨% (೩೨)	೮೦% (೨೦)	೮೦% (೨೦)	೮೦% (೧೨೦)	೯೬% (೪೮)	೬೦% (೩೦)	೭೨% (೧೮)	೬೪% (೧೬)	೭೪.೭% (೧೧೨)
೨	ಬಾವುಟದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವವರು	೭೨% (೩೬)	೭೨% (೩೬)	೬೦% (೩೦)	೭೨% (೧೮)	೬೬% (೯೯)	೭೦% (೩೫)	೪೮% (೨೪)	೭೨% (೧೮)	೪೪% (೧೧)	೫೮.೭% (೮೮)
೩	ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವವರು	೭೬% (೩೬)	೭೬% (೩೮)	೭೨% (೩೨)	೫೨% (೧೩)	೬೮.೭% (೧೦೩)	೭೨% (೩೬)	೬೦% (೩೦)	೫೬% (೧೪)	೪೦% (೧೦)	೬೦% (೯೦)
೪	ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಡುವವರು	೭೦% (೩೫)	೪೮% (೨೪)	೫೨% (೧೩)	೩೨% (೮)	೫೩.೩% (೮೦)	೬೦% (೩೦)	೨೮% (೧೪)	೪೪% (೧೧)	೨೪% (೬)	೪೦.೭% (೬೧)
೫	ಕನಿಷ್ಠ ಒಬ್ಬ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರು.	೯೪% (೪೭)	೮೮% (೪೪)	೫೬% (೪೪)	೮೦% (೨೦)	೮೩.೩% (೧೨೫)	೯೦% (೪೫)	೮೦% (೪೦)	೫೨% (೧೩)	೬೦% (೧೫)	೭೫.೩% (೧೧೩)
೬	ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರು	೯೨% (೪೬)	೭೨% (೩೬)	೫೨% (೧೩)	೭೨% (೧೮)	೭೫.೩% (೧೧೩)	೮೦% (೪೦)	೬೦% (೧೫)	೪೦% (೧೦)	೪೮% (೧೨)	೫೧.೩% (೭೭)
೭	ಸಮುದಾಯದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರು	೪೪% (೨೨)	೪೬% (೨೩)	೪೦% (೧೦)	೫೬% (೧೪)	೪೬% (೬೯)	೭೬% (೩೮)	೩೨% (೧೬)	೩೬% (೮)	೪೦% (೧೦)	೪೮% (೭೨)
೮	ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರುವವರು	೮೪% (೪೨)	೮೦% (೪೦)	೭೨% (೧೮)	೭೨% (೧೮)	೭೮.೬% (೧೧೮)	೮೦% (೪೦)	೮೮% (೪೪)	೬೪% (೧೬)	೬೦% (೧೫)	೭೬.೭% (೧೧೫)
೯	ನೆಹರು ಕುಟುಂಬದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರುವವರು	೮೪% (೪೨)	೭೨% (೩೨)	೬೪% (೧೬)	೭೨% (೧೮)	೭೨% (೧೦೮)	೮೦% (೪೦)	೮೦% (೪೦)	೬೦% (೧೫)	೬೦% (೧೫)	೭೩.೩% (೧೧೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೨

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಅರಿವು

ಕ್ರ. ಸಂ	ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಅರಿವಿನ ಸೂಚಿಗಳು	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಒಟ್ಟು	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೧	ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು	೬೭	೯೨% *(೪೬)	೬೪% (೩೨)	೮೮% (೨೨)	೬೦% (೧೫)	೭೬.೭% (೧೧೫)	೯೦% (೪೫)	೫೬% (೨೮)	೮೦% (೨೦)	೪೦% (೧೦)	೬೮.೭% (೧೦೩)
೨	ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು	೬೯	೭೮% (೩೪)	೫೬% (೨೮)	೭೬% (೧೯)	೫೨% (೧೩)	೬೨.೭% (೯೪)	೭೨% (೩೬)	೪೮% (೨೪)	೬೦% (೧೫)	೪೦% (೧೦)	೫೬.೭% (೮೫)
೩	ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು	೬೮	೮೦% (೪೦)	೭೦% (೩೫)	೭೨% (೧೮)	೭೨% (೧೮)	೭೪% (೧೧೧)	೭೮% (೩೯)	೬೮% (೩೪)	೬೮% (೧೭)	೫೨% (೧೩)	೮೮.೭% (೧೦೩)
೪	ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು	೩೧	೭೬% (೩೮)	೫೬% (೨೬)	೬೦% (೧೫)	೫೨% (೧೩)	೬೨.೭% (೯೪)	೭೨% (೩೬)	೫೦% (೨೫)	೫೬% (೧೪)	೪೦% (೧೦)	೫೬.೭% (೮೫)
೫	ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು	೬೨	೯೬% (೪೮)	೮೦% (೪೦)	೯೨% (೨೩)	೭೬% (೧೯)	೮೬.೭% (೧೩೦)	೯೦% (೪೫)	೬೮% (೩೪)	೮೦% (೨೦)	೫೨% (೧೩)	೭೪.೭% (೧೧೨)
೬	ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು	೩೮	೯೦% (೪೫)	೭೮% (೩೯)	೯೨% (೨೩)	೭೨% (೧೮)	೮೩.೩% (೧೨೫)	೮೦% (೪೦)	೫೦% (೨೫)	೬೮% (೧೭)	೪೦% (೧೦)	೬೧.೩% (೯೨)

ಮೂಲ: ೧. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಮೂಲ ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ *ಸಿಟಿಜನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್; ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ಚಿಕಾಗೊ: ಚಿಕಾಗೊ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೮, ಪು.೩೭.

೨. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೩

ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಅರಿವಿನ ಸೂಚಿಗಳು	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಒಟ್ಟು	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೧	ಕಳೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಮತ ನೀಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವುಳ್ಳವರು	೪೪	೯೦% *(೪೫)	೬೬% (೩೩	೮೪% (೨೦)	೬೦% (೧೫)	೭೫.೩% (೧೧೩)	೮೬% (೪೩)	೫೬% (೨೮)	೭೬% (೧೯)	೫೨% (೧೩)	೬೮.೭% (೧೦೩)
೨	ಸಮುದಾಯದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು	೪೭	೮೦% (೪೦)	೫೦% (೨೫	೮೦% (೨೦)	೫೨% (೧೩)	೬೫.೩% (೯೮)	೭೮% (೩೯)	೫೦% (೨೫)	೭೨% (೧೮)	೪೦% ೧೦)	೬೧.೩% (೯೨)
೩	ಸಮುದಾಯ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವವರು	–	೮೦% (೪೦)	೫೬% (೨೮	೬೦% (೧೫)	೨೮% (೭)	೬೦% (೯೦)	೪೦% (೨೦)	೫೦% (೨೫)	೪೦% (೧೦)	೧೬% (೪)	೪೦% (೬೦)
೪	ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವವರು	–	೭೬% (೩೮)	೪೦% (೨೦	೬೦% (೧೫)	೨೦% (೫)	೫೨% (೭೮)	೪೦% (೨೦)	೩೮% (೧೮)	೩೨% (೮)	೩೨% (೮)	೩೩.೩ %
೫	ದೇಶ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರು	೮೨	೮೦% (೪೦)	೫೦% (೨೫	೬೦% (೧೫)	೪೦% (೧೦)	೬೦% (೯೦)	೭೮% (೩೯)	೪೬% (೨೩)	೫೨% (೧೩)	೪೦% (೧೦)	೫೫.೩% (೮೩)
೬	ಗ್ರಾಮ/ನಗರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರು	–	೮೬% (೪೫)	೫೦% (೨೫	೭೨% (೧೮)	೫೨% (೧೩)	೬೬% (೯೯)	೮೦% (೪೦)	೬೦% (೧೫)	೬೦% (೧೫)	೩೨% (೮)	೫೩.೩% (೮೩)
೭	ಸಮುದಾಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು	–	೭೬% (೩೮)	೬೦% (೩೦	೭೬% (೧೯)	೫೨% (೧೩)	೭೧.೩% (೧೦೭)	೫೨% (೧೩)	೭೦% (೩೫)	೭೦% (೩೫)	೪೪% (೧೧)	೭೨.೭% (೧೦೯)
೮	ಗೂಡ್ವಾಲ ಆಯೋಗದ ಮತ್ತು ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು	–	೧೦% (೫)	೮% (೪)	೪% (೧)	೪% (೧)	೭.೩% (೧೧)	೪% (೧)	೪% (೨)	೪% (೨)	– –	೩.೩% (೫)
೯	ಸರ್ಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಮೀಸಲಾತಿ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು	–	೪% (೨)	೨% (೨)	– –	– –	೨.೭% (೪)	೨% (೧)	– –	– –	– –	೦.೭% (೧)

ಮೂಲ: ೧. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಮೂಲ ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಶೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ಸಿಟಿಜನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್; ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಚಿಕಾಗೊ: ಚಿಕಾಗೊ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೮, ಪು.೩೭.

೨. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು. * ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೪

ಸರ್ಕಾರವು ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿಲುವು

ಕ್ರ. ಸಂ	ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಲುವು	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೦೧	ಹೆಚ್ಚು ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ	೧೫%	೨೬% *(೧೩)	೨೪% (೧೨)	೩೬% (೦೯)	೨೮% (೦೭)	೩೬% (೧೮)	೨೮% (೧೪)	೪೦% (೧೦)	೨೦% (೦೫)	೨೯.೩% (೮೮)
೦೨	ಸ್ವಲ್ಪ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ	– –	೧೮% (೦೯)	೨೦% (೧೦)	೧೨% (೦೩)	೨೦% (೦೫)	೨೪% (೧೨)	೨೪% (೧೨)	೧೨% (೦೩)	೨೮% (೦೭)	೨೦.೩% (೬೧)
೦೩	ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ	–	೪೬% (೨೩)	೪೮% (೨೪)	೨೦% (೦೫)	೪೦% (೧೦)	೩೦% (೧೫)	೩೦% (೧೫)	೨೦% (೦೫)	೪೦% (೧೦)	೩೫.೭% (೧೦೭)
೦೪	ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	–	೧೦% (೦೫)	೦೮% (೦೪)	೩೨% (೦೮)	೧೨% (೦೩)	೧೦% (೦೫)	೧೮% (೦೯)	೨೮% (೦೭)	೧೨% (೦೩)	೧೪.೭% (೪೪)
	ಒಟ್ಟು	–	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ: ೧. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಮೂಲ ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ಸಿಟಿಜನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಚಿಕಾಗೊ: ಚಿಕಾಗೊ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೮, ಪು.೩೯.

೨. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೫

ಸರ್ಕಾರವು ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಯ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿಲುವು

ಕ್ರ. ಸಂ	ಚುನಾವಣೆಯ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಲುವು	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೦೧	ಹೆಚ್ಚು ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ	೫೧%	೧೮% *(೦೯)	೧೬% (೦೮)	೨೪% (೦೬)	೧೬% (೦೪)	೨೪% (೧೨)	೨೨% (೧೧)	೩೨% (೦೮)	೨೦% (೦೫)	೨೧% (೬೩)
೦೨	ಸ್ವಲ್ಪ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ	– –	೨೮% (೧೪)	೨೨% (೧೧)	೨೨% (೦೩)	೪೦% (೧೦)	೩೬% (೧೮)	೩೨% (೧೬)	೨೮% (೦೭)	೩೨% (೦೮)	೩೦.೩% (೯೧)
೦೩	ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ	–	೫೨% (೨೬)	೫೪% (೨೭)	೩೬% (೦೯)	೪೦% (೧೦)	೩೦% (೧೫)	೩೮% (೧೯)	೨೪% (೦೬)	೨೪% (೦೬)	೩೯.೩% (೧೧೮)
೦೪	ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	–	೨% (೦೧)	೮% (೦೪)	೧೨% (೦೩)	೪% (೦೧)	೧೦% (೦೫)	೮% (೦೪)	೧೬% (೦೪)	೨೪% (೦೬)	೯.೪% (೨೮)
	ಒಟ್ಟು	–	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ: ೧. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಮೂಲ ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ *ಸಿಟಿಜನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ಚಿಕಾಗೊ: ಚಿಕಾಗೊ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೮, ಪು.೩೯.

೨. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೩

ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿಲುವು

ಕ್ರ. ಸಂ	ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಬಯಸುವಿಕೆ	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೦೧	ಹೌದು	೫೧%	೮೨% *(೪೧)	೭೦% (೩೫)	೬೪% (೧೬)	೬೮% (೧೭)	೯೦% (೪೫)	೮೪% (೪೨)	೭೨% (೧೮)	೭೬% (೧೯)	೭೭.೭% (೨೩೩)
೦೨	ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಲ್ಲ	– –	೧೦% (೦೫)	೧೦% (೦೫)	೨೦% (೦೫)	೨೦% (೦೫)	೬% (೦೫)	೧೨% (೦೬)	೧೨% (೦೩)	೮% (೦೨)	೧೧.೩% (೩೪)
೦೩	ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ	–	೮% (೦೪)	೨೦% (೧೦)	೧೨% (೦೩)	೧೨% (೦೨)	೪% (೦೨)	೪% (೦೨)	೧೬% (೦೪)	೧೬% (೦೪)	೧೧% (೩೩)
	ಒಟ್ಟು	–	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ: ೧. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಮೂಲ ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ *ಸಿಟಿಜನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ಚಿಕಾಗೊ: ಚಿಕಾಗೊ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೮, ಪು.೩೯.

೨. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೭

ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಘೇರಾವೊಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿಲುವು

ಕ್ರ. ಸಂ	ಪ್ರತಿಭಟನೆ,ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಘೇರಾವೊಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿಲುವು	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೦೧	ಹೌದು	೩೨%	೫೪% *(೨೭)	೨೮% (೧೪)	೪೦% (೧೦)	೨೪% (೦೬)	೩೮% (೧೯)	೨೨% (೧೧)	೨೪% (೦೬)	೨೦% (೦೫)	೩೨.೨% (೯೮)
೦೨	ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಲ್ಲ	– –	೨೬% (೧೩)	೩೮% (೧೯)	೫೬% (೧೪)	೩೬% (೦೯)	೪೪% (೨೨)	೩೮% (೧೯)	೩೬% (೦೯)	೪೦% (೧೦)	೩೮.೩% (೧೧೫)
೦೩	ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ	–	೨೦% (೧೦)	೩೪% (೧೭)	೪% (೦೧)	೪೦% (೧೦)	೧೮% (೦೯)	೪೦% (೨೦)	೪೦% (೧೦)	೪೦% (೧೦)	೨೯% (೮೭)
	ಒಟ್ಟು	–	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ: ೧. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಮೂಲ ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ *ಸಿಟಿಜನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ಚಿಕಾಗೊ: ಚಿಕಾಗೊ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೮, ಪು.೪೦.

೨. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೮

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ತೃಪ್ತಿಯ ಮಟ್ಟ

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿಯ ಮಟ್ಟ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
		ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೦೧	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿ	೧೨% *(೦೬)	೨೪% (೧೨)	೧೬ (೦೪)	೧೬% (೦೪)	೨೦% (೧೦)	೧೪% (೦೭)	೧೨% (೦೩)	೨೦% (೦೫)	೧೭% (೫೧)
೦೨	ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿ	೩೦% (೧೫)	೨೨% (೧೧)	೨೮% (೦೭)	೨೦% (೦೫)	೨೦% (೧೦)	೨೮% (೧೪)	೨೮% (೦೭)	೩೨% (೦೮)	೨೫.೭% (೭೭)
೦೩	ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿ	೫೮% (೨೯)	೫೪% (೨೭)	೫೬% (೧೪)	೬೪% (೧೬)	೬೦% (೩೦)	೫೮% (೨೯)	೬೦% (೧೫)	೪೮% (೧೨)	೫೭.೩% (೧೭೨)
ಒಟ್ಟು		೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,
* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೯

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾಣ

ಕ್ರ. ಸಂ	ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟ	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೦೧	ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ	೩೮%	೧೪% *(೭)	೮% (೪)	೨೦% (೦೫)	೧೬% (೪)	೨೪% (೧೨)	೧೬% (೮)	೨೮% (೭)	೧೨% (೩)	೧೬.೭% (೫೦)
೦೨	ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸಕ್ತಿ	– –	೪೦% (೨೦)	೨೮% (೧೪)	೩೨% (೦೮)	೩೨% (೮)	೪೪% (೨೨)	೩೦% (೧೫)	೩೬% (೯)	೨೦% (೫)	೩೩.೭% (೧೦೧)
೦೩	ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ	–	೪೬% (೨೩)	೬೪% (೩೨)	೪೮% (೧೨)	೫೨% (೧೩)	೩೨% (೧೬)	೫೪% (೨೭)	೩೬% (೯)	೬೮% (೧೭)	೪೯.೬% ೧೪೯)
	ಒಟ್ಟು	–	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ: ೧. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಮೂಲ ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ *ಸಿಟಿಜನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ಚಿಕಾಗೊ: ಚಿಕಾಗೊ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೮, ಪು.೪೩.

೨. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೧೦

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ಆಟವೆಂದು ಭಾವಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ

ಕ್ರ. ಸಂ	ರಾಜಕಾರಣ ಕೆಟ್ಟ ಆಟವೆಂದು ಭಾವಿಸುವಿಕೆ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
		ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೦೧	ಹೌದು	೩೬% (೧೮)	೪೪% (೨೨)	೨೦% (೫)	೪೮% (೧೨)	೩೦% (೧೫)	೪೦% (೨೦)	೨೦% (೫)	೪೦% (೧೦)	೩೫.೭% (೧೦೭)
೦೨	ಅಲ್ಲ	೫೬% (೨೮)	೩೬% (೧೮)	೬೦% (೧೫)	೩೨% (೮)	೬೦% (೩೦)	೩೮% (೧೯)	೬೪% (೧೬)	೨೮% (೭)	೪೭% (೧೪೧)
೦೩	ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	೮% (೪)	೨೦% (೧೦)	೨೦% (೫)	೨೦% (೫)	೧೦% (೫)	೨೨% (೧೧)	೧೬% (೪)	೩೨% (೮)	೧೭.೩% (೫೨)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ:. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ –೧೧

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ

ಕ್ರ ಸಂ	ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ವಿವಿದ ಹಂತಗಳಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ
		ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೦೧	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು	೧೬% *(೮)	೨೨% (೧೧)	೨೦% (೦೫)	೩೨% (೮)	೨೪% (೧೨)	೩೦% (೧೫)	೩೬% (೯)	೪೦% (೧೦)	೨೬% (೭೮)
೦೨	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು	೩೬% (೧೮)	೩೮% (೧೯)	೪೪% (೧೧)	೩೬% (೯)	೩೨% (೧೬)	೩೨% (೧೬)	೩೨% (೮)	೩೬% (೯)	೩೫.೩% (೧೦೬)
೦೩	ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು	೪೦% (೨೦)	೩೬% (೧೮)	೩೨% (೮)	೩೨% (೮)	೩೮% (೧೯)	೩೪% (೧೭)	೩೨% (೮)	೨೪% (೬)	೩೪.೭% (೧೦೪)
೦೪	ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು	೮% (೪)	೪% (೨)	೪% (೧)	೦% (೦)	೬% (೩)	೪% (೨)	೦% (೦)	೦% (೦)	೪% (೧೨)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ -೧೨

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು	ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು				ಮಧ್ಯಮಶಿಕ್ಷಣ				ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೧	ಮನೋಗ್ರಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು	ಉತ್ತಮ	೨೫% *(೦೨)	೧೮.೨% (೦೨)	೨೦.೦% (೦೧)	೧೨.೫% (೦೧)	೮೯.೫% (೩೪)	೭೫.೭% (೨೮)	೮೪.೨% (೧೬)	೫೮.೮% (೧೦)	೧೦೦.೦% (೦೪)	೧೦೦.೦% (೦೨)	೧೮.೭೫% (೦೧)	0% (0)	೬೭.೩% (೧೦೦)
		ಮಧ್ಯಮ	೨೫% (೦೨)	೨೭.೩% (೦೩)	೪೦.೦% (೦೨)	೩೭.೫% (೦೩)	೧೦.೫% (೦೪)	೧೬.೨% (೦೬)	೧೫.೮% (೦೩)	೨೯.೪% (೦೫)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	೧೮.೭% (೨೮)
		ಕನಿಷ್ಠ	೫೦% (೦೪)	೫೪.೫% (೦೬)	೪೦.೦% (೦೨)	೫೦.೦% (೦೪)	0% (0)	೮.೧% (೦೩)	0% (0)	೧೧.೮% (೦೨)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	೧೪% (೨೧)
		ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೦೫)	೧೦೦% (೧೧)	೧೦೦% (೦೫)	೧೦೦% (೦೮)	೧೦೦% (೩೮)	೧೦೦% (೩೭)	೧೦೦% (೧೯)	೧೦೦% (೧೭)	೧೦೦% (೪)	೧೦೦% (೦೨)	೧೦೦% (೦೧)	0% (0)	೧೦೦% (೧೫೦)
೦೨	ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು	ಸಕಾರಾತ್ಮಕ	೫೦% (೦೪)	೪೫.೪% (೦೫)	೬೦% (೦೩)	೫೦.೦% (೦೪)	೩೪.೨% (೧೩)	೩೨.೪% (೧೨)	೭೩.೭% (೧೪)	೫೩% (೦೯)	೨೫.೧% (೦೧)	0% (0)	೧೦೦% (೦೧)	0% (0)	೪೪% (೬೬)
		ನಕಾರಾತ್ಮಕ	೩೭.೫% (೦೩)	೩೬.೪% (೦೪)	೨೦.೦% (೦೧)	೩೭.೫% (೦೩)	೪೪.೭% (೧೭)	೪೮.೬% (೧೮)	೧೦.೫% (೦೨)	೨೩.೫% (೦೪)	೭೫.೦% (೦೩)	೧೦೦.೦% ೦೨	0% (0)	0% (0)	೩೮% (೫೭)
		ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	೧೨.೫% (೦೧)	೧೮.೨% (೦೨)	೨೦.೦% (೦೧)	೧೨.೫% (೦೧)	೨೧.೧% (೦೮)	೧೯೧% (೦೭)	೧೫.೮% (೦೩)	೨೩.೫% (೦೪)	0.% (0)	0% (0)	0% 0	0% (0)	೧೮% (೨೭)
		ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೦೮)	೧೦೦% (೧೧)	೧೦೦% (೦೫)	೧೦೦% (೦೮)	೧೦೦% (೩೮)	೧೦೦% (೩೭)	೧೦೦% (೧೯)	೧೦೦% (೧೭)	೧೦೦% (೦೪)	೧೦೦.೦% ೦೨	೧೦೦% (೦೧)	0% (0)	೧೦೦% (೧೫೦)

ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು	ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು				ಮಧ್ಯಮಶಿಕ್ಷಣ				ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ				ಒಟ್ಟು
		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
ಮನೋ ವಿರೋಧಿ ಮನೋ ಭಾವನೆಗಳು	ಸಕಾರಾತ್ಮಕ	೬೨.೫% *(೦.೫)	೫೪.೫% (೦೬)	೬೦.೦% (೦೩)	೫೦% (೦೪)	೨೬% (೧೩)	೪೩.೨% (೧೬)	೬೮.೪% (೧೩)	೫೮.೯% (೧೦)	೨೫% (೦೧)	೦% (೦)	೦% (೦)	೦% (೦)	೫೮.೭% (೮೮)
	ನಕಾರಾತ್ಮಕ	೨೫% (೦೨)	೨೭.೩% (೦೩)	೨೦.೦% (೦೧)	೨೫% (೦೨)	೩೨% (೧೬)	೪೮.೬% (೧೮)	೨೧.೧% (೪)	೨೩.೫% (೧೦)	೭೫% ·(೩)	೧೦೦% (೦೨)	೧೦೦% (೦೧)	೦% (೦)	೩೦% (೪೫)
	ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	೧೨.೫% (೦೧)	೧೮.೨% (೦೨)	೨೦.೦% (೦೧)	೨೫% (೦೨)	೨೬% (೧೩)	೮.೨% (೦೩)	೧೦.೫% (೦೨)	೧೭.೬% (೧೦)	೦% (೦)	೦% (೦)	೦% (೦)	೦% (೦)	೧೧.೩% (೧೭)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೦೮)	೧೦೦% (೧೧)	೧೦೦% (೦೫)	೧೦೦% (೦೮)	೩೨% (೧೬)	೧೦೦% (೩೭)	೧೦೦% (೧೯)	೧೦೦% (೧೭)	೧೦೦% (೮೯)	೧೦೦% (೦೧)	೧೦೦% (೦೧)	೦% (೦)	೧೦೦% (೧೫೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,
*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ -೧೩

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಂರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು	ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು				ಮಧ್ಯಮಶಿಕ್ಷಣ				ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೧	ಮನೋಗ್ರಹ್ಯ ಮನೋ ಭಾವನೆಗಳು	ಉತ್ತಮ	೩೩.೩% *(೦೪)	೪೦% (೦೬)	೫೫.೬೦% (೦೫)	೫೦% (೦೫)	೫೪.೩% (೧೯)	೫೪.೫% (೧೮)	೬೨.೫% (೧೦)	೬೦% (೯)	೧೦೦.೦ % (೦೩)	೧೦೦. % (೦೨)	೦% (೦)	೦% (೦)	೫೪% (೮೧)
		ಮಧ್ಯಮ	೫೦% (೦೬)	೨೬% (೦೪)	೨೨.೨% (೦೨)	೩೦% (೦೩)	೨೫.೭% (೦೯)	೩೦.೩% (೧೦)	೨೫.% (೦೪)	೨೬.೭% (೦೪)	೦% (೦)	೦% (೦)	೦% (೦)	೦% (೦)	೨೮% (೪೨)
		ಕನಿಷ್ಠ	೧೬.೭% (೦೨)	೩೩.೩% (೦೫)	೨೨.೨% (೦೨)	೨೦% (೦೨)	೨೦% (೦೭)	೧೫.೨% (೦೫)	೧೨.೫% (೦೨)	೧೩.೩% (೦೨)	೦% (೦)	೦% (೦)	೦% (೦)	೦% (೦)	೧೮% (೨೭)
		ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೧೨)	೧೦೦% (೧೫)	೧೦೦% (೦೯)	೧೦೦% (೧೦)	೧೦೦% (೩೫)	೧೦೦% (೩೩)	೧೦೦% (೧೬)	೧೦೦% (೧೫)	೧೦೦% (೩)	೧೦೦% (೦೨)	೦% (೦)	೦% (೦)	೧೦೦% (೧೫೦)
೦೨	ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನ ಮನೋ ಭಾವನೆ ಗಳು	ಸಕಾರಾತ್ಮಕ	೫೮.೩% (೦೭)	೫೩.೩% (೦೮)	೫೫.೬% (೦೫)	೫೦% (೦೫)	೬೨.೯% (೨೨)	೪೮.೫% (೧೬)	೫೬.೩% (೯)	೫೩.೩% (೦೮)	೬೬.೭% (೦೨)	೫೦% (೦೧)	೦% (೦)	೦% (೦)	೫೫.೩% (೮೩)
		ನಕಾರಾತ್ಮಕ	೨೫% (೦೩)	೩೩.೩% (೦೫)	೨೨.೨% (೦೨)	೨೦% (೦೨)	೧೭.೧% (೦೬)	೨೪೨% (೮)	೫೮.೭% (೦೨)	೨೬.೭% (೦೪)	೩೩.೩% (೦೧)	೫೦% (೧)	೦% (೦)	೦% (೦)	೨೩.೩% (೩೫)
		ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	೧೬.೭% (೦೨)	೧೩.೪% (೦೨)	೨೨.೨% (೦೨)	೩೦% (೩)	೨೦.೬% (೦೭)	೨೭.೩% (೦೯)	೧೫% (೦೪)	೨೦% (೦೩)	೦.% (೦)	೦% (೦)	೦% ೦	೦% (೦)	೨೧.೪% (೩೨)
		ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೧೨)	೧೦೦% (೧೫)	೧೦೦% (೦೯)	೧೦೦% (೧೦)	೧೦೦% (೩೫)	೧೦೦% (೩೩)	೧೦೦% (೧೬)	೧೦೦% (೧೫)	೧೦೦% (೦೩)	೧೦೦.೦ % (೦೨)	೦% (೦)	೦% (೦)	೧೦೦% (೧೫೦)

ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಕ್ರ. ಸಂ	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು	ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು				ಮಧ್ಯಮಶಿಕ್ಷಣ				ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೩	ಮನೋ ವಿರೋಧಿ ಮನೋ ಭಾವನೆ ಗಳು	ಸಕಾರಾತ್ಮಕ	೫೦% (೦೬)	೪೬.೭% (೦೭)	೪೪.೫% (೦೪)	೫೦% (೦೫)	೪೫.೭ (೧೬)	೪೨.೪% (೧೪)	೫೬.೩% (೯)	೬೦% (೦೯)	೩೩.೩% (೦೧)	೦% (೦)	೦% (೦)	೦% (೦)	೪೭.೩% (೭೧)
		ನಕಾರಾತ್ಮಕ	೩೩.೩% (೦೪)	೩೩.೭% (೦೫)	೩೩.೩% (೦೩)	೩೦% (೦೩)	೩೪.೪% (೧೨)	೩೦.೩% (೧೦)	೧೮.೭% (೩)	೨೦% (೦೩)	೬೬.೭% (೨)	೫೦% (೦೧)	೧೦೦% (೦೧)	೦% (೦)	೩೦.೭% (೪೬)
		ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	೧೬೭% (೦೨)	೨೦% (೦೩)	೨೨.೨% (೦೨)	೨೦% (೦೨)	೨೦.% (೭)	೨೭.೩% (೦೯)	೨೫% (೦೪)	೨೦% (೦೩)	೦% (೦)	೫೦% (೦೧)	೦% (೦)	೦% (೦)	೨೨% (೩೩)
		ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೧೨)	೧೦೦% (೧೫)	೧೦೦% (೦೯)	೧೦೦% (೧೦)	೧೦೦% (೩೫)	೧೦೦% (೩೩)	೧೦೦% (೧೬)	೧೦೦% (೧೫)	೧೦೦% (೩)	೧೦೦% (೦೨)	೧೦೦% (೦೧)	೦% (೦)	೧೦೦% (೧೫೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,
* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ -೧೪

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಆದಾಯಗಳ ಮಟ್ಟ

ಕ್ರ ಸಂ	ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಆದಾಯಗಳ ಮಟ್ಟ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ವಿವಿಧ ಆದಾಯ ಮಟ್ಟದ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ
		ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
		ಮು	ಮ	ಮು	ಮ	ಮು	ಮ	ಮು	ಮ	
೦೧	೨೦,೦೦೦ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ	೧೪% *(೭)	೧೮% (೯)	೪೮% (೧೨)	೪೪% (೧೧)	೪೨% (೨೧)	೩೮% (೧೯)	೬೦% (೧೫)	೬೪% (೧೬)	೩೬.೬% (೧೧೦)
೦೨	೨೦,೦೦೦ದಿಂದ ೧ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳು	೨೬% (೧೩)	೨೬% (೧೩)	೩೨% (೮)	೪೦% (೧೦)	೩೨% (೧೬)	೩೪% (೧೭)	೨೪% (೬)	೨೪% (೬)	೨೯.೭% (೮೯)
೦೩	೧ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು	೬೦% (೩೦)	೫೬% (೨೮)	೨೦% (೫)	೧೬% (೪)	೨೬% (೧೩)	೨೮% (೧೪)	೧೬% (೪)	೧೨% (೩)	೩೩.೭% (೧೦೧)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ -೧೫

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು	ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ	ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ				ಮಧ್ಯಮಆದಾಯ				ಉನ್ನತ ಆದಾಯ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೧	ಮನೋಗ್ರಹ್ಯ ಮನೋ ಭಾವನೆಗಳು	ಉತ್ತಮ	೪೨.೮% *(೦೩)	೫೫.೬% (೦೫)	೪೧.೭% (೦೫)	೫೪.೫% (೦೬)	೫೩.೮% (೦೭)	೬೧.೫% (೦೮)	೭೫.೦% (೦೬)	೭೦.೦% (೦೭)	೬೫.೩% (೧೯)	೭೧.೫% (೨೦)	೮೦.೦% (೦೪)	೭೫.೦% (೦೩)	೬೨% (೯೩)
		ಮಧ್ಯಮ	೨೮.೬% (೦೨)	೨೨.೨% (೦೨)	೩೩.೩% (೦೩)	೩೬.೪% (೦೪)	೨೩.೧% (೦೩)	೨೩.೧% (೦೩)	೧೨.೫% (೦೧)	೨೦.೦% (೦೨)	೨೦.೦% (೦೬)	೨೦.೭% (೦೬)	೨೦.೦% (೦೧)	೨೫.೦ %	೨೧.೩% (೩೨)
		ಕನಿಷ್ಠ	೨೮.೬% (೦೨)	೨೨.೨% (೦೨)	೨೫.೦% (೦೩)	೯.೧% (೦೧)	೨೩.೧% (೦೩)	೧೫.೪% (೦೨)	೧೨.೫% (೦೧)	೧೦.೦% (೦೧)	೧೬.೭% (೦೫)	೧೭.೮% (೦೫)	0% (0)	0% (0)	೧೬.೭% (೨೫)
		ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೦೭)	೧೦೦% (೧೯)	೧೦೦% (೧೨)	೧೦೦% (೧೧)	೧೦೦% (೧೩)	೧೦೦% (೧೩)	೧೦೦% (೦೮)	೧೦೦% (೧೦)	೧೦೦% (೩೦)	೧೦೦% (೨೮)	೧೦೦% (೦೫)	೧೦೦% (೦೪)	೧೦೦% (೧೫೦)
೦೨	ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನ ಮನೋ ಭಾವನೆ ಗಳು	ಸಕಾರಾತ್ಮಕ	೪೨.೮% (೦೩)	೫೫.೬% (೦೫)	೫೮.೩% (೦೭)	೪೫.೪% (೦೫)	೪೬.೧% (೦೬)	೨೩.೧% (೦೩)	೬೨.೫% (೦೫)	೬೦.೦% (೦೯)	೩೦.೦% (೦೯)	೧೭.೯% (೦೫)	೮೦.೦% (೦೪)	೭೫.೦% (೦೩)	೪೦.೭% (೬೧)
		ನಕಾರಾತ್ಮಕ	೨೮.೬% (೦೨)	೨೨.೨% (೦೨)	೨೫.೦% (೦೩)	೩೬.೪% (೦೪)	೩೦.೮% (೦೪)	೬೧.೫% (೦೮)	೨೫.೫% (೦೧)	೩೦.೦% (೦೩)	೫೦.೦% (೧೫)	೧೦೦.೦% (೨೮)	೨೦.೦% (೦೧)	೨೫.೦ %	೪೨% (೬೩)
		ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	೧೯.೧% (೦೨)	೨೨.೨% (೦೨)	೧೬.೭% (೦೨)	೧೮.೨% (೦೨)	೨೩.೧% (೦೩)	೧೫.೪% (೦೨)	೧೨.೫% (೦೧)	೧೦.೦% (೦೧)	೨೦.೦% (೦೬)	೧೭.೯% (೦೫)	0% 0	0% (0)	೧೭.೩% (೨೬)
		ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೦೭)	೧೦೦% (೦೯)	೧೦೦% (೧೨)	೧೦೦% (೧೧)	೧೦೦% (೧೩)	೧೦೦% (೧೩)	೧೦೦% (೦೮)	೧೦೦% (೧೦)	೧೦೦% (೩೦)	೧೦೦.೦% (೨೮)	೧೦೦% (೦೫)	೧೦೦% (೦೪)	೧೦೦% (೧೫೦)

ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಕ್ರ. ಸಂ	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು	ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ	ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ				ಮಧ್ಯಮಆದಾಯ				ಉನ್ನತ ಆದಾಯ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೩	ಮನೋ ವಿರೋಧಿ ಮನೋ ಭಾವನೆ ಗಳು	ಸಕಾರಾತ್ಮಕ	೫೭.೧% (೦೪)	೪೪.೫% (೦೪)	೫೦.೦% (೦೬)	೫೪.೫% (೦೬)	೫೩.೮% (೦೭)	೪೬.೧% (೦೬)	೬೨.೫% (೦೫)	೬೦.೦% (೦೬)	೨೩.೩% (೦೭)	೨೮.೬% (೦೮)	೨೦.೦% (೦೧)	೨೫.೦% (೦೧)	೪೦.೭% (೬೧)
		ನಕಾರಾತ್ಮಕ	೨೮.೬% (೦೨)	೩೩.೩% (೦೩)	೩೩.೩% (೦೩)	೨೭.೮% (೦೩)	೩೦.೮% (೦೪)	೩೦.೮% (೦೪)	೨೫.೦% (೦೨)	೪೦.೦% (೦೨)	೬೦.೦% (೧೮)	೫೩.೬% (೦೮)	೮೦.೦% (೦೪)	೭೫.೦% (೦೩)	೪೨.೭% (೬೪)
		ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	೧೪.೩% (೦೧)	೨೨.೨% (೦೨)	೧೬.೭% (೦೨)	೧೮.೨% (೦೨)	೨೩.೧% (೦೩)	೨೩.೧% (೦೩)	೧೨.೫% (೦೧)	೨೦.೦% (೦೨)	೧೬.೭% (೦೫)	೧೭.೮% (೦೫)	೦% (೦)	೦% (೦)	೧೬.೬% (೨೫)
		ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೦೭)	೧೦೦% (೦೯)	೧೦೦% (೧೨)	೧೦೦% (೧೧)	೧೦೦% (೧೩)	೧೦೦% (೧೩)	೧೦೦% (೦೮)	೧೦೦% (೧೦)	೧೦೦% (೩೦)	೧೦೦% (೨೮)	೧೦೦% (೦೫)	೧೦೦% (೦೪)	೧೦೦% (೧೫೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ -೧೬

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು	ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ	ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ				ಮಧ್ಯಮಆದಾಯ				ಉನ್ನತ ಆದಾಯ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೧	ಮನೋಗ್ರಹ್ಯ ಮನೋ ಭಾವನೆಗಳು	ಉತ್ತಮ	೪೨.೮% *(೦೯)	೪೭.೪% (೦೯)	೪೬.೭% (೦೭)	೪೩.೭% (೭)	೫೬.೩% (೦೯)	೫೮.೮% (೧೦)	೬೬.೫% (೦೪)	೫೦.೦% (೦೩)	೬೧.೫% (೦೮)	೬೪.೩% (೦೯)	೭೫.೦% (೦೩)	೬೬.೭% (೦೨)	೫೩.೩% (೮೦)
		ಮಧ್ಯಮ	೩೩.೩% (೦೭)	೩೧.೬% (೦೬)	೨೦.೦% (೦೩)	೩೧.೩% (೦೫)	೧೮.೭% (೦೩)	೨೩.೫% (೦೪)	೧೬.೭% (೦೧)	೩೩.೩% (೦೨)	೧೫.೪% (೦೨)	೨೧.೪% (೦೩)	೨೫.೦% (೦೧)	೩೩.೩% (೧)	೨೫.೩% (೩೮)
		ಕನಿಷ್ಠ	೨೩.೯% (೦೫)	೨೧.೦% (೦೪)	೩೩.೩% (೦೫)	೨೫.೦% (೦೪)	೨೫.೦% (೦೪)	೧೭.೭% (೦೩)	೧೬.೭% (೦೧)	೧೬.೭% (೦೧)	೨೩.೧% (೦೩)	೧೪.೩% (೦೨)	೦% (೦)	೦% (೦)	೨೧.೪% (೩೨)
		ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೨೧)	೧೦೦% (೧೯)	೧೦೦% (೦೫)	೧೦೦% (೦೬)	೧೦೦% (೧೬)	೧೦೦% (೧೭)	೧೦೦% (೦೬)	೧೦೦% (೦೬)	೧೦೦% (೧೩)	೧೦೦% (೧೪)	೧೦೦% (೦೪)	೧೦೦% (೦೩)	೧೦೦% (೧೫೦)
೦೨	ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನ ಮನೋ ಭಾವನೆ ಗಳು	ಸಕಾರಾತ್ಮಕ	೪೨.೮% (೦೯)	೪೨.೧% (೦೮)	೪೬.೬% (೦೭)	೩೭.೫% (೦೬)	೫೦.೦% (೦೮)	೫೩.೦% (೦೯)	೫೦.೦% (೦೩)	೫೦.೦% (೦೩)	೫೩.೮% (೦೭)	೫೭.೨% (೦೮)	೭೫.೦% (೦೩)	೬೬.೭% (೦೨)	೪೮.೭% (೭೩)
		ನಕಾರಾತ್ಮಕ	೩೮.೧% (೦೮)	೩೮.೬% (೦೬)	೨೬.೭% (೦೪)	೩೭.೫% (೦೫)	೨೫.೦% (೦೪)	೨೯.೪% (೦೫)	೩೩.೩% (೦೨)	೧೬.೭% (೦೧)	೩೦.೮% (೦೪)	೨೧.೪% (೦೩)	೨೫.೦% (೦೧)	೦% (೦)	೨೯.೩% (೪೪)
		ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	೧೯.೧% (೦೪)	೨೬.೩% (೦೫)	೨೬.೭% (೦೪)	೨೫.೦% (೦೪)	೨೫.೦% (೦೪)	೧೭.೮% (೦೩)	೧೬.೭% (೦೧)	೧೫.೪% (೦೨)	೨೧.೪% (೦೩)	೨೧.೪% (೦೩)	೦% ೦	೩೩.೭% (೦೧)	೨೨% (೩೩)
		ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೨೧)	೧೦೦% (೧೯)	೧೦೦% (೧೫)	೧೦೦% (೧೬)	೧೦೦% (೧೬)	೧೦೦% (೧೭)	೧೦೦% (೦೬)	೧೦೦% (೦೬)	೧೦೦% (೧೩)	೧೦೦% (೧೪)	೧೦೦% (೦೪)	೧೦೦% (೦೩)	೧೦೦% (೧೫೦)

ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಕ್ರ. ಸಂ	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು	ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ	ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ				ಮಧ್ಯಮಆದಾಯ				ಉನ್ನತ ಆದಾಯ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೩	ಮನೋ ವಿರೋಧಿ ಮನೋ ಭಾವನೆ ಗಳು	ಸಕಾರಾತ್ಮಕ	೪೩.0% (0೯)	೪೨.0% (0೮)	೪0.0% (0೬)	೪೩.೭% (0೭)	೪೩.೭% (0೭)	೫೩.0% (0೯)	೫0.0% (0೩)	೫0.0% (0೩)	೩೧.0% (0೪)	೨೮.೯% (0೪)	೨೫.೬% (0೧)	0% (0)	೪0.೭% (೬೧)
		ನಕಾರಾತ್ಮಕ	೩೬.0% (0೯)	೩೭.0% (0೭)	೩೩.೩% (0೫)	೩೧.೨% (0೫)	೩೭.೬% (0೬)	೨೩.೫% (0೪)	೩೩.೩% (0೨)	೩೩.೩% (0೨)	೫೪.0% (0೭)	೫೭.೧% (0೮)	೫0.0% (0೨)	೬೬.೭% (0೨)	೩೮.೭% (೫೮)
		ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	೧೯.0% (0೪)	೨೧.0% (0೪)	೨೬.೭% (0೪)	೨೫.0% (0೪)	೧೮.೭% (0೩)	೨೩.೫% (0೪)	೧೬.೭% (0೧)	೧೬.೭% (0೧)	೧೫.0% (0೨)	೧೪.೩% (0೨)	೨೫.0% (0೧)	೩೩.೩% (0೧)	೨0.೬% (೩೧)
		ಒಟ್ಟು	೧00% (೨೧)	೧00% (೧೯)	೧00% (೧೫)	೧00% (೧೬)	೧00% (೧೬)	೧00% (೧೭)	೧00% (0೬)	೧00% (0೬)	೧00% (೧೩)	೧00% (೧೪)	೧00% (0೪)	೧00% (0೩)	೧00% (೧೫0)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು,

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಗೇಬ್ರಿಯಲ್.ಎ.ಅಲ್ಮಾಂಡ್,"ಕಂಪ್ಯಾರೇಟಿವ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಂ"ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಸಂ.೧೮, ೧೯೫೬, ಉಲ್ಲೇಖ: ಸಾಮ್ಯುಯಲ್. ಜೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್, ಸಿಟಿಜನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಚಿಕಾಗೊ: ದ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಚಿಕಾಗೂ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೮, ಪು.೩೪

೨. ಸರೋಜ್ ಕುಮಾರ್ ಜೆನಾ, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ: ಎ ರಿಯಾಲಿಸ್ಟಿಕ್ ಎಪ್ರೋಚ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅನ್‌ಮೋಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ ಪ್ರೈಲಿ, ೨೦೦೨,ಪು.೧೪೦

೩. ಲೂಸಿಯನ್.ಡಬ್ಲೂ.ಪೆಯ್,"ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಕಲ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್", ಲೂಸಿಯಾನ್.ಡಬ್ಲೂ.ಪೆಯ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ(ಸಂ)ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ಡೆಲ್ಲಿ: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುರ್ಜಿತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೧೯೮೯ ಪು.೬.೭.

೪. ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. ೩೪

೫. ಮೇರನ್ ವೀನರ್,"ಇಂಡಿಯಾಸ್: ಟು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಕಲ್ಚರ್ಸ್",ಲೂಸಿಯಾನ್.ಡಬ್ಲೂ.ಪೆಯ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ(ಸಂ) ಕಲ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೪೪

೬. ಸರೋಜ್ ಕುಮಾರ್ ಜೆನಾ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೫೫,೧೫೬

೭. ರಜನಿ ಕೊಠಾರಿ, ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಡೆಲ್ಲಿ: ಓರಿಯಂಟ್ ಲಾಂಗ್‌ಮನ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ೨೦೦೧, ಪು. ೨೫೫,೨೭೧

೮. ಮೇರನ್ ವೀನರ್, "ಇಂಡಿಯಾಸ್ ಟು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಕಲ್ಚರ್", ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. ೨೪೪,೨೪೫.

೯. ಲೂಸಿಯಾನ್ ಪೆಯ್,ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೬

೧೦. ಮೇರನ್‌ವೀನರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ,ಪು.೨೪೫

೧೧. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೪೬.

೧೨. ಸುಶೀಲ ಜೈನ್, ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಾಡರ್ನೈಜೇಷನ್; ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ದೇರ್ ಛೇಂಜಿಂಗ್ ರೋಲ್ ಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನಾರ್ಮ್ಸ್ ಇನ್ ಎನ್ ಅರ್ಬನ್ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್, ಜೈಪುರ್: ರಾವತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೧೯೮೬, ಪು.೧೮೭,೨೧೫.

೧೩. ಜಹಂಗೀರ್.ಕೆ.ಎನ್.ಮುಸ್ಲಿಮ್ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್; ಸೋಶಿಯೋ–ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸ್ಟೇಟಸ್, ಕಲ್ಕತ್ತ: ಮಿನರ್ವ ಅಸೋಸಿಯೇಟ್ಸ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ಲಿ, ೧೯೯೧,ಪು. ೧೧೫, ೧೩೨.

೧೪. ಇಂದುಮೆನನ್.ಎಂ, ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ; ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಕೇರಳ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಉಪ್ಪಲ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೮೧, ಪು.೧೦೩,೧೩೯.

೧೫. ಅನಿಲ್‌ಭಟ್,"ಕಾಸ್ಟ್, ಕ್ಲಾಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಎನ್ ಎಂಫಿರಿಕಲ್ ಪ್ರೊಫೈಲ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಫಿಕೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ",ಇನ್ ವೀರೇಂದ್ರ ಗ್ರೊವರ್(ಸಂ)

ಸೋಶಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಆಸ್ಪೆಕ್ಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಂ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ದೀಪ್ ಆ್ಯಂಡ್ ದೀಪ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೧೯೯೦ ಪು.೪೦೩–೪೭೪

೧೬. ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನಿಶಾಗಾರ್ಗ್, "ಮೈನಾರಿಟಿ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆ್ಯಟಿಟ್ಯೂಡ್; ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಎನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ವಿಲೇಜ್" ಇನ್ ವೀರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ), ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೫೪–೫೬೯

೧೭. ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ "ಕಂಪ್ಯಾರೇಟಿವ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಕಲ್ಚರ್", ಇನ್ ಲೂಸಿಯಾನ್. ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಪೆಯ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ (ಸಂ) ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೧೮.

೧೮. ಸ್ಯಾಮುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೩೪,೫೨.

೧೯. ಮೋಯಿನ್ ಶಾಕೀರ್, ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್: ಸಮ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ; ಅಜಂತಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೮೦, ಪು.೯೬

೨೦. ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್,"ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಎಲೆಕ್ಟೋರಲ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ್", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೩೩,ಸಂಖ್ಯೆ.೩, ಜನವರಿ ೧೯೯೬, ಪು.೧೩೮,೧೪೧.

೨೧. ಖುಸ್ರೋ.ಎ.ಎಂ, ಇಕನಾಮಿಕ್ ಎಫೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಅಬಾಲಿಷನ್ ಇನ್ ಹೈದರಾಬಾದ್, ಉಲ್ಲೇಖ: ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಮುಸ್ಲಿಂ: ಎ ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ರಿ ಅಸೆಸ್‌ಮೆಂಟ್, ಜೈಪುರ್, ಪ್ರಿಂಟ್‌ವೆಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷರ್ಸ್, ೧೯೮೫ ಪು.೧೬೯.

೨೨. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಸಂಶೋದಕರು ಸಂದರ್ಶಿಸುವಾಗ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಪೈಗಂಬರ್ ಅವರ ವ್ಯಂಗಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಟಣೆ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

೨೩. ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್, "ಪೊಲಿಟಿಕಟಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ರೆಪ್ರಜೆಂಟೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೂರ್; ಫೈಡಿಂಗ್ಸ್ ಫ್ರಮ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಇನ್ ಡೆಲ್ಲಿ", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೧೬,ಸಂಖ್ಯೆ.೩ ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೫, ಪು.೧೦೪೧–೧೦೫೩.

೨೪. ಗೂಡ್ವಾಲ.ಆರ್.ಹೆಚ್,ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಥಮ ವರದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು; ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೧೯೮೫, ಪು.೨೪.

೨೫. ಚಿನ್ನಪ್ಪರೆಡ್ಡಿ.ಓ,ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ದ ಕರ್ನಾಟಕ ಥರ್ಡ್‌ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್ ಕಮಿಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು; ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಸಂ.೧, ೧೯೯೦. ಪು.೧೪೨.

೨೬. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಹೈಪವರ್ ಕಮಿಟಿ ಆನ್ ಸೋಶಿಯೋ–ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಸರ್ವೆ ೧೯೯೪ ಆಫ್ ರಿಲೀಜಿಯಸ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್ ಮೈನಾರಿಟಿ ಕಮಿಷನ್, ೧೯೯೫.

೨೭. ರಾಜೀಂದರ್ ಸಾಚಾರ್, ಹೈಲೆವೆಲ್ ಕಮಿಟಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಸೋಶಿಯಲ್, ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಫ್ ದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ೨೦೦೬, ಡೆಲ್ಲಿ:ಅಕಲಂಕ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೨೦೦೬,ಪು.೧೯೬–೧೯೯

೨೮. ಡಾ. ಗೋಪಾಲಸಿಂಗ್, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್, ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಟ್ ಕಾಸ್ಟ್, ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಟ್ರೈಬ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ ವೀಕರ್ ಸೆಕ್ಷನ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ:ಮಿನಿಷ್ಟ್ರಿ ಆಫ್ ಹೋಂ ಅಫೇರ್ಸ್, ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ೧೯೮೩, ಪು.೧೪, ಉಲ್ಲೇಖ:ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮಸ್:ಇಶ್ಯೂಸ್ ಇನ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ:ಖಾಮಾ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್,ಪು.೬೮.

೨೯. ಸ್ಯಾಮ್ಯುಯಲ್. ಜೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦.

೩೦. ಮೇರನ್ ವೀನರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೯೯, ೨೧೨.

೩೧. ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ,"ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇರುವ, ನಾಯಕತ್ವ ಬೇಕು", ಮಂಗ್ಳೂರ ವಿಜಯ (ಸಂ), ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಿತಿ,೨೦೦೭,ಪು.೧೧, ೧೩.

೩೨. ಓಲೆ ಟಾರ್ನ್‌ಕ್ವಿಸ್ಟ್, ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೈಂಟಿಸ್ಟ್, ಸಂ.೨೯, ಸಂಖ್ಯೆ೧೧,೧೨ ನವೆಂಬರ್–ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೧, ಪು.೬೩.

೩೩. ಜಾನ್ ಹ್ಯಾರೀಸ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. ೧೯೪೧, ೧೦೫೩.

೩೪. ಡಾ. ಶಾಂತಿ ಸ್ವರೂಪ,"ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಡಿಟರ್ಮಿನೆಂಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಫೆಡರಾಲಿಸಂ", ಪೇಪರ್ ಪ್ರೆಸೆಂಟೆಡ್ ಅಟ್ ಸೆಮಿನಾರ್ ಹೆಲ್ಡ್ ಆಟ್ ಪಂಜಾಬ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ, ಪಂಜಾಬ್, ಜನವರಿ ೨೯,೩೧. ೧೯೭೭, ಉಲ್ಲೇಖ: ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನಿಶಾಗಾರ್ಗ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. ೫೫೪,೫೬೯.

೩೫. ಬಲದೇವರಾಜ್ ನಾಯಕ್, ಮೈನಾರಿಟಿ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ದ ಪಂಜಾಬ್, ನ್ಯೂಜೆರ್ಸಿ ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್: ಪಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೬, ಪು.೫೦ ಮತ್ತು ಪ್ರದೀಪ್‌ಕುಮಾರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನಿಶಾಗಾರ್ಗ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೫೪–೫೪೯.

೩೬. ಮ್ಯಾಕ್‌ಕ್ಲೂಸ್ಕಿಎಚ್. ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ಇಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪಿಡಿಯಾ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೈನ್ಸಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್:ದ ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್ ಕಂಪನಿ ಆ್ಯಂಡ್ ದ ಫ್ರಿ ಪ್ರೆಸ್,೧೯೬೮, ಪು.೦೩.

೩೭. ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಆತೋಫ್, ಎನ್ ಇಂಟ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಟು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ, ಲಂಡನ್: ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಸರ್ವೀಸ್, ೧೯೭೧, ಪು.೭೬

೩೮. ಮೋರೀಸ್ ರೋಸನ್‌ಬರ್ಗ್,"ಸಮ್ ಡಿಟಮಿನೆಂಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಎಪತಿ",ಪಬ್ಲಿಕ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಲಿ, ಸಂ.೧೮, ೧೯೫೪, ಪು. ೩೩,೩೬, ಉಲ್ಲೇಖ:ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೯೧,೯೨.

೩೯. ಡೊಗ್ಲಾಸ್ ಮ್ಯಾಡಸನ್, ಇವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಾಮಕಾತ್ವದ ಕುರಿತು ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಲ್ಲೇಖ:ಸಾಮ್ಯುಯಲ್ ಜೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. ೪೧.

೪೦. ಇಂದು ಮೆನನ್, ಮೂರ್ವೋಕ್ತ, ಮು.೧೩೧,೧೩೨

೪೧. ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್, ಮೂರ್ವೋಕ್ತ, ಮು.೮೫.

೪೨. ಅನಿಲ್‌ಭಟ್,"ಕಾಸ್ಟ್‌ಕ್ಲಾಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಎನ್ ಎಂಫಿರಿಕಲ್ ಪ್ರೊಫೈಲ್ ಆಫ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಿಫಿಕೆಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಇನ್ ವೀರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ) ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೪೦೩ –೪೭೪

೪೩. ಸಿಮೋರ್ ಮಾರ್ಟಿನ್, ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲೊವೆಂಥಾಲ್ (ಸಂ), ಕಲ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಕ್ಯಾರೆಕ್ಟರ್, ಉಲ್ಲೇಖ:ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್, ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಾಡರ್ನೈಜೇಷನ್; ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ದೇರ್ ಛೇಂಜಿಂಗ್ ರೋಲ್, ಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನಾರ್ಮ್ಸ್ ಇನ್ ಎನ್ ಅರ್ಬನ್ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್,ಜೈಪುರ್.ರಾವತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೮೬. ಪು.೧೯೦

೪೪.ಗೇಬ್ರಿಯಲ್.ಎ. ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ,ದ ಸಿವಿಕ್ ಕಲ್ಚರ್;ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆ್ಯಟಿಟ್ಯೂಡ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಇನ್ ಫೈವ್ ನೇಷನ್ಸ್, ನ್ಯೂಜೆರ್ಸಿ: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್,೧೯೬೩, ಪು.೧೨೦

೪೫. ಫ್ರಾಂಕ್ ಲಿಂಡೆನ್‌ಫೆಲ್ಡ್."ಇಕನಾಮಿಕ್ ಇಂಟರೆಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇನ್‌ವಾಲ್ವ್‌ಮೆಂಟ್", ಪಬ್ಲಿಕ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಲಿ, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ಸ್, ೧೯೬೪, ಸಂ.೨೮, ಪು.೩೪–೩೬

೪೬. ರಾಬರ್ಟ್.ಇ.ಆಗರ್.ಆ್ಯಂಡ್‌ಅದರ್ಸ್"ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿನಿಸಿಸಂ, ಮೆಷರ್‌ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮೀನಿಂಗ್", ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಸಂ.೨೩, ಸಂಖ್ಯೆ೧೬, ಪು.೪೭೭–೫೬೬

೪೭. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫.ಪು.೮, ಇದೇ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಸಂಶೋಧನೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಥಿಯರಿಗಳು, ವಿಧಾನಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಭಾಷೆ, ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೪೮. ವಾಲ್ಟರ್ ಡಿಸೋಜ, ಗಲ್ಫ್ ಮೈಗ್ರೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಟ್ಸ್ ಸೋಶಿಯೋ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಇಂಪ್ಯಾಕ್ಟ್, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೨೦೦೩.

೪೯. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೮

೫೦. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೯

* * *

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ

ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಎರಡನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ೧೫ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ ೧

ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಂಟಿಂಗ್‌ಟನ್ ಮತ್ತು ನೆಲ್‌ಸನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ "ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ರೂಪುಗೊಂಡ ಖಾಸಗಿ ನಾಗರೀಕರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೇ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ" ನೀ ಮತ್ತು ವರ್ಬ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನೇರವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ ಮತ್ತು

ಅವರ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಮ್ಯಾಕ್‌ಲೋಸ್ಕಿ ಅವರೂ ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯರ ಸ್ವಯಂ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಆಳುವವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ.[3] ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ರೂಪುಗೊಂಡ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೇ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಎನ್ನುವ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಕೊಡುತ್ತಿವೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಸಮಾಜದ ಮೌಲ್ಯವಿತರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ಜನರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ವರ್ಬರವರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕಿರುವ ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ[4]. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸೀಮಿತ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವವಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆ, ಸಂಘಟನೆ, ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿದ್ದವು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಯಿತು. ರೋಜಿನ್‌ಸ್ಟನ್, ಹ್ಯಾನ್‌ಸನ್, ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ, ಶೋಜ್‌ಮನ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಡಿ ಹಾಗೂ ಯೂನಿವರ್ಸಲ್ ಡಿಕ್ಲರೇಷನ್ ಆಫ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾವೆನೆಂಟ್ ಆಫ್ ಸಿವಿಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ರೈಟ್ಸ್ ನೀಡಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ವಿಶಾಲ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ರೋಜಿನ್‌ಸ್ಟೋನ್ ಮತ್ತು ಹ್ಯಾನ್‌ಸನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ "ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ವಿತರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ[5]."

ಯೂನಿವರ್ಸಲ್ ಡಿಕ್ಲರೇಷನ್ ಆಫ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾವೆನೆಂಟ್ ಆಫ್ ಸಿವಿಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ರೈಟ್ಸ್ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವಂತೆ "ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ." ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ವಿಶಾಲ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುವಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಶಾಸನೀಯ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಗೊಳಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ[6]. ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ, ಶೋಜ್‌ಮನ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಡಿಯವರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುವಂತೆ "ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಮತದಾನೇತರ ಅಥವಾ ಅಧಿಕೃತ ಮಾರ್ಗಗಳಾಚೆ ನಡೆಯುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ, ಆತ್ಮೀಯರು ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದವರ ಮೂಲಕ ಪರಿಹಾರ

ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವನ್ನು ಇಂದು ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಪಕ್ಷಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ, ಮತಚಲಾಯಿಸುವ, ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ಒಂದು ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನೆ ಚಲಾಯಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮತ್ತು ಲಾಬಿಗಳ ಮೂಲಕ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಅಂಶವನ್ನೂ ಕೂಡ ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕರ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ, ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ, ಸಹನಿರ್ಣಾಯಕರಾಗಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ[೪]. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಅಂತರ್ಗತಗೊಂಡ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲ ತತ್ವವೂ ಆಗಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅದರ ಇತರೆ ಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಆಳ್ವಿಕೆ, ಸಮಾನತೆ, ಮತ್ತು ಜನತಾ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ರಿಂದ ಜಾನ್‌ಡಿವೆಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ, ನಿರಂಕುಶತ್ವದ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿವೇಚನೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಈ ಧೋರಣೆಗಳು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಒಂದೆಡೆ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸರ್ವರ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧಿಸುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂವೇದಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಸಕ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆಳುವ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಇದು ಅಗತ್ಯ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.[೫]

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳು

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತತೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಎಂದರೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾಪನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಂತಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವ ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಿತ್‌ಬ್ರಾತ್[೬] ಹಾಗೂ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್‌ರವರ[೭] ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್‌ರವರು ೧೪ ಹಂತಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಷ್ಟಕ ೧೭ ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೂರು

ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದು, ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಂದು ವಿಗಂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಏರುಮುಖ ಕ್ರಮದ ಶ್ರೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ (Spectator activities) ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯುವುದು ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಏರುಮುಖವಾದಂತೆ ಮತದಾನ, ರಾಜಕೀಯಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು, ಇತರರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡುವಂತೆ ತಿಳಿಹೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಅಂಗಿಯ ಗುಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಕಾರಿನ ಮೇಲೆ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಐದು ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಹಂತವೆಂದರೆ ಪರಿವರ್ತನಾ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು (Transitional activities) ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು, ಪಕ್ಷಗಳು ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಏರುಮುಖವಾದಂತೆ ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು (Gladiatorial activities) ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಯ ವ್ಯಯಮಾಡುವುದು, ಪಕ್ಷದ ಸಕ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗುವುದು, ಪಕ್ಷಗಳ ನಿರ್ಣಯ ಕೂಟ ಅಥವಾ ತಂತ್ರಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಹೀಗೆ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಮಾದರಿಯು ಒಟ್ಟು ೧೩ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹಂತವಾದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡಯುವುದು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವಾಗಿದೆ.

ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳು ಏರುಮುಖವಾದಂತೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಕೂಡ ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತಾರ್ಕಿಕತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಮೇಲ್‌ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಹಜವಾಗಿ ಕೆಳಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಏರುಮುಖವಾದಂತೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್‌ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಅಧಿಕ ಸಮಯ, ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ರಾಜಕಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳು ಪೂರೈಕೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್‌ನ ಮಾದರಿಯು ರಾಜಕಾರಣದ ಸಹಜ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸುವ ಕ್ಷಿಪ್ರದಂಗೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಜೇಮ್ಸ್ ಡೇವಿಸ್[6] ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ

ಇವುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಲ್ಲದ, ಅಗೌರವಯುತವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ಣಾಯಕರ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ, ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸ್ಪಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಭಟನೆ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅತೃಪ್ತಿಯ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸುವ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಧನ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ತನ್ನ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಜಾನ್ ಹ್ಯಾರೀಸ್ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು 'ಹೊಸರಾಜಕಾರಣ' ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮಾದರಿಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಡವರು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರಂಥ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತರು ಕೇವಲ ದೊಡ್ಡವರ (Big man) ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಬಡವರಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್‌ನ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಅವರು ಹತ್ತು ಹಂತಗಳುಳ್ಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೧೬ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಇವರ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದರೆ ಮತದಾನ. ಅತ್ಯಂತ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ವಿರುದ್ಧ ಬಿಂದುಗಳ ನಡುವೆ ಉಳಿದ ಹಂತಗಳೆಂದರೆ ಏರಿಕೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುವುದು, ಅನೌಪಚಾರಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಟಸ್ಥ ಸದಸ್ಯನಾಗುವುದು, ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯನಾಗುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಟಸ್ಥ ಸದಸ್ಯನಾಗುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು./ ಮುಂತಾದ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯೂ ಕೂಡ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೋಷಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್ ಅವರೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಅವನ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಮನೋಭಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸರವು ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರೇ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಿತಿ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸರವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಭಿನ್ನತೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಇಲ್ಲವಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಹಂತಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಹಾಗೂ ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು

ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಅವರು ರೂಪಿಸಿರುವ ಮಾದರಿಗಳು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಈ ಎರಡೂ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಹಂತಗಳು ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ತಮ್ಮ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಿ ಗುಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಕಾರಿನ ಮೇಲೆ ಚಿಹ್ನೆ ಧರಿಸುವುದನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇದು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮಕ್ಕಳ ಆಟವಾಗಿದ್ದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಆಯ್ಕೆಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಅವರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ಅನಗತ್ಯ ಹಂತಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳೆಂದು, ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಕ್ರಿಯ ಮತ್ತು ತಟಸ್ಥ ಸದಸ್ಯರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುವಂತೆ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ ಎಂದು, ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಚಂದಾ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಹೆಸರು ನೋಂದಾಯಿಸಿರುವವರನ್ನು ತಟಸ್ಥ ಸದಸ್ಯರೆಂದು, ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪದಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯರೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪಾತ್ರವು ಸಕ್ರಿಯ ಅಥವಾ ತಟಸ್ಥ ಸದಸ್ಯತ್ವವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತಡ ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳೆಂದು ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟನೆಗಳೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಇವೆರಡನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸಕ್ರಿಯ ಮತ್ತು ತಟಸ್ಥ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸಿ ಕೇವಲ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಪದಗ್ರಹಿತ ಸದಸ್ಯರು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಅವರು ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೊದಲ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಭೇಟಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಒಪ್ಪುವಂತಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಬೇಕಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮತಗಳ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಇಂತಹ ಯಾವುದೇ ಅಡ್ಡಿಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರಿಯ ಭೇಟಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಇಂದಿಗೂ ಒಂದು ಸುಲಭವಾದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತರು ಮತ್ತು

ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡವರ (Bigman) ನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಜಾನ್ ಹ್ಯಾರೀಸ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡವರೆಂದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಕರು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕರಾಗಿರಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಂತಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಯ ಭೇಟಿ ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಭೇಟಿಗಿಂತ ಉನ್ನತ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಹಂತವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಅವರು ಈ ಹಂತವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತೇಜನವೆಂದು ಕರೆದರೆ ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಅವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು ಬದಲಾದರೂ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಇವೆರಡೂ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಈ ಹಂತವು ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್‌ರವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮುಖ್ಯ ಹಂತವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು ಈ ಹಂತವನ್ನು ಅವರು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆ, ಇತರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಗೆಲುವು- ಸೋಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಹಾಗೂ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಅವರ ಈ ಹಂತಗಳನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದು ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಂತವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ, ಇತರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುವುದನ್ನು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುವುದು ಎಂಬ ಹಂತವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್‌ರವರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸಹಭಾಗಿ ಹಂತವೆಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು. ಈ ಎರಡೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಆಯಾಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸ್ವರೂಪದ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ಬಹುತೇಕ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವುಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯಗಳು, ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದ ಶೋಷಣೆಗಳು, ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷದ ವಿರುದ್ಧದ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕರು ಹಿಂಜರಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ, ಬೇಡಿಕೆಗಾಗಿ, ಶೋಷಣೆ ವಿರುದ್ಧ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಅನನ್ಯತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು

ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಅವರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇವರು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರವೆಂದರೆ ನೌಕರಶಾಹಿ ಅಧಿಕಾರ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಹತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ನೌಕರಶಾಹಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವ ಹಂತವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುವುದು ಎಂಬ ಎರಡು ಉನ್ನತ ಹಂತಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ಪದಗ್ರಹಣ ಎರಡನ್ನೂ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯುವಿಕೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು ಎಂಬ ಎರಡು ಹಂತಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸದ ಹಂತಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸೂಕ್ತ ಹಂತಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಟ್ಟು ೧೫ ಹಂತಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ –೨

ಕೋಷ್ಟಕ–೧೬ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಿಕೆಯು ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮೊದಲ ಹಂತವಾದರೆ, ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ೧೩ ಹಂತಗಳೆಂದರೆ ಏರು ಮುಖ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮತದಾನ, ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ, ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಚರ್ಚೆ, ಇತರರ ಮತದಾನವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು, ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಭೇಟಿ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಭೇಟಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು, ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ, ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ೧೫ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು (ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯರು, ನಗರ–ಗ್ರಾಮೀಣ) ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ಅವರ ೧೯೭೭ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪುರುಷರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ

ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ [ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಹಂತಗಳಿಗೆ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಹಾಗೂ ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಅವರುಗಳು ಈ ರೀತಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೧೮ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಿಕೆ.

ಇದು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪಡೆಯಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯುವವನು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ(ಮಿಲ್ ಬ್ರಾತ್). ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಶೇ.೩೪ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಕೂಡ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯರು, ನಗರ–ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಹಂತಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

೨. ಮತದಾನ

ಹೆಚ್ಚು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಈ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಯು ಎರಡು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆ ಬೇಡವೆ ಎನ್ನುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಮತ ಯಾರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು. ಮತದಾನವು ಕಾನೂನಿನ ಅನ್ವಯ ನಿಗದಿಯಾಗುವಂಥದ್ದು. ಇದರ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಮೊದಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತವೆ (ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್). ಮುಸ್ಲಿಮರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಮತದಾನ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಸರಾಸರಿ ಶೇ.೭೯ರಷ್ಟು ಜನ ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

೩. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ

ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮತದಾನದ ಹೊರತಾಗಿ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ವ್ಯ ಕ್ತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಮತ ನೀಡುವ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆ ತಿಳಿಯುವ, ಇತರ ಮತಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರ‍್ಯಾರು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅರಿಯುವ, ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಾಗ ಯಾರ‍್ಯಾರು ಸೋತರು ಗೆದ್ದರು ಎಂದು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ೧೯೭೧ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಶೇ.೫೨ರಷ್ಟು ಜನ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

೪. ಅನೌಪಚಾರಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆ

ಚರ್ಚೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಇತರ ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತೇಜನಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಭಾವಯುತವಾದುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆ ಇಂತಹ ಚರ್ಚೆಗೆ ಸಿಲುಕುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವರು ಇದರಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವವರು ಎಂಬ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಿದ್ದು ಚರ್ಚೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವವನು ನಾಯಕನೆಂದು, ಭಾಗವಹಿಸುವವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಗನೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗಿಂತ ಚುನಾವಣೆ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯು ತೀವ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸುವ ಚರ್ಚೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಹಂತವನ್ನು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿಗಿಂತ ಉನ್ನತ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉಳಿದವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

೫. ಇತರರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು

ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ರೂಪಿಸಿದ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾನು ಮತ ನೀಡುವ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ತಾನು ಇಷ್ಟಪಡುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮತ ದೊರಕಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ನೇಹಿತರು,

ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡುವಂತೆ ತಿಳಿ ಹೇಳುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಿಯೆಯು ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವ ಒಂದು ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇತರರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡುವಂತೆ ತಿಳಿ ಹೇಳುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವವರ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು ಸರಾಸರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

೬. ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು

ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಇದು ಪ್ರಥಮ ಹಂತ ಅಥವಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಆಚೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮತದಾನ ಕ್ರಿಯೆಯಂತೆಯೇ ಇದೂ ಕೂಡ ಎರೆಡು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಒಂದು ದೇಣಿಗೆ ನೀಡಬೇಕೆ ಬೇಡವೆ ಎಂಬದು ಎರಡನೆಯದು ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುವುದು. ಹಣವಿರುವ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹಣ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹಣವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ವಿರೋಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೆಣೆಸುವ ಆಯುಧವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ದೇಣಿಗೆಯು ಅನ್ಯೆತಿಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೂ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಯಾರೂ ಕೂಡ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.

೭. ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು.

ಇದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಜನ ಕೇವಲ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಹಾಜರಾತಿಯು ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಇದು ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಇದು ಸತತವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಇವರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವವರು ಅಥವಾ ಸಂಘಟಿಸುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರ ಕೂಟಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಸಭೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಜನ ಇಂತಹ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಂತಹ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

೮. ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು

ನಿರ್ಣಾಯಕರ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸ್ಪಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಇರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಇವುಗಳು ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅತೃಪ್ತಿಯ ಸಂದೇಶಗಳ್ನು ರವಾನಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿವೆ (ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್). ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಭಾರತದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಬಡವರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚಳುವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡರೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ವಿವಿಧ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿರೋಧದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

೯. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಭೇಟಿ

ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಜನ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುವವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುವ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗುಂಪುಗಳು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕೂಡ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರಂಥ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತರು ದೊಡ್ಡವರ ಮೂಲಕವೇ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಭೇಟಿ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಜನ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಮತಗಳ

ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಗೊಳ್ಳುವ ಇವರು ಸಮುದಾಯದ ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡ ಅಂತರವಿರುವುದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲ.

೧೦. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಭೇಟಿ

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಭೇಟಿಯು ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಭೇಟಿಯು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಭೇಟಿಗಿಂತ ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಗಳು, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮುಂದೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಪ್ರಕಾರ ಇಂತಹ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶದ ಮೂಲಕ ಕಡಿಮೆಮಾಡಬಹುದು. ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಜನ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಭೇಟಿ ಇಂದಿಗೂ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೧. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು

ಇದು ನಿಯತಕಾಲಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕೆಲವು ವಾರಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ, ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಭಾಷಣ ಮಾಡುವುದು ನಿಜವಾದ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪರ್ಕದ ಆಯಾಮ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರಾತಂಕಗಳಂಥ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಗತ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿವೆ(ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್). ೧೯೬೭ ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಜನ ಮಾತ್ರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಪಕ್ಷಗಳ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಪಕ್ಷ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರೂ ಅವರ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

೧೨. ಅರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ ಎಂದು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಒತ್ತಡ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಅತೋಫ್ ಅವರು ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ,ಸಮುದಾಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳೆಂದು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ

ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ಜನ ಮಾತ್ರ ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆದರೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿತವಾಗಿ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂತಹ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಈ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ.

೧೩. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಹೊಂದಿರುವ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಎರಡು ಚಂದಾ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯುವುದು, ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಪಕ್ಷದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪು ತಟಸ್ಥ ಸದಸ್ಯತ್ವವಾದರೆ, ಪಕ್ಷದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಸಕ್ರೀಯ ಸದಸ್ಯತ್ವವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಪಕ್ಷದ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೆಂದರೆ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು. ಬಹಳಷ್ಟು ಸಕ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ನಾಯಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ನಾಯಕರಾಗುವ ಅಭಿಲಾಷೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಬಹುತೇಕರು ಅನುಯಾಯಿಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಕ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಮತ್ತು ನಾಯಕರನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶೇ.೫ ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ(ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್). ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಜನ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇತರರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

೧೪. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು

ರಾಜಕೀಯ ಸಂರಚನೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ವಿಶೇಷ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಠಿಣ ಶಿಸ್ತು ಕಂಡುಬರುವ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಳಹಂತದ

ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇತರೆ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಆತ್ಮಬಲ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ (ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್). ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೋಲಿಸಲು ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಈ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸದೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯುನ್ನತ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ನೀರಸವಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜನಾಂಗದವರಿಗೆ ನೀಡಿದ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣ ಕೋಮುವಾದಿಕರಣಗೊಂಡಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಬೆಂಬಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ.

೧೩. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು

ಈಗಾಗಲೇ ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಿರುವಂತೆ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಪ್ರಕಾರ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವಿಶೇಷ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಬಲ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬದಲಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಹತೆಗಳು ಕೂಡ ಅಗತ್ಯವಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಹತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಪಕ್ಷದ ಮತ್ತು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಕೂಡ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತ್, ತಾಲ್ಲೂಕಪಂಚಾಯತ್, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ನಗರಸಭೆ, ಮಹಾನಗರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯ ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ವಿಧಾನಸಭೆ ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯುವುದು ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಒಟ್ಟು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರೂ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೀವ್ರ ಪೈಪೋಟಿ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಸಕ್ರಿಯತೆಯ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ೧೯೬೭ ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಮೂನೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ

ಪುರುಷರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಮೂನೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ನೋಟ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳ ನೋಟ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಪುರುಷರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ

ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಈ ಮೂರು ಹಂತಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಅವರು ಒಟ್ಟು ೧೩ ಹಂತಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಂತಗಳನ್ನು ಅದರ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಮುದಾಯದ ಸಕ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಯಾವ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಮಾದರಿಯ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಟ್ಟು ೧೫ ಹಂತಗಳನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಿಕೆ, ಮತದಾನ, ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ, ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡಲು ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವುದು ಈ ಐದು ಹಂತಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆರನೆ ಹಂತದಿಂದ ಅಂದರೆ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು

ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಭೇಟಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಭೇಟಿ ಈ ಹಂತಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ೧೧ನೇ ಹಂತದಿಂದ ಅಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು, ಅರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು ಈ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಈ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ ೧೯ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಎರೆಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳು ಮೇಲೇರಿದಂತೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರೆಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರೆಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ನಗರ–ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಪುರುಷರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ರಾಬರ್ಟ್‌ಧಾಲ್[೧೦] ಹೇಳುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವರು ತಾತ್ಸಾರ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಗಾಢವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಗಾಢವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಜನ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಕೂಡ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಎರೆಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ತಳಮಟ್ಟದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳು ಮೇಲೇರಿದಂತೆ ಅವರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣವು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಎರೆಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಶೂನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಬಹುತೇಕ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲೇ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಸಮುದಾಯ ಪರವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಹಂತಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ

ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಅಲೆಕ್ಸ್ ಇಂಕೆಲ್ಸ್[೧೧] ಹೇಳುವಂತೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾದ ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಹೊರತು ನಾಗರಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಆಸಕ್ತಿನ್ನಾಗಲಿ ಪಡೆಯಲಾರ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕನಿಷ್ಠ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಈ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಅಂಶವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ಯಾವ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ-೩

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್[೧೨] ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾನವನ ಹೊರನೋಟಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ತೀವ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಏಕತಾವಾದಗಳ ಸೆಳೆತದಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ವರ್ಬ[೧೩] ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಇಂದುಮೆನನ್[೧೪] ಅವರು ಕೇರಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣದಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಓದುವವರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅನಿಲ್‌ಭಟ್[೧೫] ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವವರ, ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವವರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇವರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಜಾತಿಯ ಅಂಶಗಳಿಗಿಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳೇ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಗಿಲ್ಡ್ಯಿಯಲ್[೧೬] ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ಧೀನ್ ಅಹಮದ್[೧೭] ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ೧೯೬೭ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ (ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು) ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಹಂಗೀರ್[೧೮] ಅವರ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ತಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ಸುಶೀಲ ಜೈನ್[೧೯] ಅವರು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲೇಜು ಅಥವಾ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ರಾಜಕಾರಣದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ನಡುವಿ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ವಾದವಾದರೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ವಾದವಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ್ದು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಡವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಚರ್ಚೆಯ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಲಿಂಡೆನ್‌ಪೆಲ್ಡ್[೨೦] ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ತೃಪ್ತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಮೂನೆ ಆಧರಿಸಿದ ಅಮೇರಿಕದ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್ಥಿಕ ತೃಪ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಅತೃಪ್ತಿಯು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಕೀಯ ಮನೋಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಜರ್ಮನಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ[೨೧] ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಆಗರ್ ಮತ್ತು ಇತರರ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಿನಿಕತವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಸಿನಿಕತನವು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ[೨೨].

ಗೇಬ್ರಿಯಲ್‌ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ಸಿಡ್ನಿವೆರ್ಬರವರ[೨೩] ಅಧ್ಯಯನವು ಕೂಡ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದೆ. ಇವರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚರ್ಚೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್[೨೪] ಅವರ ಜೈಪುರದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಿಲ್‌ಭಟ್[೨೫] ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಜಾತಿಯ ಅಂಶಗಳಿಗಿಂತ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಗಿಲ್ದಿಯಲ್[೨೬] ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಉನ್ನತ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರಿಗಿಂತ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳು ಮತ್ತು ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸುಶೀಲಾರವರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಆದಾಯ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದುವರೆದ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವರ್ಗದ ಅಂಶಗಳೇ ಯಾರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಬಹುತೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದವರಿಗಿಂತ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿವೆ[೨೭]

ಜಾವೀದ್‌ಆಲಂ[೨೮] ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಕನಿಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದ ದುರ್ಬಲ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಕೆಳಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ೨೦೦೪ರ ವರ್ಷದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ೧/೩ರಷ್ಟು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯದ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೬೫ರಷ್ಟು ಜನ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಉನ್ನತ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು, ಶೇ.೬೬ರಷ್ಟು ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಶೇ.೬೮ರಷ್ಟು ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ[೨೯].೧೯೭೦ರವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಪುರುಷರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ೧೯೯೦ರ ನಂತರದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ನಡುವಿನ ಅಂತರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆ.[೩೦] ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ನೆಲೆಗಳು

ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ವರ್ಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವಂತೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅಧ್ಯಾಯದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಬಂಧಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೬ ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೨ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣಪಡೆದವರು, ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೇಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೩೪ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೪೪ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆವರು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಪುರುಷರು– ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ

ಮುಖ್ಯ ಸೂಚಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ೧೫ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಒಂದನೇ ಹಂತದಿಂದ ಐದನೇ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದು, ಒಂದರಿಂದ ೧೦ ನೇ ಹಂತಗಳವರೆಗಿನ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂದು, ಒಂದರಿಂದ ಹದಿನೈದನೇ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ವಿವಿಧ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿರುವವರನ್ನು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತವೆಂದು, ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರನ್ನು ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಬಡವರೆಂದು, ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರೆಂದು ಮತ್ತು ೧,೦೦,೦೦೦ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶ

ಕೋಷ್ಟಕ–೨೦ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಪುರುಷರು ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ರಾಜಕೀಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲೇ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಪುರುಷರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೨೧ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕಂಡುಬರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದ ಪುರುಷರು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರುಷರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಂತಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ–೨೦ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮಾತ್ರ ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಈ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ

ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೨೧ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮಾತ್ರ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣಪಡೆದರು ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ

ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕೂಡ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೨೨ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೨೩ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೨೨ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮಾತ್ರ ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೨೩ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ

ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕಿಯೆಯ ಉನ್ನತ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೆ ಹೊರತು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ವೆರ್ಬರವರ ವಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಡರ್‌ಸ್ವೆಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂದುಮೆನನ್, ಅನಿಲ್‌ಭಟ್, ಗಿಲ್ಡ್‌ಯಲ್, ಜಹಂಗೀರ್ ಮತ್ತು ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್ ಅವರು ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕೇವಲ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲೂ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣದಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂಜರಿಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಗಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಆದಾಯದ ಗುಂಪಿನವರು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬಗಳ ಒಟ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು, ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಳ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಮತ್ತು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಎಂಬ

ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ವರೆಗೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ, ಶೇ.೫೬ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೨ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ..ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ರೂ.ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೩೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಉಳಿದ ಶೇ.೨೮ ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರು (ಪುರುಷರು–ಮಹಿಳೆಯರು) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆದಾಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೮ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ ೬೦ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪುರುಷರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು, ಮತ್ತು ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಬಲವಾಗಿ ಗ್ರಹಿತಗೊಂಡ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ

ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಡವರು ಮಾತ್ರ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶ

ಕೋಷ್ಠಕ-೨೪ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಬಡವರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋಷ್ಠಕ-೨೫ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಡವರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಮಂತರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಮ್ಯತೆ ಎಂದರೆ ಬಡವರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಠಕ-೨೪ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಬಡವರು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಕೋಷ್ಠಕ-೨೫ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲೂ ಇದೇ ಕ್ರಮ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಡವರು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರೆ ಶ್ರೀಮಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಬಡವರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೀಮಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದವರೆಗೆ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಶ್ರೀಮಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ

ಕೋಷ್ಠಕ-೨೬ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಬಡವರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೋಷ್ಠಕ-೨೭ರಲ್ಲಿ

ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಬಡವರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಬಡವರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಮಾತ್ರ ಉನ್ನತ ಹಂತದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿದ್ದು, ಶ್ರೀಮಂತರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೋಷ್ಠಕ ೨೬ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಡವರು ಮಾತ್ರ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋಷ್ಠಕ-೨೭ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಬಡವರು ಮಾತ್ರ ಕನಿಷ್ಠ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಬಡವರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರೀಯಾಶೀಲತೆಯಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಬಡವರು ಮಾತ್ರ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಡೆನ್‌ಫೆಲ್ಡ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಜರ್ಮನಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಆಗರ್ ಮತ್ತು ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಉತ್ತಮ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಡವರು ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶ್ರೀಮಂತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಿತ್ತು ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿಲ್‌ಭಟ್ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಕೂಡ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್ ಮತ್ತು ಗಿಲ್ಡಿಯಲ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲೂ ಇದೆ ಕ್ರಮ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡವರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅಸಹ್ಯವೆಂದು ದೂರವಿಟ್ಟ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದ ಪರವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಬಡವರು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ.[೩೦] ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವೂ ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮಂತರ

ಪರವಾದ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಇವರೇ ಆಯ್ಕೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮಂತರು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ದೂರ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಹಾಕುವ ಒಂದು ಓಟಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಬಹುದೆಂಬ ಗಾಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.[31] ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದವರಿಗಿಂತ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉರ್ದು ಭಾಷೆ, ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ವಿವಾದ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳು ಬಡವರ ಆದ್ಯತೆಗಳಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಬಡತನ, ಕನಿಷ್ಠ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಕೋಮುವಾದಗಳು ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಡವರಿಂದಲೇ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುವ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದ ಬಡವರ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಈ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಕೇವಲ ಶ್ರೀಮಂತರ ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ಜನರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಸಂಗತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ, ಮಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚಿಗಳಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮಾಜೋ- ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೧೭
ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿ	ಶ್ರೇಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕ್ರ. ಸಂ	ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್ ಅವರ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿ	ಶ್ರೇಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕ್ರ. ಸಂ.	ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿ	ಶ್ರೇಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ
I	**ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು (Spectator activities)**						**ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ**	
೧	ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯುವುದು	೧	೧	ಮತದಾನ	೧	೧	ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದು	೧
೨	ಮತ ನೀಡುವುದು	೨	೨	ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ	೨	೨	ಮತದಾನ	೨
೩	ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು	೩	೩	ಅನೌಪಚಾರಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು	೩	೩	ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ	೩
೪	ಇತರರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡುವಂತೆ ತಿಳಿ ಹೇಳುವುದು	೪	೪	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು	೪	೪	ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಚರ್ಚೆ	೪
೫	ಅಂಗಿಯ ಗುಂಡಿ ಅಥವಾ ಕಾರಿನ ಮೇಲೆ ಚಿಹ್ನೆ ಧರಿಸುವುದು	೫	೫	ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ತಟಸ್ಥ ಸದಸ್ಯತ್ವ	೫	೫	ಇತರರ ಮತದಾನವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು	೫
II	**ಮಧ್ಯಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು(Transitional activities)**						**ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ**	
೬	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭೇಟಿ	೬	೬	ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯ ಸದಸ್ಯತ್ವ	೬	೬	ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು	೬
೭	ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು	೭	೭	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಟಸ್ಥ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯುವುದು	೭	೭	ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು	೭
೮	ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು	೮	೮	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯುವುದು	೮	೮	ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು	೮
III	**ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು(Gladiatorial activities)**							
೯	ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಯ ವ್ಯಯ ಮಾಡುವುದು	೯	೯	ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು	೯	೯	ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಭೇಟಿ	೯
೧೦	ಪಕ್ಷದ ಸಕ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗುವುದು	೧೦	೧೦	ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು	೧೦	೧೦	ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಭೇಟಿ	೧೦
							ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ	
೧೧	ಪಕ್ಷಗಳ ನಿರ್ಣಯ ಕೂಟ ಅಥವಾ ತಂತ್ರಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು.	೧೧				೧೧	ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು	೧೧
೧೨	ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು	೧೨				೧೨	ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ	೧೨
೧೩	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುವುದು	೧೩				೧೩	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ	೧೩
						೧೪	ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು	೧೪
						೧೫	ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು	೧೫

ಕೋಷ್ಟಕ-೧೮

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮಾಣ

ಶ್ರೇಣಿ ಸಂ.	ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಒಟ್ಟು	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		
	೧.ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	
೦೧	ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದು	೩೮%	೭೦% (೩೫)	೫೮% (೨೯)	೭೨% (೧೮)	೫೬% (೧೪)	೬೮% (೩೪)	೬೮% (೩೪)	೫೪% (೨೭)	೭೨% (೧೮)	– –	೫೯.೩% (೮೯)
೦೨	ಮತದಾನ	೭೯%	೫೮% (೨೯)	೪೮% (೨೪)	೫೨% (೧೩)	೬೦% (೧೫)	೫೪% (೮೧)	೬೨% (೩೧)	೫೦% (೨೫)	೮೦% (೨೦)	೪೪% (೧೧)	೫೮% (೮೭)
೦೩	ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ	೫೨%	೬೦% (೩೦)	೩೦% (೧೫)	೪೪% (೧೧)	೨೮% (೭)	೪೨% (೬೩)	೬೨% (೩೧)	೩೨% (೧೬)	೪೦% (೧೦)	೨೦% (೫)	೪೧.೩% (೬೨)
೦೪	ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಚರ್ಚೆ	–	೬೪% (೩೨)	೨೬% (೧೩)	೪೦% (೧೦)	೪೦% (೧೦)	೪೩.೩% (೬೫)	೬೬% (೩೩)	೨೪% (೧೨)	೩೬% (೯)	೨೦% (೫)	೩೯.೩% (೫೯)
೦೫	ಇತರರ ಮತದಾನವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು	–	೪೦% (೨೦)	೧೪% (೭)	೩೨% (೮)	೨೦% (೫)	೨೬.೭% (೪೦)	೪೬% (೨೩)	೧೮% (೯)	೪೪% (೧೧)	೨೦% (೫)	೩೨.೦% (೪೮)
	೨ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ											
೦೬	ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು	–	೨% (೧)	– –	– –	– –	೭% (೧)	– –	– –	– –	– –	– –
೦೭	ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು	೨೬%	೪೨% (೨೧)	೧೨% (೬)	೪೦% (೧೦)	೨೮% (೭)	೨೯.೩% (೪೪)	೪೬% (೨೩)	೧೦% (೫)	೪೪% (೧೧)	೧೨% (೩)	೨೮% (೪೨)
೮	ಪ್ರತಿಭಟನೆ,ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ	೫%	೧೭% (೮)	೪% (೨)	೧೬% (೪)	೮% (೨)	೧೦.೭% (೧೬)	೧೪% (೭)	೬% (೩)	೨೮% (೭)	೪% (೧)	೧೨% (೧೮)
೦೯	ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಭೇಟಿ	೨೭%	೧೦% (೫)	೪% (೨)	೮% (೨)	೪% (೧)	೬೭% (೧೦)	೧೪% (೭)	೬% (೩)	೨೦% (೫)	೪% (೧)	೧೦.೭% (೧೬)
೧೦	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಭೇಟಿ	೨೦%	೧೨% (೬)	೨% (೧)	೮% (೨)	೪% (೧)	೬೭% (೧೦)	೧೮% (೯)	೨% (೧)	೧೬% (೪)	– –	೯.೩% (೧೪)

ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

	೩. ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ											
೧೧	ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು	೮%	೪% (೨)	೨% (೧)	೮% (೨)	೪% (೧)	೪% (೬)	೪% (೬)	೨% (೧)	೧೨% (೩)	– –	೪.೭% (೭)
೧೨	ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ	೧೮%	೮% (೪)	೨% (೧)	೮% (೨)	೪% (೧)	೨೫.೭% (೯)	೨೫.೩% (೯)	– –	೧೨% (೩)	– –	೪.೦% (೬)
೧೩	ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ	೮%	೪% (೨)	– –	೪% (೧)	೪% (೧)	೨.೭% (೪)	೨.೭% (೪)	೨% (೧)	೮% (೨)	– –	೪.೦% (೬)
೧೪	ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು	– –	೨% (೨)	– –	– –	– –	೭% (೧)	೭% (೧)	– –	– –	– –	೪.೭% (೭)
೧೫	ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು	– –	೨% (೧)	– –	– –	– –	೭% (೧)	೨% (೧)	– –	– –	– –	೭% (೧)

ಮೂಲ: ೧. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ಮೂಲ ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್, *ಸಿಟಜನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್; ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ಚಿಕಾಗೊ: ಚಿಕಾಗೊ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೮, ಪು.೧೬೬-೧೮೦.

೨. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೧೯

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮಾಣ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಹಂತಗಳು	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ		
		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ		ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶ				
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
೧	ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ	೬೦% *(೩೦)	೬೪% (೩೨)	೬೪% (೧೬)	೭೨% (೧೮)	೫೪% (೨೭)	೬೦% (೩೦)	೭೨% (೧೮)	೮೦% (೨೦)	೬೦.೭% (೯೧)	೬೬.೭% (೧೦೦)	೬೩.೬% (೧೯೧)
೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ	೨೪% (೧೨)	೩೨% (೧೬)	೨೦% (೦೫)	೨೪% (೦೬)	೨೬% (೧೩)	೩೬% (೧೮)	೦೮% (೦೨)	೧೬% (೦೪)	೨೧.೩% (೩೨)	೨೯.೩% (೪೪)	೨೫.೪% (೭೬)
೩	ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ	೧೬% (೮)	೦೪% (೦೨)	೧೬% (೦೪)	೦೪% (೦೧)	೨೦% (೧೦)	೦೪% (೦೨)	೨೦% (೦೫)	೦೪% (೦೧)	೧೮% ೯೨೭)	೦೪% (೦೬)	೧೧% (೩೩)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೧೫೦)	೧೦೦% (೧೫೦)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಸೂಚನೆ:- ಅಧ್ಯಯನದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ೧ರಿಂದ ೫ನೇ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದು, ೬ರಿಂದ ೧೦ನೇ ಹಂತದವರೆಗಿನ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತವೆಂದು, ೧೧ರಿಂದ ೧೫ನೇ ಹಂತದವರೆಗಿನ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೨೦

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ	ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣ		ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು									ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		
				ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ					
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
೧	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು	೧೬% *(೮)	೨೨% (೧೧)	೬% (೩)	೮% (೪)	೭% (೭)	೪% (೨)	೧೦% (೫)	೭% (೭)	೬% (೩)	೪% (೨)	೫% (೫)	೧೬% (೦೮)	೨೨% (೧೧)	೧೯% (೧೯)
೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೭೬% (೩೮)	೭೪% (೩೭)	೪೬% (೨೩)	೫೨% (೨೬)	೪೯% (೪೯)	೨೦% (೧೦)	೨೨% (೧೧)	೨೧% (೨೧)	೧೦% (೫)	೦% (೦)	೫% (೫)	೭೬% (೩೮)	೭೪% (೩೭)	೭೫% (೭೫)
೩	ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೮% (೪)	೪% (೨)	೮% (೪)	೪% (೨)	೬% (೬)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	೦೮% (೦೪)	೦೪% (೦೨)	೦೬% (೦೬)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೬೦% (೩೦)	೬೪% (೩೨)	೬೨% (೬೨)	೨೪% (೧೨)	೩೨% (೧೬)	೨೮% (೨೮)	೧೬% (೮)	೪% (೨)	೧೦% (೧೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೧೦೦)

ಸೂಚನೆ:- ಓದು ಬರಹ ಇಲ್ಲದವರನ್ನು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರೆಂದು, ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಪಿ.ಯು.ಸಿ.ವರೆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು, ಪಿ.ಯು.ಸಿ ನಂತರದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೨೧

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ	ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣ		ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು									ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		
				ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ					
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
೧	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು	೨೪% *(೧೨)	೩೦% (೧೫)	೧೨% (೬೦	೧೪% (೭)	೧೩% (೧೩)	೬% (೩)	೧೪% (೭)	೧೦% (೧೦)	೬% (೩)	೨% (೧)	೦೪% (೦೪)	೨೪% (೧೨)	೩೦% (೧೫)	೨೭% (೨೭)
೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೭೦% (೩೫)	೬೬% (೩೩)	೩೮% (೧೯)	೪೨% (೨೧)	೪೦% (೪೦)	೧೮% (೯)	೨೨% (೧೧)	೨೦% (೨೦)	೧೪% (೭)	೨% (೧)	೦೮% (೦೮)	೭೦% (೩೫)	೬೬% (೩೩)	೬೮% (೬೮)
೩	ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೬% (೩)	೪% (೨)	೪% (೨)	೪% ೯೨)	೦೪% (೦೪)	೨% (೧)	– –	೦೧% (೦೧)	– –	– –	– –	೦೬% (೦೩)	೦೪% (೦೨)	೦೫% (೦೫)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೫೪% ೯೨೭)	೬೦% (೩೦)	೫೭% (೫೭)	೨೬% (೧೩)	೩೬% (೧೮)	೩೧% (೩೧)	೨೦% (೧೦)	೧೨% (೨)	೧೨% (೧೨)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೧೦೦)

ಸೂಚನೆ: ಓದು ಬರಹ ಇಲ್ಲದವರನ್ನು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರೆಂದು, ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಪಿ.ಯು.ಸಿ.ವರೆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಪಿ.ಯು.ಸಿ ನಂತರದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೨೨

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ	ವಿವಿಧಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣ		ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು									ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		
				ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ					
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
೧	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು	೨೦% *(೫)	೩೨% (೮)	೮% (೨)	೨೮% (೭)	೧೮% (೦೯)	೪% (೧)	– –	೦೨% (೨)	೮% (೨)	೪% (೧)	೦೬% (೦೩)	೨೦% (೦೫)	೩೨% (೦೮)	೨೬% (೧೩)
೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೭೬% (೧೯)	೬೮% (೧೭)	೫೨% (೧೩)	೪೪% (೧೧)	೪೮% ೯೨೪)	೧೬% (೪)	೨೪% (೬)	೨೦% (೧೦)	೮% (೨)	– –	೦೪% (೦೨)	೭೬% (೧೯)	೬೮% (೧೭)	೭೨% (೩೬)
೩	ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೪% (೧)	– –	೪% (೧)	– –	೦೨% (೦೧)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	೦೪% (೦೧)	೦% (೦)	೦೨% (೦೧)
	ಒಟ್ಟು	– –	– –	೬೪% (೧೬)	೭೨% (೧೮)	೬೮% (೩೪)	೨೦% (೫)	೨೪% (೬)	೨೨% (೧೧)	೧೬% (೪)	೪% (೧)	೧೦% (೦೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)

ಸೂಚನೆ:- ಓದು ಬರಹ ಇಲ್ಲದವರನ್ನು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರೆಂದು, ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಪಿ.ಯು.ಸಿ.ವರೆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು, ಪಿ.ಯು.ಸಿ ನಂತರದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೨೩

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ	ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣ		ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು									ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		
				ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ					
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
೧	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು	೩೬% (೯)	೪೦% (೧೦)	೨೪% (೬)	೨೮% (೭)	೨೬% (೧೩)	೪% (೧)	೮% (೨)	೦೬% (೦೩)	೮% (೨)	೪% (೧)	೦೬% (೦೩)	೩೬% (೦೯)	೪೦% (೧೦)	೩೮% (೧೯)
೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೬೪% (೧೬)	೬೦% (೧೫)	೪೮% (೧೨)	೫೨% (೧೩)	೫೦% (೨೫)	೪% (೧)	೮% (೨)	೦೬% (೦೩)	೧೨% (೩)	– –	೦೬% (೦೩)	೬೪% (೧೬)	೬೦% (೧೫)	೬೨% (೩೧)
೩	ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	(೦)	(೦)	(೦)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೭೨% (೧೮)	೮೦% (೨೦)	೭೬% (೩೮)	೮% (೨)	೧೬% (೪)	೧೨% (೦೬)	೨೦% (೫)	೪% (೧)	೧೨% (೯೬)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)

ಸೂಚನೆ:– ಓದು ಬರಹ ಇಲ್ಲದವರನ್ನು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರೆಂದು, ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಪಿ.ಯು.ಸಿ.ವರೆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು, ಪಿ.ಯು.ಸಿ ನಂತರದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೨೪

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳು	ವಿವಿಧ ಆದಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ		ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು									ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		
				ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ					
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
೧	ಬಡವರು	೧೪% *(೭)	೧೮% (೯)	೪% (೨)	೮% (೪)	೦೬% (೦೬)	೪% (೨)	೬% (೩)	೦೫% (೦೫)	೬% (೩)	೪% (೨)	೦೫% (೦೫)	೧೪% (೦೭)	೧೮% (೦೯)	೧೬% (೧೬)
೨	ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ	೨೬% (೧೩)	೨೬% (೧೩)	೬% (೩)	೨೦% (೧೦)	೧೩% (೧೩)	೧೦% (೫)	೬% (೩)	೦೮% (೦೮)	೧೦% (೫)	– –	೦೫% (೦೫)	೨೬% (೧೩)	೨೬% (೧೩)	೨೬% (೨೬)
೩	ಶ್ರೀಮಂತರು	೬೦% (೩೦)	೫೬% (೨೮)	೫೦% (೨೫)	೩೬% (೧೮)	೪೩% (೪೩)	೧೦% (೫)	೨೦% (೧೦)	೧೫% (೧೫)	– –	– –	– –	೬೦% (೩೦)	೫೬% (೨೮)	೫೮% (೫೮)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೬೦% (೩೦)	೬೪% (೩೨)	೬೨% (೬೨)	೨೪% (೧೨)	೩೨% (೧೬)	೨೮% (೨೮)	೧೬% (೮)	೪% (೨)	೧೦% (೧೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೧೦೦)

ಸೂಚನೆ:-ವಾರ್ಷಿಕ ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಬಡವರು, ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ರಿಂದ ೧ ಲಕ್ಷ ರೂ. ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೨೫

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳು	ವಿವಿಧ ಆದಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ		ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು									ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		
				ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ					
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
೧	ಬಡವರು	೪೨% (೨೧)	೩೮% (೧೯)	೨೦% (೧೦)	೧೨% (೬)	೧೬% (೧೬)	೧೨% (೬)	೨೨% (೧೧)	೧೭% (೧೭)	೧೦% (೫)	೪% (೨)	೦೭% (೦೭)	೪೨% (೨೧)	೩೮% (೧೯)	೪೦% (೪೦)
೨	ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ	೩೨% (೧೬)	೩೪% (೧೭)	೧೨% (೬)	೨೦% (೧೦)	೧೬% (೧೬)	೧೦% (೫)	೧೪% (೭)	೧೨% (೧೨)	೧೦% (೫)	–	೦೫% (೦೫)	೩೨% (೧೬)	೩೪% (೧೭)	೩೩% (೩೩)
೩	ಶ್ರೀಮಂತರು	೨೬% (೧೩)	೨೮% (೧೪)	೨೨% (೧೧)	೨೮% (೧೪)	೨೫% (೨೫)	೪% (೨)	–	೦೨% (೦೨)	–	–	–	೨೬% (೧೩)	೨೮% (೧೪)	೨೭% (೨೭)
ಒಟ್ಟು		೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೫೪% (೨೭)	೬೦% (೩೦)	೫೭% (೫೭)	೨೬% (೧೩)	೩೬% (೧೮)	೩೧% (೩೧)	೨೦% (೧೦)	೨೦% (೧೦)	೧೨% (೧೨)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೧೦೦)

ಸೂಚನೆ:–ವಾರ್ಷಿಕ ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಬಡವರು, ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ರಿಂದ ೧ ಲಕ್ಷ ರೂ. ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೨೬

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳು	ವಿವಿಧ ಆದಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ		ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು									ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		
				ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ					
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
೧	ಬಡವರು	೪೮% *(೧೨)	೪೪% (೧೧)	೨೮% (೭)	೩೨% (೮)	೩೦% (೧೫)	೮% (೨)	೮% (೨)	೦೮% (೦೪)	೧೨% (೩)	೪% (೧)	೦೮% (೪)	೪೮% (೧೨)	೪೪% (೧೧)	೪೬% (೨೩)
೨	ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ	೩೨% (೦೮)	೪೦% (೧೦)	೧೬% (೪)	೩೨% (೮)	೨೪% (೧೨)	೧೨% (೩)	೮% (೨)	೧೦% (೦೫)	೪% (೧)	–	೦೨% (೦೧)	೩೨% (೦೮)	೪೦% (೧೦)	೩೬% (೧೮)
೩	ಶ್ರೀಮಂತರು	೨೦% (೫)	೧೬% (೪)	೨೦% (೫)	೮% (೨)	೧೪% (೭)	–	೮% (೨)	೦೪% (೦೨)	–	–	–	೨೦% (೦೫)	೧೬% (೦೪)	೧೮% (೦೯)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೬೪% (೧೬)	೭೨% (೧೮)	೬೮% (೩೪)	೨೦% (೫)	೨೪% (೬)	೨೨% (೧೧)	೧೬% (೪)	೪% (೧)	೧೦% (೦೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)

ಸೂಚನೆ:- ವಾರ್ಷಿಕ ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಬಡವರು, ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ರಿಂದ ೧ ಲಕ್ಷ ರೂ. ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೨೬

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳು	ವಿವಿಧ ಆದಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ		ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು									ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		
				ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ			ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ					
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
೧	ಬಡವರು	೬೦% *(೧೫)	೬೪% (೧೬)	೪೦% (೧೦)	೪೪% (೧೧)	೪೨% (೨೧)	೪% (೧)	೧೬% (೪)	೧೦% (೦೫)	೧೬% (೪)	೪% (೧)	೧೦% (೦೫)	೬೦% (೧೫)	೬೪% (೧೬)	೬೨% (೩೧)
೨	ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ	೨೪% (೬)	೨೪% (೬)	೧೬% (೪)	೨೪% (೦೬)	೨೦% (೧೦)	೪% (೧)	–	೦೨% (೦೧)	೪% (೧)	–	೦೨% (೦೧)	೨೪% (೦೬)	೨೪% (೦೬)	೨೪% (೧೨)
೩	ಶ್ರೀಮಂತರು	೧೬% (೪)	೧೨% (೩)	೧೬% (೪)	೧೨% (೩)	೧೪% (೦೭)	–	–	–	–	–	–	೧೬% (೦೪)	೧೨% (೦೩)	೧೪% (೦೭)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೭೨% (೧೮)	೮೦% (೨೦)	೭೬% (೪)	೮% (೨)	೧೬% (೪)	೧೨% (೦೬)	೨೦% (೫)	೪೫ (೧)	೧೨% (೦೬)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)

ಸೂಚನೆ:- ವಾರ್ಷಿಕ ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಬಡವರು, ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ರಿಂದ ೧ ಲಕ್ಷ ರೂ. ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು.

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೦೧. ಮಾಕ್‌ಕ್ಲೋಸ್ಕಿ.ಹೆಚ್,ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪಿಡಿಯ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೈನ್ಸಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್:ದಿ ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್ ಕಂಪನಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಫ್ರೀಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೮,ಸಂ.೨೧೨, ಪು.೨೫೨.

೦೨. ಗ್ರೇಬ್ರಿಯಲ್.ಎ.ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ, ದ ಸಿವಿಕ್ ಕಲ್ಚರ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆ್ಯಟಿಟ್ಯೂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಇನ್ ಫೈವ್ ನೇಷನ್ಸ್, ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ನ್ಯೂಜೆರ್ಸಿ:ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೩, ಪು.೧೬೨.

೦೩. ಸ್ಟೀವನ್ ರೋಜೆನ್‌ಸ್ಟೋನ್. ಜೆ ಆ್ಯಂಡ್ ಜೆ.ಎಂ. ಹಾನ್ಸನ್, ಮೊಬಲೈಜೇಷನ್, ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಇನ್ ಅಮೇರಿಕ ,ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್,೧೯೯೩ ಉಲ್ಲೇಖ: ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್, "ಪೋಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ರೆಪ್ರೆಜೆಂಟೇಷನ್, ಆ್ಯಂಡ್ ಪೂರ್ ಅರ್ಬನ್ ಫೈಂಡಿಂಗ್ಸ್ ಇನ್ ಡೆಲ್ಲಿ." ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೋಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೧೬, ಸಂಖ್ಯೆ.೩, ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೫, ಪು.೧೦೪೧– ೧೦೫೩.

೦೪. ಯಶ್ ಫೈ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮೈನಾರಿಟಿಸ್, ಲಂಡನ್: ಮೈನಾರಿಟಿ ರೈಟ್ಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್, ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೦೧, ಪು.೧೦ –೧೭.

೦೫ ಅದೇ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೭– ೩೧

೦೬. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್.ಎ.ಲೆಸ್ಟರ್,ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ಚಿಕಾಗೊ:ರಾಂಡ್ ಮ್ಯಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೬೫, ಪು.೧೮

೦೭. ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್, ಎನ್ ಇಂಟ್ರೋಡಕ್ಷನ್ ಟು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ, ಲಂಡನ್:ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಸರ್ವಿಸ್, ೧೯೭೧ ಪು.೭೬

೦೮. ಜೇಮ್ಸ್ ಡೇವಿಸ್,ಹ್ಯೂಮನ್ ನೇಚರ್ ಇನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್:ವೈಲಿ, ೧೯೬೩,ಪು.೫–೬೩.

೦೯. ಜಾನ್ ಹ್ಯಾರೀಸ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦೪೧–೧೦೫೩

೧೦ ರಾಬರ್ಟ್.ಎ. ಡ್ಹಾಲ್, ಮಾಡರ್ನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಎನಾಲಿಸಿಸ್, ಡೆಲ್ಲಿ: ಪ್ರೆಂಟೈಸ್ ಹಾಲ್, ೧೯೮೨, ಪು.೭೭

೧೧. ಅಲೆಕ್ಸ್ ಇಂಕೆಲ್ಸ್"ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೆಂಟ್ ಸಿಟಿಜನ್‌ಶಿಪ್ ಇನ್ ಸಿಕ್ಸ್ ಡೆವಲಪಿಂಗ್ ಕಟ್ರೀಸ್" ದಿ ಅಮೇರಿಕನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೬೯, ಪು.೧೩೪೫ –೧೧೩೬.

೧೨. ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಮ್ಯಾನ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಪಿಪ್ಪರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೈಮನ್ಸ್ ಇಂಕ್ಸ್, ೧೯೬೦, ಪು.೧೧೩.

೧೩ ಗೇಬ್ರಿಯಲ್ ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವೆರ್ಬ ೧೯೬೩, ಮೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೧೩.

೧೪. ಇಂದು ಮೆನನ್ ಎಂ, ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಕೇರಳ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಉಪ್ಪಲ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹಾಸ್, ೧೯೮೧, ಪು.೧೦೩ –೧೨೦.

೧೫. ಅನಿಲ್ ಭಟ್, "ಕಾಸ್ಟ್, ಕ್ಲಾಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೋಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಎನ್ ಎಂಫಿರಿಕಲ್ ಪ್ರೊಫೈಲ್ ಆಪ್ ಸ್ಟ್ರಾಫಿಕೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ," ವಿರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ), ಸೋಶಿಯಾಲಾಜಿಕಲ್ ಆ್ಯಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಂ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ದೀಪ್ ಆ್ಯಂಡ್ ದೀಪ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್,೧೯೯೦, ಪು.೪೦೩– ೪೭೪.

೧೬. ಅವನೀತ್ ಕುಮಾರ್ ಗಿಲ್ಡಿಯಲ್ ಎ.ಕೆ, ಪೋಲಿಟಿಕಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಘರ್‌ವಾಲ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ:ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೯೪,ಪು. ೭೮ –೧೦೧.

೧೭. ಸ್ಯಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್ಸ್‌ವೆಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್, ಸಿಟಿಜನ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಚಿಕಾಗೋ:ದ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಚಿಕಾಗೊ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೮, ಪು.೨೭೭ –೨೭೮.

೧೮. ಜಹಂಗೀರ್.ಕೆ.ಎನ್, ಮುಸ್ಲಿಂ ವುಮನ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್ ಸೋಶಿಯೋ– ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸ್ಟೇಟಸ್, ಕಲ್ಕತ್ತ: ಮಿನರ್ವ ಅಸೋಸಿಯೇಟ್ಸ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ ಪ್ರೈ.ಲಿ, ೧೯೯೧, ಪು.೩೮

೧೯. ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್, ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಾಡರ್ನೈಜೇಷನ್; ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ದೇರ್ ಛೇಂಜಿಂಗ್ ರೋಲ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನಾರ್ಮ್ಸ್ ಇನ್ ಎನ್ ಅರ್ಬನ್ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್, ಜೈಪುರ್: ರಾವತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ೧೯೮೬, ಪು.೧೮೭–೨೧೯

೨೦. ಫ್ರಾಂಕ್ ಲಿಂಡೆನ್‌ಫೆಲ್ಡ್, "ಇಕನಾಮಿಕ್ ಇಂಟ್ರೆಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇನ್ವಾಲ್ವ್‌ಮೆಂಟ್", ಪಬ್ಲಿಕ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಲಿ, ಸಂ.೨೮, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ಪು.೧೦೪ –೧೧೧.

೨೧. ವೆಸ್ಟ್ ಜರ್ಮನಿ, ಡಿಐವಿಓ, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೭೭, ಉಲ್ಲೇಖ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦೧ –೧೦೨.

೨೨. ರಾಬರ್ಟ್.ಇ.ಆಗರ್, ಮಾರ್ಷಲ್.ಎನ್. ಗೋಲ್ಡ್‌ಸ್ಟೇನ್, ಆ್ಯಂಡ್ ಸ್ಟ್ಯಾನ್ಲಿ ಎ ಪರ್ಲ್, 'ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿನಿಸಿಸಂ, ಮೆಷರ್‌ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮೀನಿಂಗ್" ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಸಂ.೨೩, ಸಂಖ್ಯೆ. ೧೬, ಪು.೪೭೭–೫೭೭

೨೩. ಗೇಬ್ರಿಯಲ್ ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿ ವೆರ್ಬ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೧೬.

೨೪. ಸುಶೀಲಾ ಜೈನ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೮೭ –೨೧೯.

೨೫. ಅನಿಲ್ ಭಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೪೦೩ –೪೭೪.

೨೬. ಅವನೀತ್ ಕುಮಾರ್ ಗಿಲ್ಡ್‌ಯಲ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. ೭೮ –೧೦೦.

೨೭. ಯೋಗೇಂದ್ರ ಯಾದವ್, "ಅಂಡರ್ ಸ್ಟಾಡಿಂಗ್ ದ ಸೆಕೆಂಡ್ ಡೆಮೋಕ್ರಾಟಿಕ್ ಅಪ್‌ಸರ್ಜ್, ಟ್ರೆಂಡ್ ಆಫ್ ಬಹುಜನ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಟರೋಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸ್ ಇನ್ ೧೯೯೦," ಇನ್ ಫ್ರಾಂಕೆಲ್ ಫ್ರಾನ್ಸೈನ್, ಆರ್. ಜೋಯಾ ಹಸನ್, ರಾಜೀವ್ ಭಾರ್ಗವ ಮತ್ತು ಬಲವೀರ್ ಅರೋರ (ಸಂ), ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೦, ಪು.೧೨೦ –೧೪೫. ಮತ್ತು ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, ವಾಟ್ ಈಸ್ ಹ್ಯಾಪನಿಂಗ್ ಇನ್‌ಸೈಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ?

ಇನ್ ರಾಜೇಂದ್ರ ವ್ರೋರಾ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುಹಾಸ್ ಪಲ್‌ಶಿಕರ್ *(ಸಂ)* ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಮೀನಿಂಗ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್", ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೨೦೦೪, ಪು.೭೮ –೯೮.

೨೮ ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, ಹೂ ವಾಂಟ್ಸ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಓರಿಯಂಟ್ ಲಾಂಗಮನ್, ೨೦೦೪.

೨೯. ಪಿಪ್ಪಾನೊರೀಸ್, ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಫ್ರೋಯಿನಿಕ್ಸ್, ಪ್ರೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆಕ್ಟಿವಿಸಂ ವರ್ಲ್ಡ್‌ವೈಡ್, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೨. ಉಲ್ಲೇಖ:ರಾಜೇಶ್ವರಿ "ಹೌ ಜೆಂಡರ್ ವಾಸ್ ವುಮೆನ್ಸ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್",೨೦೦೪, ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೧೮, ಸಂ.೧೪, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೪, ಪು.೫೪೩೧– ೫೪೩೬.

೩೦. ಯೋಗೇಂದ್ರ ಯಾದವ್, ಪ್ರೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೨೦–೧೪೫

೩೧. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, *ಸಂಶೋಧನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ*, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫, ಪು. ೧೧೦.

೩೨. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೨.

* * *

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೦೪

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಹಾಗೂ ಮಿಖಾಯಿಲ್‌ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿಪ್‌ಅತೋಫ್ ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ೧೫ ಹಂತಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಇವರ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನಗಳು, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ೨೦೦೫ರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮಾನವಾಬಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು, ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗ ೧೯೯೫ರ ವರದಿಯ ಮೂಲಕ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಆದಾಯ, ಕುಟುಂಬದ ಸ್ವರೂಪ, ಕುಟುಂಬದ ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಭೂಮಿ ಮುಂತಾದ ಏಳು ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅವರ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಪ್ರಗತಿಪರ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಕೆಲವು ಅವಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಣಾಮವೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ೧೯೫೬ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ ಜನರು ತಮ್ಮ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತೆಂಬ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಭಾರಿ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಒಂದೇ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಏಕೀಕರಣಗೊಂಡ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಉತ್ತಮ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನೆರವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾತುರರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂದಿಗೂ ಅವರು ಪದೇ ಪದೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಸಮಾನತೆಯ ಕತೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದೆ. ನೂತನ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಮಹಾರಾಜರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಹಾಸನ ಈ ಎಂಟು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ, ಮುಂಬಾಯಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಿಜಾಪುರ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಹಾಗೂ

ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೀದರ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು (ಇಂದಿನ ಕೊಪ್ಪಳ ಸೇರಿ) ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮದ್ರಾಸ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿವಿಧ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅಪಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ವಿತರಣೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕರಣದ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ದೊರೆತಿತ್ತು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದವು[೧]. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಭಲವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯದ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೦ದ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ॥ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಅದರ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಈ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯು ಸಮಗ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಾಂಕ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ೧೭೫ ತಾಲೂಕುಗಳ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಿ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಾಂಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯದ ೧೭೫ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವು ರಾಜ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಸಮಗ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಾಂಕವನ್ನು ೦೧ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಯಾವ ತಾಲೂಕುಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ೦೧ ರಷ್ಟು ಅಥವಾ ೦೧ಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಸಮಗ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಾಂಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು ಎಂದು ವರ್ಗಿಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೂಚ್ಯಾಂಕದ ಮೌಲ್ಯ ಸರಾಸರಿ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದದ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದದ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯ ತೀವ್ರತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ "ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು" "ಅತಿಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು" ಮತ್ತು "ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು." ಯಾವ ತಾಲೂಕುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಾಂಕದ ಮೌಲ್ಯವು ೦.೮೯ ರಿಂದ ೦.೯೯ರ ವರೆಗೆ ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ "ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು", ಯಾವ ತಾಲೂಕುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಾಂಕದ ಮೌಲ್ಯವು ೦.೮೦ ರಿಂದ ೦.೮೮ರ ವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು "ಅತಿ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು," ಯಾವ ತಾಲೂಕುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಾಂಕದ ಮೌಲ್ಯವು ೦.೫೩ ರಿಂದ ೦.೭೯ರ ಒಳಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು "ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು" ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ, ೧೭೫ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ೭೧ ತಾಲೂಕುಗಳು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ತಾಲೂಕುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ

ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಉಳಿದ ೧೧೪ ತಾಲೂಕುಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದದ ಅಥವಾ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ೧೧೪ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ೫೫ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಉಳಿದ ೫೯ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿವೆ. ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ೬೧ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ೪೦ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಉಳಿದ ೨೧ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿವೆ. ಅಸಮತೋಲನದ ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯು ಎರಡೂ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಹಿಂದುಳಿದ ೧೧೪ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ, ಅತಿಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳೆಂದು ವಿಭಜಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಾಲೂಕುಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದದ, ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧೧೪ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ೩೫ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೯ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ೧೬ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ೪೦ ಅತೀ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ೨೩ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ೧೬ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿವೆ ಮತ್ತು ೩೯ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ೧೩ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ೨೬ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕಿಂತ (೧೩) ಹೆಚ್ಚು (೨೬) ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಭಾಗಕ್ಕಿಂತ (೫) ಹೆಚ್ಚಾಗಿ (೨೧) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯು ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗಕ್ಕಿಂತ (೦೨) ಹೆಚ್ಚಾಗಿ (೧೧) ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ (೪) ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಇದ್ದರೆ, ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗವಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆ

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಅಂಶಗಳು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನಾ ಸಮಿತಿಯು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳಿಸಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಸೂಚಿ ಎಂದು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಆದಾಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಪರಧಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಆದಾಯೇತರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. "ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ೧೯೯೬" ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುತ್ತ ಮಹಬೂಬ್ ಉಲ್‌ಹಕ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ ಅದು ಜನರ ಆಯ್ಕೆಯ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ಆಯ್ಕೆಗಳೆಂದರೆ ಸಭ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ, ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮನ್ನಣೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸುರಕ್ಷೆ, ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಪಾರಿಸರಿಕ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸುಖಮಯ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಇತರೆ ಅಂಶಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಮ್ಮತವಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನು ವರ್ತಿಸಬೇಕೆ ಹೊರತು ಕೇವಲ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಬಾರದು ಹಾಗೂ ಜನರು ಇದರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಬೇಕು[೨]. ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು

ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು ಇದು ಜನತೆಯ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಗುರಿಸಾಧನೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದು. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ವೇಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಂಥ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಇದರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವು ಗಮನಾರ್ಹವಾದದ್ದು ಎಂದು ಸಮಿತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದೆ.[೩] ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನಾ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯು ಶಿಕ್ಷಣ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಸಾಕ್ಷರತೆ, ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ದಾಮಪ ಪ್ರಮಾಣ, ೬-೧೪ ವಯೋಮಿತಿಯ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲಾ ಐದು (೦೫) ತಾಲೂಕುಗಳು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ, ಅತೀ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಾಲೂಕು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ತಾಲೂಕು (ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ) ಮಾತ್ರ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಒಂದು ತಾಲೂಕು (ಸುರಪುರ) ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ, ಮೂರು ತಾಲೂಕುಗಳು (ಆಳಂದ, ಸೇಡಂ, ಮತ್ತು ಚಿಂಚೋಳಿ) ಅತೀ ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಐದು (೦೫) ತಾಲೂಕುಗಳು (ಅಫಜಲಪುರ, ಚಿತ್ತಾಪೂರ, ಜೇವರ್ಗಿ, ಶಹಾಪೂರ ಮತ್ತು ಯಾದಗೀರ) ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು (೧೦) ತಾಲೂಕುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ತಾಲೂಕುಗಳು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಇದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿಂದುಳಿವಿಕೆಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಾದಗಿರಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸೂಚಿ ಮೌಲ್ಯವು ಶೇ ೦.೬೬ ರಷ್ಟಿದ್ದು ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ[೪]. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಡೆಯುಂಟಾಗಲು ಏಕೀಕರಣದ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದುದು ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ರಾಯಚೂರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಾಂಕದ ಗಣನೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿವಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ರಾಯಚೂರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚ್ಯಾಂಕದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ೦.೫೪ ರಿಂದ ೦.೫೬೮ರ ವರೆಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಾದ ವೈದ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ, ಆರೋಗ್ಯದ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ಹಾಸಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ, ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಹೆರಿಗೆ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪ್ರಮಾಣ, ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸೂಚ್ಯಾಂಕಗಳನ್ನು ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ೬೦

ತಾಲೂಕುಗಳು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ೩೯ ಹಿಂದುಳಿದ, ೩೮ ಅತೀ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ೩೮ ತಾಲೂಕುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಅನ್ವಯ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ (೪) ತಾಲೂಕುಗಳು (ಮಂಗಳೂರು, ಸುಳ್ಯಾ, ಪುತ್ತೂರು ಮತ್ತು ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ) ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ತಾಲೂಕುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಒಂದು (ಬಂಟ್ವಾಳ) ತಾಲೂಕು ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಅತೀ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತಾಲೂಕು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ತಾಲೂಕು ಮಾತ್ರ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ತಾಲೂಕಿನ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಅತಿ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಾಲೂಕು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ (೯) ತಾಲೂಕುಗಳು (ಸೇಡಂ, ಜೇವರ್ಗಿ, ಯಾದಗಿರಿ, ಅಫಜಲಪುರ, ಆಳಂದ, ಸುರಪುರ, ಶಹಾಪುರ, ಚಿತ್ತಾಪೂರ ಮತ್ತು ಚಿಂಚೋಳಿ) ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಿಂತ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವಂತೆ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ತಾಲೂಕುಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕಿಂತ (೨೧) ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (೪೦) ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ೪ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗ ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗ ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯು ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರದೇಶವಾರು, ವಿಭಾಗವಾರು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕೂಡ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ವರದಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಡತನ, ತಲಾವಾರು ಆದಾಯ, ಸೌಲಭ್ಯ ವಂಚಿತತೆಗಳು, ವಸತಿ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಈ ಮುಂತಾದ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ತಲಾವಾರು ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆದಿದೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಡೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೯೯-೨೦೦೦ದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯ ರೂ.೩೯,೮೧೬.೦೦ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ರೂ.೧೩,೪೪೬.೦೦ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಬಡತನದಲ್ಲಿಯೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಶೇ.೮.೯೧ರಷ್ಟು ಬಡತನ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಇದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ೨೦ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೫.೫೪ರಷ್ಟು ಬಡತನದ ಪ್ರಮಾಣ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ೨೦ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ (೪ನೇ) ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ತೀವ್ರ ಬಡತನವಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೩೦.೦ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪ್ರಮಾಣ ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫.೯೦ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦.೬೧ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದಾದರೆ ಶೇ.೧೫.೪೦ರಷ್ಟು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದು

ಅದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೩.೬೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೫ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ*. ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಸತಿಯು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಸತಿಯ ಕೊರತೆಯು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ೧೯೯೧ರ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಮಿತಿಯು ವಸತಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ (೦೬) ಆರು ಜನ ವಾಸವಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ವಸತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಸತಿಯು ಸೇರಿದಂತೆ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಷುಂಪೀಟರ್ಸ್‌ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಿ ಸಿದ್ಧಾಂಥವಾಗಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ವಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಮಿತಿಯು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಮೇಲಿದ್ದು ಐದನೇ (೫) ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು, ಅದು ಹತ್ತನೇ (೧೦)ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಶಾಖೆಯಿಂದ ಸೇವೆ ಪಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸರಾಸರಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೬,೦೦೦ವಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ೬,೦೦೦ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ೪೫,೦೦೦ ಇತ್ತು. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಾನ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದು ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರೆದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೩ನೇ ಮತ್ತು ೧೫ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದು ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬನೆಯು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೬.೦ ರಷ್ಟು, ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ೪೧.೧ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರಿದ್ದರೆ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೬೩.೦ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇ.೫೮.೯ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರಿದ್ದರು. ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನರು ಕೃಷಿ ವಲಯದಿಂದ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದತ್ತ ಕ್ರಮಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಕೃಷಿವಲಯವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನಾ ನಿವಾರಣ ಸಮಿತಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲು ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ, ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಇತರ ಸೂಚಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನ್‌ಗೆಜೆಟೆಡ್ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಉಳಿದಂತೆ

ಗೆಜೆಟೆಡ್‘ಎ’ ಮತ್ತು ‘ಬಿ’ಸಮೂಹ ಮತ್ತು ಇಲಾಖಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದವರು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದು, ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಪಡೆಯುವ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವುದು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಸದಸ್ಯರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡಿರುವುದು ಆ ಭಾಗದ ಜನರು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಸೂಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಹೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ೨೭ ನೇ ಸ್ಥಾನ, ತೀವ್ರ ಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೨೪ನೇ ಸ್ಥಾನ, ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ೨೭ನೇ ಸ್ಥಾನ, ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ೨೩ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ೨೭ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದರೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರೆದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಅಸಮಾನತೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಎರಡನೇ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ವರದಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಎರಡನೆಯ ವರದಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಯುಎನ್.ಡಿ.ಪಿ ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಈಗ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿದೆ. "ಆಯ್ಕೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಮಾನವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮೂಲಭೂತವಾದುದು." ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಅಂತರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಕ, ಸೃಜನಶೀಲ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ" ಎಂದು ಯುಎನ್.ಡಿ.ಪಿ ತನ್ನ ೨೦೦೧ ರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ೧೯೯೫ರ ತನ್ನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಿಯನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ನಡುವಿನ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುವ ಈ ಸೂಚಿಯು ಜಿ.ಡಿ.ಐ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮೂರು ಆಯಾಮಗಳೆಂದರೆ. ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಒಳಗೊಂಡ ಹೆಚ್‌ಡಿ.ಐ ಒಂದು ಸಂಯುಕ್ತ ಸೂಚಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಆಯುಷ್ಯ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಅಳೆಯುವಂಥ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ (LEB), ವಯಸ್ಕರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿ ಅನುಪಾತಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅಳೆಯಲಾಗುವಂಥ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಡಾಲರ್‌ಗಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿದ ತಲಾ ನೈಜ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಿಂದ ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ ಅಳೆಯಲಾಗುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲಿನ ಹತೋಟಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಯು.ಎನ್.ಡಿ.ಪಿ.ಯ ಈ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಈ ಹಿಂದೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಾಗಿರುವ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಆದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ಅಸಮತೋಲನ ಗುರುತಿಸಲು ಕೆಲವು ಸೂಚಿಗಳ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸೂಚಿಯಾಗಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ, ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದಾಖಲಾತಿ, ೬-೧೪ ವಯೋಮಾನದ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ೧-ಲನೇ ತರಗತಿಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಈ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸೂಚ್ಯಾಂಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಮೌಲ್ಯವು ೦.೭೧೨ ಎಂದು ನಿಗದಿಮಾಡಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೦.೮೨೩ರಷ್ಟು ಸೂಚ್ಯಾಂಕ ಮೌಲ್ಯಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅದು ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ (೪) ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೦.೫೭೨ ರಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣ ಸೂಚ್ಯಾಂಕ ಮೌಲ್ಯಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅದು ರಾಜ್ಯಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆ (೨೫) ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ದೇಶದ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ ಅಗತ್ಯ. ಬಡವರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನಾಯುಷ್ಯದ ಗಂಡಾಂತರಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯು ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚಿಯಾಗಿ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಫಲವತ್ತತೆ ದರ, ಶಿಶುಮರಣ, ಸ್ಥೂಲ ಜನನ ದರ, ಸ್ಥೂಲ ಮರಣ ದರ ಮತ್ತು ಜನನ ಕಾಲದ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಆಯುಷ್ಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫ರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚ್ಯಾಂಕವು ೦.೬೮೦ ರಷ್ಟು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ೦.೭೦೭ ಸೂಚ್ಯಾಂಕ ಹೊಂದಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ (೩) ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೂಚ್ಯಾಂಕ ೦.೬೩೨ರಷ್ಟಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಇಪ್ಪತ್ತನೆ (೨೦) ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮಾನವಾಭವೃದ್ಧಿಯ ೨೦೦೫ರ ವರದಿಯ ಆದಾಯ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಉತ್ಪನ್ನ, ವಲಯವಾರು ಉದ್ಯೋಗದ ಪಾಲು, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೀವನಮಟ್ಟ, ಅಸಮಾನತೆ, ವೃತ್ತಿವಾರು ಗುಂಪು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಾಯ ಸೂಚ್ಯಾಂಕ ೦.೫೫೯ರಷ್ಟು ಇದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಆದಾಯ ಸೂಚ್ಯಾಂಕವು ೦.೬೩೬ ರಷ್ಟಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆ (೦೨) ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆದಾಯ ಸೂಚ್ಯಾಂಕ ೦.೪೯೦ ರಷ್ಟಿದ್ದು ಅದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೇ (೨೫) ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿ ವರದಿ ಮತ್ತು ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ೧೯೯೫ರ ವರೆಗೂ ಈ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿತ್ತು. ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ನೇತೃತ್ವದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ವರದಿಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗದ ವರದಿ ೧೯೯೪

ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗವು ೧೯೯೪ರ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬೌದ್ಧರ ನಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ (೫.೨%) ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೇವಲ ಶೇ.೩೭.೬೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು (ಏಳನೇಯ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ) ಪಡೆದವರಿದ್ದು, ಶೇ.೧೮.೩೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಂತರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೯.೦೬ರಷ್ಟು, ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೨.೧೯ ರಷ್ಟು, ಪದವಿ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೦.೨೧, ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೧.೨೨, ವೃತ್ತಿಪರ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೦.೧೯, ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಸ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೦.೦೩, ಬಿ.ಡಿ.ಎಸ್ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೦.೧೫, ಇಂಜಿನೀಯರಿಂಗ್ ಪದವಿಧರರು ಶೇ.೦.೧೩, ವೃತ್ತಿಪರವಲ್ಲದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೦.೦೧ ಮತ್ತು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಶೇ.೦.೦೫ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಉನ್ನತ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯಾಂಶ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲೆ ತೊರೆಯುವ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯೋಗದ ಪ್ರಕಟಣೆಯಂತೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಕಾಲ್ತೆರೆದ ಮಕ್ಕಳು ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬.೬ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೇವಲ ಶೇ.೧೫.೧೦ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟವರು, ಶೇ.೭೦.೯ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಬಡತನದಿಂದಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟಕುಗಳಿಸುವ ಅಂಶವನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಂತ ಆಯೋಗವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಬಡತನದ ಆರ್ಥಿಕದಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಅನಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ನಗರವಾಸಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ ೧೮.೭೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಗರದ ಅನಧೀಕೃತ ಸೃಷ್ಟಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಇಂತಹ ಕಡೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ವಿವಿಧ ರೋಗಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಬಹುತೇಕ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಲವಾರು ರೋಗಗಳಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಯೋಗವು ದೃಢೀಕರಿಸುವಂತೆ ಶೇ.೩.೦೪ರಷ್ಟು ಅಂಧರು, ಶೇ.೧.೧೩ ರಷ್ಟು ಕಿವುಡರು ಹಾಗೂ ಮೂಗರು, ಶೇ.೨.೬ರಷ್ಟು ಪೋಲಿಯೋ ಪೀಡಿತರು, ಶೇ.೪.೫ರಷ್ಟು ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥರು, ಶೇ.೨.೭ರಷ್ಟು ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ರೋಗಿಗಳು, ಶೇ೪.೦ರಷ್ಟು ಕ್ಷಯರೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಶೇ.೨.೭ರಷ್ಟು ಕುಷ್ಟರೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೨.೧೨ರಷ್ಟು ವಿವಿಧ ಅಂಗವಿಕಲರು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦.೦೭ರಷ್ಟು ಅಂಗವಿಕರಲು ಮುಸ್ಲಿಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ

ಕುಟುಂಬಗಳು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಬಂಧಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಯೋಗ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗವು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ, ಬಡತನದ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಮಾಣ, ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸೂಚ್ಯಾಂಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೧ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ೧೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ೬,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾವನ್ನು ಮಾನದಂಡವನ್ನಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಯೋಗವು ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೫ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಗಳು ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ಆರ್.ಸಿಸಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಶೇ.೮೨ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸುಸಜ್ಜಿತವಲ್ಲದ ಕಚ್ಚಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮನೆಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಒಂದು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯೆಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೬.೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಂತ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಶೇ.೬೬.೨೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯ, ಶೇ.೩೬.೩೫ರಷ್ಟು ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯ, ಶೇ.೩೮.೩೫ರಷ್ಟು ಸ್ನಾನ ಗೃಹ ಸೌಲಭ್ಯ, ಶೇ.೩೮.೯೪ರಷ್ಟು ಶುದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ, ಶೇ.೮೭೧೬ರಷ್ಟು ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶೇ.೯೮.೭೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಸೌದೆ ಉರುವಲು ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗವು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಭೂಮಿ ಕುರಿತಾದ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೩೨.೭ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೯.೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಾಧಾರಣಾ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಶೇ.೨೦.೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಾಲುವೆ, ನದಿ, ಕೆರೆ, ತೆರೆದ ಬಾವಿ, ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಮೂಲಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವನ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಶ ಅವನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಉದ್ಯೋಗ. ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಂದರೆ ಶೇ.೧.೨೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದೆಯನ್ನು (ಶೇ.೦.೦೮ "A" ಗುಂಪಿನ, ಶೇ.೦.೧೪ರಷ್ಟು "B" ಗುಂಪಿನ, ಶೇ.೦.೨೩ರಷ್ಟು "C" ಗುಂಪಿನ ಮತ್ತು ಶೇ೦.೩ರಷ್ಟು "D" ಗುಂಪಿನ ಹುದ್ದೆಗಳು), ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಕೂಲಿ ಆಧರಿತ ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉಳಿದಂತೆ ಕನಿಷ್ಟ ಲಾಭ ತರುವ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಂಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೦.೪ರಷ್ಟು ಬೀದಿ ಮಾರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೦.೩ರಷ್ಟು ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ[೬]. ಒಟ್ಟಾರೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ, ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಸರ್ಕಾರ ಕೊಡಮಾಡುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ವಂಚಿತವಾದ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದ ಮತ್ತು ಅರ್ಹತೆ ಇದ್ದೂ ಮತದಾರರಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳ್ಳದ ನಿಷ್ಕ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಇವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ ಸರ್ಕಾರ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗುವಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಣಕವಾಗಿದೆ. ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದೇನೆಂದರೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಡುವುಗಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮತ್ತು ವಿಭಾಗವಾರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿದ ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಇಂದಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಒಟ್ಟು ೮ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು

ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೂಚಿಗಳಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗ, ಆದಾಯ, ಕುಟುಂಬದ ಒಟ್ಟು ದುಡಿಮೆಗಾರರು, ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿರುವ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು, ಕುಟುಂಬದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಹೊಂದಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚಿಗಳಾಗಿ ಬಳಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

I ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ

೦೧. ಕುಟುಂಬ ಸ್ವರೂಪ

ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದ ಎರಡು ಮೂರು ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಂಗೆ ಒಂದೇ ಸೂರಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸುವ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಸಾಬೆಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೇವಿಡ್ ಕ್ರುಕ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದರಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬುಗೆಯು ಇನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ". ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತಿದ್ದು

ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇದರ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವೆನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯಗಳಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಯುವಕರು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪಡೆದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕೋಷ್ಟಕ-೨೮ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೨ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೬ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿವೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೪ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೬ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿವೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವಿಭಕ್ತಕುಟುಂಬಗಳೂ ಕೂಡ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೮ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಶೇ.೪೪ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿವೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರದಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೩ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೪ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಎರಡೂ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳೇ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದು ಅಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಒತ್ತಡ ವಲಸೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸದಸ್ಯರಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಂಬಂದಿದೆ. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.[೧೦]

ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರದ ಬಯಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ಹಿರಿಯರು, ಭಿನ್ನಮತ, ಪ್ರತಿಫಲಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೆಬರ್ ಗುರುತಿಸಿದ ಮೇಲ್‌ರಚನೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಥಿಯರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಟಾಲ್‌ಕಾಟ್ ಪಾರ್ಸನ್ ಮುಖ್ಯರಾದವರು. ಈತನ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಬಂಧ ಆಧಾರಿತ ವ್ಯವಹಾರದ ಬದಲಾಗಿ ಒಪ್ಪಂದ ಆಧಾರಿತ ವ್ಯವಹಾರ, ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಹಣದ ಬಳಕೆ, ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಡಿಲಗೊಂಡು ವಿಭಕ್ತಕುಟುಂಬಗಳ ರಚನೆ, ಸಹಭಾಳ್ವೆಗಿಂತ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಬದುಕಿಗೆ ಒತ್ತು. ಸಮುದಾಯಕ್ಕಿಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಇವೇ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಆಧುನಿಕ ಸಾಮಾಜದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ.[೧೧] ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡ ವರ್ಗಗಳು ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಅಧ್ಯಯನ ಸಮಿತಿಯು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ೮,೧೨,೫೬೦ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ನಗರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧,೯೫,೮೫೦ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೬,೧೬,೧೭೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಆರು (೦೬) ಮಂದಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಒಟ್ಟು ೨೪೯೩೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ನಗರದ ೫೧೨೦ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೧೯೮೧೫ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ೦೬ ಮಂದಿ ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ೦೬ ಮಂದಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಒಟ್ಟು

೫೮೫೮೦ ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೮೨೨೫ ಕುಟುಂಬಗಳು ನಗರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ೫೦,೩೫೫ ಕುಟುಂಬಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ವಾಸಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಕೂಡ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೨೯ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೆರೆಡರಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಆರಕ್ಕಿಂತ (೦೬) ಹೆಚ್ಚು ಜನ ವಾಸಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಹೆಳುವುದಾದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ವಾಸಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ವಲಸೆ ಹೋಗುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಸಾಂದ್ರತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಚಿತ್ರಣ ಹೇಳುವಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಸಾಂದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೬.೩ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ೬ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ವಾಸಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ವರದಿ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ೬ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ವಾಸಿಸುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೪೯.೫೬ರಷ್ಟಿವೆ.

೦.೨ ಸಾಕ್ಷರತೆ

ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಧಾರಿತ ಅಂಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಜನರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ತನ್ಮೂಲಕ ಅವರ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಕ್ಷರತೆ ಜನತೆಗೆ ಓದಲು ಮತ್ತು ಬರೆಯಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಾವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.[೧೩] ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಲವಾರು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾನವಮುಖಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಮಹತ್ವನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಪಡೆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಬದುಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬದಲಾಗಬಹುದೆನ್ನುವ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದೆ[೧೪]. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಘೋಷಣೆ (೧೯೪೮)ಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಸಹ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾದ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಸಮ್ಮಾನದ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿ

ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉತ್ತೇಜನ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.[೧೪] ಕುರಿಯನ್ ಎನ್.ಜೆ.[೧೫] ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳವು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೬೧ ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಇದ್ದು ೫ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೭ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಇದ್ದು ಅದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೮ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವು ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೩೦ ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ೨೦೦೧ ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಶೇ.೮೩.೩೫ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹೊಂದುವುದರ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೬೬.೬೪ಕ್ಕಿಂತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಶೇ.೧೬.೭೧ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಶೇ.೫೦.೧ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪಡೆದು ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಶೇ.೧೬.೫೪ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೨೬ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪಡೆದಿರುವ ತಾಲೂಕು (ಮಂಗಳೂರು ಶೇ.೮೭.೨೯) ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲೂಕು (ಯಾದಗಿರಿ ಶೇ.೩೭.೪೩) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೧೬]

ಇದು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜ್ಯದ ಹಾಗು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ.೧೯೯೪ ರ ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೫೩ರಷ್ಟಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೯.೧೮ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಇದ್ದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೩೭.೯೭ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೩೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೮.೭ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ. ೬೯.೩ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ವರದಿಯ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷ-ಮಹಿಳೆ ಅಸಮಾನತೆ

ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪುರುಷ-ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಸಮಾನತೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ. ಇಂದಿಗೂ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ, ಪ್ರಜನನ ಪ್ರಮಾಣ, ಸ್ಥೂಲ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ, ಮಾತೃ ಮರಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಅಸಮಾನತೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.[೧೭] ಕೋಷ್ಠಕ-೩೦ರ ಪ್ರಕಾರ ೨೦೦೧ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಶೇ.೬೬.೬೪ರಷ್ಟಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೬.೧೦ ರಷ್ಟು ಪುರುಷರ ಮತ್ತು ಶೇ.೫೬.೮೭ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಇದೆ. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಶೇ.೮೩.೩೫ರಷ್ಟಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೯.೭೦ರಷ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹಾಗೂ

ಶೇ.೭೭.೨೧ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರರಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೦.೦೧ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಇದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೧.೭೭ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೩೭.೯೦ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ೨೬ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲೂ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಪುರುಷ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ೨೫ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ೨೬ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ೧೯೯೪ರ ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೮.೫ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಇದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೭ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೩.೩ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೨.೭ರಷ್ಟು, ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೪.೭ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಶೇ.೭೨ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಶೇ.೬೬.೭ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ.ಆದರೂ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ. ಸಂತೋಷಕರವಾದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ-ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಸಮಾನತೆ

ಕೋಷ್ಟಕ-೩.೧ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಅಸಮಾನತೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೬.೬೬ರಷ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೭೪.೧೩ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೯೩.೭೮ರಷ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೮೪.೪೭ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಿದ್ದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೭೯.೧೬ರಷ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೬೦.೪೯ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ, (ಕೋಷ್ಟಕ-೩.೨ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.) ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೪ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೭೮ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೬ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿವೆ. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೫೯.೮೩ ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಇದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೦.೪೫ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪೮.೦೧ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೭೯.೭೨ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೭.೦೭ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೭೨.೬೯ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೦.೭೭ರಷ್ಟು ಒಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೩.೧೩ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪೭.೭೦ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ನಗರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆ

ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೨೫ನೇ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ೨೬ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.[೧೮] ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ (ಕೋಷ್ಟಕ–೩.೨ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ) ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೇ.೬೮ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ನಡುವೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗವು ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇವಲ ಶೇ.೫೩.ರಷ್ಟಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೇ.೧೩.೬೪ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೮.೦೫ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಶೇ.೯.೦೬ರಷ್ಟು ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿಯವರೆಗೆ, ಶೇ.೨.೧೯ರಷ್ಟು ಪದವಿಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು,ಶೇ.೧.೧೨ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೦.೦೧ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ವೃತ್ತಿಪರವಲ್ಲದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಪದವಿ ಪಡೆದವರ ಪ್ರಮಾಣ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಶೇ.೦.೨೩ರಷ್ಟು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ಶೇ.೦.೧೫ರಷ್ಟು ಡೆಂಟಲ್ ಮತ್ತು ಶೇ.೦.೦೩ರಷ್ಟು ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಸ್ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ.೦.೦೫ರಷ್ಟು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಜನರ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ೧೫೦ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೧೫೦ ಮಹಿಳೆಯರು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೩.೨ರ ಪ್ರಕಾರ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೦೮ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೮೪ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರರು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಶೇ.೦೬ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೬ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರರು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಕಂಡಬರುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪುರುಷರನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಕ್ಷರತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೨ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ,ಶೇ.೩೪ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೬ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅನಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ

ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೪೪ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಿದ್ದು, ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಶೇ.೦೪ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೩೬,ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದವರು, ಶೇ.೩೨ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಯಾರೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು,ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಯಾರೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೮ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಅಧಿಕ ಅನಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ನೋಟ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೧ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೭೯ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೭೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೯ರಷ್ಟು ಅಂತರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಪದವಿಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ಪ್ರಮಾಣ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪದವಿಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಪದವಿಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪದವಿಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಸೇರಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಪದವಿಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

II ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅವರ ಉದ್ಯೋಗ, ವೃತ್ತಿವಾರು ಜೀವನ ಮಟ್ಟ, ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಮಾಣ, ಕುಟುಂಬದ ಒಟ್ಟು ವರಮಾನ, ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ, ತಲಾವಾರು ವರಮಾನ, ಕುಟುಂಬದ ಒಟ್ಟು ವರಮಾನ, ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ವೃತ್ತಿಸಂಬಂಧಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ಅವುಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಅವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಯಗಳು, ಬಡತನ ನಿವಾರಣಾ ನೀತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಬಹು ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಸಮಾನತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೃತ್ತಿ ಗುಂಪಿನ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸದರಿ ವೃತ್ತಿ ಗುಂಪು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿರುವ ಶೇಕಡಾ ಪಾಲಿನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.[೧೯] ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಲಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯ ಅವಲಂಬಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯ ಅವಲಂಬಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮುಂದುವರೆದ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಕ್ರಮ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಾಲು ಮತ್ತು ವಲಯವಾರು ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಉದ್ಯೋಗವಾರು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ವೃತ್ತಿವರ್ಗೀಕರಣದ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

೧. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಾಲು

ಕೋಷ್ಟಕ-೩೩ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬನೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದು, ಸಹಜವಾಗಿ ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೭.೦ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೧.೧ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೬೩.೦ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇ.೫೮.೯ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಾದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭.೪ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೬ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೯.೯ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇ.೫೮.೯ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿದ್ದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಮೊದಲು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಐದನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಂತರ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ನಂತರದಲ್ಲೂ ಅದು ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದಾದರೆ, ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಅದರ ಅವಲಂಬನೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೬೧ ಕ್ಕಿಂತ ೧೯೯೧ ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬನೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕುಸಿದು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯದಿಂದ ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಶ್ರಮವಿಭಜನೆ ಚಲಿಸುವುದು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಗ್ಗೆ ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮.೨ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಗರವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಕುಶಲಕಲೆ, ಅಸಂಘಟಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡು ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಕೋಷ್ಟಕ-೩.೪ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇ.೭.೩ರಷ್ಟು (ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೇರಿ) ಮುಸ್ಲಿಂ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅ. ವಲಯವಾರು ಉದ್ಯೋಗ

೨೦೦೧ ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ಕೆಲಸಗಾರರ ವಲಯವಾರು ಉದ್ಯೋಗ ಪಾಲನ್ನು ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಲಯವಾರು ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೩.೪ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧.೫ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು,ಶೇ೧.೧ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೧೯.೮ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಉಳಿದ ಶೇ.೭೭..೬ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೩.೭ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೮.೬ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೪.೨ರಷ್ಟು ಗೃಹ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇ.೮೩.೫ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡವರ ಪ್ರಮಾಣ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೩.೪ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೭.೧ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೬.೨ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೨೧.೯ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಶೇ.೬೪.೮ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೩೨.೩ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೪೭..೧ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೨.೨ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೮.೪ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೩.೩ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶೇ.೭೯.೪ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು

ಒತ್ತಡವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೩೩ರ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೬.೧೬ರಷ್ಟು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೧.೯೫ರಷ್ಟು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೯೫೭ ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೩.೮೪ರಷ್ಟು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೮.೦೫ರಷ್ಟು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೯.೫೨ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೭.೫೬ರಷ್ಟು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಂತರ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೩೪ರಷ್ಟು ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨.೭೧ರಷ್ಟು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೦ನೇ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ನಂತರವೂ ಕೂಡ ಅದೇ ೧೦ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನಪಡೆದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದುವರೆದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ.[೨೦]

III. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿವಾರು ಗುಂಪುಗಳ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆ

ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನದ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ವರದಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ವೃತ್ತಿ ಗುಂಪೆಂದರೆ ನಿಯಮಿತ ಕೂಲಿ/ವೇತನ ಪಡೆಯುವ ಗುಂಪಾಗಿದೆ. ಅವರ ಸರಾಸರಿ ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ದುಸ್ಥಿತಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಗ ಇದಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೧/೬ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಂಗಾಮಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕಡುಬಡವ ಗುಂಪಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅನುಭೋಗದ ಮಟ್ಟ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಬಡವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೯-೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ವೃತ್ತಿವಾರು ಸ್ಥಿತಿ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವರದಿಯು ರೂ.೬೦೦೦ ಕಡಿಮೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಬಡತನದ ಕುಟುಂಬಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಬಡತನದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೪.೪೯ರಷ್ಟು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೭.೯೧ರಷ್ಟು ಬಡವರಿದ್ದಾರೆ. ನಿಯತಕೂಲಿ/ವೇತನದಾರರು ಶೇ.೪೧.೩೫ರಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೪.೪೩ರಷ್ಟು ಬಡವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೬.೯೦ರಷ್ಟು ದಿನಗೂಲಿ ನೌಕರರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೨.೯೮ರಷ್ಟು ಬಡವರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೭.೦೬ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೫.೧೭ರಷ್ಟು ಬಡವರು ಕಂಡಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೦.೩೮ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಯೇತರ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೩.೨೨ರಷ್ಟು ಬಡವರಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೪೦.೦೮ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫.೦೫ರಷ್ಟು ಬಡವರಿದ್ದಾರೆ. ಇತರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇ.೪.೬೧ರಷ್ಟಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೯.೮೯ರಷ್ಟು ಬಡವರಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರುವವರು ಶೇ.೩೭.೬೮ರಷ್ಟಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೨.೫೭ರಷ್ಟು ಬಡವರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೭.೨೦ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೫.೫೦ರಷ್ಟು ಬಡವರು

ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಸಮೂಹ ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರದಾಗಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳ ಪೈಕಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪೆಂದರೆ ಸ್ವಂತ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿಕರು (ಶೇ.೩೭.೬೮) ಈ ವರ್ಗದ ಬಡತನವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ವಂತ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿಕರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ವೃತ್ತಿಗುಂಪಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಪಡೆದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ವಲಯವಾರು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿವಾರು ಗುಂಪುಗಳು

ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರು ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ-೩.೫ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು (ಪುರುಷ-ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ನಗರ-ಗ್ರಾಮೀಣ) ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಕೃಷಿಯನ್ನು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದವರನ್ನು ಬೇಸಾಯಗಾರರೆಂದು ಮತ್ತು ಅಗರ್‌ಬತ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಮೇಣದಬತ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅದೇಪ್ರಕಾರ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಂತ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಮಹಿಳೆಯರು ವೇತನ ಪಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳೆಂದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಶೇ.೪೬ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪುರುಷರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳ ನೌಕರರು, ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಬೇಸಾಯಗಾರರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು (ಶೇ.೨೬) ಕಂಡುಬಂದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ (ಶೇ.೮) ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ (ಶೇ.೭೦), ಅದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ (ಶೇ.೩೬) ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು

ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಶೇ.೨೪ ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮಹಿಳೆಯರ ಉದ್ಯೋಗ ವರ್ಗೀಕರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಈ ರೀತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳ ನೌಕರರು, ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಮಹಿಳೆಯರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳ ನೌಕರರು, ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಶೇ ೨೨ರಷ್ಟು ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡುವವರು, ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರೆ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಧಿಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಕೂಡ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವೃತ್ತಿವಾರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦ ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮದ ನೌಕರರು, ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಗೃಹ ಉದ್ಯಮ, ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು,ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೨ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೮ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೫೬ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೨೮ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮನೆಗೆಲಸ ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ, ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮನೆಗೆಲಸ ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರು ಯಾರೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

೨. ನಿರುದ್ಯೋಗ

ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಧನೆಯು ಇಡೀ ಭಾರತದ ಸಾಧನೆಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ಸಮಿತಿಯು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ಉದ್ಯೋಗ ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಮಾಪನವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ಸ್ವಂತ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಮಹಿಳೆಯರು ವೇತನ ಪಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳೆಂದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೩.೬ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ೧೦ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೩೬ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲೂ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಿದ್ದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ಕಳವಳ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವಂತೆ ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಬಯಸದ ಮತ್ತು ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳಾದ ಕೃಷಿದಿನಗೂಲಿ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಕೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಅಂತರಗಳಿವೆ. ನೈಜಕೂಲಿ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ಕೂಲಿಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತರವಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಬಡತನದ ಅಧೋಗತಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲ. ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬದ ವರಮಾನವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

೩. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿನ ದುಡಿಮೆಗಾರರು

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳ ಒಟ್ಟು ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಅವರ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೩.೭ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ದುಡಿಮೆಗಾರನಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೇ೧೬ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೇ.೬೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ದುಡಿಮೆಗಾರನಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಂ

ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ದುಡಿಮೆಗಾರನಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ೨ ರಿಂದ ೩ ಜನ ದುಡಿಮೆಗಾರರಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೩೩ರಷ್ಟು ನಗರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೨೪ ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ೨ ರಿಂದ ೩ ಜನ ದುಡಿಮೆಗಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ೪ ರಿಂದ ೫ ಜನ ದುಡಿಮೆಗಾರರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸರಾಸರಿ ೪ ರಿಂದ ೫ ದುಡಿಮೆಗಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸರಾಸರಿ ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಪ್ರಮಾಣ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ದುಡಿಮೆಗಾರನಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ೨ ರಿಂದ ೩ ದುಡಿಮೆಗಾರರು ಮತ್ತು ೪ ರಿಂದ ೫ ಜನ ದುಡಿಮೆಗಾರರು ಇರುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚು ದುಡಿಮೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ವರಮಾನದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

೪. ತಲಾವರಮಾನ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು ತಲಾವಾರು ಆದಾಯವು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಳತೆ ವಿಧಾನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಕೋಷ್ಟಕ-೩೮ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರಾಸರಿ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯವು ೧೯೭೦-೭೧ ರಲ್ಲಿ ೬೮೫ ರೂ ಇದ್ದದ್ದು ೧೯೯೭-೯೮ ರಲ್ಲಿ ೧೩,೬೨೧ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಏರಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿದವು. ಆದರೂ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾವರಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಸಮತೋಲನಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ೧೯೭೦-೭೧ ಮತ್ತು ೧೯೯೭-೯೮ ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಲಾವರಮಾನವು ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿ ವರಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಲಾವರಮಾನವು ರಾಜ್ಯಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ೧೯೭೦-೭೧ ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೬ ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ೧೯೯೭-೯೮ ರಲ್ಲಿ ೩ ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೧ ನೇ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ೧೬ ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.[೨೧] ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಜನವರ್ಗಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೩೬ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸೇರಿ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೨೨ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ.೩೩ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ, ಶೇ.೧೩ರಷ್ಟು ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೫ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೧೧ರಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಶೇ.೧೩ರಷ್ಟು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಸರಾಸರಿ ತಲಾ ಆದಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೩೯ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯಗಾರರ ತಲಾ ವರಮಾನ ೪೬೮ರೂ.ಗಳು, ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರದ್ದು ೨೩೧ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳ ಕೆಲಸಗಾರರು ೩೬೦ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ೬೨೮ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ೨೬೦ ರೂ. ಮತ್ತು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ೫೬೨ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಎಲ್ಲಾ ಜನರ ತಲಾವರಮಾನವು ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯಗಾರರು ೩೬೦ ರೂ.ತಲಾವರಮಾನ, ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು ೧೯೧ ರೂ.ತಲಾವರಮಾನ, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳ ಕೆಲಸಗಾರರು ೩೧೦ ರೂ.ತಲಾವರಮಾನ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ೬೮೧ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ೧೩೮ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ಮತ್ತು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಿಗೆ ೫೫೮ ರೂ.ತಲಾವರಮಾನ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ತಲಾವರಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ಎರಡನೆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ತಲಾವರಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತೊಡಗಿರುವ ವಿವಿಧ ೬ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ತಲಾವರಮಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯಗಾರರು ೩೧೫ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು ೧೮೮ ರೂ.ತಲಾವರಮಾನ, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳ ಕೆಲಸಗಾರರು ೨೧೪ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ೩೨೦ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ೧೮೯ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನವನ್ನು, ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ೩೧೮ ರೂ. ವರಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಗುಂಪಿನ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೇಸಾಯಗಾರರು ೨೬೦ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು ೧೬೦ ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳ ಕೆಲಸಗಾರರು ೧೯೫ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ೨೮೬ರೂ. ತಲಾವರಮಾನ, ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ೧೮೬ರೂ. ತಲಾವರಮಾನವನ್ನು, ಇತರೆ ೨೮೦ರೂ. ವರಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಗರ ಮುಸ್ಲಿಮರಂತೆಯೇ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ತಲಾವರಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಬೇಸಾಯಗಾರರು ಹೆಚ್ಚು ತಲಾವರಮಾನ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ತಲಾವರಮಾನ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಿಗುಂಪಿನವರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗುಂಪಿನವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತಲಾವರಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

೫. ಕುಟುಂಬದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ

ಇಡೀ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ೧೯೯೫ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ-ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರದಿಯಲ್ಲಿ (ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ವರದಿ) ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಶೇ ೩೧ ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೇವಲ ೩,೬೦೦ ರೂ.ಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ ೨೪ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೬೦೦೧ ರೂ.ರಿಂದ ೧೦,೦೦೦ ರೂ. ವರೆಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ ೨೯ ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ೧೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ವರದಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. ೪೫.೭೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ೧೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ ೫೪.೨೨ ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ೧೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ ೨೩.೪೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ೧೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಶೇ ೭೬.೫೨ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ೧೦,೦೦೦ರೂ. ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ೬೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತಲು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಬಡತನದ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೩.೮೫ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ ೬೨.೦೦ ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಡತನದ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿವೆ. ಉತ್ತಮ ಆದಾಯವಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಂತರ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ತಲಾವರಮಾನದಲ್ಲೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆದಾಯಗಳು ೧೯೯೫ ರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವಂತೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ವಿವಿಧ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಮುಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೪೦ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ೨೦,೦೦೦ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೨೦,೦೦೦ ರಿಂದ ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ. ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇ.೫೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ. ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು, ಕುಟುಂಬಗಳು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೩೩.ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ರಿಂದ ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೨೭% ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಶೇ.೪೨ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ

ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೫೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಲಾವರಮಾನದ ಜೊತೆಗೆ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವರಮಾನದಲ್ಲೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವೆ ತೀವ್ರ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳ ಒಟ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು, ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ೧೦೦೦೦೦ ರೂ. ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೧,೦೦೦೦೦, ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ. ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ. ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವಿದ್ದರೆ, ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ. ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯವಿದ್ದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವಿದೆ.

೬. ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ

ಕೋಷ್ಟಕ-೪೧ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ) ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಒಡೆತನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರನ್ನು ಬೇಸಾಯಗಾರರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡು ಕೊಂಡ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ ೮ ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗಿಂತ ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂ ಒಡೆತನವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟಂಬಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೦.೫ರಿಂದ ರಿಂದ ೧ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೨ರಿಂದ ೩ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಶೇ.೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೪ರಿಂದ ೫ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇ.೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೬ ಎಕರೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರದ ಶೇ.೧೧ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು

ಭೂ ಒಡೆತನ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೦.೫ರಿಂದ ೧ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೨ರಿಂದ ೩ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು , ಶೇ.೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೪ರಿಂದ ೫ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೬ ಎಕರೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ ೯ ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೦.೫ ರಿಂದ ೧ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೨ ರಿಂದ ೩ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೪ ರಿಂದ ೫ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ೬ ಎಕರೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೦.೫ ರಿಂದ ೧ ಎಕರೆಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೨ ರಿಂದ ೩ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಶೇ.೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೪ ರಿಂದ ೫ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ೬ ಎಕರೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಗರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೯ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭೂಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕೃಷಿವಲಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭೂಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕೃಷಿವಲಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ವಲಯಗಳ ಅವಲಂಬನೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವುದು ಅದರ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಾಧಾರಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಈ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಪ್ರಧಾನ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು (ಶೇ.೬೯) ಹೊಂದಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಿಂತ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ತರುವ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು ೨ ರಿಂದ ೩ ಜನ ದುಡಿಯುವ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ೪ ರಿಂದ ೫ ಜನ ದುಡಿಯುವ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಧಿಕವಿರುವುದರಿಂದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಉತ್ತಮ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಶೇ.೪೫.೬೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೯ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೃಷಿಯೇತರ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ತರುವ ಒಣಬೇಸಾಯ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು, ಒಬ್ಬನೇ ದುಡಿಯುವ ಸದಸ್ಯನನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಿಂತ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಹಿಡುವಳಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಡವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನಿಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಯಾವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ- ೨೮
ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೂಚಿ
ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸ್ವರೂಪ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸ್ವರೂಪ	ನಗರ ಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ		ಒಟ್ಟು
		ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	
೦೧	ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು	೪೨% *(೪೨)	೬೪% (೬೪)	೫೬% (೨೮)	೭೬% (೩೮)	೫೭.೩% (೧೭೨)
೦೨	ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು	೫೮% (೫೮)	೩೬% (೩೬)	೪೪% (೨೨)	೨೪% (೧೨)	೪೨.೬% (೧೨೮)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೧೦೦)	೧೦೦% (೧೦೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೨೯
ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂದ್ರತೆ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ರಾಜ್ಯ/ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಜನರಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಮಾಣ			ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಜನರಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಮಾಣ		
		ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ಒಟ್ಟು	ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ಒಟ್ಟು
೦೧	ಕರ್ನಾಟಕ	೨೪% *(೧,೯೫,೮೫೦)	೭೬% ೬,೧೬,೧೭೦)	೧೦೦% (೮,೧೨,೫೬೦)	– –	– –	– –
೦೨	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	೨.೬% ೫೧೨೦	೩.೨% ೧೯೮೧೫	೫.೮% ೨೪,೯೩೫	೬೪% (೬೪)	೬೮% (೩೪)	೩೨.೭% (೯೮)
೦೩	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೪.೨% (೮೨೨೫)	೮.೨% (೫೦೩೪೪)	೧೨.೪% (೫೮,೫೮೦)	೬೮% (೬೮)	೩೬% (೩೬)	೩೪.೬% (೧೦೪)

ಮೂಲ: ೧. ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ; ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ ಅಂತಿಮ ವರದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಜೂನ್-೨೦೦೨, ಪು.೭೧೬

೨. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೩೦

ಸಾಕ್ಷರತೆ: ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಪುರುಷರ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಅಸಮಾನತೆ ೨೦೦೧

ಕ್ರ.ಸಂ.	ರಾಜ್ಯ/ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ					
		ಒಟ್ಟು	ಸ್ಥಾನ	ಪುರುಷರು	ಸ್ಥಾನ	ಮಹಿಳೆಯರು	ಸ್ಥಾನ
೦೧	ಕರ್ನಾಟಕ	೬೬.೬೪	–	೭೬.೧೦	–	೫೬.೮೭	–
೦೨	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	೮೩.೩೫	೦೧	೮೯.೭೦	೦೧	೭೭.೨೧	೦೧
೦೩	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೫೦.೦೧	೨೬	೬೧.೭೭	೨೫	೩೭.೯೦	೨೬

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫, ಬೆಂಗಳೂರು: ಯೋಜನಾ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ;೨೦೦೬,ಪು.೩೭೭

ಕೋಷ್ಟಕ-೩೧

ಸಾಕ್ಷರತೆ: ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ-ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಸಮಾನತೆ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ರಾಜ್ಯ/ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ನಗರ			ಗ್ರಾಮೀಣ		
		ಪುರುಷರು	ಮಹಿಳೆ	ಒಟ್ಟು	ಪುರುಷರು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಒಟ್ಟು
೦೧	ಕರ್ನಾಟಕ	೮೬.೬೬	೭೪.೧೩	೮೦.೫೮	೭೦.೪೫	೪೮.೧೦	೫೯.೮೩
೦೨	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	೯೩.೭೮	೮೪.೪೭	೮೯.೧೦	೮೭.೦೭	೭೨.೬೯	೭೯.೭೨
೦೩	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೭೯.೧೬	೬೦.೪೯	೭೦.೧೨	೫೪.೯೩	೨೯.೪೩	೪೨.೨೮

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫, ಬೆಂಗಳೂರು: ಯೋಜನಾ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ;೨೦೦೬,ಪು.೩೭೮-೩೭೯

ಕೋಷ್ಟಕ-೩.೨

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಸಮಗ್ರ ನೋಟ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆ	ಪ್ರದೇಶ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು		ಪ್ರಾಥಮಿಕ		ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ		ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ	
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ
೧	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	ನಗರ	೧೬% *(೦೮)	೨೨% (೧೧)	೩೬% (೧೮)	೩೮% (೧೯)	೪೦% (೨೦)	೩೬% (೧೮)	೦೮% (೦೪)	೦೪% (೦೨)
		ಗ್ರಾಮೀಣ	೨೦% (೦೫)	೩೨% (೦೮)	೪೪% (೧೧)	೩೬% (೦೯)	೩೨% (೦೮)	೩೨% (೦೮)	೦೪% (೦೧)	೦% (೦)
ಒಟ್ಟು			೧೭.೩% (೧೩)	೨೫.೩% (೧೯)	೩೮.೭% (೨೯)	೩೭.೩% (೨೯)	೩೭.೩% (೨೯)	೩೪.೭% (೨೬)	೬.೭% (೦೫)	೨.೭% (೦೨)
೨	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	ನಗರ	೨೪% (೧೨)	೩೦% (೧೫)	೩೨% (೧೬)	೩೨% (೧೬)	೩೮% (೧೯	೩೪% (೧೭)	೦೬% (೦೩)	೦೪% (೦೨)
		ಗ್ರಾಮೀಣ	೩೬% (೧೯)	೪೦% (೧೦)	೩೨% (೦೮)	೩೬% (೦೯)	೩೨% (೦೮)	೨೪% (೦೬)	೦% (೦)	೦% (೦)
ಒಟ್ಟು			೨೮% (೨೧)	೩೩.೩% (೨೫)	೩೨% (೨೪)	೩೩.೩% (೨೫)	೩೬.% (೨೭)	೩೦.೭% (೨೩)	೦೪% (೦೩)	೨.೭% (೦೨)
ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು			೨೨.೬% (೩೪)	೨೯.೩% (೪೪)	೩೫.೩% (೫೩)	೩೫.೩% (೫೩)	೩೬.೭% (೫೫)	೩೨.೭% (೪೯)	೫.೩% (೦೮)	೨.೭% (೦೪)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೩೩

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಾಲು

ಕ್ರ.ಸಂ	ಪ್ರದೇಶ/ಜಿಲ್ಲಾವಾರು	ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಾಲು		ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಾಲು	
		೧೯೬೧	೧೯೯೧	೧೯೫೭	೧೯೯೧
೦೧	ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ	೩೭.೦	೪೧.೧	೭೬.೧೬	೭೧೯೫
೦೨	ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ	೬೩.೦	೫೮.೯	೨೩.೮೪	೨೮.೦೫
೦೧	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	೭.೪	೩.೬	೯.೫೨	೧೭.೫೬
	ಜಿಲ್ಲೆ ಸ್ಥಾನ	೫ನೇ ಸ್ಥಾನ	೧೪ನೇ ಸ್ಥಾನ	೩ನೇ ಸ್ಥಾನ	೨ನೇ ಸ್ಥಾನ
೦೨	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೯.೯	೫೮.೯	೩.೩೪	೨.೭೧
	ಜಿಲ್ಲೆ ಸ್ಥಾನ	೩ನೇ ಸ್ಥಾನ	೩ನೇ ಸ್ಥಾನ	೧೦ನೇ ಸ್ಥಾನ	೧೦ನೇ ಸ್ಥಾನ

ಮೂಲ: ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ ಅಂತಿಮ ವರದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಜೂನ್–೨೦೦೨, ಪು.೩೦೮–೩೨೫

ಕೋಷ್ಟಕ–೩೪

ವಲಯವಾರು ಉದ್ಯೋಗ(ನಗರ–ಗ್ರಾಮೀಣ) ೨೦೦೧

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಲಯವಾರು ಉದ್ಯೋಗ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ		ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	
		ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ
೦೧	ಬೇಸಾಯಗಾರರು	೧.೫%	೭.೧%	೩.೭%	೩೨.೩%
೦೨	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	೧.೧%	೬.೨%	೮.೬%	೪೭.೧%
೦೩	ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸಗಾರರು	೧೯.೮%	೨೧.೯%	೪.೨%	೨.೨%
೦೪	ಇತರೆ	೭೭.೬%	೬೪.೮%	೮೩.೫%	೧೮.೪%

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫, ಬೆಂಗಳೂರು; ಯೋಜನಾ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ, ೨೦೦೬, ಪು.೪೬೪–೪೬೫

ಕೋಷ್ಟಕ–೩.೫

ಮುಸ್ಲಿಮರ ವೃತ್ತಿವಾರು ವರ್ಗೀಕರಣ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಲಯವಾರು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿವಾರು ಗುಂಪುಗಳು	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು			
		ನಗರ		ಗ್ರಾಮೀಣ		ನಗರ		ಗ್ರಾಮೀಣ		ನಗರ		ಗ್ರಾಮೀಣ	
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ
೦೧	ಬೇಸಾಯಗಾರರು	೬.0%	೧೦.0%	೨೦.0%	೧೬.0%	೧೦.0%	೧೨.0%	೩೨.0%	೪೦.0%	೮.0%	೧೧.0%	೨೬.0%	೨೮.0%
೦೨	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	೨.0%	೪.0%	೦೮.0%	೨೪.0%	೧೬.0%	೦೪.0%	೪೦.0%	೪೦.0%	೯.0%	೪.0%	೨೪.0%	೩೨.0%
೦೩	ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸಗಾರರು	೨೪.0%	೨೦.0%	೨೪.0%	೨೮.0%	೧೨.0%	೧೪.0%	೦೮.0%	೦೪.0%	೧೮.0%	೧೬..0%	೧೬.0%	೧೬.0%
೦೪	ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು	೪೬.0%	೨೦.0%	೩೨.0%	೦೮.0%	೨೪.0%	೨೪.0%	೦೪.0%	–	೩೫.0%	೨೨.0%	೧೮.0%	೪.0%
೦೫	ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	೧೪.0%	೧೨.0%	೦೮.0%	೧೨.0%	೨೪.0%	೧೦.0%	೦೪.0%	೦೮.0%	೧೯.0%	೧೧.0%	೬.0%	೧೦.0%
೦೬	ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು	೦೬.0%	೦೪.0%	–	–	೦೪.0%	–	–	–	೫.0%	೨.0%	–	–
೦೭	ಸ್ವಂತ ಮನೆಗೆಲಸ	–	೧೬%	–	೦೮%	–	೨೨%	–	೦೪%	–	೧೯.0%	–	೬.0%
೦೮	ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು	೨.0%	೧೪%	೦೮.0%	೦೪%	೧೦.0%	೧೪%	೧೨.0%	೦೪%	೧೨.0%	೧೪.0%	೧೦.0%	೪.0%

ಮೂಲ : ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ-೩೬
ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿರುದ್ಯೋಗ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಉದ್ಯೋಗ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ವರ್ಗೀಕರಣ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು			
		ನಗರ		ಗ್ರಾಮೀಣ		ನಗರ		ಗ್ರಾಮೀಣ		ನಗರ		ಗ್ರಾಮೀಣ	
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ
೦೧	ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣ	೯೮.0%	೭೦.0%	೯೨.0%	೮೮.0%	೯೦.0%	೬೪.0%	೮೮.0%	೯೨.0%	೯೪.0%	೬೭..0%	೯೦.0%	೯೦.0%
೦೨	ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣ	೦೨.0%	೩೦.0%	೦೮.0%	೧೨.0%	೧೦.0%	೩೬.0%	೧೨.0%	೦೮.0%	೬.0%	೩೩.0%	೧೦.%	೧೦.0%

ಸೂಚನೆ:- ಸ್ವಂತ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಒಟ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ-೩೭
ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ದುಡಿಮೆಗಾರರು

ಕ್ರಸಂ.	ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ	ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಪ್ರಮಾಣ				ಒಟ್ಟು	
		ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ		ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ			
		ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ
೦೧	(೦೧)ಒಬ್ಬ ದುಡಿಮೆಗಾರ	೧೬.0%	೨೪.0%	೪೦.0%	೬೨.0%	೨೩.0%	೪೩.0%
೦೨	೨ರಿಂದ ೩ ಜನ	೫೮.0%	೩೨.0%	೩೩.0%	೨೪.0%	೪೫.೫%	೨೮.0%
೦೩	೪ರಿಂದ ೫ ಜನ	೨೬.0%	೪೪.0%	೨೭.0%	೧೪.0%	೨೬.೫%	೨೯.0%

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ-೩೮

ರಾಜ್ಯ/ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತಲಾವರಮಾನ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ರಾಜ್ಯ/ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	೧೯೭೦-೭೧	ಸ್ಥಾನ	೧೯೯೭-೯೮	ಸ್ಥಾನ
೦೧	ಕರ್ನಾಟಕ	೬೮೫ ರೂ	-	೧೩,೬೨೧ರೂ.	-
೦೨	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	-	೬ನೇ ಸ್ಥಾನ	—	೩ನೇ ಸ್ಥಾನ
೦೩	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	-	೧೧ನೇ ಸ್ಥಾನ	—	೧೭ನೇ ಸ್ಥಾನ

ಮೂಲ:- ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ, ಅಂತಿಮ ವರದಿ ಜೂನ್-೨೦೦೨, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೦೨, ಪು.೪೩೨-೪೩೩

ಕೋಷ್ಟಕ-೩೯

ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಲಯ/ವೃತ್ತಿವಾರು ತಲಾ ಆದಾಯ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ

ಕ್ರಸಂ.	ವೃತ್ತಿವಾರು ಗುಂಪುಗಳು	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ		ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ		ಒಟ್ಟು	
		ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ
೦೧	ಬೇಸಾಯಗಾರರು	೪೬೮ ರೂ.	೩೧೫ ರೂ.	೩೬೦ ರೂ.	೨೭೦ ರೂ.	೪೧೪ ರೂ.	೨೯೨.೫ ರೂ.
೦೨	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	೨೩೧ ರೂ.	೧೮೮ ರೂ.	೧೯೧ ರೂ.	೧೬೦ ರೂ.	೨೧೧ ರೂ.	೧೭೪ ರೂ.
೦೩	ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸ	೩೭೦ ರೂ.	೨೧೪ ರೂ.	೩೧೦ ರೂ.	೧೯೫ ರೂ.	೩೪೦ ರೂ.	೨೦೪.೫ ರೂ.
೦೪	ವ್ಯಾಪಾರ	೭೨೮ ರೂ.	೩೨೦ ರೂ.	೬೮೧ ರೂ.	೨೮೬ ರೂ.	೭೦೪.೫ ರೂ.	೩೦೩ ರೂ.
೦೫	ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	೨೬೦ ರೂ.	೧೮೯ ರೂ.	೧೩೮ ರೂ.	೧೮೬ ರೂ.	೧೯೯ ರೂ.	೧೮೭.೫ ರೂ.
೦೬	ಇತರೆ	೫೬೨ ರೂ.	೩೧೮ ರೂ.	೫೫೮ ರೂ.	೨೮೦ ರೂ.	೫೬೦ ರೂ.	೨೯೯ ರೂ

ಮೂಲ:- ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ- ೪೦

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಆದಾಯ ಮಟ್ಟ

ಕ್ರ. ಸಂ	ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿವಿಧ ಆದಾಯ ಮಟ್ಟ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ							ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ						
		ನಗರ ಪ್ರದೇಶ			ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ			ಒಟ್ಟು	ನಗರ ಪ್ರದೇಶ			ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ			ಒಟ್ಟು
		ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು		ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು	
೦೧	೨೦,೦೦೧ ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ	೧೪% *(೦೭)	೧೮% (೦೯)	೧೬% (೧೬)	೪೮% (೧೨)	೪೪% (೧೧)	೪೬.೦% (೨೩)	೨೬.೧% (೩೯)	೪೨% (೨೧)	೩೮% (೧೯)	೪೦.೦% (೪೦)	೬೦% (೧೫)	೬೪% (೧೬)	೬೨.೦% (೩೧)	೪೭.೪% (೭೧)
೦೨	೨೦,೦೦೦ ರಿಂದ ೧,೦೦೦೦೦	೨೬% (೧೩)	೨೬% (೧೩)	೨೬% (೨೬)	೩೨% (೦೮)	೪೦% (೧೦)	೩೬% (೧೮)	೨೯.೩% (೪೪)	೩೨% (೧೬)	೩೪% (೧೭)	೩೩.೦% (೩೩)	೨೪% (೦೬)	೨೪% (೦೬)	೨೪% (೧೨)	೩೦.೦% (೪೫)
೦೩	೧೦೦೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು	೬೦% (೩೦)	೫೬% (೨೮)	೫೮.೦% (೫೮)	೨೦% (೦೫)	೧೬% (೦೪)	೧೮.೦% (೦೯)	೪೪.೬% (೬೭)	೨೬% (೧೩)	೨೮% (೧೪)	೨೭% (೨೭)	೧೬.೦% (೦೪)	೧೨% (೦೩)	೧೪.೦% (೭)	೨೨.೬% (೩೪)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೧೦೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೧೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೧೦೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೧೫೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೪೧
ಮುಸ್ಲಿಮರ ಭೂಹಿಡುವಳಿ ಸ್ವರೂಪ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಭೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಭೂಹಿಡುವಳಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಭೂಹಿಡುವಳಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	
		ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಗ್ರಾಮೀಣ
೦೧	೦.೫ರಿಂದ ೧ ಎಕರೆ	೪% *(೪)	೩% (೬)	೩% (೩)	೪% (೪)
೦೨	೨ರಿಂದ ೩ ಎಕರೆ	೨% (೨)	೨% (೨)	೪% (೪)	೬% (೬)
೦೩	೪ರಿಂದ ೫ ಎಕರೆ	೧% (೧)	೧% (೧)	೧% (೧).	೫% (೫)
೦೪	೬ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎಕರೆ	೧% (೧)	೦% (೦)	೩% (೩)	೨% (೨)
ಒಟ್ಟು		೦೮% (೦೮)	೯% (೯)	೧೧% (೧೧)	೧೮% (೧೮)

ಮೂಲ:. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು
*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ ವರದಿ,ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ,೨೦೦೨, ಪು.೪–೫.

೨. ಮೆಹಬೂಬ್ ಉಲ್‌ಹಕ್, ಉಲ್ಲೇಖ:ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫, ಬೆಂಗಳೂರು: ಯೋಜನಾ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ,ಪು.೧೮

೩. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೫೫.

೪. ಅದೇ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೫೫–೫೬೩.

೫. ಅದೇ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೯೧–೯೨ ಮತ್ತು ೧೩೫–೧೩೬.

೬. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೪–೫.

೭. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಹೈಪವರ್ ಕಮಿಟಿ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯೋ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜ್ಯುಕೇಷನಲ್ ಸರ್ವೇ ೧೯೯೪ ಆಫ್ ರಿಲೀಜಿಯಸ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್ ಮೈನಾರಿಟಿ ಕಮಿಷನ್.

೮. ಇಸಾಬೆಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೇವಿಡ್ ಕ್ರೂಕ್, *ರೆವಲ್ಯೂಷನ್ ಇನ್ ಎ ಚೈನೀಸ್ ವಿಲೇಜ್ ಟೆನ್‌ಮೈಲ್* ಇನ್, ಲಂಡನ್: ರೂಲ್‌ಲೆಡ್ಜ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೯೮, ಪು.೦೭

೯. ಗೌರ್. ಆರ್.ಎಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನಿಪಲ್.ಜಿ.ಎಸ್ "ಕಾಸಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಕಾನ್ಸಿಕ್ವೂಎನ್ಸೀಸ್ ಆಫ್ ರೂರಲ್ ಇಮಿಗ್ರೇಷನ್ ಇನ್ ಈಸ್ಟ್ ಉತ್ತರ್ ಪ್ರದೇಶ್" *ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಇನ್* ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂ ೧, ೧೯೬೨ ಮತ್ತು ಪೋರ್ಡ್. ಇ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಂ.ಇ. ಹಾರ್ವೆ, "ಮೈಗ್ರೇಷನ್ ಟು ಫ್ರೀಟೌನ್, ಗ್ರಾಫಿಕಲ್ ಎನಾಲಿಸಿಸ್ ಆಫ್ ಮೈಗ್ರೇಷನ್ ಟು ಫ್ರೀಟೌನ್," *ಸೈರಾಲಿಯೋನ್ ಜಿಯೋಗ್ರಾಫಿಕಲ್ ಜರ್ನಲ್*, ಸಂ. ೧೩, ೧೯೬೯. ಉಲ್ಲೇಖ ವಾಲ್ಟರ್ ಡಿಸೋಜ, ಗಲ್ಫ್ ಮೈಗ್ರೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಟ್ಸ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಇಂಪ್ಯಾಕ್ಟ್, ಎ ಸ್ಟಡಿ ವಿತ್ ರೆಫರೆನ್ಸ್ ಟು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್, ಜುಲೈ ೨೦೦೩, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ.

೧೦. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೭೮.

೧೧. ಡಾ. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ, *ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ*, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ:ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ೧೯೯೮. ಪು.೦೯

೧೨. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ವರದಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೫೬೪.

೧೩. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ,*ದೇಶಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ*, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ:ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ೨೦೦೧, ಪು.೧೪.

೧೪. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ. ಪು.೧೦೭

೧೫. ಕುರಿಯನ್ ಎನ್.ಜೆ., "ವೈಡೆನಿಂಗ್ ರೀಜನಲ್ ಡಿಸ್‌ಪ್ಯಾರಿಟೀಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಮ್ ಇಂಡಿಕೇಟರ್ಸ್" ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೩೫, ಸಂ.೭, ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೦, ಪು. ೫೩೬–೫೪೨.

೧೬. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ.ಪು.೧೦೭

೧೭. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ.ಪು.೫೬೪–೫೭೨

೧೮. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ.ಪು.೮೪

೧೯. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೮೪

೨೦. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ,ಪು.೫೬೪

೨೧. ಅದೇ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ,ಪು.೫೬೪

* * *

ಅಧ್ಯಾಯ ೫

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಅಧ್ಯಾಯ-೮

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

[ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೇಲಿನ ಇದುವರೆಗಿನ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸಮಾನ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸಕ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೆ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪೂರಕವಾದ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳು ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗತ್ವವೂ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದರೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಕೆಲವೇ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಶ್ರೀಮಂತರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಸೀಮಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಆದಾಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಾದಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇದು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಸರಿ. ಬಡವರು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕಾರಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆಯೂ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕಡಿಮೆ ವೇತನದ, ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ವಲಯದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಾಂದ್ರತೆ ಇರುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ, ಕೃಷಿಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ನಿಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ರಾಜಕಾರಣವು ಆಡಳಿತ ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಅದು ರಾಜ್ಯ, ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಯುತ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಮತ್ತು ಮರು ಹಂಚಿಕೆಯ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವವರ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.[೨] ಇಂತಹ ಅಧಿಕಾರ ಸಂರಚನೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೋಜಿನ್‌ಸ್ಟೋನ್ ಮತ್ತು ಹ್ಯಾನ್‌ಸನ್ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ[೩]. ಹಂಚುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮರು ಹಂಚುವಿಕೆಯು ರಾಜಕಾರಣವಾದರೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಸುವಿಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಾಯಕರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ, ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವ, ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಆಗ್ರಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಸಹ ನಿರ್ಣಾಯಕರಾಗಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ[೪] ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಲವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮಾನವನ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳ ಬದಲಾವಣೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳ ಬದಲಾವಣೆ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆ ತರುತ್ತದೆ.[೫] ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮಾದರಿಯೇ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಜನರೇ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಜನರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ.[೬] ಅಂದರೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಆಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅವನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಬರ್ಟ್‌ಲೇನ್[೭] ಹೇಳುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

೧. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮನ್ವಯ ತರುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ

೨. ಉಪಪ್ರಜ್ಞೆ (Sub conscious) ಮತ್ತು ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಪೂರೈಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಮತ್ತು

೩. ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿಯೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಪಾಡು ತರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಮಚಂದ್ರನ್.ವಿ.ಕೆ[7] ತಮ್ಮ ಕೇರಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಆ ರಾಜ್ಯದ ಜನರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯೇ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದ ಮೂಲ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯೇ ಕೇರಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉತ್ತರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾನ್ಸ್‌ಬೊಯ್‌ಕ್ವಿಸ್ಟ್ ಅವರ ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗಿಂತ ಕೇರಳದ ಜನರು ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ. ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಚಾರ, ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಿಕೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಜನಪರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇರಳದವರು ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದವರು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರಾಜ್ಯದ ಜನ ಹಿಂಸಾ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಕೇರಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ[8]. ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಜನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸುನೀಲ್ ಸೇನ್‌ಗುಪ್ತ ಮತ್ತು ಹರೀಷ್ ಗಜ್ಜಾರ್[9] ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿದೆ. ಇವರ ಅಧ್ಯಯನ ಹೇಳುವಂತೆ ೧೯೭೭ ರ ನಂತರ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಭೂರಹಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ರೈತರು, ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮತಗಳ ಮೂಲಕ ಎಡಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಡಪಕ್ಷಗಳ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗಾಗಿ ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣದಂಥ ಜನಪರವಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿವೆ. ಈ ನೀತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಗಳು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಆತ್ಮಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮಹಮದ್ ನಜರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಾ[10] ಅವರ ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಳದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಧ್ಯಯನ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದೆ. ಇವರ ಅಧ್ಯಯನ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಕ್ರೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದೆ. ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಕ್ರೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ

ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚರ್ಚೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಅವರು ಪಡೆಯುವ ಅನುಕೂಲಗಳು ಯಾವುವು ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಯಾರು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಇರುವ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಯಾವುವು, ಆ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಡ್ಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಆತಂಕಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ : ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕತೆ

ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೂ ಕೂಡ ಈ ವೈರುಧ್ಯತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದೆಡೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆ, ಅವರು ಸಾಧಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಅವರ ಇಂದಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆದ್ಯತೆಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಮಾಪನ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದರೆ ಮಾನವಮುಖಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಪಡೆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಬದುಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬದಲಾಗಬಹುದೆನ್ನುವ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದೆ[11]. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರಾಗಿದ್ದು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಡವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಲಾಭದಾಯಕ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ತುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಆರೋಪಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರ ಅತೀಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ವಂಚಿತತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ತುಷ್ಟೀಕರಣದ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸರ್ಕಾರ ಕೊಡಮಾಡುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಯಾವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಏಕೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದರ ಸ್ಪಷ್ಟ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಅರಿವನ್ನು

ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕಾರ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರೇ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಭೂಮಾಲೀಕತ್ವ ಮತ್ತು ಟಿವಿ, ಫ್ರಿಡ್ಜ್, ಕಾರು ಮುಂತಾದ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಕೋಷ್ಟಕ-೪.೨ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ಅಥವಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದವರ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಐಶಾರಾಮಿ ವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದ ಇಂದು ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಟಿವಿ, ಫ್ರಿಡ್ಜ್ ಮತ್ತು ಕಾರು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಕೂಡ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಗಳು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಕಸುಬಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೂಲಕ ಹೊಸತಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ಗ್ರಹಿತವಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳವು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.[೧೨] ಆರೋಗ್ಯ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಸೂಚ್ಯಾಂಕವಾಗಿದ್ದು, ತಳವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯಗಳು ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಹೊಂದುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸೂಚಿಯನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶ್ರಮದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯ ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಾಗುವ ಪರಿವರ್ತನೆಯು ಅವನ ಆದಾಯದಲ್ಲೂ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಆದಾಯಗಳು ಆಸ್ತಿ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಇರಬೇಕಾದ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕನಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ಟಿವಿ, ಫ್ರಿಡ್ಜ್, ಕಾರು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕೂಡ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಐಷಾರಾಮಿ ವಸ್ತುಗಳ ಕೊರತೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಧ್ಯಾಯದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣವು ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಈ ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ ವಿ.ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಅವರ ಕೇರಳದ ಅಧ್ಯಯನ, ಹಾನ್ಸ್‌ಬೋಯ್ ಕಿವಿಸ್ಟ್ ಅವರ ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಸುನೀಲ್ ಸೇನ್‌ಗುಪ್ತಾ ಮತ್ತು ಹರೀಷ್ ಗಜ್ಜಾರ್ ಹಾಗೂ ನಜರುಲ್ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತರವರ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಸಕ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ೧೫ ಹಂತಗಳ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಟ ಹಂತವಾಗಿದ್ದು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು ಗರಿಷ್ಟ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಏರುಮುಖ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದು, ಮತದಾನ, ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ, ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಚರ್ಚೆ, ಇತರರ ಮತದಾನವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು, ಈ ಐದು ಹಂತಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಭೇಟಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಭೇಟಿ ಈ ಐದು ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು, ಅರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ, ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು ಈ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂದು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಈ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೂರನೆ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೪೩ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೨.೩ ರಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ.೨೪.೭ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೧೩ರಷ್ಟು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲೇ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಹಂತಗಳು ಮೇಲೇರಿದಂತೆ

ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅನುಕೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳು. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅನುಕೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೪೪ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮೊದಲ ಗುಂಪಿನ ಅನುಕೂಲಗಳೆಂದರೆ, ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ, ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪದ ಸೌಕರ್ಯ, ಪೊಲೀಸರ ಕಿರುಕುಳದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದಾದ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮುಂತಾದವುಗಳು. ಈ ಅನುಕೂಲಗಳು ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಾಗರೀಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಗಣನೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಅನುಕೂಲಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಈ ಗುಂಪಿನ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇತರೆ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಎರಡನೇ ಗುಂಪಿನ ಅನುಕೂಲಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗುಂಪಿನ ಸಹಾಯಗಳೆಂದರೆ ನಿವೇಶನ, ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಾ, ಉತ್ತಮ ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಗುಂಪಿನ ಸಹಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇವುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಅನುಕೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಮನೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಅವನ ಅರಿವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದಾದರೂ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗವು ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಗುಂಪಿನ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆ ಗುಂಪಿನ ಅನುಕೂಲಗಳೆಂದರೆ ಕೆಲವು ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿನ ಅನುಕೂಲಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮೂರನೆ ಗುಂಪಿನ ಸಹಾಯಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅನುಕೂಲಗಳೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿನ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸದಸ್ಯತ್ವ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆ ಗುಂಪಿನ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಸಮುದಾಯಿಕ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದ ಸಹಾಯಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೪೪ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅನುಕೂಲಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮೂರು

ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆ ಗುಂಪಿನ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ಮಸೀದಿಗೆ ನಿವೇಶನ, ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ, ಈದ್ಗಾ ಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ನಿವೇಶನ, ಆಶಿರ್‌ಖಾನ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸಮುದಾಯಭವನ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಈ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನೇ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವವೂ ಕೂಡ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನೇ ಬೆಂಬಲಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಸಿ. ಸ್ಮಿತ್[೧೩] ತುಂಬಾ ಹಿಂದೆಯೇ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕತ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಾಯಕತ್ವ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಅವರ ರಾಜಕಾರಣ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದು ಖಿಲಾಫತ್ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಇವರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಖಿಲಾಫತ್ ರದ್ದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯದಿದ್ದರೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕಾರಣ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಲಿಲ್ಲ.[೧೪] ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನೇ ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ರಾಜಕಾರಣದ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಮೆಹಬೂಬ್ ಉಲ್ ಹಕ್.[೧೫] ಪ್ರಕಾರ ಸೇವೆಗಳು, ಸುರಕ್ಷಿತ ಜೀವನ, ಅಪರಾಧ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ವಿರಾಮ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾವೂ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಗಳು ಜನರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ. ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್[೧೬] ಕೂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬ ಅನುಭವಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಇತರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರದಷ್ಟೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರವೂ ಕೂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಸೀದಿ, ಸಮುದಾಯ ಭವನಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಆದ್ಯತೆಗಳು ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅಗತ್ಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಕೋಮುವಾದದ ಭೀತಿ, ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆಯ ಆತಂಕಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಬೇಕಾದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನಸಿಕ ಆತಂಕಗಳಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮುದಾಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಿಂದ ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಬಹುದು. ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಇವುಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆದ ಮೇಲಿನ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯ ಪಡೆದ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಎರಡನೆ ಗುಂಪಿನ ಸಹಾಯಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈ ಅನುಕೂಲಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯುತ ಜೀವನ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೆಹಬೂಬ್ ಉಲ್‌ಹಕ್ ಪ್ರಕಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಧ್ಯೇಯವೆಂದರೆ ಜನರು ಸುದೀರ್ಘವಾದ, ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲವಾದ ಬದುಕನ್ನು ನೆಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.[೧೬] ಸೃಜನಶೀಲವಾದ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಪಡೆದ ಈ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಮಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮೂರನೇ ಗುಂಪಿನ ಸಹಾಯಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯಿಕ ಸಹಾಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಶಾಸಕರು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷ, ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕಾತಿ, ಕನ್ನಡ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಿಂದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ನೌಕರಿಗಳ ವಂಚಿತತೆ, ವಕ್ಫ್ ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಉರ್ದು ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಅನುದಾನ, ಬೀಡಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಶಾಸಕರು ಸಮುದಾಯದ ಪರವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಉಳ್ಳಾಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಾಸಕರಾದ ಶ್ರೀ ಇದಿನಬ್ಬ ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಶಾಸಕರಾದ ಕಮರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಅವರು ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೮] ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸುವ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ಸಮುದಾಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆದ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂಬ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿತವಿದೆ. ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೂಡ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಈ ಭಾಗದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೪೩ ಮತ್ತು ೪೬ರಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಿರುವಂತೆ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳು ಮೇಲೇರಿದಂತೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪೩ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು, ಶೇ.೧.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು, ಶೇ.೪.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು, ಶೇ.೮.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇ.೧.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೪೬ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು, ಶೇ.೨.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಶೇ.೨೪.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೦.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಶೇ.೩.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ

ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆಯೇ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಗರಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಟ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಶೇ.೬೩.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಟ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ ೧೩.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಶೇ ೧೮.೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಉಳಿದ ಶೇ ೦.೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಆದರೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಹಂತಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಟ್ಟದ ನಡುವೆ ಪೂರಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗರಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಟ ಮಟ್ಟದ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನಿಷ್ಟ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಸಂಗತಿಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಗರಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ, ಮಧ್ಯಮಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವ ಮೂರನೆಯ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವಂತೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವುದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲಭೂತ

ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರಿಗಿಂತ ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಸಂಯುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕೋಷ್ಟಕ-೪೭ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೧೧ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೨.೦ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡವರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಂಡಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶೇ.೭೩.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೨.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು, ಶೇ.೧೩.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇ.೧.೦ ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪೭ ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೭.೩ರಷ್ಟು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ, ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪದ ಸೌಕರ್ಯ, ಪೋಲಿಸರ ಕಿರುಕುಳದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಗಳ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೧೯.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ನಿವೇಶನ ಪಡೆಯುವುದು, ಮನೆನಿರ್ಮಾಣ, ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಾ, ಉತ್ತಮ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಶೇ.೦೧ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ನಾಗರೀಕ ಬದುಕಿಗೆ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು

ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವೆ ಅಂತರವಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರೋಗ್ಯ, ರಕ್ಷಣೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಲಕ್ಷಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೭.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ, ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪದ ಸೌಕರ್ಯ, ಪೋಲಿಸರ ಕಿರುಕುಳದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಗಳ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಮುಂತಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವೆ ಅಂತರವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ೧೯೯೫ರ ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ಸಮಿತಿಯು[೧೯] ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಸಮಿತಿಯ ವರದಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಬಡ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೯.೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ನಗರವಾಸಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೮.೭೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಗರದ ಅನಧಿಕೃತ ಸೃಷ್ಟಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಲಸಿಗರ ಪ್ರವೇಶ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದು ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರೋಗ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.[೨೦] ಇಂತಹ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ರೋಗಗಳಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೦೪ರಷ್ಟು ಅಂಧರು, ಶೇ.೧.೧೩ರಷ್ಟು ಕಿವುಡರು ಹಾಗೂ ಮೂಗರು, ಶೇ.೨.೬ರಷ್ಟು ಪೋಲಿಯೊ ಪೀಡಿತರು, ಶೇ.೪.೫ರಷ್ಟು ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥರು, ಶೇ.೨.೭ರಷ್ಟು ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಪೀಡಿತರು, ಶೇ.೪.೦ರಷ್ಟು ಕ್ಷಯರೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಶೇ.೨.೭ರಷ್ಟು ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೨.೧೨ರಷ್ಟು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಅಂಗವಿಕಲರು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೨.೬ರಷ್ಟು ಅಂಗವಿಕಲರು ಮುಸ್ಲಿಮರೆ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.[೨೧] ಈ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಆರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೇ.೪.೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ವರದಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಅನಾರೋಗ್ಯವು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ವಂಚಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಶೇ.೩೬.೫೩ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಶೇ.೬೬.೨೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯದ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮಿತಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಪೋಲಿಸರ ಕಿರುಕುಳದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇಂದು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮತೀಯ ಗಲಭೆಗಳಿಂದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆದರಿಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಲಿಸರು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಿಂಸಾಚಾರದ ವರದಿಗಳು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಪೋಲಿಸರು ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.[೨೨] ಕೋಮುಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರನ್ನು ಪೋಲಿಸ್, ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಇಂದು ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.[೨೩] ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆದ ಹಿಂದು–ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ–ಕ್ರೈಸ್ತರ ನಡುವಿನ ಕೋಮುಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಲಿಸರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಪರವಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಆರೋಪಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಂದ ಕೇಳಿಬಂದಿದ್ದವು.

ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೮.೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಶೇ.೦೮.೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ, ವಿದ್ಯುತ್‌ಸೌಕರ್ಯ, ಶೌಚಾಲಯ, ಪೋಲಿಸರಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರದಂಥ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನೇ ಪಡೆಯಲು ಇರುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೂಡ ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ಸಮಿತಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಬಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವುದು, ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವುದು, ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಗಳ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಈ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಇಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಷ್ಟರವರೆಗಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದಾರಿ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬರಬರುತ್ತಾ ಆ ನಿಲುವು ಮಹತ್ವ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂತು. ಸಮುದಾಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಕಡೆಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹರಿಯಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವು ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.[೨೪] ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ರೂಪಿಸುವ ನೀತಿಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ತಲುಪುತ್ತವೆ. ಸಮುದಾಯ ಕೇಂದ್ರಿತ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿತ ಈ ತಾತ್ವಿಕತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಹೊಸ ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದವರ್ಗ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತವರ್ಗದ ಐ.ಟಿ.ಐ ಮತ್ತು ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಟೈಫೆಂಡ್ ನೀಡಿಕೆ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಖಾಸಗಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಮೆಟ್ರಿಕ್‌ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ, ಕಾನೂನು ಪದವಿಧರರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಭತ್ಯೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ,ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅನಾಥಾಲಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ, ಸಮುದಾಯ/ಶಾದಿಮಹಲ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಧನ ಸಹಾಯ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವನ್ನು ಕೂಡ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಗಮವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಸೇವಾ

ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗದ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಆಯೋಗ ಹೊಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ವಕ್ಫ್ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು, ಇದು ವೃತ್ತಿಪರ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಕ್ಫ್ ಸಮಿತಿಯು ಕೂಡ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ವಕ್ಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಸ್ತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಗಮನ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿವೆ. ಈ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ. ಅರಣ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ಕಂದಾಯ, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಮುಂತಾದ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.[೨೩]

ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿರುವ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅರಿವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.[೨೪] ಸರ್ಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯಾವ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಪಡೆದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಸಮುದಾಯಿಕ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ಮಸೀದಿಗೆ ನಿವೇಶನ, ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ, ಈದ್ಗಾ ಗೋಡೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ನಿವೇಶನ, ಆಶಿರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಭವನ ಮುಂತಾದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅನುಕೂಲ ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರಾತಂಕಗಳಿಲ್ಲದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರ. ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆ ಇಂದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆದ್ಯತೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅಗತ್ಯಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಮಸೀದಿ, ಸ್ಮಶಾನ, ಈದ್ಗಾ ಮೈದಾನ ಮತ್ತು ಆಶಿರ್‌ಖಾನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಧಾರ್ಮಿಕ

ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಆಚರಣೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಂಗತಿಗಳಾದರೂ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಭೌತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅನುಕೂಲಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೀದಿ ದೀಪದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ,ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉರ್ದುಶಾಲೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಂಥ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಗುಂಪಿನ ಅನುಕೂಲಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಅನುಕೂಲಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಬೀದಿ ದೀಪ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳು ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ನಾಗರೀಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಈ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಂಪತ್ತೆಂದರೆ ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ. ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯವು ಮಹತ್ವವಾದುದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧೯೪೮ರ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ ಆಹಾರ, ವಸತಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಹ ಮಾನವನ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಲಾಭವು ಬಹು ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಹುಮುಖ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ.[31] ಈ ಅನುಕೂಲಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮಮಟ್ಟದ ಅನುಕೂಲಗಳೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅನುಕೂಲವೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಮತಗಳ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಸೆಳೆದಿರುವುದು. ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದ ಪರವಾಗಿ ನೀತಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಶಾಸನೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರು ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುವಲ್ಲಿನ ಕಳಕಳಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲ ಒಂದು ವೇದಿಕೆ ಶಾಸಕಾಂಗ. ಅದರ ಪಾತ್ರವೆಂದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯು ಶಾಸಕನಾಗಿ, ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಮಿತಿಗಳ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ, ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ, ಶಾಸನ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ,

ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಮತಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೇ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದರಿಂದ ನಿಜವಾದ ಕಳಕಳಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಉಳ್ಳಾಲ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಜನ ಇದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕಾದ ಅನುಕೂಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮುದಾಯ ಪರವಾದ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಗರಿಷ್ಟ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಇದು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿದಿವೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೬೮ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯ ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೬೯ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅನುಕೂಲಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳು ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮುದಾಯಕ್ಕಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ನೋಟ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯವು ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮುದಾಯ ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಸಮುದಾಯ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯದ ಯಾವ ಅಭಿವೃದ್ದಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಠಕ-೭೦ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೨.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ

ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಧನಸಹಾಯ, ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ನಿವೇಶನ, ಈದ್ಗಾ ಮೈದಾನಕ್ಕೆ ಸುತ್ತುಗೋಡೆ, ಆಶಿರ್‌ಖಾನ, ಸಮುದಾಯ ಭವನ ಮತ್ತು ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮುಂತಾದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಸಹಾಯಗಳನ್ನೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮತಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಕೂಡ ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಸದಸ್ಯರು ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದುರಾದ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಲೂಟಮಾಡಿದಾಗ ಪೋಲೀಸರು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಊರು ಸುಟ್ಟಮೇಲೆ ಪೊಲೀಸರು ಬಂದರು, ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದು ಕಡೆ ಮತನೀಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಮತ ನೀಡದಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ, ಕೋಮುಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಸೀದಿ, ಈದ್ಗಾಗಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಲಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಪರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ, ವಕ್ಫ್ ಮತ್ತು ಮುನ್ಸಿಪಾಲಿಟಿ ನಡುವೆ ಸ್ಮಶಾನದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಜ್ಯವಿದೆ, ಕಬರ್‌ಸ್ಥಾನ್ ಕಲ್ಲುಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಗಲಭೆ ನಡೆದಿದೆ, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದರೂ ಪೊಲೀಸರು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಕರುಣೆ ಇಲ್ಲದೇ ಕೊಲೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮುನಿರೆಡ್ಡಿ ಪಾಳ್ಯದ ಕ್ಲಬ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಸ್ಪೀಟ್ ಆಡುವಾಗ ನಡೆದ ಹಲ್ಲೆಯಿಂದ ಕೋಮುಗಲಭೆಯಾಗಿದೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಹೆಸರು ಕೆಡಿಸಲು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಹಂದಿ ಮಾಂಸದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಓಟು ನೀಡದಿದ್ದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಓಡಿಸುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಮತಚಲಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.[೫೮] ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳಾಗುತ್ತಿರುವುದು, ಪೊಲೀಸರು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳದಿರುವುದು, ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳಾದಾಗ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಕೋಮುಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಡ್ಡಿ–ಆತಂಕಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ವಾದಾಂಶಗಳ ಸುತ್ತವೇ ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದ ವಿಭಜನೆಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೋಮುವಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ದೂರವಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ದೇಶ ವಿಭಜನೆ ಕಾಲದ ಘೋರ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಭೀಕರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಬದಲಾದ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ಜೀವಂತ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಕೋಮುಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಿಯಂತ್ರಕಗಳೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ೩೦೫

ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮಗೆ ಸಮಾನ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸಮಾಜೋ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಗೆ ಆತಂಕವಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಟಸ್ಥರನ್ನಾಗಿಸಿ ಅವರು ಚಿಪ್ಪಿನೊಳಗೆ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ.[೩೯] ಆದರೂ ಇಂತಹ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವ, ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನೇ ಹೊಣೆಯಾಗಿಸುವ ವಾದಗಳು ಕೂಡ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿವೆ. ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿವೆ.[೪೦] ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಶೇ.೩೭.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬೀದಿ ದೀಪದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉರ್ದು ಶಾಲೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಂತಹ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡವರ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅನುಕೂಲಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೨.೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸುಸಜ್ಜಿತವಲ್ಲದ ಮನೆಗಳಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೪.೧ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೮.೯೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.[೪೧] ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ನರಳುತ್ತಿವೆ. ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಲ್ಲ, ಶಿಕ್ಷರ ಕೊರತೆ ಇದೆ, ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ.[೪೨] ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವ, ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕೋಮುಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಆತಂಕಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನೌಕರಿಗಳು ಸಿಗದಂತೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ, ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಸುತ್ತೋಲೆ ಕೊಡಿ, ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ನೀಡಬೇಕು,

ಮಸೀದಿಯ ಮುಂದೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹಾದು ಹೋಗುವಾಗ ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು ಮತ್ತು ಇಸ್ಲಾಂ ಬಲ್ಲವರನ್ನು ಖಾಜಿಗಳಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು, ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸುವ ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಶಾಲೆಗಳ ಕೊರತೆ ಇದೆ ಮತ್ತು ವಕ್ಫ್ ಆಸ್ತಿಯು ದುರುಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸದಸ್ಯರು ೧೮೮೧ ರಿಂದ ೧೯೪೭ ರವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೪೪] ೧೯೪೭ ಮತ್ತು ೧೯೫೫ ರ ವರೆಗಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದದ್ದು ಮತ್ತು ೧೯೫೨ ರಲ್ಲಿ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದದ್ದು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳು, ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಮಹಾರಾಜರ ಸರ್ಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ನೀಡಿತ್ತು, ಈಗ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ರಕ್ಷಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ[೪೫] ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇತರರಷ್ಟೇ ದೇಶ ಪ್ರೇಮ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕೂಡ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ. ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಪಸ್ವರಗಳು ಕೂಡ ಕೇಳಿಬಂದಿವೆ. ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಾಯಗಳು ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬಂದಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿರೋಧಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶಿಕ್ಷಣ, ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಕೊರತೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೫೭ ರಿಂದ ೧೯೮೯ ರ ವರೆಗಿನ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ನಂತರ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ವಕ್ಫ್ ಆಸ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ವಕ್ಫ್ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ತೆರವು ಮಾಡದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅನಧಿಕೃತವಾಗಿ ಯಾರೋ ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು, ಭೂಸುಧಾರಣೆ, ಇನಾಂ ಅಬಾಲಿಷನ್ ಕಾಯ್ದೆಯಿಂದ ವಕ್ಫ್ ಆಸ್ತಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ತೊಂದರೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸಕರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೪೬] ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ೧೮೮೧ ರಿಂದ ೧೯೪೦ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಸಮಸ್ಯೆಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೪೭ ರಿಂದ ೧೯೫೫ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇಳೆಯನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಇದಿನಬ್ಬ, (ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಉಳ್ಳಾಲ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ೧೫ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದವರು) ಉಮರಬ್ಬ, ಎಸ್.ಎಂ. ಯಾಹ್ಯ, ಭಕ್ಷಿ, ಖುದ್ದೂಸ್, ಷಫಿ ಅಹಮದ್, ಲತೀಫ್, ಮುಖ್ತರುನ್ನಿಸಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಅಜೀಜ್‌ಸೇಠ್, ಕಮರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ, (ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ೧೮ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದವರು) ಮಹಮ್ಮದ್ ಷರೀಫ್, ಮೊಹಸೀನ್, ಇಬ್ರಾಹಿಂರವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಮೇಲು ಹೆಚ್ಚು ಆಸ್ಥೆವಹಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ೧೯೪೭ ರಿಂದ ೧೯೫೫ರ ಅವಧಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಜನಾಂಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗಿಂತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಿರುವುದು ನೋಡಿದರೆ ಅವರು

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ, ಚುನಾಯಿತ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಂದವರಾದುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಜನಾಂಗದ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲು ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಷ್ಠೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.[೩೬] ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಮಷ್ಠೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡುವುದು ಒಂದು ಸೀಮಿತವಾದ ಗ್ರಹಿಕೆಯೇ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಮತದಾರರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬರುವುದು ೧೯೫೨ ರಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಮತದಾರರಿಗೆ ಮುಜುಗರವಾಗುವ ಅಳುಕಿನಿಂದಾಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬಹುದು. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರು ಮಾಡುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಜ ಕಳಕಳಿ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಶಾಸಕ ಅಥವಾ ಮಂತ್ರಿಯಿಂದ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ನಾಯಕತ್ವ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಅವರಲ್ಲಿ ನಿರಾತಂಕ ಮನೋಸ್ಥಿತಿ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುರುತಿಸುವುದನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು, ಬಡವರಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವರು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸದಸ್ಯರು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಉರ್ದು ಮತ್ತು ವಕ್ಫ್‌ಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬೀಡಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿರುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಾಗ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ಆಯೋಗಗಳು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಯಾವ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರು ಚರ್ಚಿಸಿಲ್ಲ.[೩೭] ಎಂಬುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕತ್ವದ ಮುಖ್ಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಬಹುತೇಕರು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು ರಾಜಕಾರಣ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಕೋಮುವಾದಿಕರಣಗೊಂಡಿರುವುದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಈ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪರಿಸರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟಾರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯ ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಕೇವಲ ಮೂಲಭೂತ

ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೂ ಜೀವ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಗಾಗಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು

ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಪ್ರಬಲ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಸಿಗಬೇಕಾದ್ದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದಿಂದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.[೪೮] ಆದರೆ ಭಾರತವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಮು ಆಧಾರಿತ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿತು.[೪೯] ಈ ನಿರ್ಧಾರವು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು.[೫೦] ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮುದಾಯದ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಕಂಪವುಳ್ಳ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸೇರುವುದು, ಒತ್ತಡ ಗುಂಪಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಕ್ಷಾತೀತವಾಗಿ ಅನುಕಂಪ ಪಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಪಕ್ಷದ ಮೂಲಕ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು.[೫೧] ಇಂದಿಗೂ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಕೇಂದ್ರದ ಯು.ಪಿ.ಎ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲೂ ಸಚಿವ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಕ್ಷ'ವೆಂಬ ಘೋಷಣೆಯ ಮೂಲಕ 'ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್' ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಕಮರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಅವರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪಕ್ಷ ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ೧೯೮೩ ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಸೋಲಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೫೨] ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಮರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಅವರು ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದುದರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗ್ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗ್ ಗೆಲ್ಲುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾಜಿ ಸಚಿವರೊಬ್ಬರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕೌನ್ಸಿಲ್' ಎಂಬ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಒತ್ತಡ ಗುಂಪಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದೂ ಕೂಡ ೨೦೦೮ರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ಸೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಜೊತೆಗೆ

ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.[೪೨] ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ರಾಜಕಾರಣದ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳು ಇಂದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮತಾಧಿಕಾರ ಇಂದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಬಲ ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ತ್ರವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದ ಸುಮಾರು ನೂರು (೧೦೦) ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೨೦ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸಬಲ್ಲರು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ೩೦ರಿಂದ ೪೦ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕೋನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಾಗ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.[೪೩] ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮತದಾನಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಕ್ರಮವಿದೆ. ಇದು ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಡೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೂಡ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಮತಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆಶ್ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.[೪೪] ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಮೂಲಕ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಪಡೆಯಬಹುದಾದರೂ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.[೪೫] ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಮತಗಳನ್ನು ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವಿಧ ವಾದಗಳು ಇಂದು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಪಾಲ್‌ಬ್ರಾಸ್[೪೬] ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತಗಳು ಕೋಮುವಾದ ಅಥವಾ ಏಕಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅನುಸರಿಸುವ ಸೂತ್ರವೆಂದರೆ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಪಕ್ಷ ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೇ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಎಡಪಕ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಅದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಅವರ ಮತಗಳು ವಿಭಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಎಡಪಕ್ಷಗಳಿಗೇ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸೂತ್ರದನ್ವಯ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಎಡಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಅವಕಾಶಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತವರ್ತನೆ ಕೋಮು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರ

ಮತವರ್ತನೆಯ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಲಿಯಾಸ್ ಮತ್ತು ರುಡಾಲ್ಫ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡುವ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.[೬೬] ಈ ವಾದವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬರುವಂತೆ ಶೇ.೪೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷದ ಕಡೆ ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನೇ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಬ್ಬ ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಒತ್ತಡ ಗುಂಪಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕೋಮುಗಲಭೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಸವಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶೇ.೧೦ ರಿಂದ ೧೨ ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.[೬೭] ಈ ಎರಡೂ ವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಎಡಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯೊಂದಿಗಿನ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತವರ್ತನೆಯ ವಾದಗಳು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ರಜನಿಕೊಠಾರಿ ಮತ್ತು ತರುಣ್ ಸೇಠ್[೬೮] ಅವರ ಪಶ್ಚಿಮ ಬರೋಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿರುವ ಶಿಯಾ ಮತ್ತು ಸುನ್ನಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸುಲೇಮಾನಿ, ಆಲ್ವೀಸ್, ತಾಯಿಸ್ ಮುಂತಾದ ಜಮಾತ್ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವ ಉಪಪಂಗಡಗಳಾದ ವ್ಹೋರಾ, ಮೆಮನ್, ಖೋಜಾ ಮತ್ತು ಷೇಖ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ಆಂತರಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಅವರ ಮತಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಾದವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ರಘುಗುಪ್ತಾ[೬೯] ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತಗಳು ಜಾತಿ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮನೋಭಾವನೆ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಾದಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ[೭೦] ಎಂಬುದು. ಈ ವಾದವನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಜನಪ್ರಿಯತೆಗಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಜನವಿರೋಧಿಯಾದಾಗ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮತ ನೀಡಲು ಹಿಂಜರಿದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸತತವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ, ಅದು ಓಟ್‌ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಜಕಾರಣ ಎನ್ನುವುದು ಕೋಮುವಾದಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.[೭೧], ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾದ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಬಲತ್ಕಾರವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿರುವುದು, ಪೊಲೀಸರ ಕುಕೃತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ದಮನಕಾರಿ ನೀತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮತ್ತು ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೭೨] ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಾದ ಅರವತ್ತರ ದಶಕವರೆಗೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿದ್ದವು. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದವರೆಗೂ ಕೋಮುವಾದ ರಾಜಕಾರಣದ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಜಕಾರಣ ನಾಟಕೀಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದಿಕರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ಇಂದು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುವವರಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಜೀನ್ ಬ್ಲೊಂಡೆಲ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಮತದಾನವು ಸಮಾಜದ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಈ ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅನನ್ಯತೆಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುವುದೂ ಕೂಡ ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ.[೫೪] ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಕಾರಣ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶವೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸುವುದು ತಪ್ಪಾದರೂ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ./ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿರುವುದು ಇಂದಿನ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯಾಗಿದೆ.[೫೫] ಅವರಿಗೆ ಉದ್ದೇಶ ಪೂರಕವಾದ ಮತ್ತು ನೇರವಾದ ಕೋಮುವಾದದ ಭೀತಿಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಮತದಾನ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಮುವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬಂದರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪರ್ಯಾಯ ರಾಜಕೀಯ ಮೈತ್ರಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಜನತಾದಳದಿಂದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಸಿ.ಪಿ.ಐ (ಎಂ.ಎಲ್) ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಲವು ತೋರಿಸಿರುವುದು ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶಿವಸೇನೆ-ಬಿಜೆಪಿ ಮೈತ್ರಿಗೆ ಮತ ನೀಡಿರುವುದು ಪರ್ಯಾಯ ಮೈತ್ರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.[೫೬] ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.[೫೭] ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಗುಂಪು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ) ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸದ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೫೮] ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಾದಗಳು ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅವಕಾಶಗಳಿಗಾಗಿ ಮತಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ೧೯೯೯ ಮತ್ತು ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೫೧ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ೧೯೯೯ರ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯ ಮಂಗಳೂರು (ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ) ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು

ಶೇ.೭೩.೧೫ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದ್ದು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೬೭.೨ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದೆ. ೨೦೦೪ರ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೦.೪ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದ್ದು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೭.೫೩ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಉಳ್ಳಾಲ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ೧೯೯೯ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೭೦.೭೭ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದ್ದು ೨೦೦೪ರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೯.೦೯ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ೧೯೯೯ರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೬೧ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದ್ದು, ೨೦೦೪ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೬೦.೭೮ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದೆ.[೫೯] ಈ ಎರಡೂ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ–೫೧ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ೧೯೯೯ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೭೩.೧೫ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದೆ. ೨೦೦೪ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೬೦.೪ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದೆ. ಚಲಾವಣೆಯಾದ ಒಟ್ಟು ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮಂಗಳೂರಿನ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ) ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಉಳ್ಳಾಲ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ೧೯೯೯ರ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೭೦.೭೭ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದ್ದು, ೨೦೦೪ರ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೬೯.೦೯ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದೆ. ಚಲಾವಣೆಯಾದ ಒಟ್ಟು ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಉಳ್ಳಾಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ ಚಲಾಸಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೯ ಮತ್ತು ೨೦೦೪ರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಾದ ಒಟ್ಟು ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಮತದಾನ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ೧೯೯೯ರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೬೭.೨ರಷ್ಟು ಮತಚಲಾವಣೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕೇವಲ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಶೇ.೬೮ರಷ್ಟು ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದು ಇದು ಒಟ್ಟು ಚಲಾವಣೆಯಾದ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ೨೦೦೪ರ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲೂ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಈ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೫೭.೫೩ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೨ರಷ್ಟು ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದವರ ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ೧೯೯೯ರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೬೧ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಶೇ.೭೬ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದವರ ಮತದಾನ ಒಟ್ಟು ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ೨೦೦೪ರ ಚುನಾವಣೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೬೦.೭೮ರಷ್ಟು ಮತದಾನವಾಗಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪುರುಷರು ಶೇ.೬೨ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೧ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರು ಎಲ್ಲಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲೂ

ಚಲಾವಣೆಯಾದ ಒಟ್ಟು ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ೨೦೦೪ರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೨೦೦೪ರ ಚುನಾವಣೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ೧/೩ ರಷ್ಟು ಜನ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶೇ.೬೫ರಷ್ಟು ಜನ ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಉನ್ನತ ಸಮುದಾಯದವರು, ಶೇ.೬೬ರಷ್ಟು ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಶೇ.೬೮ರಷ್ಟು ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯದವರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಮತ್ತು ಸದೃಢ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಕ್ರೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಾನುಸಾರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.[೧೦] ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಾದ ಒಟ್ಟು ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ೧೯೬೦ರ ವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಪುರುಷರೇ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಇಂದು ಮುಂದುವರೆದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ನಡುವಿನ ಅಂತರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ೧೯೯೦ರ ನಂತರ ಭಾರತದ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲೂ ಮಹಿಳಾ ಮತದಾರರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ೧೯೯೬ ಮತ್ತು ೧೯೯೮ರ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿವೆ.[೧೧] ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರೆ ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಉಳಿದಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ನಡುವಿನ ಅಂತರಗಳು ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮಿತಿ[೧೨] ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದಿರುವ ಶೇ.೧೦.೧೬ರಷ್ಟು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಮತದಾನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತದಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಿರಾಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದು ಮತದಾರರಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅವರನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶದಿಂದಲೂ ಹಿಂದುಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದಲೇ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನದ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ ನೀಡುವ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಈ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ ನೀಡಲು ಕಾರಣಗಳೇನು ಎಂಬುದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಕೇವಲ ೨೦೦೪ರ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ೫.೨ ರಿಂದ ೫೫ರ ವರೆಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಲೋಕಸಭೆಗಿಂತ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಕ್ಷಗಳ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಮ್ಯತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜನತಾದಳ ಅವರ ಎರಡನೆಯ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಪುರುಷರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪುರುಷರಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಕೂಡ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನತಾದಳ ಎರಡನೆಯ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೂರನೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿವೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡ ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು ೨೦೦೪ರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೨ರಷ್ಟು ಬಿಜೆಪಿ ಪರವಾಗಿ ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರ ಮತದಾನ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದಾದರೆ ಕೋಷ್ಟಕ-೫೪ ಮತ್ತು ೫೫ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರಂತೆಯೇ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನತಾದಳ ಅವರ ಎರಡನೆಯ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಕೂಡ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಜನತಾದಳ ಅವರ ಎರಡನೆ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿದ್ದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುರುಷರಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಕೂಡ ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಮತಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಆಸಕ್ತಿಕರವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಸಾಬೀತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು ನಿಜವಾದರೂ ಜನತಾದಳವನ್ನು ಕೂಡ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಜನವಿರೋಧಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಪಕ್ಷದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುತೇಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಜನತಾದಳ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಮತ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅದು ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಾದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಜನತಾದಳ ಮತ್ತು ಬಿಜೆಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಅಥವಾ ಜನತಾದಳ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಸೀಮಿತ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತದಾರರಾಗಿ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿರುವುದು ಅವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನದ ವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದರೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದರೂ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇ ೧೦.೧೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಸರು ನೋಂದಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಮತಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಜನತಾದಳಕ್ಕೆ ಎರಡನೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಬಿಜೆಪಿಗೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತನೀಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಮತದಾನದ ನಿರ್ಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಂಶ ಒಳಗೊಂಡಿದೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನದ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಚಲಾಯಿಸುವ ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು ಮತ್ತು ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಈ ಭಾಗದ ಚರ್ಚೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಇದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನದ ನಿರ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ೨೦೦೪ರ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತದಾನದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಕೇವಲ ೨೦೦೪ರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ

ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ-೫.೬ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ ನೀಡುವ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ೫ (ಐದು) ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಬದ್ಧತೆ, ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿರುವುದು, ಸಮುದಾಯದ ರಕ್ಷಣೆ, ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನೀಡುವ ಆದ್ಯತೆಗಾಗಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಪರವಾದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೋಮುಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನೀಡುವ ಆಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪರವಾದ ನಿಲುವುಗಳಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೋಮುವಾದದ ಸೋಲಿಗಾಗಿ ಮತ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹಜ್‌ಯಾತ್ರಿಗಳ ಖೋಟದ ಹೆಚ್ಚಳ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುವುದು ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಐದನೇ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಕ್ಷಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಐದು ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಯಾವ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅದೇ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರು (ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು) ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿರುವುದು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವದ ಬದ್ಧತೆ, ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಜನ ಪರವಾದ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಪರವಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೋಮುಸಾಮರಸ್ಯ ನಿಲುವುಗಳು, ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನೀಡುವ ಆದ್ಯತೆ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪರವಾದ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜನತಾದಳಕ್ಕೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು (ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು)ಹಜ್‌ಯಾತ್ರಿಗಳ ಖೋಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರು (ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು) ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಇತರೆ ಪಕ್ಷಗಳು ಸ್ಪಂದಿಸದೇ ಇರುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಸಮುದಾಯದವರು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿರುವುದು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ರಕ್ಷಣೆ, ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಬದ್ಧತೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ದುರ್ಬಲವಾದಾಗ ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜನತಾದಳ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕೂಡ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕೇವಲ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಕನಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಿಜೆಪಿ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಗಳು ಇವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಧ್ಯಾಯನಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಉಳ್ಳಾಲ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಅನೇಕಬಾರಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೮ರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳಾಲ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸೋತು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಗೆಲುವು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಉಳ್ಳಾಲದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿರುವುದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಸೋಲಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿರುವುದು, ಸಮುದಾಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದರ ಜನಪರವಾದ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದಾಗಿ, ಸೌಹಾರ್ದತೆಗಾಗಿ, ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನೀಡುವ ಆದ್ಯತೆ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪರವಾದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಮುವಾದದ ಸೋಲಿಗಾಗಿ ಜನತಾದಳವನ್ನು ಕೂಡ ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುತೂಹಲಕರವಾದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು (ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು)ಮಾತ್ರ ಇತರೆ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಿನ್ನತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಬದ್ಧತೆ, ಕೋಮುವಾದದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ಜನಪರವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಜನತಾದಳ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಎರಡನೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜನತಾದಳವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳೂ ಕೂಡ ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿವೆ. ಇತರೆ ಪಕ್ಷಗಳು ಇವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸದಿರುವ ಅಸಮಧಾನಗಳು ಬಿಜೆಪಿ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಕೂಡ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಬಿಜೆಪಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಮುಸಂಘರ್ಷಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ

ಗೆದ್ದುಹೋದ ಪಕ್ಷಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸದಿರುವ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇತರೆ ರಾಜಕೀಯ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೋಮುಸಂಘರ್ಷ ತೀವ್ರವಾಗಿರುವ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲಿನ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋಮುಸಂಘರ್ಷದ ತೀವ್ರತೆ ಇಲ್ಲದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ಹಿಂದೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾರಣಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಕೋಮುವಾದದ ಸೋಲಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚರ್ಚೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದಾದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಬದುಕಿನ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿರುವುದು ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸೀಮಿತವಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಆಯ್ಕೆಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಮು ಭೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ವರ್ತನೆಯು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಸಮುದಾಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮತಚಲಾಯಿಸುವುದು ಅವರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವರ್ತನೆಯಾಗಿದೆ.[14] ಈ ಮನೋಭಾವನೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಆತಂಕಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದು, ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೋಮುವಾದದ ಸೋಲಿಗಾಗಿ ಮತಚಲಾಯಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆ ತೂಗಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ರಾಜಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಅಧಿಕಾರ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತದಾರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿಲ್ಲ. ಮತಾಧಿಕಾರ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಮತದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವದ ಬದ್ಧತೆಗಾಗಿ, ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಜನತಾದಳವನ್ನು ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ ನೀಡುವವರಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕೂಡ ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪೨
ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುರುತಿಸುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸೂಚಿಗಳು	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ				ಒಟ್ಟು		
		ನಗರ		ಗ್ರಾಮೀಣ		ನಗರ		ಗ್ರಾಮೀಣ				
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
I	ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಲಕ್ಷಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ	೯೪% *(೪೭)	೯೦% (೪೫)	೯೨% (೨೩)	೭೬% (೧೯)	೯೦% (೪೫)	೮೮% (೪೪)	೯೨% (೨೩)	೭೨% (೧೮)	೯೨% (೧೩೮)	೮೪% (೧೨೬)	೮೮% (೨೬೪)
II	ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಟಿವಿ,ಫ್ರಿಡ್ಜ್ ಮತ್ತು ಕಾರು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕೂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಲಕ್ಷಣ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ	೦೬% (೦೩)	೧೦% (೦೫)	೦೮% (೦೨)	೨೪% (೦೬)	೧೦% (೦೫)	೧೨% (೦೬)	೦೮% (೦೨)	೨೮% (೦೭)	೦೮% (೧೨)	೧೬% (೨೪)	೧೨% (೩೬)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೧೫೦)	೧೦೦% (೧೫೦)	೧೦೦% (೩೦೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪೩

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ

ಕ್ರ ಸಂ	ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಶ್ರೇಣಿ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ					ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ					ಒಟ್ಟು		
		ನಗರ		ಗ್ರಾಮೀಣ		ಒಟ್ಟು	ನಗರ		ಗ್ರಾಮೀಣ		ಒಟ್ಟು			
		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ		ಪು	ಮ	ಒಟ್ಟು
೦೧	ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತ	೧೬% *(೦೮)	೦೪% (೦೨)	೧೬% (೦೪)	೦೪% (೦೧)	೧೦% (೧೫)	೨೦% (೧೦)	೦೪% (೦೨)	೨೦% (೦೫)	೦೪% (೦೧)	೧೨% (೧೮)	೧೮% (೨೭)	೦೪% (೦೬)	೧೧% (೩೩)
೦೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತ	೨೪% (೧೨)	೩೨% (೧೬)	೨೦% (೦೫)	೨೪% (೦೬)	೨೬% (೩೯)	೨೬% (೧೩)	೩೬% (೧೮)	೦೮% (೦೨)	೧೬% (೦೪)	೨೪.೭% (೩೭)	೨೧.೩% (೩೨)	೨೯.೩% (೪೪)	೨೫.೩% (೭೬)
೦೩	ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತ	೬೦% (೩೦)	೬೪% (೩೨)	೬೪% (೧೬)	೭೨% ೧೮%	೬೪% (೯೬)	೫೪% (೨೭)	೬೦% (೩೦)	೭೨% (೧೮)	೮೦% (೨೦)	೬೨.೩% (೯೫)	೬೦.೭% (೯೧)	೬೬.೭% (೧೦೦)	೬೩.೭% (೧೯೧)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೧೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೫೦)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೨೫)	೧೦೦% (೧೫೦)	೧೦೦% (೧೫೦)	೧೦೦% ೧೫೦	೧೦೦% ೩೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ:೪೪

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಮಟ್ಟದ ವರ್ಗೀಕರಣ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟ	ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
೦೧	ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳು	ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿರುವುದು
೦೨	ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ನಿವೇಶನ, ಮನೆನಿರ್ಮಾಣ, ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಾ, ಉತ್ತಮ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ	ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಉರ್ದುಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸ್ಥಾಪನೆ.
೦೩	ಕನಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ, ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪದ ಸೌಕರ್ಯ, ಪೊಲೀಸರ ಕಿರುಕುಳದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ	ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ,ಮಸೀದಿಗೆ ನಿವೇಶನ, ಆಶಿರ್‌ಖಾನ್ ನಿರ್ಮಾಣ, ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ, ಈದ್ಗಾ ಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ನಿವೇಶನ

ಕೋಷ್ಟಕ-೪೫

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳು	ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟ				
		ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ	ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಒಟ್ಟು
೦೧	ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೧೦% *(೧೫)	೨.೭% (೦೪)	೧.೩% (೦೨)	– –	೦೪% (೦೬)
೦೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೨೬% (೩೯)	೧೨% (೧೮)	೪.೭% (೦೭)	– –	೧೬.೭% (೨೫)
೦೩	ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೬೪% (೯೬)	೧೨% (೧೮)	೮.೭% (೧೩)	೧.೩% (೦೨)	೨೨% (೩೩)
	ಒಟ್ಟು	೧೦೦% (೧೫೦)	೨೬.೭% (೪೦)	೧೪.೭% (೨೨)	೧೩% (೦೨)	೪೨.೭% (೬೪)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪೬

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳು	ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟ				
		ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ	ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಒಟ್ಟು
೦೧	ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೧೨% *(೧೮)	೦೪% (೦೬)	೨.೭% (೦೪)	– –	೬.೭% (೧೦)
೦೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೨೪.೭% (೩೭)	೧೦.೭% (೧೬)	೩.೩% (೦೫)	– –	೧೪% (೨೧)
೦೩	ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೬೩.೩% (೯೫)	೧೩.೩% (೨೦)	೧೮.೭% (೨೮)	೦.೬% (೦೧)	೩೨.೬% (೪೯)
ಒಟ್ಟು		೧೦೦% (೧೫೦)	೨೮% (೪೨)	೨೪.೭% (೩೭)	೦.೬% (೦೧)	೫೩.೩% (೮೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪೭

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಕ್ರಸಂ.	ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಶ್ರೇಣಿ	ಈಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ		ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟ			
		ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಪ್ರಮಾಣ	ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾಣ
೦೧	ಗರಿಷ್ಠಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	೧೦% *(೧೫)	೨.೭% (೦೪)	೧.೩% (೦.೨)	– –	೫.೩% (೧೬)
		ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨% (೧೮)	೦೪% (೦೬)	೨.೭% (೦.೪)	– –	
೦೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	೨೬% (೩೯)	೧೨% (೧೮)	೪.೭% (೦೭)	– –	೧೫.೩% (೪೬)
		ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೨೪.೭% (೩೭)	೧೦.೭% (೧೬)	೩.೩% (೦೫)	– –	
೦೩	ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	೬೪.೦% (೯೬)	೧೨% (೧೮)	೮.೭% (೧೩)	೧.೩% (೦೨)	೨೭.೩% (೮೨)
		ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೬೩.೩% (೯೫)	೧೩.೩% (೨೦)	೧೮.೭% (೨೮)	೦.೭% (೦೧)	
ಒಟ್ಟು			೧೦೦% (೩೦೦)	೨೭.೩% (೮೨)	೧೯.೭% (೫೯)	೧.೦% (೦೩)	೪೮% (೧೪೪)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪೮

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುರುತಿಸುವ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳು	ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟಗಳು			
		ಭಾಗವಹಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ	ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
೦೧	ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೧೦% *(೧೫)	೧.೩% (೦೨)	೮.೭% (೧೩)	– –
೦೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೨೬% (೩೯)	೨೦% (೩೦)	೪.೭% (೦೭)	೧.೩% (೦೨)
೦೩	ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೬೪% (೯೬)	೩೩.೪% (೫೦)	೨೫.೩% (೩೮)	೫.೩% (೦೮)
ಒಟ್ಟು		೧೦೦% (೧೫೦)	೫೪.೭% (೮೨)	೩೮.೭% (೫೮)	೬.೬% (೧೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪೯

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುರುತಿಸುವ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳು	ಭಾಗವಹಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ	ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟಗಳು		
			ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
೦೧	ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೧೦% *(೧೫)	೧.೩% (೦೨)	೮.೭% (೧೩)	– –
೦೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೨೬% (೩೯)	೨೦% (೩೦)	೪.೭% (೦೭)	೧.೩% (೦೨)
೦೩	ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೬೪% (೯೬)	೩೩.೪% (೫೦)	೨೫.೩% (೩೮)	೫.೩% (೦೮)
ಒಟ್ಟು		೧೦೦% (೧೫೦)	೫೪.೭% (೮೨)	೩೮.೭% (೫೮)	೬.೬% (೧೦)

ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೫೦

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಂತಗಳು	ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟಗಳು			
		ಭಾಗವಹಿಸುವವರ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾಣ	ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
೦೧	ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೧೧% *(೩೩)	೧.೭% (೦೫)	೯.೩% (೨೮)	– –
೦೨	ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೨೫.೩% (೭೬)	೧೬.೬% (೫೦)	೫.೭% (೧೭)	೦೩% (೦೯)
೦೩	ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ	೬೩.೭% (೧೯೧)	೩೪% (೧೦೨)	೨೨.೭% (೬೮)	೦೭% (೨೧)
ಒಟ್ಟು		೧೦೦% (೩೦೦)	೫೨.೩% (೧೫೭)	೩೭.೭% (೧೧೩)	೧೦% (೩೦)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೫೧

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ

ಕ್ರ. ಸಂ	ಚುನಾವಣೆಯ ಹೆಸರು	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಚಲಾವಣೆಯಾದ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ				ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಚಲಾವಣೆಯಾದ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣ	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ			
			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ			ನಗರಪ್ರದೇಶ		ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ	
			ಪು	ಮ	ಪು	ಮ		ಪು	ಮ	ಪು	ಮ
೦೧	ಲೋಕಸಭೆ ೧೯೯೯	೭೩.೧೫%	೪೬% *(೨೩)	೪೨% (೨೧)	೪೮% (೧೨)	೫೨% (೧೩)	೬೭.೨%	೫೦% (೨೫)	೪೬% (೨೩)	೬೮% (೧೭)	೩೬% (೦೯)
೦೨	ಲೋಕಸಭೆ ೨೦೦೪	೬೦.೪%	೪೦% (೨೦)	೨೮% (೧೪)	೫೨% (೧೩)	೬೦% (೧೫)	೫೭.೫೩%	೫೨% (೨೬)	೪೬% (೨೩)	೭೨% (೧೮)	೪೦% (೧೦)
೦೩	ವಿಧಾನಸಭೆ ೧೯೯೯	೭೦.೭೭%	೪೬% (೨೦)	೪೪% (೨೨)	೪೮% (೧೨)	೫೬% (೧೪)	೬೧%	೫೮% (೨೯)	೪೮% (೨೪)	೭೬% (೧೯)	೪೦% (೧೦)
೦೪	ವಿಧಾನಸಭೆ ೨೦೦೪	೬೯.೦೯	೫೮% (೨೯)	೪೮% (೨೪)	೫೨% (೧೩)	೬೦% (೧೫)	೬೦.೭೮%	೬೨% (೩೧)	೫೦% (೨೫)	೮೦% (೨೦)	೪೪% (೧೧)

ಮೂಲ: ೧. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಾದ ಒಟ್ಟು ಮತದಾನದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಅಂತರ್ಜಾಲದಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

೨. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೫.೨

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಚುನಾವಣೆಯ ಹೆಸರು	ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು				ಒಟ್ಟು
				ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಜನತಾದಳ	ಬಿಜೆಪಿ	ಇತರೆ	
೦೧	ಲೋಕಸಭೆ ೧೯೯೯	ಪುರುಷ	೪೬% *(೨೩)	೩೬% (೧೮)	೦೮% (೦೪)	೦೨% (೦೧)	– –	೪೬% (೨೩)
		ಮಹಿಳೆ	೪೨% (೨೧)	೩೬% (೧೮)	೦೪% (೦೨)	– –	೦೨% (೦೧)	೪೨% (೨೧)
೦೨	ಲೋಕಸಭೆ ೨೦೦೪	ಪುರುಷ	೪೦% (೨೦)	೩೮% (೧೯)	೦೨% (೦೧)	– –	– –	೪೦% (೨೦)
		ಮಹಿಳೆ	೨೮% (೧೪)	೨೨% (೧೧)	೦೪% (೦೨)	– –	೦೨% (೦೧)	೨೮% (೧೪)
೦೩	ವಿಧಾನಸಭೆ ೧೯೯೯	ಪುರುಷ	೪೬% (೨೩)	೪೨% (೨೧)	೦೪% (೦೨)	– –	– –	೪೬% (೨೩)
		ಮಹಿಳೆ	೪೪% (೨೨)	೪೦% (೨೦)	೦೨% (೦೧)	– –	೦೨% (೦೧)	೪೪% (೨೨)
೦೪	ವಿಧಾನಸಭೆ ೨೦೦೪	ಪುರುಷ	೫೮% (೨೯)	೫೨% (೨೬)	೦೬% (೦೩)	– –	– –	೫೮% (೨೯)
		ಮಹಿಳೆ	೪೮% (೨೪)	೪೨% ೨೧	೦೬% (೦೩)	– –	– –	೪೮% (೨೪)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೫೩

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಚುನಾವಣೆಯ ಹೆಸರು	ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು				ಒಟ್ಟು
				ಕಾಂಗ್ರೇಸ್	ಜನತಾದಳ	ಬಿಜೆಪಿ	ಇತರೆ	
೦೧	ಲೋಕಸಭೆ ೧೯೯೯	ಮುರುಷ	೫೦% *(೨೫)	೩೮% (೧೯)	೦೮% (೦೪)	೦೨% (೦೧)	೦೨% (೦೧)	೫೦% (೨೫)
		ಮಹಿಳೆ	೪೬% (೨೩)	೩೮% (೧೯)	೦೬% (೦೩)	– –	೦೨% (೦೧)	೪೬% (೨೩)
೦೨	ಲೋಕಸಭೆ ೨೦೦೪	ಮುರುಷ	೫೨% (೨೬)	೩೬% (೧೮)	೧೦% (೦೫)	೦೨% (೦೧)	೦೪% (೦೨)	೫೨% (೨೬)
		ಮಹಿಳೆ	೪೬% (೨೩)	೪೦% (೨೦)	೦೪% (೦೨)	– –	೦೨% (೦೧)	೪೬% (೨೩)
೦೩	ವಿಧಾನಸಭೆ ೧೯೯೯	ಮುರುಷ	೫೮% (೨೯)	೫೦% (೨೫)	೦೬% (೦೩)	– –	೦೨% (೦೧)	೫೮% (೨೯)
		ಮಹಿಳೆ	೪೮% (೨೪)	೩೨% (೧೬)	೧೦% (೦೫)	೦೬% (೦೩)	– –	೪೮% (೨೪)
೦೪	ವಿಧಾನಸಭೆ ೨೦೦೪	ಮುರುಷ	೬೨% (೩೧)	೪೦% (೨೦)	೧೨% (೦೬)	೦೬% (೦೩)	೦೪% (೦೨)	೬೨% (೩೧)
		ಮಹಿಳೆ	೫೦% (೨೫)	೩೬% (೧೮)	೦೮% (೦೪)	೦೪% (೦೨)	೦೨% (೦೧)	೫೦% (೨೫)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೫೪

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಚುನಾವಣೆಯ ಹೆಸರು	ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು				ಒಟ್ಟು
				ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಜನತಾದಳ	ಬಿಜೆಪಿ	ಇತರೆ	
೦೧	ಲೋಕಸಭೆ ೧೯೯೯	ಪುರುಷ	೪೮% *(೧೨)	೪೪% (೧೧)	೦೪% (೦೧)	– –	– –	೪೮% (೧೨)
		ಮಹಿಳೆ	೫೨% (೧೩)	೩೬% (೦೯)	೧೨% (೦೩)	– –	೦೪% (೦೧)	೫೨% (೧೩)
೦೨	ಲೋಕಸಭೆ ೨೦೦೪	ಪುರುಷ	೫೨% (೧೩)	೪೪% (೧೧)	೦೪% (೦೧)	– –	೦೪% (೦೧)	೫೨% (೧೩)
		ಮಹಿಳೆ	೬೦% (೧೫)	೫೨% (೧೩)	೦೮% (೦೨)	– –	– –	೬೦% (೧೫)
೦೩	ವಿಧಾನಸಭೆ ೧೯೯೯	ಪುರುಷ	೪೮% (೧೨)	೪೦% (೧೦)	೦೪% (೦೧)	– –	೦೪% (೦೧)	೪೮% (೧೨)
		ಮಹಿಳೆ	೫೬% (೧೪)	೪೮% (೧೨)	೦೪% (೦೧)	– –	೦೪% (೦೧)	೫೬% (೧೪)
೦೪	ವಿಧಾನಸಭೆ ೨೦೦೪	ಪುರುಷ	೫೨% (೧೩)	೪೦% (೧೦)	೧೨% (೦೩)	– –	– –	೫೨% (೧೩)
		ಮಹಿಳೆ	೬೦% (೧೫)	೫೨% (೧೩)	೦೮% (೦೨)	– –	– –	೬೦% (೧೫)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೫೫

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ	ಚುನಾವಣೆಯ ಹೆಸರು	ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ		ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತಚಲಾಯಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು				ಒಟ್ಟು
				ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಜನತಾದಳ	ಬಿಜೆಪಿ	ಇತರೆ	
೦೧	ಲೋಕಸಭೆ ೧೯೯೯	ಪುರುಷ	೬೮% *(೧೮)	೫೬% (೧೪)	೧೨% (೦೩)	– –	– –	೬೮% (೧೮)
		ಮಹಿಳೆ	೩೬% (೦೯)	೩೨% (೦೮)	೦೪% (೦೧)	– –	– –	೩೬% (೦೯)
೦೨	ಲೋಕಸಭೆ ೨೦೦೪	ಪುರುಷ	೭೨% (೧೮)	೬೪% (೧೬)	೦೪% (೦೧)	– –	೦೪% (೦೧)	೭೨% (೧೮)
		ಮಹಿಳೆ	೪೦% (೧೦)	೩೬% (೦೯)	೦೪% (೦೧)	– –	-- –	೪೦% (೧೦)
೦೩	ವಿಧಾನಸಭೆ ೧೯೯೯	ಪುರುಷ	೭೬% (೧೯)	೬೦% (೧೫)	೧೨% (೦೩)	– –	೦೪% (೦೧)	೭೬% (೧೯)
		ಮಹಿಳೆ	೪೦% (೧೦)	೩೨% (೦೮)	೦೪% (೦೧)	– –	೦೪% (೦೧)	೪೦% (೧೦)
೦೪	ವಿಧಾನಸಭೆ ೨೦೦೪	ಪುರುಷ	೮೦% (೨೦)	೬೮% (೧೭)	೦೮% (೦೨)	– –	೦೪% (೦೧)	೮೦% (೨೦)
		ಮಹಿಳೆ	೪೪% (೧೧)	೩೨% (೦೮)	೦೮% (೦೨)	– –	೦೪% (೦೧)	೪೪% (೧೧)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

* ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೫೬

೨೦೦೪ ರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಕಾರಣಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.		ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು	ಪ್ರದೇಶ	ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯರು	ಒಟ್ಟು ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದವರ ಪ್ರಮಾಣ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಪಕ್ಷಗಳು				ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲಿಸುವವರ ಪ್ರಮಾಣ	ಒಟ್ಟು ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದವರ ಪ್ರಮಾಣ	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಪಕ್ಷಗಳು				ಒಟ್ಟು
						ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಜನತಾದಳ	ಬಿಜೆಪಿ	ಇತರೆ			ಕಾಂಗೆಸ್	ಜನತಾದಳ	ಬಿಜೆಪಿ	ಇತರೆ	
I	೧	ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಬದ್ಧತೆ	ನಗರ	ಪು	೫೮% *(೨೯)	೫೨% (೨೬)	– –	– –	– –	೪೬% (೬೯)	೬೨% (೩೧)	೩೬% (೧೮)	– –	– –	– –	೩೪% (೫೬)
	೨	ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ		ಮ	೪೮% (೨೪)	೪೦% (೨೦)	– –	– –	– –		೫೦% (೨೫)	೩೬% (೧೮)	– –	– –	– –	
	೩	ಸಮುದಾಯದ ರಕ್ಷಣೆ	ಗ್ರಾಮೀಣ	ಪು	೫೨% (೧೩)	೪೦% (೧೦)	– –	– –	– –		೮೦% (೨೦)	೬೦% (೧೫)	– –	– –	– –	
	೪	ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ		ಮ	೬೦% (೧೫)	೫೨% (೧೩)	– –	– –	– –		೪೪% (೧೧)	೨೪% (೬)	– –	– –	– –	
II	೧	ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳು	ನಗರ	ಪು	– –	– –	– –	– –	– –	೦.೭% (೧)	– –	೪% (೨)	– –	– –	– –	೫೩.೪% (೬)
				ಮ	– –	೨% (೧)	– –	– –	– –		– –	– –	– –	– –	– –	
	೨	ಮಹಿಳಾ ಪರ ಯೋಜನೆಗಳು	ಗ್ರಾಮೀಣ	ಪು	– –	– –	– –	– –	– –		– –	೮% (೨)	– –	– –	– –	
				ಮ	– –	– –	– –	– –	– –		– –	೮% (೨)	– –	– –	– –	
III	೧	ಕೋಮುಸಾಮರಸ್ಯ	ನಗರ	ಪು	– –	– –	೧೨% (೩)	– –	– –	೭.೩% (೧೧)	– –	– –	೧೨% (೬)	– –	೪% (೨)	೧೪% (೧೭)
	೨	ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ		ಮ	– –	– –	೬% (೩)	– –	– –		– –	– –	೮% (೪)	– –	೨% (೧)	
	೩	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪರ ಒಲವು	ಗ್ರಾಮೀಣ	ಪು	– –	– –	೧೨% (೩)	– –	– –		– –	– –	೮% (೨)	– –	– –	
	೪	ಕೋಮುವಾದದ ಸೋಲಿಗಾಗಿ		ಮ	– –	– –	೮% (೨)	– –	– –		– –	– –	೮% (೨)	– –	– –	

ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

IV	೧	ಹಜ್ ಯಾತ್ರಿಗಳ ಖೋಟಾ ಹೆಚ್ಚಳ	ನಗರ	ಪು	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	೨% (೧)	– –	೧.೩% (೨)
	೨	ಪಾಕಿಸ್ತಾನದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ		ಮ	– –	– –	– –	– –	– –		– –	– –	– –	೨% (೧)	– –	
	೩	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪರ ಒಲವು	ಗ್ರಾಮೀಣ	ಪು	– –	– –	– –	– –	– –		– –	– –	– –	– –	– –	
	೪	ಕೋಮುವಾದದ ಸೋಲಿಗಾಗಿ		ಮ	– –	– –	– –	– –	– –		– –	– –	– –	– –	– –	
V	೧	ಇತರೆ ಪಕ್ಷಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿಲ್ಲ	ನಗರ	ಪು	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	೦೪% (೨)	೪% (೨)	೩೩% (೧೦)
				ಮ	– –	– –	– –	– –	– –		– –	– –	– –	೪% (೨)	– –	
			ಗ್ರಾಮೀಣ	ಪು	– –	– –	– –	– –	– –		– –	– –	– –	– –	೪% (೨)	
				ಮ	– –	– –	– –	– –	– –		– –	– –	– –	– –	೪% (೨)	
		ಒಟ್ಟು			೫೪% (೮೧)	೪೬.೭% (೭೦)	೬೭% (೧೦)	೦% (೦)	೬% (೧)	೫೪% (೦೧)	೫೮% (೮೭)	೩೯.೩% (೫೯)	೧೦.೭% (೧೬)	೪.೭% (೭)	೩.೩% (೫)	೫೮% (೮೭)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

*ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೦೧. ಡೇವಿಸ್ ಈಸ್ಟನ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ನೋಫ್, ೧೯೫೩, ಪು.೧೬೨

೦೨. ಸ್ಟೀಫನ್ ರೋಜೆನ್‌ಸ್ಟೋನ್.ಜೆ ಆ್ಯಂಡ್ ಜೆ.ಎಂ. ಹಾನ್ಸನ್, ಮೊಬಲೈಜೇಷನ್, ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ ಇನ್ ಅಮೇರಿಕ, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್,೧೯೯೩,ಉಲ್ಲೇಖ: ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್, "ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ರೆಪ್ರೆಜೆಂಟೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅರ್ಬನ್ ಫೈಂಡಿಂಗ್ಸ್ ಇನ್ ಡೆಲ್ಲಿ", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೧೬ ಸಂಖ್ಯೆ.೫, ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೫, ಪು.೧೦೪೧–೧೦೫೩

೦೩. ಯಶ್ ಘೈ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್, ಲಂಡನ್: ಮೈನಾರಿಟಿ ರೈಟ್ಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್, ಏಪ್ರಿಲ್೨೦೦೧, ಪು.೧೦–೧೧

೦೪. ನಾರ್ಮನ್.ಹೆಚ್.ನೀ, ಬಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮ್ ಪೊವೆಲ್ (ಜೂ) ಆ್ಯಂಡ್ ಕೆನೆತ್ ಪ್ರಿವಿಟ್, "ಸೋಶಿಯಲ್ ಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ರಿಲೇಶನ್ಸ್ ಪಾರ್ಟ್–೧" ದಿ ಅಮೇರಿಕನ್ ಪೊಲಿಟಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ, ಸಂ.೬೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೨, ಜೂನ್ ೧೯೬೯, ಮತ್ತು ನಾರ್ಮನ್ .ಹೆಚ್.ನೀ, ಜೆ.ಬಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮ್ ಪೊವೆಲ್ (ಜೂ) ಆ್ಯಂಡ್ ಕೆನೆಟ್ ಪ್ರಿವಿಟ್; ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ರಿಲೇಷನ್‌ಶಿಪ್ ಪಾರ್ಟ್–೨" ದಿ ಅಮೇರಿಕನ್ ಪೊಲಿಟಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ, ಸಂ.೬೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೩, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೬೯, ಉಲ್ಲೇಖ: ಸುವರ್ಚಲ, ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್; ವಿತ್ ರೆಫೆರೆನ್ಸ್ ಟು ರೂರಲ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಡ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಇನ್ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ್, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೧೯೯೧, ಪು.೨೬

೦೫. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ,"ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ– ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು", ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ (ಸಂ), ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨, ಪು.೧–೩

೦೬. ರಾಬರ್ಟ್ ಲೇನ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಲೈಫ್, ಅಧ್ಯಾಯ ೯ ಮತ್ತು ೧೦, ಉಲ್ಲೇಖ: ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್, ಎನ್ ಇಂಟ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಟು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ, ಲಂಡನ್: ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಸರ್ವಿಸ್, ೧೯೭೧, ಪು.೧೧೩–೧೧೪

೦೭. ರಾಮಚಂದ್ರನ್.ವಿ.ಕೆ, *ಕೇರಳಾಸ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಚೀವ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್*,ಇನ್ ಜೀನ್‌ಡ್ರೀಜ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಮರ್ತ್ಯಸೆನ್(ಸಂ) *ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್; ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ರೀಜನಲ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್*, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೯೬, ಮ.೨೧೬–೨೧೮

೦೮. ಹಾನ್ಸ್ ಬ್ಲೊಯ್‌ಕಿವಿಸ್ಟ್, *ಹೌಸ್‌ಹೋಲ್ಡ್ ಸರ್ವೇ ಅಂಡರ್‌ಟೇಕನ್ ಇನ್ ಸೆವೆನ್ ಲೊಕ್ಯಾಲಿಟೀಸ್ ಆಫ್ ಈಚ್ ಸ್ಟೇಟ್, ಇನ್ ಬೋತ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್*, ಉಲ್ಲೇಖ: ಜೀನ್ ಡ್ರೀಜ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್, *ಇಂಡಿಯಾ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೨, ಪು.೯೩

೦೯. ಸುನೀಲ್ ಸೇನ್‌ಗುಪ್ತ ಆ್ಯಂಡ್ ಹ್ಯಾರಿಸ್ ಗಜ್ದಾರ್, ಅಗ್ರೇರಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್, ಇನ್ ಜೀನ್‌ಡ್ರಿಜ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್ (ಸಂ) ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್: ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ರೀಜನಲ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೯೬, ಪು.೨೬೨

೧೦. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ನಜರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಂಗೀತ, ಡೀಸೆಂಟ್ರಲೈಜ್ಡ್ ಗವರ್ನೆನ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೀಪಲ್ಸ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಲೆಸೆನ್ಸ್ ಫ್ರಂ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್,ಬೆಂಗಳೂರು: ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಛೇಂಜ್, ೨೦೦೩, ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್, ೧೩೧, ಪು. ೧–೨೦

೧೧. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, ದೇಶಿ ನೆರಳಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೧, ಪು.೧೪

೧೨. ಕುರಿಯನ್.ಎನ್.ಜೆ."ವೈಡಿಸಿಂಗ್ ರೀಜನಲ್ ಡಿಸ್‌ಪ್ಯಾರಿಟೀಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸಮ್ ಇಂಡಿಕೇಟರ್ಸ್"ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೩೫, ಸಂಖ್ಯೆ.೭, ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೦೦, ಪು.೫೩೭–೫೪೫

೧೩. ಸ್ಮಿತ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಸಿ, ಇಂಡಿಯಾ ಯಾಸ್ ಎ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ಸ್ಟೇಟ್, ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್,೧೯೬೩,ಪು.೪೧೫, ಉಲ್ಲೇಖ: ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, "ಡೀಸೆಂಟ್ರಲೈಜೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಸಮ್ ರಿಫ್ಲೆಕ್ಷನ್ಸ್" ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೨೯, ಸಂಖ್ಯೆ.೧೫, ೨೦೦೩, ಪು.೩೮–೪೬

೧೪. ಖುಸ್ರೋ.ಎ.ಎಂ,ಇಕನಾಮಿಕ್ ಎಫೆಕ್ಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಅಬಾಲಿಷನ್ ಇನ್ ಹೈದರಾಬಾದ್, ಉಲ್ಲೇಖ: ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಮುಸ್ಲಿಂ; ಎ ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ರಿ ಅಸೆಸ್‌ಮೆಂಟ್, ಜೈಪುರ್: ಪ್ರಿಂಟ್‌ವೆಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೮೫, ಪು.೧೬೯

೧೫. ಮೆಹಬೂಬ್ ಉಲ್‌ಹಕ್, ಉಲ್ಲೇಖ: ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫, ಬೆಂಗಳೂರು: ಯೋಜನಾ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ ಇಲಾಖೆ, ೨೦೦೬, ಪು.೧೧೩

೧೬. ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್, ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಯಾಸ್ ಫ್ರೀಡಂ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೦, ಉಲ್ಲೇಖ: ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, ಸಂಶೋಧನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೮, ಪು. ೫೫

೧೭. ಮೆಹಬೂಬ್ ಉಲ್‌ಹಕ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೩

೧೮. ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್.ಹೆಚ್.ಎಸ್,ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪಾತ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೫೭ ರಿಂದ ೧೯೮೯ ರವರೆಗೆ ಅವರ ಪಾತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಜುಲೈ ೧೯೯೫, ಪು.೫೫–೮೦. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರು ೧೯೫೬ ರಿಂದ ೧೯೮೯ರವರೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಶಾಸಕರು ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಡಾವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಹೈ ಪವರ್ ಕಮಿಟಿ ಆನ್ ಸೋಶಿಯೋ-ಇಕಾನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಸರ್ವೆ ೧೯೯೪, ಆಫ್ ರಿಲೀಜಿಯಸ್ ಮೈನಾರಿಟಿಸ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಮೈನಾರಿಟಿ ಕಮಿಷನ್, ೧೯೯೫.

೨೦. ಮಾಥೂರ್.ಎಸ್.ಬಿ, "ಸ್ಲಂ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಕಲ್ಚರ್: ಎ ಸ್ಟಡಿ ಇನ್ ದ ಕಂಟೆಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಜೈಪುರ್", ಇನ್ ಆಶಾ ಕೌಶಿಕ್ (ಸಂ) ಡೆಮಾಕ್ರಾಟಿಕ್ ಕನ್ಸರ್ನ್ಸ್: ದ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪೀರಿಯನ್ಸ್, ಎಸ್ಸೇಸ್ ಇನ್ ಎನ್ ಆನರ್ ಆಫ್ ಪ್ರೊ.ಇಕ್ಬಾಲ್ ನರೇನ್, ಜೈಪುರ್: ಅಲೇಖ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೯೪, ಪು.೩೨೮-೩೩೯

೨೧. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ

೨೨. ಗೂಡ್ವಾಲ.ಹೆಚ್.ಆರ್., ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಥಮ ವರದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೧೯೮೫

೨೩. ಎಂ.ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ, ಸಂಶೋಧನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೮, ಪು.೪೮

೨೪. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, "ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಕೆಲವು ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು", ಎಂ.ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ (ಸಂ) ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨, ಪು.೧-೨೪

೨೫. ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ವೈಸ್ ಬೆನಿಫಿಶಿಯರಿ ಓರಿಯಂಟೆಡ್ ಸ್ಕೀಮ್ಸ್ ೨೦೦೫-೦೬, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್ ಮೈನಾರಿಟಿಸ್-ಕಮಿಷನ್ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಚಯ, ಮಂಗಳೂರು: ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್

೨೬. ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ವೈಸ್ ಬೆನಿಫಿಶಿಯರಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ

೨೭. ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫, ಬೆಂಗಳೂರು: ಯೋಜನಾ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೦೬,

೨೮. ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೧೧, ಭಾಗ ೧, ಪು.೯೮೪-೯೮೫ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೪, ಭಾಗ.೧, ೧೯೬೪, ಪು.೯೮೬ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೧, ೧೯೬೭, ಪು.೬೨೬-೬೨೭ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೪, ೧೯೬೭, ಪು.೬೬೧ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೯, ೧೯೬೮, ಪು.೩೩೧-೩೩೬, ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೯, ೧೯೬೮, ಪು.೧೫೪-೧೫೬ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭೆ ನಡಾವಳಿ,ಸಂ.೧೩,೧೯೬೮, ಪು.೪೫೮-೪೬೪ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೧೪, ೧೯೬೮, ಪು.೫೧೫-೫೧೬ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೧೧, ೧೯೮೪, ಪು.೧೦೪ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೧, ೧೯೬೭, ಪು.೬೨೩, ೬೨೭ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ನಡಾವಳಿ,ಸಂ.೪,ಪು.೫೬೭-೫೬೮ಉಲ್ಲೇಖ: ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್.ಹೆಚ್.ಎಸ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೭೧-೭೪

೨೯. ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್: ಇಶ್ಯೂಸ್ ಇನ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಡವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಖಾಮಾ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೯೩, ಪು.೩೫

೩೦. ಯಶ್‌ಫೈ ರೀಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦-೧೧

೩೧. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ

೩೨. ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್ ಹೆಚ್.ಎಸ್., ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೬೧-೬೨

೩೩. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ೧೯೪೬, ಪು.೧೮೪-೧೮೫.ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ೧೯೧೪, ಪು.೧೦೧. ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ೧೯೩೯, ಪು.೧೨೨ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ೧೯೪೫, ಪು.೪೫೬ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ೧೯೧೪, ಪು.೧೪ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ೧೯೪೨, ಪು.೧೯೬-೧೬೨ ಉಲ್ಲೇಖ: ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೯-೪೪

೩೪. ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೧, ೧೯೫೦ ಪು.೧೯೨ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ನಡಾವಳಿ, ಸಂ.೨, ೧೯೫೦, ಪು.೧೩೫, ಉಲ್ಲೇಖ: ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೪೫-೫೪

೩೫. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೬೮-೬೯

೩೬. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೭೫

೩೭. ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ನಡಾವಳಿ ೧೯೭೩, ಸಂ.೩, ಪು.೩೩೯೭, ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೭೩-೭೪

೩೮. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್: ಎ ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ರಿ ಅಸೆಸ್‌ಮೆಂಟ್, ಜೈಪುರ್: ಪ್ರಿಂಟ್‌ವೆಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೮೫, ಪು.೧೭೯

೩೯. ಗ್ರಾನ್‌ವಿಲ್ಲೆ ಆಸ್ಟಿನ್, ದ ಇಂಡಿಯನ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್: ಕಾರ್ನರ್ ಸ್ಟೋನ್ ಆಫ್ ಎ ನೇಷನ್, ಬಾಂಬೆ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೨, ಪು.೧೪೪

೪೦. ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, "ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪ್ರೊಸೆಸ್ ಪ್ರೊಸ್ಟ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಜೀಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಆಲ್ಟರ್‌ನೇಟಿವ್ಸ್" ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಬ್ಜೆಕ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಸಂ.೭, ಸಂಖ್ಯೆ.೨, ೧೯೯೫, ಪು.೧೦೬-೧೨೯

೪೧. ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. ೧೦೬-೧೦೭

೪೨. ಸಂಜಯ್‌ಕುಮಾರ್, "ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಟೊರೊಲ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ್", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೩೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೩, ಜನವರಿ ೧೯೯೬, ಪು.೧೩೮-೧೪೧.

೪೩. ಯಶ್‌ಫೈ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು..೧೩, ೨೧ ಮತ್ತು ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಿಂಗ್, ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೧೨

೪೪. ಯಶ್ ಫೈ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೭,೮,೧೧, ೨೧

೪೫. ಅದೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೧

೪೬. ಪಾಲ್‌ಬ್ರಾಸ್, ಫ್ಯಾಕ್ಷನಲ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್, ಬರ್ಕ್‌ಲಿ: ೧೯೬೫, ಪು.೨೦೭, ಉಲ್ಲೇಖ: ಮೊಯಿನ್ ಶಾಕೀರ್, ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್: ಸಮ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಜಂತಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೮೦, ಪು.೯೮

೪೭. ರುಡಾಲ್ಫ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುಸಾನ್ ಹೋಬರ್ ರುಡಾಲ್ಫ್, ಇನ್ ಪರ್‌ಸ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿ; ದಿ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇಕಾನಮಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್, ಲಂಡನ್: ಚಿಕಾಗೊ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೮೭, ಪು.೧೯೫

೪೮. ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಮ.೧೩೮-೧೪೧

೪೯. ರಜನಿ ಕೊಠಾರಿ ಆ್ಯಂಡ್ ತರುಣ್ ಸೇಠ್, "ಎಕ್ಸ್‌ಟೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲಿಮಿಟ್ ಆಫ್ ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ ವೋಟಿಂಗ್; ಎ ಕೇಸ್ ಆಫ್ ಬರೋಡ ಈಸ್ಟ್" ಇನ್ ರಜನಿಕೊಠಾರಿ ಆ್ಯಂಡ್ ತರುಣ್ ಸೇಠ್ (ಸಂ) ಪಾರ್ಟಿಸಿಸ್ಟಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಲೈಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೬೭, ಪು.೧೨೧-೧೩೩

೫೦. ರಘುಗುಪ್ತಾ, "ಕಾಸ್ಟ್ ರ್‍ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಂಟರ್ ಕಾಸ್ಟ್ ರಿಲೇಷನ್‌ಶಿಪ್ ಅಮಾಂಗ್ ದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಎ ವಿಲೇಜ್ ಆಫ್ ನಾರ್ಥ್ ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಯು.ಪಿ", ದ ಈಸ್ಟರ್ನ್ ಆ್ಯಂಥ್ರೋಪಾಲಜಿಸ್ಟ್, ಸಂ.೧೦, ಸಂಖ್ಯೆ೧, ೧೯೫೬, ಪು.೬೭

೫೧. ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಮ.೧೩೮-೧೪೧.

೫೨. ಇರ್ಫಾನ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್, "ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್" ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೩೦, ಸಂಖ್ಯೆ೪, ಜನವರಿ ೧೯೯೫, ಪು.೧೯೮-೨೦೩

೫೩. ಥಿಯೋಡೋರ್.ಪಿ.ರೈಟ್(ಜೂ)"ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ೧೯೭೭ ಲೋಕ್‌ಸಭಾ ಇಲೆಕ್ಷನ್ಸ್", ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ, ಸಂ.೧೭, ಸಂ.೩-೪, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೭೮, ರೀ ಪ್ರಿಂಟೆಡ್ ಇನ್ ವೀರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ) ಸೋಶಿಯಾಲಾಜಿಕಲ್ ಆಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಂ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ದೀಪ್ ಆ್ಯಂಡ್ ದೀಪ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೧೯೯೦, ಪು.೨೨೭-೨೩೬

೫೪. ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಮತ್ತು ಇರ್ಫಾನ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಮತ್ತು ಜೀನ್ ಬ್ಲೊಂಡಲ್, ಓಟರ್ಸ್, ಪಾರ್ಟಿಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲೀಡರ್‌ಶಿಪ್, ಲಂಡನ್: ೧೯೭೩, ಪು.೮೩, ಉಲ್ಲೇಖ ಮೋಯಿನ್ ಶಾಕೀರ್, ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್; ಸಮ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟೀವ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಜಂತಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೧೯೮೦, ಪು.೯೬

೫೫. ಯಶ್‌ಫೈ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೧೦-೧೧

೫೬. ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಮ.೩೮-೪೭

೫೭. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್,"ಮೈನಾರಿಟೀಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲೋಕ್‌ಸಭಾ ಇಲೆಕ್ಷನ್ಸ್", ಸಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಆರ್ಚೀವ್, ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೪, ಪು.೧-೫

೫೮. ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಮ.೧೩೮-೧೪೧

೫೯. ೧೯೯೯ ಮತ್ತು ೨೦೦೪ರ ವರ್ಷಗಳ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಾದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇಕಡವಾರು ಮತದಾನವನ್ನು ಭಾರತದ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

೬೦. ಸುಹಾಸ್ ಪಲ್‌ಶೀಕರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್, "ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ನಾರ್ಮ್ಸ್; ಹೌ ಬ್ರಾಡ್ ಬೇಸ್ಡ್ ಈಸ್ ಇಟ್?" ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೪೦, ಸಂಖ್ಯೆ.೨, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೪, ಪು.೫೪೧೨-೫೪೧೭

೬೧. ಯೋಗೇಂದ್ರ ಯಾದವ್, "ಅಂಡರ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಡಿಂಗ್ ದ ಸೆಕೆಂಡ್ ಡೆಮೋಕ್ರಾಟಿಕ್ ಅಪ್‌ಸರ್ಜ್; ಟ್ರೆಂಡ್ ಆಫ್ ಬಹುಜನ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಟೋರೋಲ್ ಪಾರ್ಟೀಸ್ ಇನ್ ೧೯೯೦", ಇನ್ ಫ್ರಾಂಕೆಲ್ ಫ್ರಾನ್ಸೈನ್, ಜೋಯಾಹಸನ್, ರಾಜೀವ್ ಭಾರ್ಗವ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಲವೀರ್ ಅರೋರ (ಸಂ) ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೦, ಪು.೧೨೦–೧೪೫

೬೨. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್, ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೬೮

೬೩. ಅನ್ವರ್ ಆಲಂ, "ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪ್ರೋಸೆಸ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಜೀಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಆಲ್ಟರ್‌ನೇಟಿವ್ಸ್", ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಸಂ.೨, ಸಂಖ್ಯೆ.೧, ಜುಲೈ ೧೯೯೫, ಪು.೧೦೬–೧೨೯

* * *

ಸಮಾರೋಪ

ಸಮಾರೋಪ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣ ಸಮಾಜದ ಶಕ್ತಿಯುತ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಮತ್ತು ಮರುಹಂಚಿಕೆಯ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ತೃತೀಯ ಜಗತ್ತಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಚಾಲಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು 'ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ'ವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಶಾಸನ ರಚನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ, ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವೂ ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ, ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸುವ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹಾದಿಯು ಸುಗಮವಾಗಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೊದಲ ಆಯ್ಕೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಬದುಕಿನ ಕನಿಷ್ಠ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಆಹಾರ, ವಸತಿ, ಮಾನಸಿಕ–ದೈಹಿಕ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಂಥ ಅಗತ್ಯಗಳು ಪೂರೈಕೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ವಿಚಾರ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಈಡೇರಿ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟದ ಸಂತೃಪ್ತ ಜೀವನ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿರ್ಧಾರಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಾಬೀತುಗೊಂಡಿವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಏಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳು, ಜಾತಿ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಇರುವ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ವಿರೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅಪನಂಬಿಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರು, ದೇಶ ವಿಭಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಪನಂಬಿಕೆಗೂ ಗುರಿಯಾದರು. ಈ ಎರಡೂ ಘಟನೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಪಡದ ವರ್ತಮಾನದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭೂತಕಾಲದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅರವತ್ತರ ದಶಕದವರೆಗೂ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಮುವಾದ ಇಂದು

ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿತು. ದೇಶ ವಿಭಜನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಭೂಮಾಲೀಕರು, ವಿದ್ಯಾವಂತರು, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ವಲಸೆಹೋದರು. ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಬಡವರು, ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು ಮತ್ತು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದವರು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಫಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಪಾಲಾಗುವ ಗ್ರಹಿತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಬಡವರ, ಹಿಂದುಳಿದವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ನೀತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆಯೋಗಗಳು, ಸಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಗೋಪಾಲಸಿಂಗ್ ವರದಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ "ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಹತಾಶ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ತೊಡೆದು ಹಾಕಬೇಕು ಎಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಚಾರ್ ವರದಿಯೂ ಕೂಡ ಇಂದಿಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಿಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದೆ.

ಈ ವರದಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ತೀವ್ರವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಸಮಾನತೆ ತರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ಸಂಗತಿಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಗ್ಗಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸಮುದಾಯದ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಮಾನ ಬದುಕು ನೆಡೆಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ೧೯೮೩ ರ ಗೂಡ್ವಾಲ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ೧೯೯೪ ರ ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಅವರ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿಕೃಷ್ಟ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಮು ಆಧಾರಿತ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಚುನಾವಣೆ ಮೂಲಕ ಶಾಸಕಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾಲು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಜಾತಿಗಳೇ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯಗಳು ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆಯುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಖ್ಯಾಬಲ ಅದರ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಬಲರಾಗದೆ ಸಂವಿಧಾನದತ್ತವಾದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಕ್ರೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವೆ ಪೂರಕ

ಸಂಬಂಧಗಳಿವೆ. ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು, ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅನನ್ಯತೆ ರಾಜಕಾರಣದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು.

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಮೌಲ್ಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವರ್ತನೆ ವಿಧಾನಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಭಾವನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಂತಹ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತತೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮನೋವಿರೋಧಿ ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಾದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು, ಪರಂಪರೆಗಳು, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಸಮುದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಸಮುದಾಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಚುನಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಧಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಚುನಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂತೋಷಕರ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಇವರ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಂದಿಗೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಗವಹಿಸುವ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೂಡ ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟಗಳು

ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಚುನಾವಣೆಯಂಥ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಇದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ವರ್ಗಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ನಡುವೆ ಪೂರಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದಂತೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾಭಿಪ್ರಾಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯಗಳು ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಉದ್ದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್ ಹಾಗೂ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಿತ್ ಅತೋಫ್ ಅವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಒಟ್ಟು ೧೫ ಹಂತಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೩.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದು, ಮತದಾನ, ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಇತರರ ಮತದಾನವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹಂತಗಳಾದ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಭೇಟಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು ಈ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಶೇ.೧೧ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಹಂತಗಳೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು, ಅರೆರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ, ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಉನ್ನತ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ,

ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳು ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಯಾವ ವರ್ಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ೭ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೫ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೇ.೭೦ ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೬.ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೦೪ರಷ್ಟು ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೭ರಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಶೇ.೦.೩ರಷ್ಟು ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವರ್ಗಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಬಡವರೆಂದು, ೨೦,೦೦೧ ರಿಂದ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರೆಂದು ಮತ್ತು ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೬.೭ರಷ್ಟು ಬಡವರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೯.೩ರಷ್ಟು ಬಡವರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ.೧೦.೩ರಷ್ಟು ಬಡವರು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೦೭ರಷ್ಟು ಬಡವರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೯.೭ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೭ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ, ಶೇ.೮.೭ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇ.೪ ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೩.೬ರಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೭.೩ರಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತರು ಕನಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇ.೬.೪ರಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತರು ಮಧ್ಯಮಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮಂತರು ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಾಗೂ ಬಡವರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಿಕೆ, ಮತದಾನ, ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ, ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಇತರರ ಮತದಾನವನ್ನು

ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೂರನೆಯ ಉದ್ದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿತ್ತು. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಪೂರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಸಮತೋಲನವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮಶಾಹಿಯಿಂದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಏಕೀಕೃತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡವು. ಏಕೀಕರಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಿದ್ದವು. ಇಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಭಾಗ ಏಕೀಕರಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಆಧುನೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಏಕೀಕರಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೂ ಹಿಂದುಳಿದಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ಅದರ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗವು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗವು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೂಚಿಗಳಲ್ಲಿ, ತಲಾವಾರು ಆದಾಯದಲ್ಲಿ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರೆದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಈ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೪ ರ ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದವರಾಗಿದ್ದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಚರ್ಚೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ೮ ಸೂಚಿಗಳ (ಕುಟುಂಬದ ಸ್ವರೂಪ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಆದಾಯ, ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ, ದುಡಿಮೆಗಾರರು, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವ) ಮೂಲಕ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೨ರಷ್ಟು ಅವಿಭಕ್ತ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಅವಿಭಕ್ತ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇ.೫.೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ೬ ಜನ ವಾಸಿಸುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೨.೪ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.೬೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೭೨ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ೬ ಜನ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು

ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೫೩.ರಷ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೯.೧೮ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೭.೯೭ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೮.೭ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೯.೩ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಒಂದೂವರೆ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದರೂ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೬ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಶೇ.೯.೯ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು ಇವತ್ತಿಗೂ ಅದರ ಅವಲಂಬನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬನೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕುಸಿದು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮.೨ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೭.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಲಯವಾರು ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಬೇಸಾಯಗಾರರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩.೨ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೬ರಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲೂ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು ದುಡಿಮೆಗಾರರಿರುವ ವಿವಿಧ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೬೨ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ದುಡಿಮೆಗಾರರು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದುಡಿಮೆಗಾರರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಇದು ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡಲು ತಲಾವರಮಾನವು ಮುಖ್ಯ ಅಳತೆ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ೧೯೭೦-೭೧ ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೬ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು, ೧೯೯೭-೯೮ ರಲ್ಲಿ ೩ ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೧ನೇ ಮತ್ತು ೧೭ ಸ್ಥಾನವನ್ನು

ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಎರೆಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿರುವ ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸಗಾರರು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರ, ತಲಾವರಮಾನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ತಲಾವರಮಾನ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ತಲಾವರಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ಸಮಿತಿಯು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಆದಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೫.ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೬,೦೦೦ ರೂ. ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಶೇ.೧೬.ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೬,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧೦,೦೦೦ರೂ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಕೇವಲ ಶೇ.೨೯ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೧೦,೦೦೦ರೂ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿವೆ. ಸಮಿತಿಯು ೬೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯವಿರುವ ಶೇ.೫೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಬಡತನ ರೇಖೆ ಕೆಳಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೩.೮೫.ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೨.ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದ ಪ್ರಕಾರ ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ, ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ರಿಂದ ೧,೦೦೦೦೦ರೂ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ೧,೦೦೦೦೦ ರೂ.ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ೨೦,೦೦೦ ರೂಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿವೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬೨ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿವೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಡತನ ರೇಖೆಗೆ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

೧೯೯೪ರ ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೩.೧ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೧ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.೯ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇತರೆ ಸೂಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರೆದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದರೂ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಯಾವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎರೆಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ.೨೬.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು, ಶೇ.೧೯.೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೧.೦ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು

ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಶೇ.೪೮ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ· ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತರು ಶೇ.೨೭.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳಾದ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ, ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪ, ಪೋಲೀಸರ ಕಿರುಕುಳದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಕಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಯಾವ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೨.೩ರಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಶೇ.೩೭.೩ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೫೨.೩ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೋಮುವಾದದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ಮಸೀದಿಗೆ ನಿವೇಶನ, ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ, ಈದ್ಗಾ ಗೋಡೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ನಿವೇಶನ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಭವನದಂತಹ ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವುದು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಂಖ್ಯಾಬಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂವಿಧಾನದತ್ತವಾಗಿ ನೀಡಿರುವ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ೪೦-೪೫ ಶಾಸಕರ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಶೇ.೧೦.೧೭ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತದಾರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿಲ್ಲ. ಮತದಾನಾಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುವವರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಮತಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತಚಲಾಯಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನತಾದಳ ಅವರ ಎರಡನೆಯ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಆ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಸಮುದಾಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿರುವುದು, ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ರಕ್ಷಣೆ, ಪಕ್ಷದ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವದ ಬದ್ಧತೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜನತಾದಳಕ್ಕೆ ಅದರ ಕೋಮುಸಾಮರಸ್ಯದ ನಿಲುವು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯ ಬದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಜನತಾದಳಕ್ಕೆ ಮತನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅಂದರೆ ಇತರೆ ಪಕ್ಷಗಳು ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬಿಜೆಪಿಗೆ ಮತ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಮತ ನೀಡುವವರಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ

ಮಾತ್ರ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆದ್ಯತೆಗಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ರಾಜಕಾರಣ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದೆ ಸಮುದಾಯ ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸದೃಢಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅನನ್ಯತೆಗಳೊಂದಿಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತರು–ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು, ಬಡವರು–ಶ್ರೀಮಂತರ ಅಂತರಗಳು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಬಡವರು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀಮಂತ ಮುಸ್ಲಿಮರು. ಬಡವರನ್ನು ಬಡವರಾಗಿಯೇ ಉಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಜನಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಬಹುತೇಕ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಜಾರಿಗಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಂಘಟನೆಗಳಿಂದ ಬಹಳ ದೂರ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸಕ್ರೀಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಕೂಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಹೊಣೆ ಹೊರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ಬಡವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಹೋರಾಡುವ ಸಮುದಾಯ ಇಡೀ ಸಮಾಜದಿಂದ ಸಹಕಾರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪಕ್ಷೇತರರಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಹಣದ ಆಮಿಷಗಳು ಮತ್ತು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಹುನ್ನಾರಗಳನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಹೋದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನಿಷ್ಠ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೂಡಿಸುವ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಅವರ ಭೌತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಭೌತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೂಡ 'ದೇವರ' ಹೆಗಲಿಗೆ ಏರಿಸುವ ಸಂಖ್ಯೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಬಡವರು ತಮ್ಮ ಭೌತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಇಂದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಮುದಾಯ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಅವರನ್ನೇ ಹೊಣೆಯಾಗಿಸುವ ವಾದಗಳು ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಆತಂಕವಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸರಿ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತುಗಳಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸೀಮಿತ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಿನಿಕತನಕ್ಕೆ ಅವರ ಅನಕ್ಷರತೆ, ಬಡತನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೋಮುವಾದಿಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ರಾಜಕಾರಣವೂ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಸಾಚಾರ್ ವರದಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್ ವರದಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಔದಾರ್ಯ ತೋರಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಅಸಮಾನತೆ ದೂರಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅತೀಯಾದ ಓಲೈಕೆ ಮತ್ತು ಅತೀಯಾದ ತಿರಸ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅಸಮಾನತೆ ನಿವಾರಣೆಗಳು ವಿವಾದಗಳಾಗಬಾರದು. ಕೆಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಇಡೀ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಿಸಿ ಅಪರಾಧಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಅವಮಾನವೇ ಆಗಿದೆ.

* * *

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು

೧. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜನಿಯರ್, ಮೈನಾರಿಟಿ, ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಸ್ಟೇಟ್; ಎಸ್ಸೆಸ್ ಇನ್ ಕಾಂಟೆಪೊರರಿ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ರಿಲೀಜಿಯನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೆಕ್ಯುಲಾರಿಸಂ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಜಂತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್, ೧೯೯೯

೨. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಮುಸ್ಲಿಂ; ಎ ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ರಿ ಅಸೆಸ್‌ಮೆಂಟ್, ಜೈಪುರ್:ಪ್ರಿಂಟ್‌ವೆಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೮೫

೩. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜನಿಯರ್,ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಮಿಥ್ ಆ್ಯಂಡ್ ರಿಯಾಲಿಟಿ, ಸಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಸ್, ಆರ್ಚೀವ್, ೨೦೦೪, ಪು.೧–೩

೪. ಅನ್ವರ್ ಅಲಿ, "ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ; ದುರ್ಬಲರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರಕಲಿ"ಮಂಗ್ಳೂರ ವಿಜಯ (ಸಂ) ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಿತಿ(ರಿ), ೨೦೦೭, ಪು.೨೫–೨೭.

೫. ಅನ್ವರ್ ಅಲಂ,"ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪ್ರೋಸೆಸ್; ಪೋಸ್ಟ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಜೀಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಆಲ್ಟರ್‌ನೇಟಿವ್ಸ್", ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಸಂ.೨, ಸಂಖ್ಯೆ.೧, ಜುಲೈ ೧೯೯೫, ಪು.೧೦೭–೧೨೯

೬. ಅನ್ವರ್ ಅಲಂ, "ಡಿಸೆಂಟ್ರಲೈಸೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್; ಸಮ್ ರಿಫ್ಲೆಕ್ಷನ್ಸ್", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೭೭, ಸಂಖ್ಯೆ೧೫, ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೦೩,ಪು.೩೮–೪೭

೭. ಅವನೀತ್ ಕುಮಾರ್ ಗಿಲ್ಡಿಯಲ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಘರ್‌ವಾಲ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೯೪.

೮. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಹೈದರಾಬಾದು ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಡುಪಾಡು, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ:ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೩

೯. ಅಂಗಸ್ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಬೆಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ಸ್, ದ ಅಮೇರಿಕನ್ ಓಟರ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಜಾನ್ ವಿಲ್ಲೀಸ್ ಅಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ೧೯೬೦,

೧೦. ಅಸ್ಗರ್ ಅಲಿ ಇಂಜನಿಯರ್, "ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲೋಕ್‌ಸಭಾ ಇಲೆಕ್ಷನ್ಸ್", ಸಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್. ಆರ್ಚೀವ್ಸ್, ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೪, ಪು.೧–೫

೧೧. ಅನಿಲ್‌ಭಟ್,"ಕಾಸ್ಟ್, ಕ್ಲಾಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಎನ್ ಎಂಫಿರಿಕಲ್ ಪ್ರೊಫೈಲ್ ಆಫ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಿಫಿಕೆಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಇನ್ ವೀರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ) ಸೋಶಿಯಲೋಜಿಕಲ್ ಆ್ಯಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಂ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ದೀಪ್ ಆ್ಯಂಡ್ ದೀಪ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೧೯೯೦, ಪು.೪೦೩–೪೭೪

೧೨. ಅಬುಸಾಲೇಹ್ ಷರೀಫ್,"ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ.....", ಮಂಗ್ಳೂರ ವಿಜಯ (ಸಂ) ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಿತಿ(ರಿ), ೨೦೦೬, ಪು.೧೩-೧೪.

೧೩. ಅಲೆಕ್ಸ್ ಇಂಕೆಲ್ಸ್"ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೆಂಟ್ ಸಿಟಿಜನ್‌ಶಿಪ್ ಇನ್ ಸಿಕ್ಸ್ ಡೆವೆಲಪಿಂಗ್ ಕಂಟ್ರೀಸ್", ಅಮೇರಿಕನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ, ಸಂ.೬೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೬೯, ಪು.೧೧೨೨-೧೧೩೧

೧೪. ಆರೀಫ್ ಹಸನ್, "ಎಜ್ಯುಕೇಷನಲ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್‌ನೆಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಸಂ.೫, ಸಂಖ್ಯೆ.೧, ೧೯೯೩, ಪು.೧೪೨-೧೫೪

೧೫. ಇಕ್ಬಾಲ್ ನರೇನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ಸ್, ರೂರಲ್ ಎಲೈಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ಸ್ ಇನ್ ಎನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್, ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಲೀಡರ್‌ಶಿಪ್ ಇನ್ ದ ಕಂಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಆಫ್ ರಾಜಸ್ಥಾನ್ ಇಲೆಕ್ಟೋರಲ್ ಪ್ರೋಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಡೆಲ್ಲಿ:ನ್ಯಾಷನಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೭೭

೧೬. ಇಕ್ಬಾಲ್ ನರೇನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಇವ್ಯಾಲೂಯೇಷನ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಎನ್ ಐಸಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಆರ್. ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟ್, ಡೆಲ್ಲಿ: ಅಲೈಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೭೭,

೧೭.. ಇಜಾರ್ ಅಹಮದ್, "ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಪಾಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಇನ್ ಸ್ಮಾಲ್‌ಸ್ಕೇಲ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿ ಸೆಕ್ಟರ್ ಇನ್ ಅಲಿಘಡ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್", ಮುಸ್ಲಿಂ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂ.೧, ಸಂಖ್ಯೆ.೯, ೧೯೮೩, ಪು.೪೬೩-೪೬೬

೧೮. ಇಂದು ಮೆನನ್. ಎಂ, ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ; ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಕೇರಳ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಉಪ್ಪಲ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೮೧

೧೯. ಇಮ್ತಿಯಾಜ್ ಅಹಮದ್, ಕಾಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಅಮಾಂಗ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಮನೋಹರ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೭೩

೨೦. ಇರ್ಫಾನ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್, "ಪ್ರೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೩೦, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ಜನವರಿ ೧೯೯೫, ಪು.೧೯೮-೨೦೩

೨೧. ಇಸಾಬೆಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೇವಿಡ್‌ಕ್ರೂಕ್,ರೆವಲ್ಯೂಷನ್ ಇನ್ ಎ ಚೈನೀಸ್ ವಿಲೇಜ್ ಟೆನ್‌ಮೈಲ್ ಇನ್, ಲಂಡನ್: ರೂಲ್‌ಲೆಡ್ಜ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೯೮

೨೨. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಎಂ.ಮಕಂದಾರ್,ಎ ಸೋಶಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಸ್ಟಡೀ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟಿ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ; ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡೀ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೈನಾರಿಟಿ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ಸ್, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ-೨೦೦೨

೨೩. ಒಮರ್‌ಖಾಲಿದ್,"ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪ್ರೋಸೆಸ್;ಗ್ರೂಪ್ಸ್, ಗೋಲ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಲ್ಟರ್ನೇಟಿವ್ ಸ್ಟ್ರಟಜೀಸ್" ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ಸ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೩೬, ಸಂಖ್ಯೆ.೧ ಮತ್ತು ೨, ಜನವರಿ ೧೯೯೩, ಪು.೪೧-೪೬

೨೪. ಓಲೆ ಟಾರ್ಕ್ವಿಸ್ಟ್, ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೈಂಟಿಸ್ಟ್, ನವೆಂಬರ್-ಡಿಸೆಂಬರ್, ೨೦೦೧, ಸಂ.೨೯, ಸಂಖ್ಯೆ.೧೧-೧೨, ಪು.೬೩

೨೫. ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಸೇವಿಂಗ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಎ ಮೆಟ್ರೊಪಾಲಿಟಿಯನ್ ಇಕಾನಮಿ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಟ್ಲಾಂಟ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೮೨

೨೬. ಔಸಾಫ್ ಅಹಮದ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್: ಇಶ್ಯೂಸ್ ಇನ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ನವದೆಹಲಿ: ಖಾಮಾ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೯೩

೨೭. ಕರ್ನಾಟಕ ಪರಂಪರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಕಟಣೆ, ೧೯೭೦

೨೮. ಕಾರ್ಲ್.ಜಿ.ಫ್ರೆಡರಿಕ್, ಮ್ಯಾನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಹಿಸ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಮ್ಯಾಕ್‌ಗ್ರಾಹಿಲ್, ೧೯೬೩

೨೯. ಕುರಿಯನ್.ಎನ್.ಜೆ."ವೈಡೆನಿಂಗ್ ರೀಜನಲ್ ಡಿಸ್‌ಪ್ಯಾರಿಟೀಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಮ್ ಇಂಡಿಕೇಟರ್ಸ್" ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೩೫, ಸಂ.೭, ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೦೦, ಪು.೫೩೭-೫೪೨

೩೦. ಖುಸ್ರೋ.ಎ.ಎಂ,"ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಟುವರ್ಡ್ಸ್ ದಿ ಟ್ವೆಂಟಿಫಸ್ಟ್ ಸೆಂಚ್ಯೂರಿ",ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಸಂ.೮, ಸಂಖ್ಯೆ೧, ೧೯೯೭, ಪು.೧೧೦-೧೧೫

೩೧. ಗುನ್ನಾರ್ ಮಿರ್ದಾಲ್, ಏನ್ ಅಪ್ರೋಚ್ ಟು ಏಷಿಯನ್ ಡ್ರಾಮ; ಏನ್ ಎನ್‌ಕ್ವಾಯ್‌ರಿ ಇನ್ ಟು ಪವರ್ಟಿ ಆಫ್ ನೇಷನ್ಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ರಾಂಡಮ್, ೧೯೭೦

೩೨. ಗೂಡ್ವಾಲ.ಹೆಚ್.ಆರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಥಮ ವರದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೧೯೮೫

೩೩. ಗೋವಿಂದ ಪಾನಸಾರೆ, "ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ-ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿನ ಶೋಷಿತರು ಒಗ್ಗೂಡಬೇಕು." ಮಂಗ್ಳೂರ ವಿಜಯ (ಸಂ) ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಿತಿ (ರಿ), ೨೦೦೭, ಪುಟ.೧೯-೨೨

೩೪. ಗ್ರಾನ್‌ವಿಲ್ಲೆ ಆಸ್ಟಿನ್, ದ ಇಂಡಿಯನ್ ಕಾನ್ಸ್‌ಟಿಟ್ಯೂಷನ್; ಕಾರ್ನರ್ ಸ್ಟೋನ್ ಆಫ್ ಎ ನೇಷನ್, ಬಾಂಬೆ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೨

೩೫. ಗ್ಯೂಸೆಪ್.ಡಿ.ಪಾಲ್ಮ, ಆ್ಯಪತಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್; ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಸೊಸೈಟೀಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ದ ಫ್ರೀ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೦

೩೬. ಗೇಬ್ರಿಯಲ್.ಎ.ಅಲ್ಮಾಂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ, ದ ಸಿವಿಕ್ ಕಲ್ಚರ್: ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆ್ಯಟಿಟ್ಯೂಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಇನ್ ಫೈವ್ ನೇಷನ್ಸ್, ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ನ್ಯೂಜೆರ್ಸಿ: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೩

೩೭. ಗೌಸ್ ಅನ್ಸಾರಿ, ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ್; ಎ ಸ್ಟಡಿ, ಲಕ್ನೊ, ೧೯೬೦ ಮತ್ತು ಎಂ.ಎ.ಕೆ. ಸಿದ್ದೀಕಿ, "ಮುಸ್ಲೀಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಕಲ್ಕತ್ತ, ಎ ಸ್ಟಡಿ ಇನ್ ಆ್ಯಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ದೇರ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆರ್ಗನೈಜೇಷನ್", ಎಂಥ್ರೋಪಾಲಾಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ೧೯೮೪

೩೮. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ,"ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು", ಎಂ.ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ (ಸಂ) ಸಮುದಾಯದ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨, ಪು.೧–೩

೩೯. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, *ದೇಶಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ*, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ೨೦೦೧

೪೦. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, *ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ*, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ೧೯೯೮

೪೧. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, *ಸಂಶೋಧನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ*, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫

೪೨ ಚಂದ್ರಮೂಜಾರಿ.ಎಂ, *ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ*, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ:ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫

೪೩ ಚಂದ್ರಮೂಜಾರಿ.ಎಂ, ಸಮಾಜ ಸಂಶೋಧನೆ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ,೨೦೦೫

೪೪. ಚಿನ್ನಪ್ಪರೆಡ್ಡಿ.ಓ,ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ದ ಕರ್ನಾಟಕ ಥರ್ಡ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್ ಕಮಿಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು: ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಸಂ.೧, ೧೯೯೦

೪೫. ಜಹಂಗೀರ್.ಕೆ.ಎನ್, *ಮುಸ್ಲಿಂ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್: ಸೋಶಿಯಾ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸ್ಟೇಟಸ್*, ಕಲ್ಕತ್ತ: ಮಿನರ್ವ ಅಸೋಸಿಯೇಟ್ಸ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಪ್ರೈ.ಲಿ, ೧೯೯೧

೪೬. ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, *ಹೂ ವಾಂಟ್ಸ್ ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲಾಂಗ್‌ಮನ್, ೨೦೦೪

೪೭.. ಜೀನ್‌ಬ್ಲೊಂಡೆಲ್, *ಓಟರ್, ಪಾರ್ಟೀಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲೀಡರ್‌ಶಿಫ್*, ಲಂಡನ್: ೧೯೬೩

೪೮. ಜೇಮ್ಸ್ ಮ್ಯಾನರ್, *ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಛೇಂಜ್ ಇನ್ ಎನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಮೈಸೂರು*, ಡೆಲ್ಲಿ: ಮನೋಹರ ಬುಕ್ ಸರ್ವೀಸ್, ೧೯೭೭,

೪೯. ಜೈದಿ.ಎ.ಎಂ, *ಎವಲ್ಯೂಷನ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಥಾಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಮಿಕಿಡೊ ಮತ್ತು ಪಂಜಾತನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೭೫

೫೦. ಜೋಯಾ ಹಸನ್, "ಮೋರ್ ಇಕ್ವಲ್ ಬಟ್ ಸ್ಟಿಲ್ ನಾಟ್ ಇಕ್ವಲ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಂಟರ್‌ಗ್ರೂಪ್ ಇಕ್ವಾಲಿಟಿ ಇನ್ ಕಾಂಟೆಂಪೊರರಿ ಇಂಡಿಯಾ", ಇನ್ ಇಮ್ತಿಯಾಜ್ ಅಹಮದ್, ಪಾರ್ಥ.ಎಸ್.ಘೋಷ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಹೆಲ್‌ಮುಟ್ ರಿಫೆಲ್ಡ್ (ಸಂ), *ವ್ಯಾಲ್ಯೂಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೨೦೦೦, ಪು.೮೪–೧೦೦

೫೧. ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, "ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇರುವ, ನಾಯಕತ್ವ ಬೇಕು", ಮಗ್ಗೂರ ವಿಜಯ (ಸಂ), ಸಾಚಾರ್ ವರದಿ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಿತಿ, ೨೦೦೭, ಪು.೧೧, ೧೩

೫೨. ಜಾವೀದ್ ಆಲಂ, "ವಾಟ್ ಈಸ್ ಹ್ಯಾಪನಿಂಗ್ ಇನ್‌ಸೈಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ?" ಇನ್ ರಾಜೇಂದ್ರ ವೋರಾ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುಹಾಸ್ ಪಲ್‌ಶಿಕರ್ (ಸಂ) ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ, ಮೀನಿಂಗ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೨೦೦೪, ಪು. ೭೮-೯೮.

೫೩. ಜಾನ್‌ಹ್ಯಾರೀಸ್,"ಪೊಲಿಟಿಕಟಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ರೆಪ್ರಜೆಂಟೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೂರ್; ಫೈಡಿಂಗ್ಸ್ ಫ್ರಮ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಇನ್ ಡೆಲ್ಲಿ", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ. ೧೬, ಸಂಖ್ಯೆ ೩ ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೫, ಪು. ೧೦೪೧-೧೦೫೩.

೫೪. ಜೇಮ್ಸ್ ಡೇವಿಸ್, ಹ್ಯೂಮನ್ ನೇಚರ್ ಇನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ವೈಲಿ, ೧೯೬೩

೫೫. ಡೇವಿಡ್ ಈಸ್ಟನ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಮ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ನಾಪ್, ೧೯೫೩

೫೬. ತಿಮ್ಮಯ್ಯ.ಜಿ,ಆ್ಯಂಡ್ ವಿ.ಎಂ. ರಾವ್ "ಪ್ರಾಬ್ಲೆಮ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರಾಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಸಿರಿಕಲ್ಚರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಎ ಫೀಲ್ಡ್‌ರಿವ್ಯೂ" ಇನ್ ಹೆಚ್.ಜಿ. ಹನುಮಂತಪ್ಪ (ಸಂ) ಸಿರಿಕಲ್ಚರ್ ಇನ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ಬಾಂಬೆ: ಹಿಮಾಲಯ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೮೬, ಪು.೧೨೫-೧೩೮

೫೭. ಥಿಯೋಡೋರ್. ಪಿ. ರೈಟ್(ಜೂ) "ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ೧೯೭೭ ಲೋಕಸಭಾ ಇಲೆಕ್ಷನ್ಸ್", ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ, ಸಂ. ೧೭, ಸಂಖ್ಯೆ.೩-೪, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೭೮, ರೀ ಪ್ರಿಂಟೆಡ್ ಇನ್ ವಿರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ) ಸೋಶಿಯಾಲಾಜಿಕಲ್ ಆಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಂ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ದೀಪ್ ಆ್ಯಂಡ್ ದೀಪ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೧೯೯೦, ಮು.೨೨೭-೨೩೬

೫೮. ಥಿಯೋಡೋರ್.ಪಿ.ರೈಟ್(ಜೂ),"ದ ಎಫೆಕ್ಟಿವ್‌ನೆಸ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ರೆಪ್ರೆಸೆಂಟೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ",ಇನ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಸಿ.ಸ್ಮಿತ್ (ಸಂ) ಸೌತ್ ಏಷಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ರಿಲಿಜಿಯನ್, ಪಿನ್ಸ್‌ಟನ್: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೯, ಪು.೧೧೦-೧೧೮

೫೯. ನಾರ್ಮನ್ ಅಫ್‌ಕೋಫ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮರೆನ್ ಇಚ್‌ಮನ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇಕಾನಮಿ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್; ಥಿಯೋಸಾಫಿಕಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಂಪಿರಿಕಲ್ ಕಾಂಟ್ರಿಬ್ಯೂಷನ್ಸ್, ಬರ್ಕ್‌ಲಿ: ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೨

೬೦. ನಾರ್ಮನ್.ಹೆಚ್.ನೀ, ಬಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮ್ ಪೊವೆಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಕೆನೆಟ್ ಪ್ರಿವಿಟ್, "ಸೋಶಿಯಲ್ ಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್: ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟಲ್ ರಿಲೇಷನ್‌ಶಿಪ್ ಪಾರ್ಟ್ ೧" ದ ಅಮೆರಿಕನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ, ಸಂ.೬೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೨, ಜೂನ್ ೧೯೬೯ ಮತ್ತು "ಸೋಶಿಯಲ್ ಮೊಬಲೈಜೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್; ಡೆವಲೆಪ್‌ಮೆಂಟಲ್ ರಿಲೇಷನ್‌ಶಿಪ್ ಪಾರ್ಟ್ ೨" ದ ಅಮೇರಿಕನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ, ಸಂ.೬೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೬೪ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೬೯, ಮು.೬೮-೭೯

೬೧. ನೂರಾನಿ. ಎಂ.ಜಿ,"ಆಫ್ ಎ ಮೆಸಕ್ರಾ ಅನ್‌ಟೋಲ್ಡ್,"ಫ್ರಂಟ್‌ಲೈನ್, ಮಾರ್ಚ್೨೦೦೧,ಪು.೪೫, ೪೯

೬೨. ಪಾಲ್‌ಬ್ರಾಸ್, ಫ್ಯಾಕ್ಷನಲ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್, ಬರ್ಕ್‌ಲಿ: ೧೯೬೫,

೬೩. ಪಿಪ್ಪಾನೊರೀಸ್, ಡಮೋಕ್ರಸಿ ಪೋಯಿನಿಕ್ಸ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆಕ್ಟಿವಿಸಂ ವರ್ಲ್ಡ್‌ವೈಡ್, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಪರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೨

೬೪. ಪ್ರಾಂಕೆಲ್ ಪ್ರಾನ್ಸೈನ್.ಆರ್. ಜೋಯಾಹಸನ್,ರಾಜೀವ್ ಭಾರ್ಗವ ಮತ್ತು ಬಲವೀರ್ ಅರೋರ (ಸಂ),ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ:ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ಸ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೦

೬೫. ಫ್ರಾಂಕ್ ಲಿಂಡೆನ್‌ಫೆಲ್ಡ್, "ಇಕನಾಮಿಕ್ ಇಂಟ್ರೆಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇನ್ವಾಲ್ವ್‌ಮೆಂಟ್", ಪಬ್ಲಿಕ್ ಓಪಿನಿಯನ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಲಿ, ಸಂ.೨೮, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ೧೯೬೪, ಪು.೧೦೪-೧೧೧

೬೬. ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನಿಶಾಗಾರ್ಗ್,"ಮೈನಾರಿಟಿ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆ್ಯಟಿಟ್ಯೂಡ್; ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಎನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ವಿಲೇಜ್" ಇನ್ ವೀರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ) ಸೋಶಿಯಾಲಾಜಿಕಲ್ ಆಸ್ಪೆಕ್ಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಂ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ದೀಪ್ ಆ್ಯಂಡ್ ದೀಪ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಪು.೫೫೪-೫೬೯

೬೭. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ ವರದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೦೨

೬೮. ಬದರಿನಾಥ್.ಕೆ.ರಾವ್ ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಬೆಂಗಳೂರು: ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೦೨,

೬೯. ಬಂದೂಕ್‌ವಾಲ,"ಎ ಗಾಂಧಿಯನ್ ಸ್ಟ್ರಗಲ್ ಬೈ ವಿಕ್ಟಿಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಬರೋಡ ರೈಯ್ಟ್ಸ್" ರಿಪ್ರಿಂಟೆಡ್ ಇನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂ.೧ ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ೧೯೮೯ ಪು.೧೬೨-೧೬೫

೭೦. ಬಲದೇವರಾಜ್ ನಾಯಕ್, ಮೈನಾರಿಟಿ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ದ ಪಂಜಾಬ್, ನ್ಯೂಜೆರ್ಸಿ ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೬

೭೧. ಬುಚ್.ಎಂ.ಬಿ. ಆ್ಯಂಡ್ ಸುದಾನಿ.ಜಿ.ಆರ್, ಎಸ್ಟಾಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಎನ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ರಿಸೋರ್ಸಸ್ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮ್ಯಾನೇಜ್ಡ್ ಸ್ಕೂಲ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ವಡೋದ್ರಾ; ೧೯೮೯ ಪು.೭೯,

೭೨. ಬ್ರೂಸ್.ಎಂ.ರುಸೆಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅದರ್ಸ್, ಹ್ಯಾಂಡ್ ಬುಕ್ ಆಫ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಇಂಡಿಕೇಟರ್ಸ್, ನ್ಯೂಹೆವೆನ್: ಕಾನ್, ೧೯೫೪

೭೩. ಮಹಮದ್ ಪೀರ್, ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಮಂಗಳೂರು: ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಗತಿಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೯೧

೭೪. ಮಣ್ಣೂರು.ಎಸ್.ಎಸ್., "ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ", ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೦೧, ಪು.೪

೭೫. ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಏಂಗೆಲ್ಸ್: ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ವರ್ಕ್ಸ್, ಮಾಸ್ಕೊ: ಪ್ರೋಗ್ರೆಸ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೭೬,

೭೬. ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೫, ಬೆಂಗಳೂರು:ಯೋಜನಾ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೦೫

೭೭. ಮ್ಯಾಕ್‌ಕ್ಲೊಸ್ಕಿ ಎಚ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್; ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ಎನ್ ಸೈಕ್ಲೊಪಿಡಿಯಾ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೈನ್ಸಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಕಾಲಿಯರ್–ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್, ೧೯೭೮.

೭೮. ಮುಷಿರುಲ್ ಹಸನ್, "ಇನ್ ಸರ್ಚ್ ಆಫ್ ಇಂಟಿಗ್ರೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಐಡೆಂಟಿಟಿ; ಇಂಡಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಸಿನ್ಸ್ ಇಂಡಿಪೆಂಡೆನ್ಸ್", ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಾಡರ್ನ್ ಏಜ್, ಸಂ.೧೯, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ಪು.೨೮–೨೩೬

೭೯. ಮೊಹಮದ್ ನಜರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಂಗೀತ, *ಡೀಸೆಂಟ್ರ್ಯಲೈಸ್ಡ್ ಗವರ್ನೆನ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೀಪಲ್ಸ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್; ಲೆಸೆನ್ ಫ್ರಂ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್*, ಬೆಂಗಳೂರು: ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಚೇಂಜ್, ೨೦೦೩

೮೦. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಖ್ತರ್ ಸಿದ್ದಿಖಿ, ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಇನ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಶಿಶ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೯೫

೮೧. ಮೋಯಿನ್ ಶಾಕೀರ್, *ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮೈನಾರಿಟಿಸ್; ಸಮ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ; ಅಜಂತಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೧೯೮೦

೮೨. ಮೇರನ್ ವೀನರ್, "ಇಂಡಿಯಾಸ್; ಟು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಕಲ್ಚರ್ಸ್", ಲೂಸಿಯಾನ್. ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಪೆಯ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವರ್ಬ (ಸಂ) *ಕಲ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್*, ಡೆಲ್ಲಿ: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುರ್ಜಿತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಪು.೨೪೪–೨೫೮

೮೩. ಮಿಖಾಯಿಲ್ ರುಶ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಫಿಲಿಪ್ ಅತೋಫ್, *ಎನ್ ಇಟ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಟು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ*, ಲಂಡನ್: ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಸರ್ವೀಸ್, ೧೯೭೧

೮೪. ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್.ಎ. ಲೆಸ್ಟರ್, *ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್*, ಚಿಕಾಗೊ: ರ್‍ಯಾಂಡ್ ಮ್ಯಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೭೫

೮೫. ಯಶ್ ಘೈ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್, ಲಂಡನ್: ಎನ್ ಮೈನಾರಿಟಿ ರೈಟ್ಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್, ೨೦೦೧, ಪು.೨೧

೮೬. ಯೋಗೇಂದ್ರ ಯಾದವ್, ಸಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಆಲಿವರ್ ಹಿತ್, "ಬಿಜೆಪಿಸ್ ನ್ಯೂ ಸೋಶಿಯಲ್ ಬ್ಲಾಕ್", ಫ್ರಂಟ್‌ಲೈನ್, ನವೆಂಬರ್ ೧೯, ೨೦೦೪, ಪು.೩೧–೪೦

೮೭. ಯೋಗೇಂದ್ರ ಯಾದವ್, "ಅಂಡರ್‌ಸ್ಟಾಡಿಂಗ್ ದ ಸೆಕೆಂಡ್ ಡೆಮೋಕ್ರಾಟಿಕ್ ಅಪ್‌ಸರ್ಜ್, ಟ್ರೆಂಡ್ ಆಫ್ ಬಹುಜನ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಟರೋಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸ್ ಇನ್ ೧೯೯೦", ಇನ್ ಫ್ರಾಂಕೆಲ್ ಫ್ರಾನ್ಸೈನ್. ಆರ್; ಜೋಯಾಹಸನ್, ರಾಜೀವ್ ಭಾರ್ಗವ ಮತ್ತು ಬಲವೀರ್ ಅರೋರ (ಸಂ), *ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ*, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೦೦, ಪು.೧೨೦–೧೪೫.

೮೮. ರಜನಿ ಕೊಠಾರಿ, "ಇಂಟಿಗ್ರೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಕ್ಲೂಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್" ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೨೩, ಸಂಖ್ಯೆ ೪೩. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೮೮, ಪು. ೨೨೩-೨೨೪,

೮೯. ರಜನಿ ಕೊಠಾರಿ, ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಡೆಲ್ಲಿ: ಓರಿಯಂಟ್ ಲಾಂಗ್‌ಮನ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ೨೦೦೧, ಪು.೨೫೫-೨೭೧

೯೦. ರಜನಿ ಕೊಠಾರಿ ಆ್ಯಂಡ್ ತರುಣ್ ಸೇಠ್, "ಎಕ್ಸ್‌ಟೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಲಿಮಿಟ್ ಆಫ್ ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ ವೋಟಿಂಗ್; ಎ ಕೇಸ್ ಆಫ್ ಬರೋಡ ಈಸ್ಟ್" ಇನ್ ರಜನಿಕೊಠಾರಿ ಆ್ಯಂಡ್ ತರುಣ ಸೇಠ್ (ಸಂ)ಪಾರ್ಟಿಸಿಸ್ಟಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅಲೈಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ೧೯೬೭, ಪು.೧೨೧-೧೩೩

೯೧. ರಹೀಮ್ ಮೊಂಡಲ್.ಎಸ್. "ಸೋಶಿಯಲ್ ಆರ್ಗನೈಜೇಷನ್ ಅಮಾಂಗ್ ರೂರಲ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್, ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಆಂಥ್ರೋಪಾಲಜಿ," ನಾರ್ಥ್ ಬೆಂಗಾಲ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ, ೧೯೯೮

೯೨. ರಾಮರೆಡ್ಡಿ.ಜಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಕೆ.ಶೇಷಾದ್ರಿ, ವೋಟರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್, ಎ ಕೇಸ್ ಆಫ್ ಎಲೆಕ್ಟೋರಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಡ್ಯೂರಿಂಗ್ ಪಂಚಾಯತ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ಸ್ ಇನ್ ವಾರಂಗಲ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್, ಹೈದರಾಬಾದ್:ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ೧೯೭೦

೯೩. ರಾಜೇಶ್ವರಿ ದೇಶಪಾಂಡೆ, "ಹೌ ಜೆಂಡರ್ ವಾಸ್ ವುಮೆನ್ಸ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ೨೦೦೪", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೪೦, ಸಂಖ್ಯೆ೩, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೪, ಪು.೫೪೩೧-೫೪೩೬

೯೪. ರಾಜೇಂದರ್ ಸಾಚಾರ್, ಹೈಲೆವೆಲ್ ಕಮಿಟಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಸೋಶಿಯಲ್, ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಫ್ ದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ,ನವಂಬರ್ ೨೦೦೬, ಡೆಲ್ಲಿ:ಅಕಲಂಕ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಜನವರಿ ೨೦೦೭

೯೫. ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್.ಹೆಚ್.ಎಸ್.,ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪಾತ್ರ; ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೫೭ ರಿಂದ ೧೯೮೯ ರವರೆಗೆ ಅವರ ಪಾತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅ ಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಜುಲೈ ೧೯೯೫

೯೬. ರಾಬರ್ಟ್.ಎ.ಡ್ಹಾಲ್, ಮಾಡರ್ನ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಎನಾಲಿಸಿಸ್, ಡೆಲ್ಲಿ: ಪ್ರೆನ್‌ಟೈಸ್ ಹಾಲ್, ೧೯೭೨

೯೭. ರಾಬರ್ಟ್‌ಲೇನ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಐಡಿಯಾಲಜಿ, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಫ್ರಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೭

೯೮. ರಾಬರ್ಟ್ ಇ. ಆಗರ್. ಮಾರ್ಷಲ್ ಎನ್ ಗೋಲ್ಡ್‌ಸ್ಟೇನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸ್ಟ್ಯಾನ್ಲಿ ಎ ಪರ್ಲ್, "ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿನಿಸಿಸಂ, ಮೆಷರ್‌ಮಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮೀನಿಂಗ್" ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಸಂ.೨೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೧೬, ಪು.೪೭೭-೪೯೨

೯೯. ರೆಹಮಾನ್‌ಖಾನ್, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಹೈ ಪವರ್ ಕಮಿಟಿ ಆನ್ ಸೋಶಿಯೋ–ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಸರ್ವೆ ೧೯೯೪, ಆಫ್ ರಿಲೀಜಿಯಸ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಮೈನಾರಿಟಿ ಕಮಿಷನ್, ೧೯೯೫

೧೦೦. ರಾಮಚಂದ್ರನ್. ಪಿ.ಕೆ, ಕೇರಳಾಸ್ ಡೆವೆಲಂಪ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್ ಅಚೀವ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್, ಇನ್ ಜೀನ್‌ಡ್ರೀಜ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಮರ್ತಸೇನ್ (ಸಂ) ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್; ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ರೀಜನಲ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಪರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೯೬, ಪು.೯೮

೧೦೧. ರಾಮ್ ಅಹೂಜ, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಎಲೈಟ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಾಡರ್ನೈಜೇಷನ್; ದ ಬಿಹಾರ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ:ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಪ್ರಕಾಶನ್, ೧೯೭೫

೧೦೨. ರಾವ್. ಪಿ.ಎಂ. ''ಇಂಟರಾಕ್ಷನ್ ಫಾರ್ ಪ್ರೂರ್, ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ಡೈಮೆಷನ್ಸ್ ಪೊಟೆಂಶಿಯಾಲಿಟಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಲಿಮಿಟೇಷನ್ಸ್'' ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೨೩, ಸಂಖ್ಯೆ.೪೮, ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೮೯, ಪು.೪೫–೪೭

೧೦೩. ರಾಜೇಂದ್ರ ಮೋರಾ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುಹಾಸ್ ಪಲ್‌ಶಿಕರ್ (ಸಂ), ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ–ಮೀನಿಂಗ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ೨೦೦೪

೧೦೪. ರಂಗರಾವ್.ಕೆ.ವಿಲೇಜ್ ಪ್ರೊಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಎ ಲಾಂಗಿಟ್ಯೂಟಿನಲ್ ಸ್ಟಡಿ, ಬಾಂಬೆ:ಪಾಪ್ಯುಲರ್ ಪ್ರಕಾಶನ್,೧೯೮೦.

೧೦೫. ಲೆಸ್ಟರ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಮಿಲ್‌ಬ್ರಾತ್, ಪ್ರೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್: ಹೌ ಆ್ಯಂಡ್ ವೈ ಡು ಪಿಪಲ್ ಗೆಟ್ ಇನ್‌ವಾಲ್ವ್‌ಡ್ ಇನ್ ಪ್ರೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ಚಿಕಾಗೊ: ಮ್ಯಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೬೫,

೧೦೬. ಲಿಯಾಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುಸಾನ್.ಎಚ್.ರುಡಾಲ್ಫ್, ಇನ್ ಪರ್‌ಸ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿ: ದ ಪ್ರೊಲಿಟಿಕಲ್ ಇಕಾನಮಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್, ಲಂಡನ್: ಚಿಕಾಗೊ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೮೭

೧೦೭. ಲಾಲಿವಾಲ.ಎ.ಜಿ. ''ಸೋಶಿಯೊ–ಇಕನಾಮಿಕ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸಿಟಿ'', ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮೈನಾರಿಟಿ ಅಫೇರ್ಸ್, ಕಂಬೈನ್ಡ್ ಇಶ್ಯೂ, ಸಂ.೧, ಸಂಖ್ಯೆ.೨, ಮತ್ತು ಸಂ.೨, ಸಂಖ್ಯೆ.೧, ಸಮ್ಮರ್, ೧೯೮೦, ಪು.೧೬೯–೧೮೨

೧೦೮. ವೀರೇಂದ್ರ ಗ್ರೋವರ್ (ಸಂ), ಸೋಶಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಆಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪ್ರೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಿಸ್ಟಂ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ದೀಪ್ ಆ್ಯಂಡ್ ದೀಪ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೧೯೯೦

೧೦೯. ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ದ ಸೆಕೆಂಡ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸೆಸ್ ಕಮಿಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು: ಪಬ್ಲಿಷ್ಡ್ ಬೈ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ೧೯೮೬, ಸಂ.೧

೧೧೦. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಕೆ, ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ಮಾರ್ಕ್ಸಿಸಂ ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಪೀಪಲ್ಸ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೭೭, ಪು.೧೧೭

೧೧೧. ಶರ್ಮಾ.ಕೆ.ಡಿ, ಎಜುಕೇಷನ್ ಆಫ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಮೈನಾರಿಟೀಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಕಲಮ್‌ಕರ್ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಪ್ರೈಲಿ, ೧೯೭೮

೧೧೨. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ.ಎನ್.ಪಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತ, ಬೆಂಗಳೂರು: ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೯೭,

೧೧೩. ಸಕ್ಸೇನ.ಎನ್.ಪಿ. "ಪಬ್ಲಿಕ್ ಎಂಪ್ಲಾಯ್‌ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್‌ನೆಸ್ ಅಮಾಂಗ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಮ್ಯಾನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ಸಂ.೪, ಸಂಖ್ಯೆ.೪, ೧೯೮೩. ಪು.೫೫–೬೩

೧೧೪. ಸಂಜಯ್‌ಕುಮಾರ್,"ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಲೆಕ್ಟೊರೊಲ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ,ಸಂ.೩೩,ಸಂಖ್ಯೆ೩, ಜನವರಿ ೧೯೯೬, ಪು.೧೩೮–೧೪೧

೧೧೫. ಸರೋಜ್ ಕುಮಾರ್ ಜೆನಾ, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ; ಎ ರಿಯಾಲಿಸ್ಟಿಕ್ ಎಪ್ರೋಚ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ: ಅನ್‌ಮೋಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ ಪ್ರೈ.ಲಿ. ೨೦೦೨

೧೧೬. ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಜೆ.ಎಲ್ಡರ್‌ಸ್ವೆಲ್ಡ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬಷೀರುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್, ಸಿಟಿಜನ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಮಾಸ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಚಿಕಾಗೋ: ಚಿಕಾಗೊ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೭೮

೧೧೭. ಸಾಮ್ಯುಯಲ್.ಪಿ. ಹಂಟಿಂಗ್‌ಟನ್, "ರೋಲ್ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್" ಇನ್ ಮೆರಾನ್ ಮೀನರ್‌ಆ್ಯಂಡ್‌ಸಾಮ್ಯುಯಲ್. ಪಿ.ಹಂಟಿಂಗ್‌ಟನ್ (ಸಂ) ಅಂಡರ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಂಗ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ಬೊಸ್ಟನ್: ಲಿಟಲ್ ಬ್ರೌನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೮೭, ಪು.೧೦–೧೩

೧೧೮. ಸುನೀಲ್ ಸೇನ್‌ಗುಪ್ತ ಮತ್ತು ಹಾರೀಸ್ ಗಜ್ಡಾರ್, "ಅಗ್ರೇರಿಯನ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್", ಜೀನ್‌ಡ್ರೀಜ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್ (ಸಂ) ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್; ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ರೀಜನಲ್ ಪರ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೯೬, ಪು.೧೦೨

೧೧೯. ಸುವರ್ಚಲ.ಜಿ, ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ವಿತ್ ರೆಫರೆನ್ಸ್ ಟು ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರೊಗ್ರಾಮ್ ಇನ್ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ್, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೧೯೯೧

೧೨೦. ಸುಶೀಲ ಜೈನ್, ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಾಡರ್ನೈಜೇಷನ್; ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ದೇರ್ ಛೇಂಜಿಂಗ್ ರೋಲ್ ಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನಾರ್ಮ್ಸ್ ಇನ್ ಎನ್ ಅರ್ಬನ್ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್, ಜೈಪುರ್: ರಾವತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೧೯೮೬

೧೨೧. ಸುಹಾಸ್ ಪಲ್‌ಶೀಕರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಂಜಯ್‌ಕುಮಾರ್, "ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ನಾರ್ಮ್ಸ್; ಹೌ ಬ್ರಾಡ್ ಬೇಸ್ಡ್ ಈಸ್ ಇಟ್?", ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂ.೪೦, ಸಂಖ್ಯೆ.೨, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೪, ಪು.೫೪೧೨–೫೪೧೭.

೧೨೨. ಸಿಮೋರ್ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲಿಪ್‌ಸೆಟ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಮ್ಯಾನ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಪಿಪ್ಪರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೈಮನ್ಸ್ ಇಂಕ್, ೧೯೬೦, ಪು.೮೭

೧೨೩. ಸಿಡ್ನಿವೆರ್ಬ "ಕಂಪ್ಯಾರೇಟಿವ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಕಲ್ಚರ್", ಇನ್ ಲೂಸಿಯಾನ್. ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಪೆಯ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸಿಡ್ನಿವೆರ್ಬ (ಸಂ) ಕಲ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ಡೆಲ್ಲಿ: ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸುರ್ಜಿತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್,ಪು. ೫೦೩–೫೧೮

೧೨೪. ಸ್ಟೀಫನ್ ರೋಸೆನ್‌ಸ್ಟೋನ್.ಜೆ.ಆ್ಯಂಡ್ ಜೆ.ಎಂ. ಹಾನ್ಸೆನ್; ಮೊಬಲೈಜೇಷನ್, ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಇನ್ ಅಮೇರಿಕ, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್, ೧೯೯೩,

೧೨೫. ಸೈಯದ್ ಇಕ್ಬಾಲ್ ಹಸನೇನ್, "ವಿ ಡು ನೀಡ್ ಸಮ್ ಎಜುಕೇಷನ್", ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಜನವರಿ ೨೦೦೫, ಪು.೧೪

೧೨೬. ಷೇಖ್ ಅಲಿ.ಬಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭

೧೨೭. ಷೇಖ್ ರಹೀಮ್ ಮೊಂಡಲ್. "ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸಿಚ್ಯುಏಷನ್ ಅಮಾಂಗ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ಸ್ ಆಫ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್; ಸಮ್ ಎಂಫಿರಿಕಲ್ ಅಬ್‌ಸರ್ವೇಷನ್", ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟೀವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಸಂಪುಟ ಸಂ ೨, ಸಂಖ್ಯೆ ೧, ಜನವರಿ ೧೯೯೯, ಪು. ೧೪೦೯–೧೪೧೯

೧೨೮. ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಲಾಸ್‌ವೆಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಬ್ರಹಾಂ ಕಪ್ಲಾನ್, ಪವರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೊಸೈಟಿ ನ್ಯೂಹೆವನ್: ಏಲ್: ಏಲ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರಸ್, ೧೯೮೦

೧೨೯. ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಲಾಸ್‌ವೆಲ್,ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್: ಹೂ ಗೆಟ್ಸ್, ವಾಟ್, ವೆನ್, ಹೌ, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಮ್ಯಾಕ್‌ಗ್ರಾಹಿಲ್, ೧೯೫೦

* * *

ಅನುಬಂಧ:

ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ

ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ

ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿವರಗಳು

೧. ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ ....

೨. ವಯಸ್ಸು .... ಉದ್ಯೋಗ .... ಶಿಕ್ಷಣ .... ಆದಾಯ ....

೩. ತಂದೆಯ ಉದ್ಯೋಗ .... ಶಿಕ್ಷಣ ....ಆದಾಯ ....

೪. ನಿಮ್ಮ ತಾತನವರ ಉದ್ಯೋಗ ಏನು?

೫. ನಿಮ್ಮ ಹೊರತಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೀರಿ?

೬. ನಿಮ್ಮ ಹೊರತಾಗಿ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ದುಡಿಯುವವರಿದ್ದಾರೆ?

೭. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಇದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಜನ?

೮. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ತಿಂಗಳ ಆದಾಯ?

೯. ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ತಿಂಗಳ ಆದಾಯ?

೧೦. ನಿಮ್ಮ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಇರುವ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿ ಎಷ್ಟು?

೧೧. ನೀವು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಭೂಮಿ ಉಳುಮೆಗಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದೀರಾ?

೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ.

೧೨. ಎ) ಹೌದಾದರೆ ಎಷ್ಟು?

೧೩. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ಮತದಾರರು.............

೧೪. ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದೂ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ನೋಂದಾಯಿಸದವರು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಯೇ?........... ಎಷ್ಟು ಜನ ?............

ಹಳ್ಳಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಕುರಿತು

೧. ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಹಳ್ಳಿ / ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೀರಿ?

೧) ೫ ವರ್ಷ ೨) ೧೦ ವರ್ಷದಿಂದ ೩) ೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ೪) ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ

೨. ಪಂಚಾಯತ್ / ಮುನ್ಸಿಪಾಲಿಟಿ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಗಮನ ನೀಡುತ್ತವೆಯೆ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಗಮನ ನೀಡುತ್ತವೆ?

೧) ಶಿಕ್ಷಣ ೨) ವಸತಿ ೩) ರಸ್ತೆ ೪) ನೀರು ೫) ನೈರ್ಮಲ್ಯ ೬) ಉದ್ಯೋಗ ೭) ಇತರೆ

೩. ನೀವು ಮತ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವವಿದೆಯೇ?

೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ,

ಎ) ಯಾರು ? ೧. ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ೨. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ೩ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ೪ ಇತರೆ

ಬಿ) ಹೇಗೆ ? ೧. ಮನವೊಲಿಸುವಿಕೆ ೨. ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ೩.ಇತರೆ

ಸಿ) ಯಾವಾಗ ? ೧. ಚುನಾವಣೆಗೆ ಮೊದಲು ೨. ಪ್ರಚಾರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೩. ಮತದಾನದ ದಿನ

ಡಿ) ನೀವು ಮತ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೀರಾ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

೪. ನಿಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜನ (ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು) ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತಾರೆಯೇ?

೧. ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ೨. ಹಲವಾರು ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ೩. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

ಎ) ನೀವು ಮತ ನೀಡುವಾಗ ಬೇರೆಯವರು ಮತ ನೀಡುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಾ?

೧. ಮುಖ್ಯ ೨. ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ೩. ಇತರೆ

೫. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಈ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆ....

ಎ) ನೀವು ನೀಡಿದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅವರು ಮತ ನೀಡಿದ್ದಾರೆಯೇ?

೧) ಒಂದೆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ೨) ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ

ಬಿ. ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಾ?

೧) ಸರಿ ೨) ಸರಿಯಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೬. ಕಳೆದ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದಿರಾ?

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಲೋಕಸಭೆ	ಯಾರಿಗೆ? ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಹೆಸರು	ಪಕ್ಷ	ಚಿಹ್ನೆ
೧	ಹೌದು / ಇಲ್ಲ -> ಹೌದಾದರೆ			
೨	ವಿಧಾನಸಭೆ ಹೌದು / ಇಲ್ಲ -> ಹೌದಾದರೆ			

ಎ) ಅವರಿಗೆ ಮತ ನೀಡಲು ಕಾರಣವೇನು?

೧. ಲೋಕಸಭೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ....

೨. ವಿಧಾನಸಭೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ....

ಬಿ) ಮತ ನೀಡದಿರಲು ಕಾರಣವೇನು?

೧. ಲೋಕಸಭೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ....

೨. ವಿಧಾನಸಭೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ..

ಸಿ) ಅವರಿಗೆ ಮತ ನೀಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದು ಯಾವಾಗ?

೧) ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ೨) ಪ್ರಚಾರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೩) ಮತದಾನದ ದಿನ

೭ ೪ ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ (೧೯೯೯) ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡಿದ್ದೀರಾ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ

ಎ) ಯಾರಿಗೆ? ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಹೆಸರು .... ಪಕ್ಷ .... ಚಿಹ್ನೆ ....

೮. ೧೯೯೮ ರ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಮತ ನೀಡಿದಿರಾ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ

ಎ) ಯಾರಿಗೆ? ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಹೆಸರು .... ಪಕ್ಷ .... ಚಿಹ್ನೆ ....

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕುರಿತು

೯. ೨೦೦೪ರ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು, ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳು ಯಾವುವು?

ಕ್ರ.ಸಂ	ಲೋಕಸಭೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಹೆಸರು	ಪಕ್ಷ	ಚಿಹ್ನೆ	ವಿಧಾನಸಭೆಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಹೆಸರು	ಚಿಹ್ನೆ

ಎ) ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಗೆದ್ದರು?

ಬಿ) ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನವಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಗೆದ್ದರು?

ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರ ಕುರಿತು

೧೦. ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ನೀವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಚಾರ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೀರಿ?

೧) ಎಲ್ಲಾ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ೨) ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ೩) ಇಲ್ಲ

ಎ. ಯಾವ ಪಕ್ಷ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಸಭೆಗೆ ನೀವು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೀರಿ?

೧) ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ೨) ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ. ೩) ಜನತಾದಳ ೪) ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ೫) ಇತರೆ

೧೧. ನೀವು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೀರಾ?

೧) ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೇನೆ ೨) ಭಾಗವಹಿಸಿಲ್ಲ

-> ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರೆ

ಎ) ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೆ ಯಾಕೆ ಮತ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿದಿರಾ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

ಚುನಾವಣಾ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಗಳು

೧೨. ನೀವು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಯಾವ ಮೂಲದಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತೀರಿ?

೧) ಭಾಷಣಗಳು ೨) ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ೩) ದೂರದರ್ಶನದ ಸುದ್ದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ೪) ಇತರೆ

ಎ) ನೀವು ದಿನಪತ್ರಿಕೆ/ದೂರದರ್ಶನದಿಂದ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತೀರಾ?

೧) ಸತತವಾಗಿ ೨) ಆಗಾಗ ೩) ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ

೧೩. ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರ್‍ಯಾರು, ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುತ್ತೀರಿ?

೧) ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ ೨) ಸ್ವಲ್ಪ ೩) ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ

ಎ) ಕಳೆದ ಚುನಾವಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಪಕ್ಷದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಮತ ಕೇಳಲು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಯಾವ ಪಕ್ಷ / ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಬಂದಿದ್ದರು? ....

ರಾಜಕೀಯ ಸಹಾಯ ಕುರಿತು

೧೪. ನೀವು ಚುನಾವಣೆ ಸಭೆ ನಡೆಸಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದ್ದೀರಾ?

೧) ಹಣ ೨) ವೇದಿಕೆ ನಿರ್ಮಾಣ ೩) ಮನೆ ಮನೆ ಪ್ರಚಾರ

೪) ಮತದಾರರನ್ನು ಮತಗಟ್ಟೆಗೆ ಕರೆತರುವುದು ೪) ಮತ ಪತ್ರ / ಪಕ್ಷದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಂಚಿಕೆ

೫) ಇನ್ನಿತರೆ

೧೫. ನಿಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ / ವಾರ್ಡಿನ ನಾಯಕರು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದೆ?

೧) ಒಂದೇ ಪಕ್ಷವನ್ನು ೨) ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು

ಎ) ಒಂದೆ ಪಕ್ಷವಾದರೆ ಯಾವುದು?..............ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಗಳಾದರೆ ಯಾವುವು?

೧೬. ನಿಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಕಳೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರೆ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಯಾವ ಪಕ್ಷದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು? ....

೧೭. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಒಂದೇ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ

೧. ಒಂದೇ ಪಕ್ಷವನ್ನು ೨. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ೩. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

– ಒಂದೇ ಪಕ್ಷವಾದರೆ ಯಾವುದು?..............................

– ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಗಳಾದರೆ ಯಾವುವು?...........................

ಎ) ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಮಾಡುವ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೀರಾ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೧೮. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದವರು ಮತ ನೀಡುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವುದನ್ನು ನಾನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ? ನೀವು?

೧) ಮುಖ್ಯವಾದುದು ೨) ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೧೯. ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಕಾಪಾಡಲು ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಕಾಪಾಡಲು ಯಾವುದಾದರು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಇವೆಯೇ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಅವು ಯಾವುವು ? ....

ಎ) ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಕಾಪಾಡುವ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವೆಯೇ

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಅಂಥ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತೀರಾ?

ಬಿ) ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಕಾಪಾಡುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವೆಯೇ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಅವುಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ.

ಸಿ) ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳು ನಿಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಕಾಪಾಡಲು ಏನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ?

೧) ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ....

೨) ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ....

೩) ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ....

೪) ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ....

೨೦. ನೀವು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತೀರಿ ?

೧) ಬಹಳಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ ೨) ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸಕ್ತಿ ೩) ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ

೨೧. ನೀವು ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತೀರಾ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಯಾರೊಂದಿಗೆ, ಯಾವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತೀರಿ ?

೨೨. ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತೀರಾ?

೧) ೨) ೩) ೪) ೫) ೬) ೭)

೨೩. ನಿಮಗೆ ಆತ್ಮೀಯವೆನಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಯಾವುವು?....................

ಎ) ಆ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನೀವು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷದಿಂದ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?

೧) ೫ ವರ್ಷದಿಂದ ೨) ೧೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ೩) ೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ೪) ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು

ಬಿ) ನೀವು ಆ ಪಕ್ಷದ ಯಾವ ಗುಣವನ್ನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತೀರಿ?

೧) ೨) ೩)

ಸಿ) ಆ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನೀವು ಇಷ್ಟಪಡುವ ಇತರೆ ಪಕ್ಷ ಯಾವುದು ? ....

೨೪. ನೀವು ಎಂದಿಗೂ ಮತ ನೀಡಲು ಇಚ್ಛಿಸದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಯಾವುದಾದರು ಇದೆಯೇ? ....

ಎ) ಆ ಪಕ್ಷ ಇಷ್ಟವಾಗದಿರಲು ಕಾರಣವೇನು? ....

೨೫. ಹಿಂದಿನ ವಾಜಪೇಯಿ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಇಷ್ಟಪಡುವ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯಾವುವು ....

ಎ) ಇಷ್ಟವಾಗದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯಾವುವು ?.............................

೨೬. ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

೧) ಆಂತರಿಕ ನೀತಿಗಳು	ತೃಪ್ತಿಕರ	ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ
೨) ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಗಳು	ತೃಪ್ತಿಕರ	ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ

೩) ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿಗಳು - ತೃಪ್ತಿಕರ - ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ

ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು

೨೭. ನೀವು ಚಲಾಯಿಸುವ ಮತದಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೨೮. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಶಾಸಕಾಂಗಗಳು ಮತ್ತು ಚುನಾವಣೆಗಳು ಇಲ್ಲದೆಯೂ ಈ ದೇಶದ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ದಕ್ಷವಾಗಿ ನಡೆಸಬಹುದೆಂದು ನೀವು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಾ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ೪) ಸೂಕ್ತ ಉತ್ತರ

೨೯. ಈಗ ದೇಶದ ಮುಂದಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವುವು ?.....................

೩೦. ನೀವು ಹೇಳಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಿ ?

೩೧. ನಿಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಟ್ಟಣದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವುವು ?

೩೨. ನಿಮ್ಮ ಸಮುದಾಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವುವು ?

೩೩. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಮೀಸಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಎಷ್ಟೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಎಷ್ಟು ?........ಇದು ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಮಾಣವೇ ?........ಅಲ್ಲವಾದರೆ ಎಷ್ಟಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಿ ?.................

೩೪. ೧೯೯೪-೯೫ ರಲ್ಲಿ ಕೆ. ರಹಮಾನ್ ಖಾನ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ಸಮಾಜೋ -ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಂಡದ್ದು ತಿಳಿದಿದೆಯ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

೩೫. ೧೯೯೮ ರಲ್ಲಿ ಖಮರುಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿದಿದೆಯೆ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

೩೬. ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ಮತ್ತು ಬಾಬುಬುಡನ್‌ಗಿರಿ ವಿವಾದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೀರಾ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ,

ಎ) ಈ ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಯಾರು ಹೊಣೆಗಾರರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಿ ?.......................

ಬಿ) ಈ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದೆಯೆ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

೩೭. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಯಾರು ?

೧) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ೨) ತಪ್ಪು ಉತ್ತರ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

ಎ) ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ?

೧) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ೨) ತಪ್ಪು ಉತ್ತರ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೩೮. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಯಾರು ?

೧) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ೨) ತಪ್ಪು ಉತ್ತರ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

ಎ) ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು

೧) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ೨) ತಪ್ಪು ಉತ್ತರ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೩೯. ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಾ?

೧) ಪ್ರಭಾವವಿಲ್ಲ ೨) ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಪ್ರಭಾವ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೪೦. ನೀವು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುತ್ತೀರೊ?
ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತೀರೊ?

೧) ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ ೨) ಕೇಂದ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ೩) ರಾಜ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ

೪) ಎರಡರ ಬಗ್ಗೆಯೂ

೪೧. ನಿಮಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸವೊ ?
ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದಲ್ಲೊ ?

೧) ಯಾವ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ ೨) ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ೩) ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ

೪) ಎರಡರಲ್ಲೂ ೫) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೪೨. ನೀವು ಯಾವ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತೀರಿ ?

೧) ಕೇಂದ್ರದ ಕಾರ್ಯಗಳು ೨) ರಾಜ್ಯದ ೩) ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ್ದು

೪೩. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನೀವು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿವೆಯೇ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ೪) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೪೪. ಸರ್ಕಾರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಎಷ್ಟು ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ?

೧) ಹೆಚ್ಚು ೨) ಸ್ವಲ್ಪ ೩) ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ ೪) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೪೫. ನಿಮ್ಮಂತವರು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲು ಮತದಾನ ಮತ್ರವೇ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಾ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಯಾಕೆ ?...

೪೬. ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲು ಮತದಾನದ ಹೊರತಾಗಿ ಇರುವ ಮಾರ್ಗಗಳು ಯಾವುವು ?

೧) .... ೨) .... ೩) .... ೪) ....

೪೭. ನಿಮ್ಮ ಮತಗಳ ಮೂಲಕ ಆರಿಸಿ ಬರುವವರು ತಾವು ನೀಡಿದ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ?

೧) ಹಾದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೪೮. ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾದುದು. ಬಹಳಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ? ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

೪೯. ಕೆಲವೊಂದು ವೇಳೆ ನೀವು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಪಕ್ಷವು ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿಸಿದೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾವೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ?

೧) ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತೇನೆ ೨) ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡುತ್ತೇನೆ

೩) ನಿರ್ಧಾರ ಕಷ್ಟ / ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೫೦. ನೀವು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ (ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳ ಬಾವುಟವಿರುವ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ತೋರಿಸಿ) ಭಾರತದ ಬಾವುಟ ತೋರಿಸಬಲ್ಲಿರಾ?

೧) ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದರು ೨) ತಪ್ಪು ಗುರುತಿಸಿದರು ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

ಎ. ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಭಾರತದ ಬಾವುಟದಲ್ಲಿರುವ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲಿರಾ ?

೧) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ೨) ತಪ್ಪಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದರು ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೫೧. (ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯ ಕೆಲವು ಸಾಲು ಹಾಡಿದ ನಂತರ ಕೇಳುವುದು) ಈಗ ಹಾಡಿದ ಹಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೇನು ಗೊತ್ತು ?

೧) ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದರು ೨) ತಪ್ಪು ಗುರುತಿಸಿದರು ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೫೨. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರ ಹೆಸರು ಹೇಳಬಲ್ಲಿರಾ?

೧)......... ೨......... ೩) .... ೪) .... ೫ .... ೬ ....

ಎ) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ...........

೫೩. ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ?

೧) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ೨) ತಪ್ಪು ಉತ್ತರ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೫೪. ಭಾರತದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾರು ?

೧) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ೨) ತಪ್ಪು ಉತ್ತರ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೫೫. ಯಾವುದಾದರೂ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಥವಾ ಬೇಡಿಕೆಗಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆ..........ಯಾವಾಗ..........ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ....

೫೬. ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು, ಘರಾವ್ರೋಗಳು ನಿಮ್ಮ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವೇ?

೧) ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ೨) ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೫೭. ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಮನವೊಲಿಸುವುದು ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮೇಲಿನ ಮಾರ್ಗಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೆ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೫೮. ನೀವು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ನಡೆದ ಯಾವುದಾದರು ಚಳುವಳಿ/ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೀರಾ ?

-> ಹೌದಾದರೆ ಯಾವುದು ? ....

೫೯. ತಾವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತೀರಿ ?

(ಉದಾ: ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ರೈತ ಸಂಘ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ, ಕಲ್ಯಾಣ ಸಂಘ, ಕ್ರೀಡಾ ಸಂಘ)

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನ: ೧) ಸದಸ್ಯರು ೨) ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು..................

೬೦. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ?

೧) ಮಸೀದಿ ೨) ಜಮಾತ್ ೩) ಮದರಸ ೪) ಸಂಘಗಳು ೫) ಇತರೆ

೬೧. ನೀವು ಯಾವುದಾದರು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರೆ?

೧) ಹಾದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ

ಎ) ನೀವು ಆ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಸದ್ದೀರಾ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ ಫಲಿತಾಂಶವೇನು ?.......

ಬಿ) ಗೆದ್ದು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರಾ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

೬೨. ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧ ?

೧) ಸತತ ಸಂಪರ್ಕ ೨) ಅವಶ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಭೇಟಿ ೩) ಭೇಟಿ ಇಲ್ಲ

೬೩. ಸರ್ಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಾ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಯಾವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಯಸುತ್ತೀರಿ ?

೧) ಶಿಕ್ಷಣ ೨) ಉದ್ಯೋಗ ೩) ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯ ೪) ವಸತಿ ೫) ಇತರೆ

ಎ) ಸರ್ಕಾರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಾ ?

೬೪. ಮತ ನೀಡುವುದು / ಮತ ಹಾಕಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆಯೆ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ ?

೧) ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸಹಾಯ ....

೨) ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ....

೬೫. ರಾಜಕಾರಣ ಒಂದು ಕೆಟ್ಟ ಆಟವೆನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀವು ಒಪ್ಪುತ್ತೀರಾ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ ೩) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೬೬. ನಿಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಸದ / ಕೆಲಸ ಮಾಡದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ/ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಂತರದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ ನೀಡಲು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೀರಾ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಸಹಾಯ ಮಾಡದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತವನ್ನೇಕೆ ನೀಡುತ್ತೀರಿ ?

೧).......... ೨.......... ೩) .... ೪) .... ೫ ....

ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತು

೬೭. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೆ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಹಾಯ ದೊರೆತಿದೆ ?

೧) ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತ್ ೨) ನಗರಸಭೆ ೩) ಶಾಸಕರು ೪) ಸಂಸದರು

ಎ) ಯಾವ ಸಹಾಯ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ?

೧) ನಿವೇಶನ ೨) ಮನೆ ಉದ್ಯೋಗ ೩) ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ೪) ರಸ್ತೆ ೫) ಧನ ಸಹಾಯ

೬೮. ನೀವು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತೆ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

೬೯. ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ದೊರೆತಿದೆಯೆ ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ ಏನು ?.................... ಯಾರಿಂದ ?....................

೧) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ / ನಗರಸಭೆ ೨) ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರಿಂದ ೩) ಶಾಸಕರಿಂದ

೭೦. ನಿಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆಯುವ ಕ್ರಮ ಯಾವುದು ?

೧) ಖುದ್ದಾಗಿ ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಮೂಲಕ

೨) ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಜೊತೆ ಗೂಡಿ ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಮೂಲಕ

೩) ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ

೭೧. ನೀವು ಮತ ನೀಡದವರಿಂದ ಏನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೀರಿ

೧) ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರ ೨) ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

೩) ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ / ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯತ್ವ ೪) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

೫) ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ೬) ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

೭೨. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕಾರ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳೇನು ?

೧) ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿರುವುದು ೨) ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ ೩) ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವುದು

೪) ಉದ್ಯೋಗ ೫) ಟಿ.ವಿ., ಫ್ರಿಡ್ಜ್, ಕಾರು ೬) ಇತರೆ

ಎ) ಈ ಅನುಕೂಲ ಪಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ?

೧) ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲಕ ೨) ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ

೩) ರಾಜಕೀಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ೪) ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ

೭೩. ನಿಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕರ ಸ್ಥಿತಿಗೂ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೂ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಾ?

೧) ಹೌದು ೨) ಇಲ್ಲ

-> ಹೌದಾದರೆ, ಯಾರಿಂದ ?

೧)ನಿಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕರಿಂದ....... ೨) ಇತರ ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕರಿಂದ ....